

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

هنا
خبرگزاری بین‌المللی

سال نهم . شماره ۱۱۷ . خرداد ماه ۹۴

مدیر مسئول: حمید صابر فرزام

سر دبیر: مصطفی آجرلو

دبیر تحریریه: محمد پارسائیان

مدیر هنری: زهرا شیرخانزاده

ویراستار: مینا حیدری

همکاران این شماره: طاهره رفعت، صدیقه

صادقین، مجتبی برزگری، جواد پارسا مهر، سید

حسین روتن، مریم رجبی، اشرف بصیری، میثم

قهوه‌چیان، تیمور کاکایی، حسین اله‌وردی،

لیلا محمدی، سمیرا باباجهد انصاری، محمود

قره‌داغی، معصومه السادات حسینی، زهرا نوکانی،

مهدی مخبری، سید یاسر موسوی، اکبر ابراهیمی،

زهرا عسکری، مریم جویدراوی، یونس تسلیمی،

سید مهدی موسوی.

دبیر عکس: نقی خوش خلق

عکس: سید محمد نمازی، محمد نجفی، مهدیه

کرماتی

نشانی: تهران، خیابان قدس، خیابان بزرگمهر،

پلاک ۸۵، خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)

تلفن: ۰۲۱۲-۶۶۴۷۰۲۱۱-۹۸+

پست الکترونیک نشریه: rayehe@iqna.ir

سخن نخست ۳

فصل اول: مبانی قرآنی امام(ره) در انقلاب و سیاست

آیت‌الله ایمانی / نقش اندیشه‌های عرفانی امام(ره) در مبارزات سیاسی ۴

آیت‌الله محقق داماد/ توجه به مقاصد شریعت در آرای فقهی ۵

آیت‌الله غرویوان / مشی عقلانی امام(ره) و تعبیر میزان رأی ملت است ۶

محمد رضا حشمتی / سخنان امام(ره) ترجمان وحی ۷

سیدرضا اکرمی / میانه‌روی امام(ره) در جهت تقویت نظام بود ۸

عماد افروغ / مردم سالاری دینی؛ پاسخ امام(ره) به سوال مشروعیت ۱۰

علیرضا سلیمی / جهانی بودن پیام اسلام در اندیشه امام(ره) ۱۲

سید مرتضی حسینی / توجه امام(ره) به فرهنگ دینی و ملی مردم ۱۴

نصراالله پژمانفر / آرمان‌های اسلامی زیربنای نگرش قرآنی امام(ره) ۱۵

محمد علی خسروی / سرنگونی طاغوت بر اساس حقایق قرآنی ۱۶

ساسان شاه‌وبسی / اقتصاد مردمی در منظومه فکری امام(ره) ۱۸

سید ابوالحسن حسن‌زاده / مصادیق تجلی قرآن در گفتار و رفتار امام(ره) ۲۰

فصل دوم: اندیشه‌های قرآنی و سبک‌شناسی تفسیر امام(ره)

ابعاد قرآنی امام(ره) در حجاب معاصرت و سیاست ۲۲

سیدرضا مؤدب / حظ عرفانی؛ لازمه فهم برخی از آیات ۲۵

محمد علی رضائی اصفهانی / تفسیر عرفانی ضابطه‌مند و عقلانی امام(ره) ۲۸

سید محمد علی ایازی / توجه به لوازم اجتماعی؛ وجه متمایز تفسیر امام(ره) ۳۰

علی نصیری / امام(ره) ظاهر قرآن را نازل هفتم می‌دانند ۳۴

محمد تقی دیاری بیدگلی / مقاصد و جهات عرفانی و اخلاقی در تفسیر امام(ره) ۳۸

حسن پویا / آزادی از جمودگرایی با منطق قرآنی امام(ره) ۴۱

فصل سوم: خاطرات قرآنیان از حضرت امام(ره)

قرآن کریم در بیان امام خمینی(ره) ۴۲

عباس سلیمی / بینش سیاسی امام(ره) رهاورد بصیرت قرآنی ۴۶

ابوالفضل علامی / تلاوت در محضر امام(ره) برایم قابل تصور بود ۴۹

- شهریار پرهیزکار / توجه ویژه حضرت امام (ره) به حافظان قرآن ۵۰
- محمد رضا خرمیان / علاقه امام (ره) به تلاوت شیخ علی البناء ۵۲
- نصرالله چمران / اعزام قاریان به حج تمتع به نیابت از شهدای هفتم تیر ۵۴
- محمد حسین سعیدیان / خاطره اولین تلاوت در محضر امام (ره) ۵۶
- اجرای سرود قرآن آموزان کانون آموزش قرآن در محضر امام (ره) ۵۷
- محسن بادپا / درس های ماندگار امام (ره) در دیدار ۷۲ یار قرآنی ۵۸
- روایت اصغر میری از قرائت در محضر امام (ره) ۶۰
- محمد عباسی / دیدار با امام (ره)؛ برترین جایزه مسابقات قرآن ۶۲

فصل چهارم: ابعاد دعوت بین المللی امام (ره) به قرآن کریم

- تاکید امام بر اخوت و همکاری میان مسلمانان ۶۴
- فیلیپ دوفوس / دعوت جهانی امام به وحدت اسلامی ۶۷
- یحیی بونو / شکل گیری انقلاب؛ برآیند عرفان فلسفه و فقه امام (ره) ۶۸
- عبدالله ژاک شارتیه / تداوم تعالی انقلاب با رهبری آیت الله خامنه ای ۷۱
- کلود وان آنژلان / خاطرات خبرنگار فرانسوی ۷۳
- رندی شرت / طرح اسلام در عرصه سیاسی جهان از سوی امام (ره) ۷۴
- بخاری محمد بلوچگا / بیداری جهانی؛ ارمان امام (ره) به مستضعفان ۷۷
- شیخ احمد الزین / پیرو خط امام خمینی (ره)، در حمایت از مقاومت ۷۷
- «البویه لوموئن» / خاطرات سخنگوی حزب همبستگی فرانسه از امام (ره) ۷۸
- یحیی محمد / الهام جنبش یمن از اندیشه های امام ۸۰
- محمد نظر الباری / روایت استادیار دانشگاه هند از استکبارستیزی امام ۸۱
- محمد سعید عبدالله النعیمی / روایت قاری عراقی از جهانی کردن قرآن توسط امام ۸۲
- حسن عبد ربه المصری / در حمایت از مقاومت، پیرو خط امام (ره) هستیم ۸۴
- اندیشمند تونسسی / عارفی که صحنه اجتماعی و سیاسی را خالی نگذاشت ۸۶
- طالب العواد / الهام امام (ره) از مکتب حسینی ۸۸
- علاء الخطیب / امام خمینی (ره)؛ مؤسس گفتمان رسانه ای اسلامی ۹۰
- صبح زنگنه / ورود به صحنه مبارزه با قرائت اسلام میانه رو ۹۲
- بخش عربی ۹۴
- ابتدای بخش انگلیسی ۱۱۸

سخن نخست

قرآن، بهار آفرین دل‌های خزان و شفای امراض قلبی و ناگواری‌های فکری بشر است. قرآن آخرین معجزه پیامبران (ص)، ریسمان محکم هدایت و تنها فروغ ابدیتی است که انسان را از کوره‌راه‌های تاریکی به طریق استوار خوش‌بختی و سعادت هدایت می‌نماید؛ قرآن چونان سرچشمه پرخبر و برکت معنوی، جان‌های تشنه اهل ایمان را سیراب می‌کند و قلوب مؤمنین را تالیف می‌دهد و تیرگی‌ها را از آن می‌زداید.

در جهان اسلام همواره مصلحان بزرگی برای احیای فرهنگ قرآنی و رجعت به قرآن به پا خاسته‌اند که در این میان حضرت امام خمینی (ره) در گستره جهانی درخشیدند و نام خود را در قله رفیع دعوت به قرآن و آموزه‌های آن ثبت کردند. آن مصلح بزرگ که همواره از مهجوریت قرآن در بین مسلمین رنج می‌برد تلاش وصف‌ناپذیری در مسیر احیای کتاب خدا با بیان، بنان و علم و عمل آغاز نمود و در این عرصه به توفیقات کم‌نظیری دست یافت. به باور امام خمینی (ره) قرآن مظهر رحمت الهی است که تمامی کمالات در آن درج شده و نازل‌های غیبی است که در جامه الفاظ و عبارات درآمد تا بشر را با حقایق ملکوتی انس دهد. امام (ره) قرآن را کتاب انسان‌ساز می‌دانست و معتقد بود که تمام معارف و احکامی که در این مصحف شریف آمده می‌خواهد نارسایی‌ها و کاستی‌های آدمی را ترمیم کند و او را به صورت انسان کامل درآورد. ایشان در بیانی شیوا فرمودند: «انگیزه بعثت نزول وحی و قرآن است و انگیزه تلاوت قرآن بر بشر این است که تزکیه پیدا کند و نفوس مصفا بشوند از این ظلماتی که در آنها موجود است تا این که بعد از این که مصفا شدند ارواح و اذهان آنها قابل این بشود که کتاب و حکمت را بفهمند».

با این وجود، ابعاد فکری و روحی امام (ره) در زمینه قرآن‌پژوهی و انس با کلام‌الله مجید حتی در میان پیروان و دلباختگان ایشان نیز مهجور و ناشناخته مانده است. در همین راستا خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) در چهار فصل از این شماره نشریه تخصصی «رایحه» به واکاوی تأثیر نگرش قرآنی امام (ره) در رویکرد سیاسی و انقلابی ایشان، اندیشه‌های قرآنی و سبک‌شناسی تفسیر امام (ره)، خاطرات قرآنیان از علاقه امام (ره) به قرآن و ابعاد دعوت بین‌المللی امام (ره) به قرآن کریم می‌پردازند. امید است این اقدام هرچند کوچک بتواند بخشی از ابعاد قرآنی و عرفانی امام (ره) را از پس حجاب معاصرت و سیاست هویدا سازد.

آیت‌الله ایمانی تشریح کرد:

نقش اندیشه عرفانی امام(ره) در مبارزات سیاسی

۴

راجه

امام خمینی(ره) در خودسازی و مقام عرفانی به حدی از رشد رسیدند که غیر از رضای الهی هیچ چیز دیگری برایشان مطرح نبود و همین رویکرد سنگ بنای انقلاب را گذاشت؛ بنابر این اندیشه عرفانی و سلوک امام خمینی(ره) عامل اثربخشی مبارزات ایشان شد.

خود و برنامه‌ریزی‌هایی که دارد، تلاش‌هایی که می‌کند و مراقبت‌هایی که از نفس خود به عمل می‌آورد، فضای رشد و بالندگی را سریع‌تر از بقیه افراد برای خود فراهم کند تا به حدی رسد که معرفت او به محبت و محبت او به عشق تبدیل شود یعنی همان چیزی که در مناجات شعبانیه مشاهده می‌کنیم.

آیت‌الله ایمانی اظهار کرد: امام راحل در اثر داشتن اساتیدی شایسته و تلاش‌هایی که در دوران جوانی زندگی خود داشتند، به این حد از رشد و بالندگی رسیده بودند و آن چنان که غیر از خداوند متعال هیچ قدرتی در نظر او مطرح نبود و فقط به ذات لایزال الهی توجه داشتند و بس.

آیت‌الله اسدالله ایمانی، نماینده ولی فقیه در استان فارس در تبیین اندیشه عرفانی امام خمینی(ره) گفت: اساساً بندگی خدا به معرفت پروردگار عالم است، یعنی آن بندگی که بدون معرفت باشد بندگی نیست بنابراین اگر معرفت و عرفانی باشد انسان می‌تواند در صراط عبودیت حضرت حق قدم بزند و اگر عرفانی نباشد طبعاً امکان‌پذیر نیست.

طی طریق حق در اندیشه عرفانی مهیاست

وی افزود: این اصل ماجراست اما عرفان اصطلاحی که مورد بحث است؛ مسئله‌ای است که فرد در طول دوران زندگی

عشق به پروردگار؛ عامل پی‌ریزی انقلاب

امام جمعه شیراز ادامه داد: همین قدرت پروردگار که برای ایشان مطرح بود سنگ بنای انقلاب گذاشته شد و در کشاکش انقلاب و فراز و فرودهای مبارزه چون همت او خدا بود و توجه به ذات لایزال احدیت داشت از هیچ قدرتی واهمه نداشت و هیچ مانعی نتوانست در مقابل او سدی ایجاد کند.

منتخب مردم فارس در مجلس خبرگان رهبری اضافه کرد: امام راحل توانست به خواسته خود برسد و برای ایشان عمل به تکلیف و رضایت حضرت حق مطرح بود و غیر از این چیز دیگری نبود.

وی گفت: امام راحل توانست این انقلاب عظیم و جهادی که بعد از انقلاب پیامبر(ص) و حکومت حضرت علی(ع) در تاریخ اسلام سابقه‌ای برای او نبوده است به وجود آورد و دنیای بشریت را خیره کند به آن حرکت و تلاش‌هایی که داشته است، ثمر بخشد.

آیت‌الله محقق داماد عنوان کرد:

توجه ویژه به مقاصد شریعت در آرای فقهی

امام خمینی (ره) از جمله کسانی بودند که در دوران ما به مسئله اهداف شریعت (مقاصد الشریعة) توجه کرده و با عنایت به آیات قرآن، در تعارض اهداف دین (عدالت، رحم، عطفوت...) و ظواهر احکام، اهداف را مقدم می‌دانستند.

۵

سایه

استاد دانشگاه شهید بهشتی با بیان اینکه امام خمینی (ره) از جمله کسانی بود که در دوران ما به مسئله اهداف شریعت توجه کرد، افزود: حتی فقهای بزرگی چون فیض کاشانی و میرزای قمی بدون توجه به این امر رسماً فتوی داده‌اند که برای مثال آموزش حیل‌های ربوی برای فرار از معاملات ربوی مشروع است! و در این صورت احکام اسلام در تعارض صریح با اهداف دین (برای نمونه ریشه‌کنی ربا) قرار می‌گیرد.

آیت‌الله سیدمصطفی محقق داماد با اشاره به نمونه‌ای از مواجهه امام (ره) با این تناقض به ذکر نمونه‌ای از کتاب «البیع» (جلد دوم) پرداخت و گفت: امام (ره) در آنجا تصریح می‌کند که ما با توجه به آیات قرآن هدف دین از وضع حرمت ربا را به دست می‌آوریم و بر محور آن هدف حرکت می‌کنیم؛ خداوند در قرآن ربا را مصادق ظلم معرفی کرده و علت یا حکمت حرمت ربا، ظلم بوده است.

تقدم اهداف دین بر ظواهر احکام

وی بیان کرد: امام (ره) در مکتب فقهی ۹۱ ساله قم پرورش یافته و این مکتب از جهت توجه به فهم و تفسیر قرآن در استنباط احکام نسبت به مکاتب نجف و سامرا ممتاز است و به همین جهت است که امام (ره) با مورد توجه قرار دادن آیات قرآن تصریح می‌کند که در تعارض اهداف دین (عدالت، رحم، عطفوت...) و ظواهر احکام، اهداف مقدم است.

عضو شورای پژوهشی مؤسسه حکمت و فلسفه ایران بیان کرد: البته انصاف آن است که بگوییم قبل از ایشان، فقهای بزرگ دیگری نیز به این امر تأکید کرده‌اند؛ از جمله صاحب جواهر که می‌گوید: هر چیزی که متضمن نقض غرض حکم شرعی باشد، ما بطلانش را اعلام خواهیم کرد؛ گر چه صاحب جواهر خود، در برخی از آرای خود به این نکته ملتزم نمانده است.

آیت‌الله سیدمصطفی محقق داماد، استاد دانشگاه شهید بهشتی با بیان اینکه یکی از مباحث مهم علم اصول با عنوان «مقاصد الشریعة» است، گفت: علم اصول در دامن اسلام رشد کرده و اگر بین علم اصول و فلسفه حقوق یا فلسفه حقوقی نسبت سنجی کنیم، متوجه می‌شویم که ارتباط آنها به نوعی عموم و خصوص من وجه است و بسیاری از موارد ابداعی و ابتکاری در علم اصول ما موجود است که در دنیای غرب وجود ندارد.

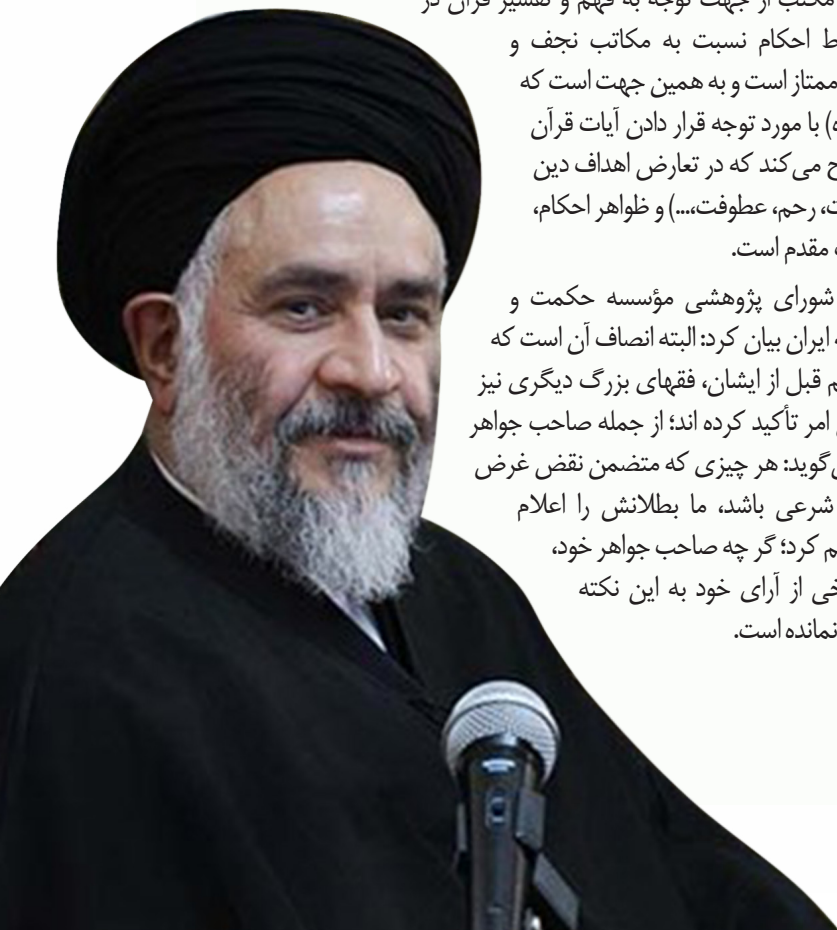
وی با تأکید بر اینکه در فلسفه حقوق اسلامی، باید بسیاری از مباحث علم اصول به زبان و ادبیات امروز انتقال یابد، گفت: در علم اصول (مکتب معتزله و شیعه) بحث شده که کل احکام شرعی تابع مفسد و مصالح واقعی است؛ هر حرام مفسده‌ای و هر واجب مصلحتی دارد؛ برخلاف اشاعره که احکام را برای امتحان بندگی بندگان تلقی می‌کنند.

وی تصریح کرد: گاهی اوقات ما از ادله شرعی هدف از جعل حکم را می‌فهمیم. از سوی دیگر فقها راه‌هایی را برای فرار از حکم شرعی استنباط کرده‌اند که در مکاتب عقلانی فقه اسلامی به «علم حیل» معروف شده است.

حرکت بر مدار مقاصد دین از احکام

استاد دانشگاه شهید بهشتی با اشاره به نگارش کتاب‌هایی با عنوان «کتاب العلل» در تاریخ فقه شیعی و به راهنمایی ائمه (ع) برای مقابله با حیل فقهی تصریح کرد: برجسته‌ترین این نوع آثار «علل الشرایع» شیخ صدوق است و فلسفه نگارش آنها این است که تا وقتی که اهداف دین برای ما روشن بشود، نمی‌توان با حیل احکام دین را دور زد.

وی افزود: در قرن هشتم شاطبی، فقیه بزرگ مالکی مذهب اندلسی کتاب «الموافقات» را نوشت و در آن مقاصد الشریعة را تبیین کرد. وی فقهی منصف بود و با پرداختن به این مطلب در زمانه خود هنگامه‌ای به پا کرد و مرحوم شهید در کتاب «القواعد و الفوائد» آرای او را مورد توجه قرار داد.

آیت‌الله غروی‌ان مطرح کرد:

تعبیر «میزان رأی ملت است»؛ نمایانگر مشی عقلانی امام(ره)

۶

سوره

عضو جامعه مدرسین با اشاره به جمله معروف امام(ره) که «میزان رأی ملت است» گفت: بر مبنای همین نگاه، امام(ره) از مردم به عنوان ولی نعمت یاد می‌کردند که این جنبه دیگری از اعتدال و عقلانیت در سیره عملی ایشان است.

اعتدالی و عقلانی حضرت امام(ره) بود. مسئله بعد توجه امام خمینی(ره) به نقش و قدرت مردم بود. تأکید ایشان همواره بر حضور و حفظ مردم در صحنه بود و هیچ‌گاه در مقابل مردم نایستادند و موضع‌گیری‌ها و فرمایشات ایشان حالت تقابل با رأی اکثریت مردم نداشت.

وی عنوان کرد: مصداق این توجه و اهمیت امام(ره) به مردم آن جمله معروف ایشان است که فرمودند «میزان رأی ملت است»؛ یعنی امام(ره) مصلحت ملت را همان مصلحت اکثریت مردم می‌دیدند. بر مبنای همین نگاه امام(ره) خود را در کنار مردم می‌دانستند و در سخنرانی‌های مختلف از مردم به عنوان ولی نعمت یاد می‌کردند که این جنبه دیگری از اعتدال و عقلانیت در سیره عملی امام خمینی(ره) بود.

آیت‌الله غروی‌ان درباره رفتار اعتدالی امام(ره) در مقابل جریان‌های سیاسی ابراز کرد: امام(ره) از جناح‌های مختلف سیاسی مانند روحانیون و روحانیت استفاده می‌کردند و از چهره‌های مختلف کندرو، تندرو و سستی به انحاء گوناگون استفاده می‌کردند و در عین حال از فقه جواهری هم حمایت می‌کردند که نشانگر جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی دقیق حضرت امام(ره) بود که تجلی همان مشی اعتدالی و عقلانی ایشان است.

پیروزی انقلاب اسلامی و تحقق تئوری ولایت فقیه توسط ایشان در جامعه بود.

آیت‌الله غروی‌ان اظهار کرد: پیش از انقلاب اسلامی گروه‌های زیادی با شاه مبارزه می‌کردند اما این گروه‌ها یا افراطی و یا تفریطی بودند، اما امام(ره) بر اساس یک مشی اعتدالی و بر مبنای عقلانیت حوزویان و دانشگاهیان را در کنار همدیگر به صحنه آوردند و در مسیر واحد قرار دادند.

وی عنوان کرد: بر اساس همین مشی و شیوه، امام خمینی(ره) در نزاع و کشمکش میان روشنفکران دینی و روحانیون وارد نشدند و از یک موضع بالا و با اشراف بر همه جریان‌ات سیاسی و مذهبی آن زمان سعی کردند همه گروه‌های مبارز را با تفکرات حتی نزدیک به مارکسیست‌ها در صحنه نگه دارند.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم یادآور شد: بر همین اساس حضرت امام(ره) خودشان وارد جناح‌های متضاد و درگیری‌های جریانی نشدند و همه را هدایت می‌کردند که این مسئله بیانگر نگاه و مشی

آیت‌الله محسن غروی‌ان، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم درباره عقلانیت و اعتدال در سیره و مکتب امام خمینی(ره) گفت: از سیره عملی حضرت امام خمینی(ره) موارد و شواهد زیادی را می‌توان بیان کرد که ایشان بر اساس اعتدال و عقلانیت رفتار کردند. نتیجه این مشی و سیره هم در نهایت

حجت الاسلام حشمتی بیان کرد:

سخنان امام (ره)؛ ترجمان وحی

هنگامی که حضرت امام (ره) سخنی می‌گفتند یا ترجمان آیه‌ای از قرآن بود و یا نشئت گرفته از سیره اهل بیت (ع) و چیزی فراتر از این دو در رفتار و گفتار حضرت امام (ره) وجود نداشت.

۷

سپهر

عنصر بسیار ملموس بود. یعنی وقتی حضرت امام (ره) سخنی می‌گفتند یا ترجمان آیه‌ای از قرآن بود و یا از سیره اهل بیت (ع) یکی از بزرگان نشئت گرفته بود و چیزی فراتر از این دو در رفتار و گفتار حضرت امام (ره) وجود نداشت.

حشمتی ادامه داد: مردم هم سخت به امام علاقه‌مند بودند، زیرا امام آیات نابی از قرآن را بیان می‌کردند و مردم با دیدن صراحت و اخلاص بیان ایشان تحت تاثیر قرار می‌گرفتند. از سوی دیگر امام اهل عمل به آموزه‌ها بودند. ایشان وقتی اعراض از دنیا را از مردم می‌خواستند خودشان پیش‌تاز این خواسته بودند.

وی در پاسخ به این پرسش که خصوصیات تفسیری که امام (ره) پس از بازگشت به ایران آغاز کردند چه بود، گفت: حضرت امام (ره)، مشرب فکری خاصی داشتند. ایشان فقیه بزرگ و مجاهد بودند و واقعا در صحنه جهاد نظیر نداشتند. ایشان فلسفه و عرفان خوانده فلذا عارف برجسته‌ای هم بودند. از سوی دیگر ایشان درد جامعه را می‌فهمیدند. مجموعه خصوصیات امام باعث می‌شد که وقتی ایشان تفسیر را آغاز کردند، این معارف در تفسیر ایشان دیده شود. نظریه مشهور این است که تفسیر امام عرفانی و عقلی است. از سویی دیگر ایشان با روایات هم مانوس بودند و این نیز در تفسیر ایشان مشهود بود.

وی افزود: به هر جهت، به خاطر اشتغالات حضرت امام (ره) و یا هر دلیل دیگری ما از این تفسیر محروم شدیم. همان مقداری تفسیری

حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا حشمتی، معاون قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: تاریخ انبیا در قرآن بسیار برجسته است. قرآن با رگ و پوست امام خمینی (ره) عجین شده بود و وضعیت موجود قبل از انقلاب به نظر ایشان با وضعیتی که انبیا تصویر کرده بودند، فاصله بسیاری داشت. حشمتی ادامه داد: وقتی ایشان با دقت در گفتار و کردار اولیا نظر می‌کردند هم میان وضعیت آرمانی در اندیشه ائمه (ع) با وضع موجود می‌دیدند. این مسأله باعث می‌شد که حضرت امام (ره) همواره در جستجوی این باشند که فاصله‌ها را کم کنند. منشأ اصلی تفکر امام در خصوص اینکه ظلم و بی‌عدالتی معنا ندارد، تدبر در قرآن و سنت بوده است. البته برخی از علما نیز این افکار را داشتند اما شاید گفتن این مسائل را به صلاح نمی‌دانستند و یا شجاعت لازم در این زمینه را نداشتند. اما به عنوان کسی که فقیه، مفسر قرآن و دارای شجاعت لازم بود این مسائل را مطرح کرد و از مردم خواستند که در انقلاب شرکت کنند و مردم نیز این دعوت را اجابت کردند. انگیزه اصلی رفتارهای مردم را در همین گفتار امام (ره) می‌شود دید.

وی در پاسخ به این پرسش که کدام خصوصیت رهبری امام (ره) در انقلاب اسلامی را می‌توان منبعث از قرآن دانست؟ گفت: در اول اندیشه درست است که ایشان این اندیشه را آیات قرآن و احادیث گرفته بودند. دوم رفتار و گفتار حضرت امام (ره) با آیات و احادیث تطبیق داشته است. این دو

هم که ارائه دادند، مشرب جدیدی را طرح کردند که هم جدی و هم جدید بود و در این تفسیر برداشت صحیح و درستی از آیات قرآن را نشان می‌داد.

حشمتی درباره خصوصیت سیاسی اندیشه امام (ره) گفت: بعضی از علما و اندیشمندان مردم را به اخلاق دعوت می‌کنند، اما حضرت امام (ره) همان مقدار که از مردم می‌خواستند تا اخلاقی عمل کنند، از مسئولین نیز این انتظار را داشتند. یعنی هیچ وقت نشد که ایشان با دولت، مجلس و مسئولین نشستند نداشته باشد و ایشان را به تهذیب اخلاقی دعوت نکنند.

حجت الاسلام اکرمی:

میانه روی امام(ره) در جهت تقویت نظام بود

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری با بیان اینکه میانه روی باور امام(ره) برای تقویت نظام اسلامی بود، گفت: ایشان در تصمیم‌گیری‌ها، تلاش‌های خود و حتی نسبت به بی‌مهری‌های دشمن، میانه روی و اعتدال را یک مسئله کلیدی می‌دانست.

سجده

وی ادامه داد: امام(ره) از ابتدا که وارد مبارزه شدند تا زمانی که رحلت کردند به دلیل ایمان و باوری که نسبت به خدای متعال داشتند در بسیاری از مسائل سیاسی جوابی می‌دادند که جز عنایت پروردگار و الهام الهی پاسخ دیگری به ذهن ما نمی‌آید.

حجت الاسلام اکرمی اظهار کرد: به عنوان نمونه روز ۲۱ بهمن ۱۳۵۷ فرمانده نظامی تهران اعلام حکومت نظامی کرد و دستور صادر شد که هیچ کس حق ندارد از خانه بیرون بیاید، یک مرتبه امام(ره) اعلامیه داد و فرمود حکومت نظامی و دولت غیرقانونی است و مردم به خیابان‌ها بیایند. با اینکه خیلی از افرادی که اهل مبارزه و تدبیر بودند می‌گفتند شاید اطلاعیه امام کار درستی نباشد اما خداوند این مسئله را به قلب امام(ره) الهام کرده بود و این کار انجام شد و حکومت نظامی با شکست مواجه شد و بعدها مشخص شد که آن شب قرار بر انجام کودتا بوده است.

حجت الاسلام اکرمی یادآور شد: یا زمانی که امام(ره) می‌خواست از پاریس به تهران برگردد خیلی از افراد ناراحت بودند و می‌گفتند امنیت نیست و ممکن است برای هواپیمای امام(ره) اتفاقی بیفتد و از طرفی دولت وقت گفته بود اجازه نشستن هواپیمای امام(ره) را نخواهد داد اما امام با آرامش و در عین حال قاطعیت گفتند که برمی‌گردند تا زمان را از حکومت وقت بگیرند و آنها نتوانند برنامه و توطئه دیگری را طراحی کنند.

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری تأکید کرد: با اینکه امام(ره) اهل فکر و اندیشه بود و از مشورت و نظرات دیگران هم استفاده می‌کرد ولی عنایت و لطف پروردگار متعال در بسیاری از موارد به یاری امام(ره) آمد و انقلاب را به پیش برد.

حجت الاسلام والمسلمین سیدرضا اکرمی، رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری درباره نوع عقلانیت حاکم در مکتب حضرت امام(ره) در دوران مبارزه و رهبری انقلاب اسلامی گفت: خداوند متعال در آیه ۱۱ سوره تغابن می‌فرماید: «وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ». هر کس به خدا ایمان دارد خداوند به قلب او مطالب را القا می‌کند چون خداوند بر هر چیز داناست؛ به عقیده من عقلانیت امام(ره) نیز چنین جنسی دارد.

وی با بیان اینکه میانه‌روی باور امام (ره) برای تقویت نظام اسلامی بود، گفت: ایشان از ابتدا بر مسئله میانه‌روی و اعتدال ایمان داشت. در تصمیم‌گیری‌ها، تلاش‌های و حتی نسبت به بی‌مهری‌های دشمن، ایشان میانه‌روی و اعتدال را یک مسئله کلیدی می‌دانست؛ وقتی حادثه انفجار حزب جمهوری اسلامی رخ داد و بیش از ۷۰ نفر از مسئولان به شهادت رسیدند، برخی افراد در سخنرانی‌هایشان از انتقام سخت از عاملان این حادثه سخن گفتند، اما امام به آنها تذکر داد و در موارد مختلف امام به آیه «وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰٓى اَلَّا تَعْدِلُوْا اَعْدِلُوْا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ» اشاره می‌کرد.

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری افزود: هیچ‌گاه امام نمی‌کوشید تا بی‌مهری‌های دیگران را مورد توجه قرار دهد و بخوهد عکس‌العملی در برابر سخنان بد دیگران داشته باشد، معمولاً از این مسائل عبور می‌کرد و با بزرگواری به هدف خود می‌انديشید و این بزرگواری یک نوع تنبیه و هشدار به کسانی بود که امام را مورد بی‌مهری قرار می‌دادند.

امام (ره) در زمینه منافع ملی قاطع بود

عضو شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز با ذکر اینکه امام در مسئله منافع ملی کوتاه نمی‌آمد، افزود: ایشان در مسائل اصلی نظام قاطعیت نشان می‌داد، به طور مثال در مسئله محاصره پلوه توسط ضدانقلاب ایشان به ارتش دستور داد که باید پلوه آزاد شود، اینجا دیگر جای نرمش نشان دادن و گذشت نبود.

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری با بیان اینکه گذشت زمان موجب نمی‌شود که انقلابیون نسبت به آرمان‌ها بی‌تفاوت شوند، گفت: انقلاب اسلامی امروز هم با شعارهای اصلی خود در جهان شناخته می‌شود و این نشانه تعهد مردم انقلابی ما به جمهوری اسلامی است.

عضو شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز با اشاره به مسئله مذاکره با گروه ۵+۱ گفت: ما نباید در این مسئله توقع داشته باشیم، رئیس‌جمهور در مذاکره همان شعاری بدهد که امام جمعه و یا مسئول دیگری سر می‌دهد؛ رئیس‌جمهوری از مجرای بین‌المللی باید از منافع کشور دفاع کند و امام جمعه از منظر تریبون نماز جمعه باید هشدار بدهد و نماینده مجلس در جایگاه خود باید از منافع کشور دفاع کند.

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری در این رابطه گفت: همه در هدف مشترک هستیم اما در روش رسیدن به هدف باید با توجه به نوع مسئولیت به نتیجه اصلی نگاه کنیم.

حجت‌الاسلام اکرمی درباره مهم‌ترین توصیه‌های امام (ره) که مجموعه مسئولان کشور در هر رده و مقامی باید به آن توجه داشته باشند گفت: به عقیده من هر یک از ما باید یک‌بار به دقت وصیت‌نامه حضرت امام (ره) را بخوانیم. امام (ره) بر روی ایمان و معنویت، وحدت، تلاش و سازندگی تأکید و اهتمام بسیار داشت.

وی به برخی از دیدگاه‌های امام خمینی (ره) پرداخت و گفت: امام خمینی (ره) یک کارشناس برجسته قرآنی، حدیثی و تاریخ بود و نسبت به پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) اهتمام و احترام خاص داشت و روش آنها را برای زندگی فردی و اجتماعی مورد توجه قرار داده بود، لذا مهم‌ترین منبع ایشان در تشکیل شاخه جمهوری اسلامی، قرآن و آموزه‌های پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) بود.

وی با اشاره به توجه امام به مسئله اراده مردم بر اساس دانایی و آگاهی افزود: ایشان می‌فرمود مردم اگر خواسته‌ای داشته باشند، کسی نمی‌تواند در برابر این خواسته ایستادگی کند و مردم را وادار به تغییر خواسته خود کند؛ همچنین بر مسئله حضور مردم در برابر انواع تهدیدات دشمن تأکید می‌کرد.

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری با ذکر اینکه امام هیچ‌گاه اعتقادی به مبارزه مسلحانه با رژیم پهلوی نداشت، گفت: ایشان از ظرفیت بزرگ مردمی استفاده کرد و این مردم با اراده، شعار، مقاومت، اتحاد و با فداکاری و با قبول کردن رهبری امام توانستند رژیم پهلوی را به زانو درآورند.

انقلاب؛ حاصل مبارزه فرهنگی و سیاسی امام (ره)

عضو شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز افزود: امام تا آخرین ساعت روز ۲۲ بهمن نیز اجازه استفاده از سلاح را علیه رژیم شاه و ارتش نداد و انقلاب اسلامی با مبارزه فرهنگی و سیاسی رهبر کبیر انقلاب به پیروزی رسید.

رئیس شورای فرهنگی نهاد ریاست جمهوری با اشاره به نوع نگاه امام در دوران انقلاب اسلامی عنوان کرد: بعد از پیروزی انقلاب ایشان تلاش کرد تا از افراد مختلف با سلیق گوناگون با توجه به نوع تخصص‌شان در مراکز کشور استفاده کند و نوع برخورد امام موجب شده بود تا افراد نسبت به جایگاه مسئولیتی یکدیگر اعتراض نکنند.

عماد افروغ بیان کرد:

مردم سالاری دینی؛ پاسخ جدید امام (ره) به سؤال کهن مشروعیت

عماد افروغ اظهار کرد: امام (ره) یک فلسفه سیاسی را تحت عنوان مردم سالاری دینی یا جمهوری اسلامی مطرح کردند که در واقع تلفیقی از یک نگرش سنتی و مدرن به مسئله مشروعیت است؛ ایشان در واقع پاسخی جدید به سؤال کهن مشروعیت دادند.

گفت: یک پاسخ مشروعیت، افلاطونی یعنی حکومت فیلسوف- شاه بوده است و یکی هم پاسخ دموکراتیک بوده است که مبتنی بر رضایت مردم بوده است، اما امام (ره) با مطرح ساختن جمهوری اسلامی هم سنت و مدرنیته را جمع کردند و هم بین پاسخ فلسفه سیاسی و جامعه‌شناسی سیاسی آشتی برقرار کردند.

این استاد دانشگاه در تبیین این مطلب اظهار کرد: به عبارتی در پاسخ به سؤال «از چه کسی باید اطاعت کرد؟» افلاطون یک پاسخ هنجاری داد که پاسخ درستی هم بود، اما کسانی که طرفدار رضایت‌گرایی بودند صرفاً یک پاسخ جامعه‌شناختی به یک سؤال فلسفی دادند که خودش مشکل داشت، زیرا در پاسخ به این سؤال نباید گفت «زهر کس که مردم می‌خواهند».

وی ادامه داد: در واقع این یک پاسخ اثباتی به یک سؤال ثبوتی و هنجاری است. منتها در تاریخ غرب این گونه جافتاد، اما امام (ره) این دو نگرش را جمع کردند و این گونه پاسخ دادند که از کسی باید اطاعت کرد که هم «حقانیت» و هم «مقبولیت» دارد؛ یعنی پاسخی جدید به سؤال کهن مشروعیت دادند.

واقع‌گرایی امام (ره) ریشه در توجه به عنصر مکان و زمان داشت افروغ تأکید کرد: اما فقط این تنها تجلی تفکر دیالکتیک در اندیشه امام (ره) نیست؛ امام (ره) بین نظر و عمل هم رابطه قرار کردند. اگر کتاب «تقریرات فلسفه» که مرحوم عبدالغنی اردبیلی درباره آرای فلسفی امام (ره) جمع‌آوری کردند را مشاهده کنیم می‌بینیم که این رابطه میان نظر و عمل بیان شده است.

وی عنوان کرد: در کنار اینها، امام (ره) میان ارزش - واقعیت، اخلاق - سیاست، دین - دنیا و فرد - جامعه هم رابطه برقرار می‌کنند. این رابطه دیالکتیک در اندیشه امام (ره) حتی بین نظر و تاریخ نیز برقرار شده است.

عماد افروغ، جامعه‌شناس و استاد دانشگاه درباره اینکه امام (ره) چگونه توانست تقابل دو گانه‌هایی از قبیل آرمان - واقعیت، اسلامیت - جمهوریت، سنت - تجدد و ... را از میان بردارد و اندیشه‌ای نو در عرصه حکومت‌داری از منظر اسلام ارائه دهد گفت: این سؤال را وقتی می‌توان پاسخ داد که ما مبانی اندیشه‌ای و فلسفی امام (ره) را خوب فهم کنیم.

شناخت تفکر دیالکتیک؛ کلید فهم مبانی اندیشه‌ای و فلسفی امام (ره) وی ادامه داد: بارها به این نکته اشاره شده است که امام (ره) نگرش صدراپی داشتند؛ نگرش صدراپی یک نگرش منظومه‌ای و ناثنویت‌گراست، یک نگرش غایت‌نگر و دیالکتیک است. در واقع اگر به این نگرش کل‌گرایانه، توحیدی و دیالکتیک امام (ره) توجه نداشتیم باشیم خیلی از این سؤالات بی‌پاسخ می‌ماند.

این جامعه‌شناس اظهار کرد: ما بر حسب همین تفکر دیالکتیکی امام (ره) است که می‌توانیم متوجه شویم چگونه انواع و اقسام این نگرش دیالکتیک در اندیشه امام (ره) نمود پیدا می‌کند و متبلور می‌شود.

امام (ره) پاسخی نو به سؤال کهن مشروعیت داد

افروغ با اشاره به فلسفه سیاسی امام (ره) به عنوان یکی از تجلیات تفکر دیالکتیک ایشان گفت: امام (ره) یک فلسفه سیاسی را تحت عنوان مردم سالاری دینی یا جمهوری اسلامی مطرح کردند که در واقع تلفیقی از یک نگرش سنتی و مدرن به مسئله مشروعیت است.

وی با بیان اینکه سؤال مشروعیت که همان «از چه کسی باید اطاعت کرد؟» یا «چه حکومتی یا چه کسی مشروع است؟» دو پاسخ داشته است،

انقلاب اسلامی در اندیشه امام (ره) قابل تقلیل به جریانات نیست این جامعه‌شناس تأکید کرد: در واقع امام (ره) یک چترصدراپی داشتند که این چتر صدراپی حکایت از یک وحدت در عین کثرت با محوریت انقلاب اسلامی داشت. بنابراین انقلاب اسلامی در اندیشه امام (ره) قابل تقلیل به گروه‌ها و جریانات سیاسی نیست زیرا گروه و جناح در ذهن امام (ره) منتفی و بلاموضوع است. افروغ با بیان اینکه امام (ره) در واقع خود یک چتر و مؤلفه وحدت‌بخش و انسجام‌دهنده است، گفت: این هم ضرورت یک مدیر جامعه است و هم ریشه در اندیشه کل‌گرایانه، ناثنویت‌گرا و توحیدی حضرت امام (ره) دارد.

متفکران دیالکتیکی غایت‌نگرند

این استاد دانشگاه درباره ویژگی‌های تفکر دیالکتیکی اظهار کرد: کسانی که تفکر دیالکتیکی دارند غایت‌نگرند، یعنی نگرش فرآیندی دارند و همواره در حال طی یک مقصدی هستند و به عبارتی «به میوه بلوط توجه می‌کنند تا به درخت بلوط». وی ادامه داد: «براین مبنا مقصد متعالی باعث می‌شود که سعه صدر، توجه به تفاوت‌ها و امید به خدا هم بیشتر شود زیرا این نگاه فرآیندی و بهجت‌زا با سرنوشت عالم گره می‌خورد و سرنوشت عالم نیز با خدا گره می‌خورد. پس باید ببینیم خداوند سرنوشت عالم را چگونه بیان کرده است و در قرآن چگونه برای ما رقم زده است؟ که این سرنوشت نهایی با حق و عدل و غایت مطلوب گره خورده است. لذا همین غایت‌نگری و مطلوب‌خواهی باعث مقابله بیشتر با دوگانگی‌ها می‌شود.

از بین رفتن دوگانگی‌ها؛ غایت تفکر دیالکتیک امام (ره)

وی در ادامه تشریح تفکر دیالکتیک امام (ره) عنوان کرد: اساسا در تفکر دیالکتیک امام (ره) غایت‌نهایی حرکت عالم به سمت از بین رفتن دوگانگی‌ها و یکی شدن است که این به منش عرفانی امام (ره) برمی‌گردد. در این منش عرفانی همه دوگانگی‌ها و دوتایی‌ها رخت برمی‌بندد و یک اتصال شکل می‌گیرد.

افروغ در پایان ابراز کرد: در واقع در تفکر دیالکتیک جایی برای دوگانگی وجود ندارد. البته نمی‌خواهم بگویم همه متفکران دیالکتیک مانند هم هستند و میان آنها هم تفاوت است و تفکر دیالکتیک سقراطی، کانتی، هگلی، بسکاری و صدراپی داریم که به عقیده من میان دیالکتیک صدراپی و دیالکتیک بسکاری (روی بسکار) قرابت‌های زیادی وجود دارد.

این جامعه‌شناس یادآور شد: یعنی امام (ره) از تجربه تاریخی جهان و ایران عبرت و درس گرفته‌اند و صرفا یک فیلسوف و فقیه انتزاعی نبودند، چون نگاه دیالکتیک و منظومه‌ای داشتند و در این نوع نگاه توجه به مکان و زمان به دور از زمان‌گرایی و مکان‌گرایی جایگاه ویژه‌ای دارد.

افروغ درباره انتزاعی نبودن صرف اندیشه سیاسی امام (ره) اظهار کرد: اینکه ایشان در سنین جوانی به مجلس مشروطه می‌رفتند و مدرس را از نزدیک دیده‌اند نشانگر این است که واقعیت‌ها را دیدند و توجه به مکان و زمان و واقعیت‌ها داشتند. وی یادآور شد: البته حسب همان تفکر دیالکتیک جهت و اصل کاملا مشخص است اما توجه به واقعیت نیز یک مسئله مهم است که همین توجه به واقعیت در اندیشه امام (ره) در دخالت زمان و مکان در فقه متبلور می‌شود که ابداع امام (ره) است، اما متأسفانه این موضوع دنبال نشد.

این استاد دانشگاه عنوان کرد: مسئله دیگر توجه امام (ره) به عنصر مصلحت است که همه اینها حکایت از یک نگرش فلسفی و اندیشه‌ای عمیق است که اگر به آن توجه نشود نمی‌توان رفتار و عمل امام (ره) را به درستی تحلیل کرد. لذا در این تفکر اساسا دوگانگی دیگر معنا نمی‌یابد.

وی افزود: شاید در یک نگاه ظاهری به تفکر دیالکتیک یک دوگانگی استشمام شود اما دیالکتیک در بستری از کل‌گرایی است. یعنی به رغم اینکه کثرت‌ها مشروع است اما خود کثرت برای ما اصالت ندارد بلکه وحدت در عین کثرت وجود دارد.

تسری «وحدت در کثرت» به امری اجتماعی - سیاسی

افروغ در توضیح وحدت در عین کثرت در اندیشه و رفتار عملی امام (ره) گفت: اتفاقا امام (ره) تفکر وحدت در عین کثرت را که ملاحظه در امر وجود مطرح می‌کند، به امر اجتماعی و سیاسی تسری می‌دهد. بنابراین وحدت در عین کثرت یکی از ویژگی‌های مدیریتی امام (ره) بود و براین اساس امام (ره) سعی می‌کردند که همه گروه‌های سیاسی را تا زمانی که به آن هدف اصلی توجه دارند حفظ کنند.

وی عنوان کرد: امام (ره) در یکی از بندهای منشور برادری تأکید دارند تا زمانی که گروه‌ها و جریان‌ها انقلاب اسلامی را قبول دارند اختلاف سلیقه ایرادی ندارد که این همان تجلی وحدت در عین کثرت در عرصه عمل سیاسی است. در اینجا عامل وحدت، انقلاب اسلامی است و کثرت نیز همان دیدگاه‌ها، روش‌ها، تاکتیک‌ها و سلاقی است.

علیرضا سلیمی اظهار کرد:

جهانی بودن پیام اسلام در اندیشه امام(ره)

عضو کمیسیون آموزش مجلس عنوان کرد: از نگاه امام خمینی(ره) اسلام آمریکایی یک قرائت تحریفی از اسلام برای تخریب جوامع اسلامی است، در حالی که اسلام ناب انفعال در برابر ظلم را نمی پذیرد و در مقابل تحولات جهانی تنها نقش نظاره گر را ایفا نمی کند.

۱۲
سجده

توجه ویژه اسلام ناب به مقتضیات زمان

وی افزود: از طرفی اسلام ناب به مقتضیات زمان توجه ویژه دارد. با چنین نگاهی است که اجتهاد مدنظر امام خمینی(ره) اجتهادی پویاست. این اسلام نه ریشه در شهود و تاجر دارد و نه با عینک روشنفکری به صورت افراطی از منابع اصیل فاصله می گیرد و امام خمینی(ره) با این قرائت توانستند اسلام را وارد عرصه اجتماع نمایند

حجت الاسلام والمسلمین علیرضا سلیمی، عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی، درباره نقاط تمایز اسلام با قرائت امام خمینی(ره) با اسلام آمریکایی و تاجرگرا گفت: امام(ره) برای تمایز اسلام حقیقی با اسلام آمریکایی، تعبیر اسلام ناب محمدی را به کار بردند. اسلام ناب به لحاظ مبانی مبتنی بر کتاب خدا و سنت پیامبر(ص) است که به وسیله اجتهاد احکام آن از این منابع استخراج می شود.

عضو کمیسیون آموزش مجلس اظهار کرد: ویژگی دیگر اسلام ناب در اندیشه امام(ره) این بود که ایشان اسلام را منزوی نمی دانست بلکه به اسلام به عنوان دینی دارای برنامه برای اداره جامعه باور داشت، لذا تشکیل حکومت اسلامی یکی از مهم ترین دستاوردهای چنین نگاهی به اسلام است و چنین حکومتی می بایست به شکل بدیعی همه نیازهای بشر را مورد توجه قرار می داد.

جهانی بودن پیام اسلام در اندیشه امام(ره)

سلیمی تأکید کرد: قطعاً اسلام انزواطلب به هیچ وجه مورد تأیید امام(ره) نبوده است، زیرا با این نگاه به اسلام، امام(ره) قادر نبود چنین تحول ژرفی را در جامعه ایجاد کند. شاخص سوم اسلام ناب در اندیشه امام خمینی(ره) این بود که اسلام برای همه نیازهای امروز بشر دستورالعمل دارد. منتهی کشف و استخراج این دستورالعمل ها کار مجتهد جامع الشرایطی است که به دور از نفسانیات بتواند این نیازها را پاسخ دهد.

اسلام اصیل؛ آگاهی بخش و رشد دهنده

سلیمی ادامه داد: اسلام آمریکایی اسلام سازنده و رشد دهنده نیست و نمی‌تواند معنویت را در سطح جامعه گسترش دهد و اگر از معنویت هم صحبت می‌کند، منظور یک معنویت متفرد و فردگرایانه است.

منتخب مردم دلیجان و محلات در پایان با بیان اینکه در اسلام آمریکایی حوزه و دانشگاه ابزار توجیه رفتار و عمل حاکمان و صاحبان قدرت هستند، اظهار کرد: در قرائت امام (ره) از اسلام، حوزه و دانشگاه باید بتوانند حاکمان را نقد کنند و انحرافات و اشتباهات آنان را تذکر دهند تا از مسیر اسلام ناب منحرف نشوند.

سلیمی با بیان اینکه ویژگی دیگر اسلام در قرائت حضرت امام (ره) جهانی بودن پیام این دین و محدود نبودن آن به برخی کشورها بود، گفت: دنیایی که همه روش‌ها و ایده‌ها را تجربه کرده بود و مشخص شد که نمی‌تواند پاسخ مناسبی به نیازهای فطری و اصیل بشر بدهد لازم بود که با پیام و آموزه‌های اسلام ناب آشنا شود.

وی تصریح کرد: امام (ره) معتقد بود اسلام پیوسته در حال مبارزه با مستکبران است و اعتقاد داشت تا مبارزه هست ما هم هستیم و باید تفکر انقلابی خود را در سراسر دنیا گسترش دهیم. لذا در تفکر امام (ره) انفعال در مقابل ظلم جایی نداشت و معتقد بودند نباید در مقابل حوادث و تحولات جهان تنها نظاره‌گر بود.

امام (ره)، احیاگر امر به معروف در قرن جدید

عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس اظهار کرد: برخی از احکام اسلام مانند جهاد و امر به معروف و نهی از منکر که در جامعه به فراموشی سپرده شده بود و حتی در حوزه‌های علمیه به بهانه اینکه این احکام امروزه کاربردی ندارد تدریس نمی‌شد، توسط امام (ره) احیا شد و در واقع حضرت امام (ره) احیاگر برخی از اصول و احکام اساسی اسلام در قرن اخیر بود.

وی تصریح کرد: مجموعه این موارد نشان دهنده عمق تفکر اجتماعی امام (ره) است و قطعا چنین تفکری با تفکر اسلام آمریکایی زاویه خواهد داشت.

اسلام آمریکایی؛ ابزاری برای تخدیر جوامع اسلامی

سلیمی در تشریح ویژگی‌های اسلام آمریکایی گفت: اسلام آمریکایی اسلام سازش و فردگرایی است. چنین اسلامی ظلم‌پذیر است و در مقابل تعدی تسلیم می‌شود. اسلام آمریکایی اسلام تحریف شده‌ای است که مصداق «نُؤْمِنُ بَبَعْضٍ وَنُكْفِرُ بَبَعْضٍ» است؛ یعنی احکام اسلام را تجزیه می‌کند و اسلام را یکپارچه نمی‌بیند. از نگاه امام (ره) اسلام آمریکایی یک قرائت تحریفی از اسلام برای تخدیر جوامع اسلامی است و از این سو مورد حمایت غرب است و براساس چنین بینشی است که اسلام آمریکایی به تعبیر امام (ره) همان اسلام مرفهین بی‌درد است.

عضو کمیسیون فرهنگی تشریح کرد:

توجه امام(ره) به فرهنگ ملی و دینی مردم

۱۴

سپهر

حجت‌الاسلام حسینی در بررسی مؤلفه‌های اسلام حقیقی از منظر امام خمینی(ره) قرائت حضرت امام خمینی(ره) از اسلام حقیقی اظهار کرد: تفاوت در توجه به فرهنگ ملی و دینی مردم، خدامحوری، دفاع از مستضعفین و محرومین و نگرش به مسئله فلسطین، از مهم‌ترین این موارد است.

ندارد و معتقد است که قدرت واقعی در دست قدرت‌های جهانی است و این موضوع در تانک، موشک و مسائلی از این قبیل خلاصه می‌شود.

وی افزود: موضوع دوم، بحث دفاع از مستضعفین و محرومین است و اینکه حضرت امام(ره) بر مستضعفین تکیه داشتند اما اسلام آمریکایی بر سرمایه‌داری و اشرافیت‌منشی در مسائل اقتصادی تکیه دارد. تفاوت سوم بین اسلامی که حضرت امام(ره) مروج آن بودند و اسلام آمریکایی، این است که امام به ملت‌شان اعتقاد داشتند و اسلام آمریکایی به قدرت‌ها و دولت‌ها اعتقاد داشته و دارد و هرگز توجهی به مردم نداشته است.

توجه حضرت امام(ره) به فرهنگ ملی و دینی مردم

عضو کمیسیون فرهنگی مجلس تأکید کرد: در قضیه فلسطین، حضرت امام(ره) به مردم تکیه کردند و بدین وسیله پیروزی‌ها یکی پس از دیگری در حال حاصل شدن است اما چون اسلام آمریکایی به دولت‌ها اعتقاد دارد در موضوع حمایت از ملت فلسطین و تلاش برای پیروزی آنان همواره با شکست مواجه شده است.

حسینی در پایان اظهار کرد: نکته چهارم این است که حضرت امام(ره) معتقد بودند اسرائیل و آمریکا ام‌الفساد هستند اما اسلام آمریکایی اعتقادی به این موضوع ندارد و نکته پنجم، این است که حضرت امام بر فرهنگ دینی و ملی یک ملت اعتقاد دارند اما اسلام آمریکایی به فرهنگ ملی و دینی اعتقادی ندارد و اینها موضوعات مورد تفاوت بین اسلام آمریکایی و اسلام مدنظر حضرت امام خمینی(ره) است.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمرتضی حسینی، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی در پاسخ به پرسشی درباره تفاوت قرائت حضرت امام خمینی(ره) از اسلام با اسلام آمریکایی اظهار کرد: تفاوت گفتار امام(ره) و اسلام آمریکایی در چند مورد است که اول خدامحوری در قضایا است؛ حضرت امام خمینی(ره) اعتقاد داشتند که خداوند، قدرت لایزال است و هیچ قدرتی برتر از قدرت خداوند نیست.

توجه به ملت‌ها در اندیشه حضرت امام خمینی(ره)

منتخب مردم قزوین در خانه ملت ادامه داد: حضرت امام خمینی(ره) این موضوع را باور داشتند که قدرت خداوند برتر از همه قدرت‌هاست اما اسلام آمریکایی به این موضوع اعتقادی

حجت‌الاسلام پژمان فر:

آرمان‌های اسلامی زیربنای نگرش امام(ره)

عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی گفت: ارزش‌های دینی و همچنین توجه به آرمان‌های رفیع اسلام، زیربنای اصلی نگرش امام خمینی(ره) را در تمامی عرصه‌ها تشکیل می‌داد.

امام وظیفه‌ای بر دوش تمامی افراد جامعه اسلامی است و به فضل الهی، تاکنون در این زمینه، با وجود فراز و نشیب‌های بسیار زیاد، موفقیت‌های چشمگیری نیز داشته‌ایم.

وی با اشاره به مهم‌ترین آسیب‌هایی که جامعه اسلامی را تهدید می‌کند، اظهار کرد: بیشترین آسیب‌ها در زمینه فرهنگی است که باید مسئولان امر، نسبت به آن، حساسیت بیشتری داشته باشند.

پژمان فر با اشاره به فرمایشات حضرت امام خمینی(ره) در ارتباط با لزوم حمایت از تولید ملی، بیان کرد: استقلال که یکی از گزاره‌های دینی ماست یکی از ارکان شعارهای تظاهراتی حضرت امام(ره) نیز بوده است که این امر مسئله بسیار مهمی است.

وی ادامه داد: یکی از ابعاد استقلال مدنظر امام راحل، استقلال اقتصادی است و این امر جز در سایه حمایت از تولیدات داخلی و همچنین پشتیبانی از کار و سرمایه ایرانی، فراهم نمی‌شود و مقام معظم رهبری نیز، بر آن تأکید بسیار زیادی دارند. اگر بخواهیم استقلال سیاسی مطلوب امام خمینی(ره) را کسب کنیم، ابتدا باید استقلال اقتصادی را تأمین کنیم که پیش‌زمینه آن، حمایت از تولید ملی و کار و سرمایه ایرانی است. به دست آوردن استقلال اقتصادی ضامن کسب استقلال سیاسی است.

حجت‌الاسلام نصرالله پژمان فر، منتخب مردم مشهد و کلات در مجلس شورای اسلامی با بیان این مطلب گفت: امام خمینی(ره)، شخصیتی بود که بر اساس واقعیات تاریخی، جریانی را در ایران و عرصه بین‌المللی بنیانگذاری کردند و در تمام این جریانات، تکیه‌گاه اصلی، اسلام بود و ایشان بار دیگر، اسلام را در رأس تمام معادلات قرار دادند. رشد اسلام و همچنین رشد نگرش اسلام‌خواهی در سال‌های اخیر، حاکی از موفقیت رویکرد امام راحل است.

پژمان فر با اشاره به بیداری اسلامی در کشورهای مسلمان، ادامه داد: امام راحل یک الگوی جامع بودند که نه تنها در ایران بلکه در تمام کشورها آثار معنوی فراوانی داشتند و علاوه بر ویژگی دینی شخصیت سیاسی خود را نیز حفظ کردند. شخصیت امام(ره) از لحاظ فردی، اجتماعی، علمی، عبادی و سیاسی جامعیت فوق‌العاده داشتند که کم‌نظیر و منحصر بفرد بوده و امروز الگوی تمام عیار جهان اسلام است و تأثیر بسزایی در بیداری اسلامی داشته است.

عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی اظهار کرد: مهم‌ترین ویژگی شخصیت امام خمینی(ره) باور مبانی اسلام و معارف دینی است که می‌تواند بزرگ‌ترین پشتوانه برای زندگی و مباحث معرفتی بشر باشد. امام راحل با این نظریه که دین می‌تواند پاسخ‌گوی تمام نیازهای بشر در عرصه‌های سیاسی، علمی، اجتماعی، بین‌المللی و ... باشد، در قالب تمدن اسلامی به آن پرداختند و در همین راستا نظامی را بر این مبانی پایه‌گذاری کردند. وی تأکید کرد: ارزش‌های دینی و همچنین توجه به آرمان‌های رفیع اسلام، زیربنای اصلی نگرش امام خمینی(ره) را در تمامی عرصه‌ها تشکیل می‌داد. حرکت جهت زنده نگاه داشتن آرمان‌های

خسروی بیان کرد:

سرنگونی طاغوت بر اساس حقایق قرآنی

مشاور پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) معتقد است که حرکت امام(ره) در ایجاد انقلاب اسلامی و سرنگونی حاکمیت طاغوت بر اساس حقایق قرآنی بود؛ ایشان با کودتای نظامی و خشونت حکومت را سرنگون نکرد بلکه معتقد بود که این راه همان راه انبیاست.

۱۶

سجده

استفاده کرد. همین دیدگاه زمینه را باز کرد که بسیاری از افراد بتوانند حقیقت قرآن را درک و در جامعه تبیین کنند.

وی تصریح کرد: حرکت امام(ره) در ایجاد انقلاب اسلامی و تشکیل نظام جمهوری اسلامی و در سرنگونی حاکمیت طاغوت بر اساس حقایق قرآنی بود. امام(ره) با مد نظر قرار دادن آیه شریفه «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ» در حقیقت خدا حال قومی را تغییر نمی‌دهد تا آنان حال خود را تغییر دهند.» (رعد/۱۱) به جامعه خواب زده آن روز فهماند که نشستن و سکوت کردن با امید به اینکه نجات‌گری بیاید و آنها را نجات دهد، اندیشه قرآنی نیست.

امام(ره) به کودتای نظامی، ترور و خشونت معتقد نبود

مشاور پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام(ره) ادامه داد: قرآن می‌گوید هر تغییری در جامعه رخ دهد، باید از خود مردم آن جامعه و از اراده آنها آغاز شود و بعدا خداوند متعال این حرکت را تایید خواهد کرد. این اندیشه را خداوند متعال با آیه‌های مختلف و با ذکر مثال‌هایی از تاریخ انبیاء تبیین کرده است. از نظر قرآن جامعه باید خودش حرکت و قیام کند و سرنوشت خویش را خود به دست بگیرد.

وی با بیان اینکه امام(ره) معتقد نبودند که با کودتای نظامی، ترور و خشونت بتوان حکومتی را سرنگون کرد، گفت: امام(ره) معتقد بودند که این راه همان راه انبیاست، یعنی این آگاهی دادن به مردم و قیام خود انسان‌ها و جامعه است که می‌تواند نظامی را برقرار کند.

اتخاذ مدل حکومت از آیات قرآن

مشاور پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) تصریح ادامه داد: از سویی دیگر بر اساس آیه شریفه «وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ:

محمدعلی خسروی، مشاور پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) درباره ریشه‌های قرآنی انقلاب اسلامی در اندیشه امام خمینی(ره)، گفت: امام(ره) احیاگر قرآن در عصر حاضر بودند. البته امام(ره) پیش از آنکه قرآن را در جامعه زنده کند، در وجود خود احیا کرده بود.

وی تصریح کرد: امام(ره) با عمل به قرآن، احکام الهی و تزکیه نفس به مرحله‌ای رسیده بود که حقیقت قرآن در وجود و اندیشه‌شان ظهور پیدا کرده بود. اگر قرآن در جان کسی زنده نشود، نمی‌تواند قرآن را در جامعه احیا کند. رمز موفقیت امام(ره) در احیای قرآن هم همین عامل بود.

خسروی ادامه داد: امام(ره) تاثیر فوق‌العاده‌ای در بازگشت به قرآن در زمینه‌های فردی، اجتماعی، علمی و نظری به فضای جامعه داشت. ایشان از لحاظ تفسیری برداشت خاصی داشتند که جامع تفاسیر بود و معتقد بودند که باید بدون هیچ‌گونه پیش‌داوری از دریای بی‌کران قرآن

ترجیح اسلام سیاسی بر اسلام اجتماعی

خسروی در پاسخ به این پرسش که استناد امام (ره) در ترجیح اسلام سیاسی به اسلام اجتماعی چه بود، گفت: این مساله جای بحث علمی گسترده دارد و هر دو گروه پیروان و استدلالات زیاد و قوی دارند. اما به طور اجمال باید عرض کنم گذشته از اشارات جزئی به آیات، نظر امام(ره) در باب کل حقیقت اسلام این بود که همه تعالیم اسلام مخصوصاً تعالیم اجتماعی، اگر یک قدرت مرکزی و تشکیلات قوی وجود نداشته باشد، قابل پیاده شدن نخواهد بود. همه احکام در سایه یک نظام صحیح دینی می‌تواند پیاده شود.

مشاور پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) در پایان گفت: برخی از اشکالاتی که در جامعه به اسلام سیاسی گرفته می‌شود، ناشی از جنبه علمی نیست بلکه بازتاب سوء عملکردهاست. متأسفانه برخی از مسئولان با اصرار بر عملکرد غلط و روش‌های نادرست فضایی را به وجود آورده‌اند که برخی از افرادی که از بنیه علمی ضعیف‌تری برخوردارند، تحت تاثیر چنین جوی فکر می‌کنند که دیدگاه امام(ره) یا اصل اسلام اشکال دارد. در صورتی که اگر از این فضای سیاسی بگذریم و آرامش بیشتری بر فضای جامعه حاکم شود و زمینه بسیاری از این شک و تردیدها رفع خواهد شد.

و کسانی که [ندای] پروردگارشان را پاسخ [مثبت] داده و نماز برپا کرده‌اند و کارشان در میانشان مشورت است و از آنچه روزیشان داده‌ایم انفاق می‌کنند.» (شورا ۳۸) از میان حکومت فردی و استبدادی و یا شورایی و جمهوری معتقدند حکومت جمهوری با مفاهیم آیات قرآن سازگارتر بود، فلذا امام(ره) در مساله نوع حکومت بعدی پس از انقلاب از حقایق قرآن بهره گرفتند و امور مردم را به دست خود مردم سپردند. بر اساس این آیه کریمه و اندیشه امام(ره) تمام امور جامعه از طریق شورا و انتخابات در همه سطوح انجام می‌گیرد.

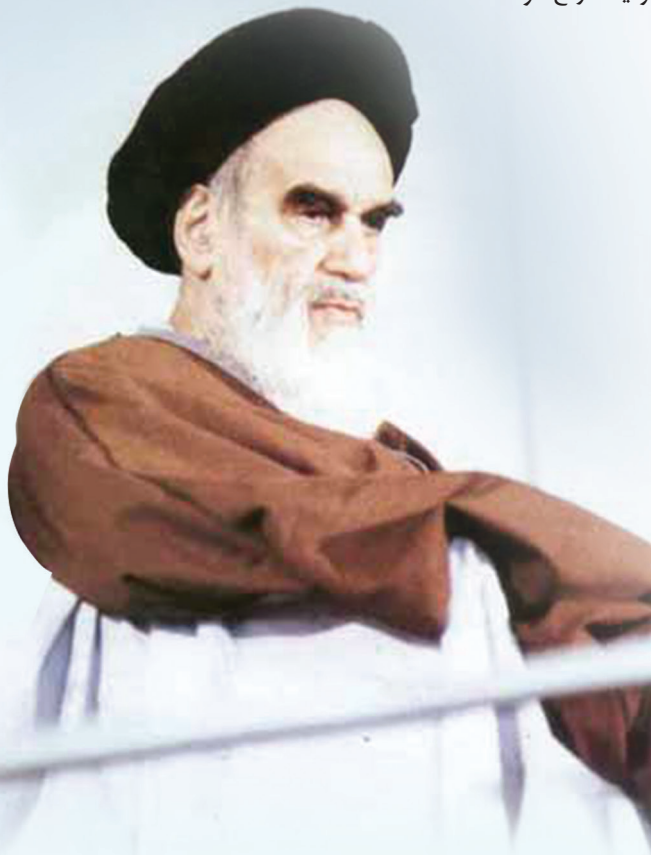
وی ادامه داد: گرچه امام(ره) کمتر از متن آیات و روایات استفاده می‌کردند اما محتوا و روح سخنانشان بر گرفته از آیات و روایات ائمه اطهار(ع) بود.

جایگاه عرفان و اخلاق در توفیقات امام(ره)

خسروی در پاسخ به اینکه چه رابطه‌ای میان توجه امام(ره) به عرفان و سیاست اخلاقی می‌توان برقرار کرد، گفت: مسلماً اگر روحیه عرفانی حضرت امام(ره)، توجهش به مقامات معنوی و توکل بر خداوند متعال و جوهره عرفان نبود، ایشان این چنین توفیقاتی به دست نمی‌آورد. این معرفت و عرفان امام(ره) بود که سبب می‌شد جز خدا را هیچ بدانند و جامعه را به سمت ارزش‌های الهی سوق دهند.

مشاور پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) افزود: این نظریه ایجاب می‌کرد که امام(ره) به مباحث اخلاقی تزکیه نفس و عرفان واقعی زیاد بپردازند. می‌بینیم ایشان تفسیر مختصری که از سوره حمد در تلویزیون آغاز کردند را دستمایه برای ایجاد تحول روحی در جامعه قرار دادند. سخنرانی از ایشان در بین مسئولین و مردم نیست که حداقل یک سوم آن درباره خودسازی اخلاق و عرفان نباشد.

وی تصریح کرد: امام(ره) به‌خوبی تشخیص داده بودند که اگر قدرت، حکومت و ثروت هر چند متعلق به اسلام و نظام جمهوری اسلامی، منهای توجه به معنویت و اخلاق باشد، عامل سقوط و هلاکت خواهد بود که نمونه‌های آن را ما هم در این نظام دیدیم و هم در جهان به خوبی قابل ملاحظه است. امام(ره) جمهوری اسلامی، حکومت و قدرت اسلامی را بدون توجه به اخلاق، معنویت و عرفان قبول نداشتند. در عمل و برخوردها و تصمیمات امام(ره) روح معرفت همه جا ساری و جاری بود.

ساسان شاه‌ویسی عنوان کرد:

اقتصاد مردمی در منظومه فکری امام (ره)

کارشناس مسائل اقتصادی حضرت امام خمینی (ره) را در متن تئوری‌سازی برای اندیشه‌ورزی جدید در حوزه اقتصاد اسلامی مبدع دانست و اظهار کرد: از دیدگاه ایشان تحقق اقتصاد اسلامی با مردمی‌سازی اقتصاد میسر است.

۱۸

سازمان

می‌کنیم که این نظام توانسته است یک نگاه فلسفی خاص و عمیق را ایجاد کرده و آموخته‌هایی که ما ضرورتاً برای هماهنگی رفتار انسان نوپدید تجسم کنیم را وارد جامعه کرده و جامعه ما را با همه تنوعات، به ارزش‌ها و آرمان‌هایی برساند.

در نهایت به این نتیجه می‌رسیم که جامعه‌پذیری امروز ایران اگر توانسته است رویکرد اقتصادی خود را پیدا کند، یک الگو را متصور شده و آن الگویی متعین و قابل دیدن است و به نظر می‌رسد در اینجا در کنار قرآن و سیره پیامبر (ص)، اندیشمندان مسلمان برخی از دستاوردها را برای ما برقرار کردند. بنابراین مهم‌ترین نقش و برترین روایت در عصر حاضر را ما توانسته‌ایم از ظرفیت وجودی حضرت امام خمینی به‌ویژه در بازه اقتصادی پیدا کنیم.

وجوه تشابه و اختلافات دیدگاه‌های اقتصادی ایشان با دیگر مکاتب اقتصادی کدامند؟

گاهی ما درباره خطوط کلی اقتصاد اسلامی صحبت می‌کنیم و می‌گوییم که اقتصاد اسلامی از یکسری از خط و ربط‌های کلی پیروی می‌کند. در اندیشه امام خمینی (ره) بررسی اینکه نظام اقتصادی اسلام چه تفاوتی با سایر نظام‌های اقتصادی دارد و اینکه واقعیت‌هایی که در اقتصاد ایران یا در اقتصاد اسلام تعریف شده است چه قلمرو و قابلیت‌هایی دارد، حدود مالکیت در اسلام

انجام داده‌ایم که متن این مصاحبه در ادامه می‌آید:

اقتصاد چه جایگاهی در اندیشه حضرت امام خمینی (ره) دارد و اساساً اندیشه‌های اقتصادی ایشان در قالب کدامیک از مکاتب اقتصادی جای می‌گیرد؟

هنگامی که می‌خواهیم به تفکر اقتصادی حضرت امام (ره) بپردازیم، بیشتر این نکته مد نظر قرار می‌گیرد که ما در مهندسی تفکر در اندیشه اسلامی علاوه بر آنچه که به عنوان راهکارهای استخراج از منابع غنی قرآن کریم، سیره رسول گرامی اسلام (ص) و ائمه (ع)، وجود دارد در همین تفکر بنیادین اسلامی یک رویکرد وجود دارد و آن اینکه اندیشمندان مسلمان این توانایی را دارند که ظرفیت‌های به‌روز مبتنی بر تفکر اسلامی را در جامعه زمانی خود به اجرا گذاشته و توفیقاتی را حاصل کنند. تغییر و تحولاتی که در پایان هزاره دوم صورت گرفت و ظرفیت‌هایی که شاید منافع محرومان و پابرهنگان را متمایز می‌کرد، یک الگویی را که مبتنی بر جهاد مستضعفین و با رویکرد خروج از فقر و بهبود معیشت و اخلاق را در تفکر اقتصادی حضرت امام (ره) به ودیعه گذاشت.

بنده معتقدم برخی از بینشی که ما امروز توانسته‌ایم به آن دست پیدا کنیم ناشی از دیدگاه‌های حضرت امام (ره) است. ما وقتی که نگاه می‌کنیم و تفاوت‌های نظام بینشی و نظام کنشی خودمان را مشاهده

حضرت امام خمینی (ره) بنیانگذار و معمار بزرگ جمهوری اسلامی ایران، برای عموم مردم عمدتاً با گرایش‌ها و افکار سیاسی و مذهبی شناخته می‌شوند اما روشن است که ایشان به عنوان یکی از متفکران مسلمان دارای تفکرانی برای اداره اقتصاد جامعه و مخصوصاً در زمینه اقتصاد اسلامی هستند و از آنجا که تاکنون کمتر به بررسی این اندیشه‌ها مخصوصاً در مجامع علمی و دانشگاهی پرداخته شده است بررسی و تحلیل اندیشه‌های اقتصادی ایشان امری ضروری است.

برای بررسی اندیشه‌های اقتصادی حضرت امام خمینی (ره)، با ساسان شاه‌ویسی، کارشناس مسائل اقتصادی، گفت‌وگویی

چگونه تعریف شده است و رابطه فقرا و اغنیا چگونه است؟

به نظرم حتما مبانی نظری ایشان براساس محکمتات نصوص دینی و روایات حدیثی و نه متشابهات است و در عین حال سیره ائمه معصومین (ع) و نبی اسلام (ص) را به عنوان شاکله اصلی بیان نظری خود مطمح نظر قرار داده‌اند. اما اگر از بُعد دیگر، اقتصاد را مبتنی بر روابط دولت بدانیم و با توجه به اینکه اقتصاد ایران اقتصادی به شدت دولتی بوده و حدود اختیارات و اجرای عدالت اجتماعی و توزیع ثروت‌ها و رسیدگی و حمایت از محرومین چگونه باید باشد؟

با توجه به بازمینی عملکرد اقتصادی دولت‌های گذشته، به نظر می‌رسد که در اینجا حضرت امام (ره) صاحب سبک و ایده بوده‌اند و به اقتضای فقه پویا که در بیان ایشان فقهی بود که برای زمان و مکان نسخه‌های ارزنده را تعریف کند تا نیازهای جامعه بشری را برطرف کند اندیشه‌های اقتصادی خود را ارائه می‌دادند.

به نظرم کمتر تئوریسین اقتصادی این قابلیت و فرصت را پیدا کردند که به عنوان حکمران یک سرزمین اندیشه‌های اقتصادی خود را اجرایی کند. حضرت امام این توفیق را پیدا کردند که اندیشه‌های اقتصادی خود و ظرفیت‌های تفکر اقتصاد اسلامی را بر اساس منطق هزاره دوم و ظرفیت‌های جدید تعریف کرده و ظرفیت جدیدی برای کارکرد روابط اقتصادی مردم با مردم، دولت با دولت، دولت با مردم و برعکس برقرار کند و اینها ظرفیت‌های تازه‌ای بود که خواسته ایشان بود. ایشان احکامی را صادر کردند که نحوه بهره‌برداری از منابع ملی قبل و بعد از انقلاب، نحوه استفاده از حکم انفال و ... را تعیین کردند و اینها از جمله مصادیقی است که رویکردهای اختصاصی حضرت امام در حوزه اقتصادی را نشان می‌دهد.

دیدگاه امام نسبت به مباحث اقتصادی همانند مالکیت، آزادی‌های اقتصادی، رفاه، عدالت و ... چیست؟

مشخصا وقتی می‌خواهیم درباره این موارد صحبت کنیم، بخشی از آن به روابط حاکمیت و بخشی به نیازمندی‌های عصر و زمانه مربوط است. مسلمان زمانی محورهایی مطرح می‌شود که مثلا اگر بخواهیم بررسی کنیم که نگرش نظام‌گرا و سیستمی که در نظام اقتصادی سرمایه‌داری و سوسیالیستی وجود داشته است را در فرمایشات حضرت امام (ره) پیدا کنیم و دریابیم که اصول موضوعه آن و پیش‌فرض‌های حاکم بر نظام فکری ایشان در حوزه اقتصاد چه بوده است. قطعا و قهرا به این نتیجه خواهیم رسید که تفکر ایشان مبتنی بر تفکر اقتصاد اسلامی بوده است.

ایشان در جایی مطرح می‌کنند که وابستگی اقتصادی، موضوعی است که وابستگی‌های دیگری را هم به دنبال دارد و از اقتصاد مستقل و آزادی‌جوگیری می‌کند یا در جایی مطرح می‌کنند یکی از وظایف اصلی روحانیت، مقابله جدی با دو فرهنگ ظالمانه و اقتصادی شرق و غرب است؛ این سخن یعنی اینکه ایشان تبیین‌کننده یک دیدگاه جدید اقتصادی هستند که در زمانه خود کسی واعظ آن نبوده است و کسی در این عرصه وارد میدان نشده است و این امر نشان‌دهنده تولید یک اندیشه فکری جریان‌ساز در مقابله با جریان‌های فکری موجود بوده است و بخشی از آن در کتاب «اقتصادنا» می‌شاهد صدر قابل مشاهده و بخشی از آن تا اندیشه‌های «ابن‌خلدون» می‌توان دنبال کرده و اندیشه‌های اقتصادی را استخراج کرد.

به نظرم آن چیزی که ما در حال حاضر باید برای تفسیر و تبیین اندیشه‌های اقتصادی حضرت امام (ره) مورد ارزیابی قرار می‌دهیم قرائت جدیدی از آموزه‌های

دینی از منظر دین‌شناسی و ظرفیت‌های ضروری دینی است. به نظرم ایشان مدع و در متن تئوری‌سازی برای یک اندیشه‌ورزی جدید در حوزه اقتصاد اسلامی بودند که البته اگر بخواهیم وارد کیفیت و نحوه حرکت و عملکرد و آنچه در مقابل مابه‌ازای آن در نظام اقتصادی بر جای مانده است شویم، حضرت امام (ره) نهایتا روابط انحصاری جریان‌یافته در بطن اقتصاد کشور، از جمله مشکلات بزرگ اقتصادی همانند ربا و نرخ بهره را دچار چالش بنیادین کردند.

به نظرم موضوعی همانند مالکیت که شما به آن اشاره کردید از اشتراکات تفکری حضرت امام است که بخشی از آن را در روحیه و تفکر عمیق ایشان در حوزه اقتصاد و بخشی در مکاتبات ایشان با گورباچف قابل مشاهده است. ایشان در جایی مطرح کردند «امروز اگر مارکسیسم در روش‌های اقتصادی و اجتماعی به بن بست رسیده است دنیای غرب هم در همین مسئله و البته به شکل دیگر و در مسائل دیگر گرفتار است بنابراین باید به حقیقت روی آورد؛ چراکه مشکل اصلی شما مسائلی همانند مالکیت و مسائلی از این قبیل نیست بلکه مشکل واقعی شما عدم اعتقاد به پروردگار است» و ایشان از این طریق بنیان‌های حاکم بر اقتصاد جهانی را هم به چالش می‌کشند.

آیا خود ایشان هم در امور اقتصادی دخالت می‌کردند؟ یعنی نگاه امام (ره) به حدود دخالت دولت در اقتصاد و مردمی کردن اقتصاد چگونه بود؟

حضرت امام وقتی در بحث ضرورت استقلال نظام اقتصادی صحبت می‌کنند ظرفیت‌هایی را تعریف می‌کنند و در سرسپردگی دولت به قدرت‌ها و اینکه اگر برخی دولت‌ها قرار است از دولت به عنوان بردگی جدید استفاده کنند، موضوعات مهمی را مطرح می‌کنند

امام جمعه موقت اهواز تشریح کرد:

مصادیق تجلی قرآن در گفتار و رفتار امام (ره)

وامگیری امام خمینی (ره) از اصطلاحات قرآنی از یک سو و عینیت بخشیدن به آیات قرآن و حضور یافتن قرآن در صحنه‌های عملی جامعه از سوی دیگر از جمله مصادیق تجلی قرآن در رفتار و گفتار امام (ره) بود.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدابوالحسن حسن‌زاده، امام جمعه موقت اهواز با بیان اینکه اقدامات امام راحل (ره) در ارتباط با قرآن از آغاز قیام خود که به سال ۴۱ بازمی‌گردد تا دوران رهبری و پس از آن رحلت ایشان در سه حوزه قابل بررسی است؛ گفت: اولین حوزه بهره‌گیری و استفاده امام خمینی (ره) از اصطلاحات قرآنی است؛ چنانکه تعبیر به یوم‌الله اولین بار از سوی امام خمینی (ره) صورت گرفت که برگرفته از قرآن کریم است.

وی افزود: دیگر برنامه قرآنی ایشان تفسیر قرآن کریم بود. امام (ره) با برپایی جلسات قرآن در قم این کار را انجام می‌دادند اما با فشار ایجاد شده از سوی برخی این جلسات تعطیل شد. عینیت بخشیدن به آیات قرآن و حضور یافتن قرآن در صحنه‌های عملی جامعه از دیگر ابعاد تلاش‌های ایشان در این زمینه بود که از دو بخش اول مهم‌تر است.

وی با اشاره به آیه ۳۰ سوره فرقان گفت: این آیه شکایت پیامبر (ص) از مہجوریت قرآن است «وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا» و پیامبر [خدا] گفت پروردگارا قوم من این قرآن را رها کردند». امام راحل (ره) قرآن را از این مہجوریت خارج و آن را در جامعه مطرح کردند.

حسن‌زاده با اشاره به بهره‌گیری امام راحل (ره) از اصطلاحات قرآنی که نشانگر اندیشه‌های مبتنی بر قرآن امام (ره) است، گفت: تعبیر یوم‌الله را ایشان برای نخستین بار درباره ۱۷ شهریور به کار برد که براساس آیه «وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ» (ابراهیم، ۵) است. اصطلاح قرآنی دیگر ایشان درباره شهید مظلوم دکتر بهشتی است که درباره ایشان این تعبیر را به کار بردند که «بهشتی یک ملت بود» و الهام گرفته از آیه «إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً» (نحل، ۱۲۰) است. علاوه بر این، امام (ره) با تفسیر خود از قرآن فضای جدیدی را برای علاقه‌مندان به تفسیر باز کردند.

وی با بیان اینکه امام (ره) با عمل به قرآن به صورت عملی آیات قرآنی را عینیت بخشیده و در زندگی جامعه جاری ساختند به بیان شواهدی از این تحقق پرداخت و گفت: به رهبری امام (ره) سلطه غیرمسلمانان بر مسلمانان از بین رفت و استقلال کشور محقق شد: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ»

و گاهی در تبیین و طراحی امور کلان اقتصاد و نظام اقتصادی دینی به این موضوع می‌پردازند که اگر می‌خواهیم اقتصاد ما وابسته نباشد ضرورت دارد مردم را توانمند کرده و آنها را در مسیر جلوگیری از وابستگی اقتصادی قرار دهیم و مردم نقش خود را پیدا کنند.

گاهی هم در بیان وعظ و خطابه ایشان هم آمده است که مردم باید مسئولیت اصلی اقتصاد را به دوش بکشند و قسط و عدالت اقتصادی را هم باید مردم با درآمد سالم، مسکن مناسب، تسهیلات آموزشی و ... برقرار کرده و نظام اقتصادی خود را بر محور دین بنا کنند. همچنین می‌فرمایند اگر می‌گوییم صنعت مطلوب یکی از شاخص‌های اصلی توسعه اقتصادی است بلافاصله اقتصاد مطلوب را با جوانان پیوند می‌زنند و می‌گویند اگر می‌خواهیم خودکفا شویم باید مردم نقش خود را پیدا کنند و حتی اعلام می‌کنند «من دست کسانی که در صدد خودکفایی اقتصادی کشور هستند را می‌بوسم» و می‌فرمایند: «اگر مملکتی می‌خواهد روی پای خود بایستد باید این تفکر که ما باید از خارج چیزی را وارد کنیم را از سرش بیرون کند».

حضرت امام (ره) در موضوعاتی همانند نفی وابستگی، حمایت از مبتکران، مصرف‌گرایی، استراتژی‌های اقتصاد اسلامی و ... دارای سفارشات زیادی برای ارتقای نقش مردم هستند که اگر این اتفاق افتاد، می‌توانیم تبیین استراتژی بلند اقتصاد اسلامی را نه با رویکرد اتکا به نفت و ظرفیت‌های دولتی بلکه با اتکا به ظرفیت‌های مردمی محقق کنیم.

رسول الله (ص) بود که امام (ره) در آن به جد خویش اقتدا کرده بود. حسن زاده در بخش دیگر سخنان خود درخصوص چگونگی بهره‌گیری از تعالیم قرآن گفت: در قرآن کلیاتی داریم که در هر زمان و مکان باید به موارد خود به طور صحیح تطبیق داده شوند. چنانکه در علم پزشکی دانشجویان در آغاز کلیات را فرا می‌گیرند و سپس در عمل این کلیات را بر موارد تطبیق داده و صاحب‌نظر می‌شوند در دین نیز چنین است. لذا فقهای ما کلیات را می‌گیرند و در هر زمان با توجه به شرایط زمانی و مکانی تطبیق می‌دهند.

حسن زاده نیز اظهار کرد: یکی از مسائلی که امروز بیشتر حاکمان کشورهای اسلامی دچار آن هستند نفاق است که شاخصه‌هایی در قرآن کریم دارد و یکی از آنها این است که مدیریت جامعه را به کفار می‌سپارند: «الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ؛ همانان که غیر از مؤمنان کافران را دوستان [خود] می‌گیرند» (نساء، ۱۳۹) و این موضوع آنها را به صورت کشورهای مصرف‌کننده در زمینه‌های مختلف بار می‌آورد. وقتی یک کشور نتواند روی پای خود بایستد و نگاهش به غیر باشد به چنین وضعیتی دچار می‌شود. بنابراین عمل نکردن به قرآن و فاصله گرفتن از آن چنین نتیجه‌ای دارد.

وی با اشاره به جایگاه والای عقل و تعقل در قرآن کریم تصریح کرد: گروه‌های تکفیری به طور کامل عقل را تعطیل می‌کنند که نمونه‌های آن در جنایات آنها قابل مشاهده است. نشانه فاصله گرفتن از عقلانیت در کشورهای اسلامی همین گروه‌های تکفیری است گرچه عوامل دیگری نیز در ایجاد آنها نقش دارد.

امام جمعه موقت اهواز با بیان اینکه قرآن یک کتاب جامع است، تأکید کرد: ما نمی‌توانیم به بخشی از قرآن عمل کنیم و بخش دیگر آن را رها سازیم: «أَفْتَوُْمُنُونَ بَعْضَ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ» (بقره، ۸۵) ما به تعبیر برخی باید بیش از آنچه حافظ قرآن داشته باشیم، حفظ قرآن کنیم. آنچه مهم است عمل به قرآن کریم است که روال برنامه جامعه اسلامی نیز همین است. ان شاء الله که خداوند توفیقات ما را در عمل به قرآن بیش از پیش کند.

ای افرادی که ایمان آورده‌اید دشمن من و دشمن خودتان را به دوستی بر مگیرید» (ممتحنه، ۱) امام (ره) شرایطی را ایجاد کردند که این آیه محقق شد و در حال حاضر از نظر سیاسی فردی نمی‌تواند نظری را بر کشور تحمیل کند و کشور خود مصلحت خود را در نظر می‌گیرد.

این مدرس حوزه و دانشگاه ادامه داد: همچنین قرآن کریم درباره برخورد با دشمن می‌فرماید: «وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً؛ و آنان باید در شما خشونت بیابند» (توبه، ۱۲۳) دشمنان باید در وجود شما خشونت احساس کنند؛ آنچه که به تعبیر امروز بازدارندگی نامیده می‌شود، یا آیه «وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ؛ و هر چه در توان دارید از نیرو و اسبهای آماده بسیج کنید تا با این [تدارکات] دشمن خدا و دشمن خودتان را بترسانید» (انفال، ۶۰) که می‌فرماید مسلمانان باید در اقتدار باشند و دشمنان از تعدی به حقوق آنها بیم داشته باشند، این امر نیز با رهبری امام (ره) محقق شد.

امام جمعه موقت اهواز افزود: بحث وحدت و همدلی بین مسلمانان موضوع دیگری است که امام (ره) با تأسی به آیاتی همچون «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» (الاعمران، ۱۰۳) و «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ» (انفال، ۴۶) به آن توجه داشت و برای تحقق آن تلاش کرد. همچنین عزتی که خداوند برای مسلمانان قرار داد، مردم ما گرفتار یک تحقیر تاریخی بودند؛ چه از نظر حکومت داخلی و چه از نظر سلطه خارجی که امام (ره) این تحقیر را به سربلندی تبدیل کرد.

وی با اشاره به سیره امام (ره) در دستگیری از محرومان به عنوان نمود عملی اخلاق قرآنی گفت: امام (ره) بر اساس دستورات قرآن کریم و آیاتی همچون «وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا» (کهف، ۲۸) به افراد محروم عزت داد و تأکید می‌کردند که مسئولان ما به این طبقه گرایش داشته باشند؛ چرا که آنچه بر ایران حکومت می‌کرد طبقه اشراف‌زادگان بودند. امام (ره) از اخلاق متواضعانه پیامبر (ص) که در قرآن توصیف شده و به آن مأمور بود، پیروی می‌کردند که این تواضع در پیام‌هایشان به رزمندگان در دوران دفاع مقدس قابل مشاهده است.

این مدرس حوزه و دانشگاه دلسوزی امام راحل (ره) نسبت به مردم دیگر را یکی از مصادیق اخلاق قرآنی امام (ره) دانست و توضیح داد: امام خمینی (ره) بسیار دلسوز مردم بودند که در مسیر صحیح قرار بگیرند این بخشی از اخلاق

ابعاد قرآنی امام (ره) در حجاب معاصرت و سیاست

شناخت شخصیت چند بعدی امام خمینی (ره)، نیازمند بررسی همه جانبه و احاطه بر همه ابعاد وجودی ایشان است. ابعاد مختلف شخصیت امام (ره) به ویژه بعد قرآنی ایشان پیش از همه در حجاب معاصرت و پس از آن در حجاب شخصیت سیاسی ایشان مهجور ماند و کمتر توجهی به آن شد.

از شناخت شخصیت حضرت امام (ره) شد، همانا شور انقلاب و دوران حماسه و جنگ بود. در آن شرایط، فرصتی پدیدار نگشت، تا همگان بتوانند در فضایی معنوی و علمی، ابعاد وجودی ایشان را بشناسند.

مهجوریت چهره قرآنی امام

به همین دلایل چهره قرآنی حضرت امام (ره)، نیز برای همگان پوشیده ماند. اکنون با طرح محورهای سه گانه گفتار، رفتار و آثار حضرت امام (ره)، در می یابیم که شخصیت ایشان با قرآن عجین شده بود. بیش از پنجاه سال اهتمام به معارف و آموزه های قرآن،

بعد سیاسی - اجتماعی شخصیت بزرگ امام خمینی (ره)، ما را از شناخت ابعاد دیگر روحی و معنوی ایشان باز داشته است. همواره، دوست و دشمن، تنها به مواضع سیاسی و اجتماعی آن شخصیت بزرگ می نگرند. دوستان در مدح و ثنا می کوشند و دشمنان، عناد و دشمنی نسبت به مواضع و رفتار سیاسی وی را آغاز می کنند، چنانکه این نکته درباره حضرت امام (ره)، به روشنی دیده می شود.

حجاب معاصرت دیگر دلیل بر ناشناخته ماندن شخصیت امام (ره) است؛ زیرا هنگامی که فردی تأثیرگذار از دنیا می رود، سرآغاز بازخوانی آن شخصیت آغاز می شود و می توان ویژگی ها و تأثیرات وی را در دوران و عصر وی بهتر ارزیابی کرد. نکته دیگر که مانع

مشکل گشا و درمان کننده باشد که با زبان قرآن بیان شود، زیرا قرآن شفا است.

۳- **دستورالعمل های قرآنی:** دستورالعمل، همان دستور سیر و سلوک انسانی است که برای حرکت و شوق رسیدن به خدا انگیزه ایجاد می کند. دستورالعمل، یعنی برنامه حرکت تا دست یافتن به مقصود و مقصد. حضرت امام (ره)، برای این که انسان ها در سیر و سلوک معنوی، دچار دام های شیطان نشوند، دستورالعمل هایی را از قرآن، استخراج کرده و به تشنگان معنویت ارائه داده است.

برای نمونه، در کتاب چهل حدیث، از قول استادشان چنین آورده: «جناب عارف بزرگوار و شیخ عالی مقدار ما [مرحوم شاه آبادی] می فرمودند که مواظبت به آیات شریفه آخر سوره حشر، از آیه شریفه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِعَدِّ» تا آخر سوره مبارکه، با تدبیر در معنی آنها، در تعقیب نمازها، خصوصاً در اواخر شب که قلب فارغ البال است، در اصلاح نفس خیلی مؤثر است».

موضوعات قرآنی در آثار امام

بخشی از مطالب قرآنی حضرت امام (ره)، مربوط به تفسیر و توضیح پیرامون برخی آیات قرآن است. این دست از آثار، گاهی در ضمن نوشته های ایشان آمده و به مناسبت، تفسیر شده است که آنها را می توان در کتاب «تفسیر و شواهد قرآنی» جستجو کرد.

بخش دیگر، نکاتی است که درباره خود قرآن کریم بوده و یا برخی مباحث علوم قرآنی است که در تبیان سیزدهم، با عنوان «قرآن، کتاب هدایت» چاپ شده است. در این بخش، مطالب و نکات فراوانی یادآوری شده که همگان به آن توجه نکرده اند، مثل پرداختن به تفسیر قرآن و این که تفسیر واقعی قرآن، چگونه تفسیری است؟ یا در بحث تفسیر به رأی، نظر خاص و متمایزی را مطرح کرده اند.

دیدگاه قرآنی امام (ره) و رهبری انقلاب

با توجه به حضور جدی و همه جانبه قرآن در وجود حضرت امام (ره) این مسأله، تأثیر اساسی در تشکیل حکومت اسلامی و نیز، در نهضت داشته است. اگر، نگاهی گذرا به سخنان ایشان بیفکنیم، می توان دریافت که هدف و مقصدی جز احیای ارزش های قرآنی نیست.

در برخی از مطالب حضرت امام خمینی (ره)، در این باره این مسئله تأکید شده است؛ به عنوان مثال: «مقصد ما اسلام است.

از ایشان انسانی قرآنی و ربّانی پدید آورده است. اگر، در رفتار حضرت امام (ره) ژرف نگری کنیم، می توان به این نتیجه دست یافت که بسیاری از رفتارهای ایشان، مصداق آیه ای از آیات قرآن کریم است.

ترسیم آیات قرآن در سخنان امام

امام خمینی (ره) بارها در سخنان خود آیات و لطایف بسیاری از قرآن کریم را در ضمن گفتار آورده و تفسیر کرده اند. گاهی نیز هیچ تصریحی به آیات قرآن دیده نمی شود، ولی بیانات ایشان، پرتویی از آیات قرآن است. یعنی، حرف خودشان را در پرتو آیات قرآن توضیح می دهند. این گونه بهره گرفتن از قرآن، در گفتارهای امام (ره) فراوان است.

با بررسی صحیفه امام (ره) تسلط ایشان بر قرآن و فهم و شناخت آیات آن به چشم می خورد. در واقع در بسیاری از این گفتارها، شعاعی از قرآن کریم وجود دارد گرچه تصریحی به آیه یا آیاتی از قرآن نشده است.

جلوه قرآنی، در آثار مکتوب امام

در میان آثار مکتوب امام (ره)، افزون بر کتب فقهی - اصولی، آثار فراوان عرفانی و اخلاقی به چشم می خورد که عمیق ترین مباحث قرآنی در این دست از آثار متجلی است. زیرا امام (ره) در این گونه آثار، با فراغت خاطر و آمادگی علمی و هم چنین با تأمل به بیان و تفسیر آیات پرداخته است. با بررسی نظرگاه های دقیق و عمیق حضرت امام (ره) در آثار ایشان، محورهای قرآنی فراوانی دیده می شود که در عنوان های زیر دسته بندی می شود:

۱- **موضوعات قرآنی:** مانند: توبه، توکل، ایمان، اخلاص، صبر، ذکر خدا، لقاءالله و تفسیر سوره توحید و حمد و قدر. با پژوهش در این آثار، مفهوم واقعی برخی مفاهیم یاد شده به دست می آید؛ زیرا، امام (ره) با احاطه کامل و با دیدگاه اجتهادی به آنها پرداخته است.

۲- **موعظه های قرآنی:** امام (ره) در ضمن آثارشان، برای بیداری انسان ها از خواب غفلت، مطالبی را با زبان قرآن به صورت موعظه وار بیان کرده، که ابتکاری بوده و ایشان در عمل، به حقیقت آن رسیده است.

باید بر این همه افزود که استادی ایشان، در جایگاه معلم اخلاق، در حوزه علمیه و تأثیر گذاری این گونه مباحث و شیوه استفاده ایشان از قرآن، به خوبی موثر و راهگشا بوده است. چرا که ایشان، اخلاق را نسخه پچی ندانسته، بلکه مباحث اخلاقی باید خود درمان باشد. به نظر ایشان زمانی گفتارهای اخلاقی می تواند

و برکت و رحمت دانسته، آنرا دستورالعمل اساسی و بنیادین برای ساختن افراد می‌داند. یعنی، ایشان بر این باور بود که در پرتو وحی، می‌توان «انسانِ تراز قرآن» و هم چنین «جامعه‌تراز قرآن» را ساخت.

بی‌شک، از منظر حضرت امام(ره)، هدف از نزول قرآن، انسان‌سازی بوده است. این کتاب، مخصوص مسلمانان صدر اسلام نبوده و همچون خورشیدی است که همواره بر تمام زوایای زندگی ما می‌تابد و جنبه روشنگری و هدایت دارد. تلاوت آیات آن، تنها برای جنبه تبرک و ثواب نیست، بلکه کتاب عمل و ساخته شدن است.

به نظر حضرت امام(ره)، همان طور که باید به آیات نماز، روزه و حج و سایر احکام توجه کرد، باید به آیات اجتماعی قرآن، مانند: آیات هجرت، جهاد، انفاق در راه خدا و تلاش برای دفع ظلم و ستم نیز توجه و عمل کرد. این آیات، برای احیای ارزش‌های قرآنی بوده و باید به آنها عمل شود. این دیدگاه نسبت به آیات قرآن بود که امام(ره) را از موقعیت یک مرجع عادی خارج کرد و او را به پیشوایی انقلابی و آسمانی تبدیل کرد که بتواند نهضتی با این عظمت را پایه‌ریزی کند. *

*برگرفته از سخنان حجت‌الاسلام حسن خمینی

نهضت، برای حاکمیت قوانین قرآن است. ما امروز مفتخریم که می‌خواهیم مقاصد قرآن و سنت را پیاده کنیم. قیام برای احیای قرآن است. کشور ما تحت رهبری قرآن است. ما در راه اجرای احکام قرآن آمادگی شهادت داریم. ما در مقام حفظ قرآن و کشور خود هستیم. پیروزی ملت ایران به برکت گرایش به قرآن بوده است. تا پرچم قرآن بر فراز سر ملت ماست، ملت پیروز است. اتکای ما به قرآن، سبب پیروزی ملت ماست و...».

بنابراین، آشکار می‌گردد که چون ایشان، ارزش‌های قرآنی را در جامعه پایمال شده نگریسته و بیم نابودی آن را داشته است، قیام و حرکتی را برای احیای ارزش‌های قرآنی آغاز کرد. بی‌تردید، تمام فداکاری‌ها، جانبازی‌ها و شهادت‌ها در همین راه بوده است. پس، اصل قیام و نهضت و تشکیل جمهوری اسلامی و نیز، ادامه آن برای حفظ معارف قرآن و در راه اجرای مقاصد قرآن است.

نگرش ممتاز امام(ره) به قرآن

عموم مردم به قرآن کریم به عنوان کتابی می‌نگرند که خواندن آن باعث برکت و رحمت بوده و ثواب فراوانی دارد. لکن امام خمینی(ره)، قرآن را ضمن این‌که کتاب خواندن، ثواب بردن

حجت الاسلام مؤدب در تشریح دیدگاه امام (ره) تصریح کرد:

حظ عرفانی؛ لازمه فهم برخی از آیات

حضرت امام خمینی (ره) معتقدند برداشتهای ظاهری از آیاتی چون آیه شریفه ۳۵ سوره نور و آیات سوم و چهارم سوره مبارکه حدید و ... تفسیر واقعی قرآن نیست و کسی می تواند به فهم این آیات نائل شود که از عرفان و لطایف عرفانی برخوردار باشد.

۲۵

سوره

نگاه هدایت گری در علوم قرآنی

معاون پژوهشی دانشگاه قم با بیان اینکه عمده اندیشه قرآنی امام (ره) در فضای نقش قرآن به عنوان هدایتگر انسانها متجلی است، عنوان کرد: از دید ایشان فلسفه نزول قرآن کریم هدایت تمامی بشر است و نباید در قرآن به دنبال علوم روز و حتی علوم انسانی بدون نگاه هدایت گرانه بگردیم. امام (ره) معتقدند که هر دانشی را می توان در قرآن یافت به شرط اینکه با نگاه هدایت گری بشریت به آن بنگریم و گرنه قرآن کتاب علم خاصی نخواهد بود.

مؤدب با بیان اینکه از دید امام (ره) مهم ترین اعجاز قرآن همان معارف آن است، اظهار کرد: این اندیشه در نگاه عرفانی قابل

حجت الاسلام والمسلمین سیدرضا مؤدب، معاون پژوهشی دانشگاه قم با اشاره به دیدگاههای امام خمینی (ره) درباره تفسیر گفت: ایشان تأکید فراوانی بر رواج تفسیر قرآن در کنار فقه و اصول در حوزه داشتند و معتقد بودند که نباید به استفاده محدود از قرآن مانند استخاره و تبرک اکتفا کرد.

تأکید امام (ره) بر ایجاد فقه القرآن

وی ادامه داد: امام (ره) اعتقاد داشتند که تفسیر قرآن باید در تمامی زمینههای علمی حوزه رواج داشته باشد و به ویژه در فقه بیشتر مورد توجه قرار گیرد و فقه القرآن شکل بگیرد.

این قرآن پژوه حوزه علمیه عنوان کرد: امروز هم باید تفاسیر فقهی در حوزه مورد توجه بیشتر قرار گیرد و بر همین اساس هم شاهدیم که آیت الله یزدی موضوع فقه القرآن را شروع کرده که ناظر به این مطلب است که فقه با آیات قرآن شروع و با روایات تکمیل می شود. مدیران حوزه علمیه باید مبانی امام خمینی (ره) در این راستا را در جلساتی به همایش و نشست بگذارند تا مورد تأمل و مذاقه جدی تر قرار گیرد و زمینه برای اجرایی تر شدن اندیشههای ایشان در حوزه بیشتر شود.

مؤدب با بیان اینکه امام خمینی (ره) علاوه بر اندیشه سیاسی و فقهی اندیشه تفسیری قابل توجهی داشتند، اظهار کرد: سه سال قبل در قم همایشی با عنوان اندیشههای قرآنی امام خمینی (ره) برگزار شد که نزدیک به ۵۰ مقاله نیز به همایش رسید و به صورت مبسوط درباره اندیشههای ایشان بحث صورت گرفته است که باید مورد توجه بیشتر محققان به خصوص در حوزه قرار گیرد.

دریافت است و ایشان این نگاه را در تفسیر سوره حمد لحاظ کردند و نشان دادند که معارف قرآن چقدر می تواند تاثیرگذار در رشد و تکامل روحی و معنوی بشر باشد.

وی تاکید کرد: به همین دلیل امام خمینی (ره) اهتمام بسیار زیادی به مطالعه و قرائت روزانه قرآن حتی در بدترین شرایط مانند زمانی که بر اثر بیماری بر تخت بیمارستان بودند، داشتند و روزی سه جزء قرآن را می خواندند.

روش امام (ره) در تفسیر قرآن

این قرآن پژوه حوزوی با بیان اینکه از نگاه امام (ره) هدایت و تعالی بشر منوط به اهتمام به معارف قرآن است، تصریح کرد: تفسیر ظاهری قرآن اگرچه اهمیت دارد اما بطون آن کارسازتر است و مفسران هم باید به دنبال محتوای عرفانی قرآن باشند.

وی تاکید کرد: از دید امام (ره) تفاسیر موجود نتوانسته است ابعاد عرفانی قرآن را کشف کند البته ایشان معتقد بودند که معارف عرفانی در درجه نخست از سوی کسانی که تعبیر «من خوطب به» درباره آنان آمده است قابل دریافت و اخذ است اما دیگران هم می توانند از طریق معصومان (ع) دریافت کنند البته به شرط اینکه جا پای آنان بگذارند و خود را با آنان هماهنگ کنند.

عضو هیئت علمی دانشگاه قم اظهار کرد: امام خمینی (ره) علاوه بر این که ولی فقیه و بنیانگذار یک نظام سیاسی بی نظیر (از لحاظ جایگاه و مبانی فکری) بودند، در حوزه فهم و تفسیر قرآن نیز ید طولایی داشتند.

وی افزود: امام (ره) به حوزه تفسیر قرآن نیز ورود پیدا کرده و تفسیر سوره حمد و برخی از آیات دیگر قرآن را انجام دادند که امروزه این آثار تفسیری گردآوری شده و در کنار هم از سوی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) به عنوان تفسیر امام خمینی (ره) منتشر شده است.

حجت الاسلام مؤدب درباره روش یا منهج تفسیری امام خمینی (ره) بیان کرد: مفسران قدیم تاکنون در تفسیر قرآن و فهم و درک معارف آن، از روش های چندگانه ای استفاده کرده اند؛ عده ای روش قرآن به قرآن (مانند علامه طباطبایی)، عده ای منهج تفسیر روایی و عده دیگری روش عقلی را بهتر می پسندیدند و عده ای نیز روش جامع داشتند (مانند مرحوم طبرسی، آیت الله جوادی آملی و آیت الله مکارم شیرازی).

وی با بیان این که روش غالب تفسیری امام خمینی (ره) روش عرفانی است و ایشان معتقدند که برای درک معارف قرآن ذوق عرفانی لازم است، عنوان کرد: در عبارتی از ایشان در دفتر سیزدهم از مجموعه تبیان با عنوان «قرآن کتاب هدایت از دیدگاه امام خمینی (ره)» آمده است که چه بسا مسائل عرفانی در قرآن هست که اشخاصی مانند فلاسفه نمی توانند درک کنند و عرفا تا حدودی می توانند آن را درک کنند.

سردبیر فصل نامه شیعه شناسی بیان کرد: امام (ره) معتقدند که برای درک عمق آیات الهی، انسان نیازمند ذوق عرفانی است و به همین جهت است که روش عرفانی را بهترین روش در فهم آیات قرآن دانسته و معتقدند که فراتر از ظاهر آن، پر از معارف عرفانی است و باید برای درک آنها از روش عرفانی استفاده کرد.

وی تصریح کرد: از همین روی ایشان معتقدند که در آیات شریفه ای چون «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» (نور/۳۵)، «هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ» (حدید/۳) و یا در آیه شریفه «هُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ» (حدید/۴) برداشت های ظاهری، تفسیر واقعی قرآن نیست و کسی که از عرفان قرآن حظی نبرده باشد، نمی تواند این آیات را تفسیر کند و کسی می تواند به فهم این آیات نائل شود که از عرفان و لطایف عرفانی برخوردار باشد.

حجت الاسلام مؤدب در توضیح این مطلب با اشاره به نمونه ای از تفسیر امام خمینی (ره) ذیل سوره مبارکه حمد ادامه داد: امام (ره) در تفسیر سوره حمد و در بیان علت این مطلب که چرا خداوند ما را به گفتن «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» به صورت متکلم مع الغیر امر کرده و حال آنکه ما متکلم وحده هستیم و در نمازهای معمول فرادی می توانیم «ایاک أعبد و ایاک أستعین» بگوییم، به چند نکته عرفانی اشاره می کنند.

اسرار جمع بودن افعال «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»

وی افزود: ایشان در دلایل استفاده از صیغه متکلم مع الغیر («نعبد» و «نستعین») در این آیه آورده اند که عابد، حيله شرعیهای به نظر او رسیده که به وسیله آن، عبادتش مقبول درگاه حق تعالی افتد و آن حيله آن است که عابد عبادت خود را در ضمن عبادات سایر مخلوق - که از جمله آنها اولیاء و کاملین هستند - قبول بنماید و عبادت خود را در جمع عبادت دیگران - از جمله معصومین (ع) - تقدیم بارگاه قدس و دستگاه رحمت نماید تا به این وسیله عبادت او ضمناً قبول شود، زیرا که از عادت کریم نیست که «تبعض صفة» کند.

علی الاطلاق دارد، از این جهت به صورت جمع این عبارات را می‌گویند

حجت‌الاسلام مؤدب خاطر نشان کرد: البته عبارات حضرت امام (ره)، عباراتی بسیار پرمغز و پرمطلب و نیازمند به تبیین است؛ چراکه ایشان از عبارات فنی و اصطلاحات عرفا استفاده کرده که طبیعتاً نیازمند تأمل بیشتری هستند و شاید نکته نهایی آن باشد که همه چیز از خداست و ما اگر در «الحمد لله» همه حمدها را از خدا می‌دانیم، در «ایاک نعبد» و «ایاک نستعین» نیز خود را در محضر خدا می‌دانیم و خواسته‌های خود را از خداوند متعال می‌خواهیم.

این محقق و پژوهشگر در تشریح معنای این کلام امام (ره) عنوان کرد: «تبعض صفقه» به معنای جزء جزء کردن کالا است و متعارف حکیم آن است که کل کالایی را که باهم آمده، می‌پذیرد؛ از عادت خداوند متعال حکیم نیست که عبادت‌هایی را که به سوی او می‌آید، برخی را بپذیرد و برخی دیگر را نپذیرد. خداوند کریم محض است و به خاطر معصومین (ع) و کمین - این شاء الله - عبادت‌های ما را نیز می‌پذیرد.

عضو هیئت علمی دانشگاه قم اضافه کرد: امام (ره) در ادامه در بیان وجه دیگر علت جمع بودن افعال «نعبد» و «نستعین» می‌افزاید که شاید علت آن این باشد که چون تشریح نماز در اول امر به جماعت بوده و به لفظ جمع اداء شده است؛ به سبب همین جمع بودن نماز، این آیه را به صورت جمع (نعبد و نستعین) می‌خوانیم و این خود تشویق و توصیه‌ای به جمع‌خوانی است.

وی در بخش دیگری از سخنان خود اظهار کرد: امام (ره) در توضیح این نکته می‌فرماید: «ما در سرّ جملی از اذان و اقامه نکته‌ای گفتیم که از آن کشف این سرّ تا اندازه‌ای می‌شود و آن این است که اذان اعلان قوای ملکیه و ملکوتیه و جیوش الهیه سالک است برای حضور در محضر و اقامه به پا داشتن آن‌ها در حضور. و همچنان ایشان می‌فرمایند: چون سالک، قوای ملکیه و ملکوتیه خود را در محضر حاضر نمود، و قلب که پیشوای آنهاست به سمت امامت به خدا، به پای خاست، فلذا گفته شد: «قد قامت الصلوة والمؤمن وحده جماعه».

سردبیر فصلنامه شیعه‌شناسی در توضیح این مطلب عنوان کرد: وقتی نماز برپا شد، انسان مؤمن نیز چون در محضر خدا قرار می‌گیرد، گویا تک او، جمع است؛ پس اگر مفرد نیز می‌گوید، چون مؤمن «واحد کالف» و نماینده جمع مؤمنین است، می‌تواند به زبان جمع این عبارت را بیان کند.

وی ادامه داد: امام (ره) در بیان وجه دیگر مع‌الغیر آمدن افعال در آیه پنجم سوره مبارکه حمد می‌فرماید: وجه دیگر آن است که چون سالک در «الحمد لله» جمیع محامد و ائبیه راه از هر حامد و ثناجوئی در ملک و ملکوت مقصور و مخصوص به ذات مقدس حق نمود و نیز در مدارک ائمه برهان و قلوب اصحاب عرفان به ظهور پیوسته که تمام دایره وجود، حیات شعوری ادراکی حیوان، بلکه انسانی دارد و حامد و مسبح حق تعالی از روی استشعار و ادراک و در فطرت تمام موجودات، خصوصاً نوع انسانی، خضوع در پیشگاه مقدس کامل و جمیل

حجت الاسلام رضایی اصفهانی:

تفسیر عرفانی امام (ره) ضابطه مند و عقلانی بود

امام خمینی (ع) برداشت‌های عرفانی از آیات را نه از مقوله تفسیر، بلکه از باب لوازم کلام می‌شمارد؛ بنابراین، ایشان به تفسیر عرفانی باطنی ضابطه‌مند اشاره دارد که متکی بر عقل است و منتهی به تفسیر به رأی نمی‌شود.

۲۸

تفسیر سوره حمد روی آورده و به صورت پراکنده تفسیرهای موضوعی کوتاهی در ضمن مباحث بیان کرده است.

استادیار جامعه المصطفی (ص) العالمیه پس از پرداختن به جایگاه روش‌های تفسیری قرآن به قرآن، روایی و عقلی در تفسیر امام خمینی (ره)، به بیان روش تفسیر علمی در آثار امام پرداخت و اضافه کرد: امام خمینی (ره) به روش تفسیر علمی توجه داشته‌اند و گاهی به پیشگامی قرآن کریم بر علوم تجربی اشاره کرده‌اند؛ هرچند ایشان در این زمینه از شیوه صحیح تفسیر علمی یعنی استخدام علوم در فهم قرآن استفاده کرده‌اند و حتی از تفسیر طنطاوی (الجواهر فی تفسیر القرآن) که یک تفسیر علمی است یاد کرده و آن را ناقص شمرده‌اند.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدعلی رضایی اصفهانی، مدیر مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (عج)، به بیان سخنانی درباره منهج تفسیری امام خمینی (ره) پرداخت و اظهار کرد: امام خمینی (ره) در تفاسیر خود از روش‌های مختلفی چون قرآن به قرآن، روایی، عقلی، اشاری (باطنی)، علمی و اجتهادی بهره برده و از آن میان، به روش تفسیر اشاری یعنی تفسیر باطنی و عرفانی، توجه ویژه‌ای داشته است که این جهت‌گیری در تفسیر سوره حمد به خوبی نمایان است.

وی افزود: امام خمینی (ره) در میان گرایش‌های تفسیری نیز به گرایش عرفانی، فلسفی، اخلاقی و اجتماعی توجه بیشتری نشان داده است؛ همان‌گونه که در تفسیر خود جهت‌گیری سیاسی، جهادی و تقریبی را نمایان ساخته است. ایشان در اسلوب‌های تفسیری به تفسیر ترتیبی در

توجه امام (ره) به تفسیر علمی

حجت‌الاسلام رضایی اصفهانی در بیان نمونه‌ای از استفاده امام (ره) از روش تفسیر علمی گفت: آیات کیهان‌شناسی قرآن مخالف هیئت بطلمیوسی است و امام خمینی (ره) با استشهاد به آیات قرآن در مورد کیهان‌شناسی قرآن می‌فرمایند: «لسان قرآن را ببینید که «إِنَّا زَيْنًا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِرَيْبَةِ الْكُؤَاكِبِ» (صافات/۶) به عکس هیئت بطلمیوسی، سماء دنیا، یعنی همین کهکشانی هم که شما می‌بینید؛ همه این‌ها آسمان پایین است، سماء دنیا است...». البته در مورد آسمان‌ها و هفت آسمان (سبع سماوات) که در قرآن آمده است، دیدگاه‌های تفسیری متعددی وجود دارد، که امام خمینی (ره) دیدگاه خاصی را انتخاب و بیان کرده است. ولی در همین مورد توجه داده که قرآن تابع فرهنگ غلط زمانه خود نشده و از هیئت بطلمیوسی پیروی نکرده است؛ بلکه از شگفتی‌های علمی قرآن، آن است که برخلاف هیئت بطلمیوسی سخن گفته است؛ در حالی که هیئت بطلمیوسی در آن عصر بر مراکز علمی و فکر بشر حاکم بوده است این محقق و پژوهشگر در

که خودشان دارند، به قرآن و به سنت نسبت بدهند. حتی یک طایفه‌ای از چپی‌ها و کمونیست‌ها هم به قرآن تمسک می‌کنند، برای همان مقصدی که دارند؛ اینها اصلاً به تفسیر کار ندارند، به قرآن هم کار ندارند، اینها مقصد خودشان را می‌خواهند به خورد جوان‌های ما بدهند، به اسم این که این اسلام است».

وی با اشاره به بخش دیگری از سخنان امام(ره) درباره تفسیر به رأی ادامه داد: امام(ره) در جایی دیگر می‌فرماید: «از چیزهایی که ممنوع است در اسلام، تفسیر به رأی است که هر کسی آرای خودش را تطبیق کند بر آیاتی از قرآن، و قرآن را به آن رأی خودش تفسیر و تأویل کند و یک کسی مثلاً اهل معانی روحیه است، هر چه از قرآن به دستش می‌آید تأویل کند و برگرداند به آن چیزی که رأی اوست. ما باید از همه این جهات احتراز کنیم؛ و لہذا دست ما در باب قرآن بسته است؛ میدان چنان باز نیست که انسان هر چه به نظرش آمد بخواهد نسبت بدهد، که قرآن این است، این را می‌گوید...».

تفسیر به رأی در دیدگاه امام(ره)

مدیر مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی(عج) ادامه داد: امام در جای دیگری تصریح کرده‌اند که «... پس محتمل است، بلکه مظنون است که تفسیر به رأی راجع به آیات احکام باشد که دست آراء و عقول از آن کوتاه است و به صرف تعبد و انقیاد از خازنان وحی و مهابط ملائکه الله باید اخذ شود». از این رو امام خمینی(ره) از تفسیر به رأی به شدت پرهیز کرده و حتی برای احتیاط در تفسیر سوره حمد تصریح می‌کنند که: «مطالبی که من در تفسیر می‌گویم، به خدا نسبت نمی‌دهم، بلکه به صورت احتمالی می‌گویم». با توجه به این که امام خمینی(ره) تفسیر عقلی را پذیرفته‌اند، به مرز تفسیر به رأی با تفسیر عقلی توجه داشته‌اند و مانند کسانی چون «عبدالرحمن العک»، تفسیر به رأی را همان تفسیر عقلی نمی‌شمارند.

وی افزود: امام خمینی(ره) از روش تفسیر اجتهادی جامع در تفسیر قرآن، یعنی از روش‌های صحیح تفسیر قرآن به قرآن، قرآن به روایت، اشاری (باطنی و عرفانی) و عقلی و علمی استفاده کرده و از روش تفسیر به رأی پرهیز کرده است. ایشان همچنین از گرایش‌های عرفانی، اخلاقی، فلسفی و اجتماعی استفاده کرده و جهت‌گیری سیاسی، تقریبی و جهادی نیز داشته است؛ البته امام خمینی(ره) در برداشت خود از تفسیر روایی (که آن را منحصر به روایات پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) می‌داند) و در مبحث تفسیر به رأی (که آن را احتمالاً منحصر در احکام می‌داند) و مرز آن با تفسیر عقلی، راه خود را از راه برخی دانشمندان تفسیر جدا کرده است.

بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به استفاده امام(ره) از روش تفسیری اشاری (عرفانی و باطنی) اظهار کرد: امام خمینی(ره) با مثالی در مورد آیات پیروی موسی(ع) از خضر(ع) و استفاده توحید افعالی از آیه شریفه «الحمد لله رب العالمین» می‌نویسد: «الی غیر ذلک از اموری که از لوازم کلام استفاده می‌شود که مربوط به تفسیر به هیچ وجه نیست. علاوه بر آنکه تفسیر به رأی نیز کلامی است که شاید آن غیر مربوط به آیات معارف و علوم عقلیه که موافق موازین برهانیه است و آیات اخلاقیه که عقل را در آن مدخلیت است، باشد، زیرا که این تفاسیر مطابق با برهان متین عقلی یا اعتبارات واضح عقلیه است که اگر ظاهری برخلاف آنها باشد، لازم است آنها را از ظاهر مصروف نمود».

ضابطه‌مندی در تفسیر عرفانی

استادیار جامعه المصطفی(ص) العالمیه در توضیح این بیان و دیگر بیانات امام راحل(ره) در معرفی تفسیر عرفانی تصریح کرد: امام(ره) برداشت‌های عرفانی از آیات را از مقوله تفسیر نمی‌داند، بلکه از باب لوازم کلام (که شاید مقصود ایشان بطون باشد) می‌شمارد. بنابراین، ایشان به تفسیر عرفانی باطنی ضابطه‌مند اشاره دارد که متکی بر عقل است و منتهی به تفسیر به رأی نمی‌شود. امام(ره) از طرفداران روش تفسیر اشاری صحیح است و در موارد متعددی از تفاسیر خود از مطالب باطنی و عرفانی استفاده کرده‌اند؛ اما یادآوری کرده‌اند که لازم است تفسیر عرفانی به تفسیر به رأی منتهی نشود؛ از این رو نباید مفاد آیات و روایات منحصر در معنای عرفانی آن شود. از سوی دیگر امام(ره) یادآور می‌شوند که نباید سخنان پیامبران و ائمه(ع) را منحصر در معانی عرفی و ظاهری دانست و خود را از معارف عرفانی آن محروم ساخت.

وی الهام عرشی در باب عرش و چهار اسم الهی در سوره حمد، تنبیه عرفانی در مورد تقدم رب در سوره حمد و تفسیر عرفانی سوره توحید را از جمله نمونه‌های برجسته روش تفسیر اشاری امام خمینی(ره) خواند و گفت: البته استفاده‌های عرفانی امام خمینی(ره) از آیات و بیان باطن و معارف عرفانی آنها، بسیار است و ذکر همه آنها از حوصله این بحث خارج است و علاقه‌مندان برای اطلاع می‌توانند به کتاب تفسیر سوره حمد، سر الصلوه، آداب الصلوه و دیگر آثار امام(ره) مراجعه کنید.

حجت‌الاسلام رضایی اصفهانی با اشاره به تفسیر به رأی از دیدگاه امام خمینی(ره) اظهار کرد: امام خمینی(ره) تفسیر به رأی را ممنوع می‌شمارد و در ابتدای سوره حمد، در مورد آن هشدار می‌دهد و می‌فرماید: «در این اواخر هم یک اشخاصی پیدا شده‌اند که اصلاً اهل تفسیر نیستند، اینها خواسته‌اند مقاصدی

حجت الاسلام ایازی عنوان کرد:

توجه به لوازم اجتماعی؛ وجه متمایز تفسیر امام (ره)

آنچه تفسیر امام (ره) را از سایر تفاسیر عرفانی متمایز و برجسته می‌کند این است که تفسیر ایشان با این که عرفانی است اما ابعاد اجتماعی نیز دارد و ایشان اقدام به عمومی‌سازی مباحث عرفانی در تفسیر هم می‌کند.

۳۰
ایجاز

آن وجود دارد که باید به آن هم توجه کرد. ایشان در «آداب الصلوة» حدود مانع برمی‌شمرد که اصطلاحاً از آن به «حجب» تعبیر می‌کند و منظور موانع و پرده‌هایی است که ممکن است مانع رسیدن به مقصود قرآن شود.

مسئله سومی هم که مورد توجه امام (ره) است و مطرح می‌کند مسئله زبان است. ایشان می‌گوید که زبان قرآن زبان مخصوصی است که باید به آن توجه کرد و بر اساس این توجه به فهم آن نائل شد.

رویکرد تفسیری امام خمینی (ره) ریشه در چه امری دارد؟ رویکرد تفسیری امام خمینی (ره) ریشه در حرکت سیدجمال‌الدین اسدآبادی دارد؛ تفسیرهای گوناگونی با عقاید مختلف از قرآن به نگارش درآمده است. تفاسیر شیعی و اهل سنت هر کدام با نگرش‌های فرقه‌های مختلفی چون اثنی عشری، زیدی، حنفی، شافعی، حنبلی، مالکی و ... وجود دارد. ما تنوع گسترده‌ای از تفاسیر داریم و حدود سه هزار تفسیر وجود دارد که ۱۵۰ تفسیر معاصر هستند.

در میان این تفاسیر و مفسرین ما شاهد جهت‌گیری‌های متفاوتی از جمله کلامی، فلسفی، عرفانی، اجتماعی، سیاسی، تاریخی و ادبی مواجه‌ایم که براساس مبانی تفسیری شکل گرفته و از هم متمایز شده‌اند. تفسیر اجتماعی در همین ۱۰۰ سال اخیر به وجود آمده است. تفسیر اجتماعی از دوره‌ای آغاز شد که نهضت بازگشت به قرآن توسط سیدجمال‌الدین اسدآبادی مطرح گردید.

ایشان معتقدند بودند که هر چند قرآن در جامعه اسلامی محترم و مقدس است اما تنها به هنگام مرگ، تهیه جهیزیه، تشکیل خانواده و یا خرید خانه از آن استفاده می‌شود. وی معتقد بود

حجت الاسلام والمسلمین سیدمحمدعلی ایازی، استاد حوزه و دانشگاه، مجموعه بیانات و نوشته‌های ایشان را در این زمینه گردآورده کرده و آنرا در قالب مجموعه‌ای پنج جلدی توسط مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) به جویندگان معارف قرآنی ارائه کردند. در گفت‌وگو با وی ابعاد مختلف افکار، مبانی و روش تفسیری حضرت امام (ره) به نقد و بررسی می‌نشینیم.

برای شروع اشاره‌ای به آثاری از امام (ره) داشته باشید که بیانات تفسیری ایشان را از آن‌ها جمع‌آوری کرده‌اید.

کارهای تفسیری امام (ره) در دو بخش است؛ یکی در تألیفات ایشان و در آثاری است که در دوره جوانی به قلم خود نوشته‌اند و دسته دوم هم مباحثی است که ایشان در قالب سخنرانی‌ها مطرح کرده‌اند. مجموعه‌ای که من گرد آورده‌ام از حدود ۴۰ جلد کتاب و این ۴۰ جلد اعم از آن کتاب‌هایی که به زبان عربی نوشته شده یا به زبان فارسی و یا این که ایشان سخنرانی کرده‌اند و این سخنرانی‌ها پیاده شده‌اند.

امام (ره) در تفسیر چه مبانی‌ای داشته‌اند؟

من در مقدمه مجموعه‌ای که در پنج جلد منتشر شده است نزدیک به ۱۵۰ صفحه در باب ویژگی‌ها و مبانی تفسیری حضرت امام (ره) بحث کرده‌ام. به طور خلاصه می‌توانم بگویم که ایشان اولاً معتقد به لایه به لایه بودن قرآن است و معتقد است که نمی‌شود فقط به ظاهر قرآن کریم بسنده کرد و باید به لایه‌ها و بطون آن هم توجه کرد.

مبنای دوم ایشان این است که اگر ما بخواهیم قرآن را بفهمیم، در عین حالی که قرآن قابل فهم است اما موانعی هم برای فهم

در عرفان مسئله تزکیه و سیر و سلوک بسیار مهم است؛ امام(ره) هیچ سخنرانی برای مسئولین نداشتند که ایشان را موعظه اخلاقی نکنند. ایشان هم به بیان سیر و سلوک می پرداختند و هم مسئولیت‌های اجتماعی را گوشزد می کردند. امام(ره) در یک سخنرانی که در سال ۶۰ ایراد کردند فرمودند که تزکیه برای همه شایسته‌تر است اما برای مسئولین شایسته‌تر است. چون مسئولین در معرض خطر قدرت هستند و لازم است سیر و سلوک داشته باشند. اگر فساد در افراد عادی رخ دهد، تبعات محدودی خواهد داشت اما اگر عالم و حاکمی فاسد بود، جامعه به فساد کشیده می شود.

سیر و سلوک با رویکرد اجتماعی در اندیشه امام(ره) مطرح است. در حدیثی از پیامبر(ص) داریم که دو گروه هستند که اگر صالح باشند جامعه صالح می شود و اگر فاسد شوند جامعه‌ای فاسد می شود، امرا و علما.

آیا می شود از نظریه‌ای در تفسیر سخن گفت که مخصوص به امام(ره) باشد؟

بله مسلماً این را در دو بخش می شود طرح کرد؛ یکی درباره گرایش تفسیری امام(ره) است که گرایش ایشان بیشتر عرفانی

که مسلمانان در عمل آشنایی چندانی با قرآن ندارند. سیدجمال یکی از علل رکود جامعه مسلمانان را عدم توجه و درک درست قرآن و نیز اجرای آن در جامعه می دانست. قهراً جریان اجتماعی در بستر چنین تحولی به وجود آمد و کسانی چون حضرت امام(ره) با اینکه سابقه عرفانی داشتند به تدریج به سمت رویکرد اجتماعی به قرآن عمل کردند. با نگاهی به وصیت‌نامه می بینیم توصیه زیادی به توجه به قرآن مطرح شده است.

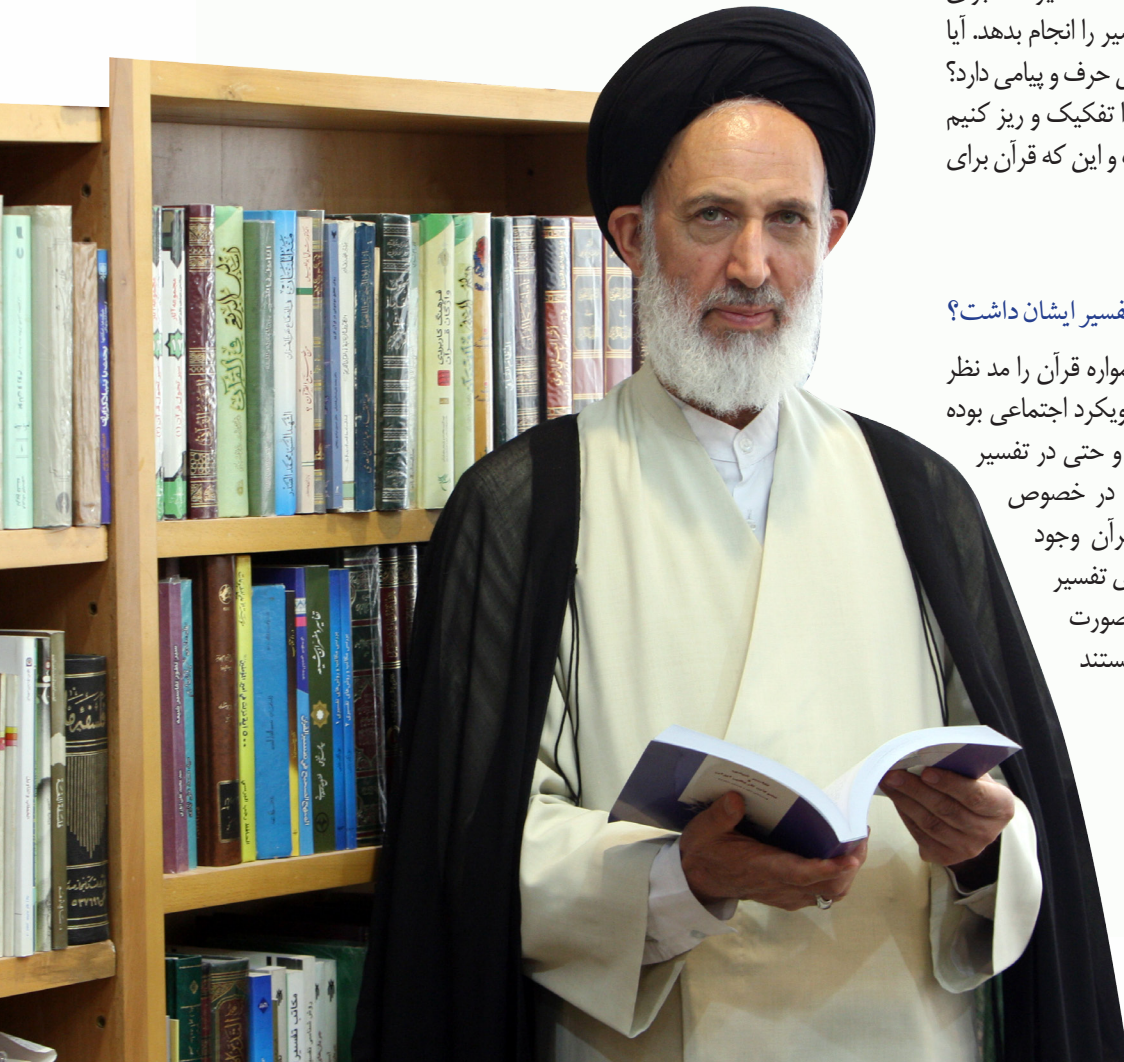
ایشان ۶۰ سال پیش به شهر یزد رفته بودند و در آنجا در هنگام بازدید از کتابخانه آقای وزیر در دفتر خاطرات ایشان آیه «قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَنِئِي وَفِرَادَىٰ تُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ؛ بگو من فقط به شما یک اندرز می دهم که دو دو و به تنهایی برای خدا به پا خیزید سپس ببینیدشید که رفیق شما هیچ گونه دیوانگی ندارد او شما را از عذاب سختی که در پیش است جز هشدار دهنده‌ای [بیش] نیست» (سبأ/۳۶) را نوشتند که این آیه مسلمانان را دعوت می کند به صورت جمعی حرکت کنند.

گرایش مقصدشناسانه تفسیر امام(ره) چگونه بود؟

یکی از مبانی‌ای که امام(ره) مطرح می کند بحث هدفمندی مفسر است و این که مفسر وقتی می خواهد تفسیر کند برای چه مقصود و منظوری می خواهد این تفسیر را انجام بدهد. آیا فقط می خواهد شرحی بدهد یا با مخاطبش حرف و پیامی دارد؟ ایشان می گوید اگر ما بخواهیم این پیام را تفکیک و ریز کنیم بازگشتش به مقاصد خود قرآن کریم است و این که قرآن برای چه نازل شده و چه هدف و مقصدی دارد.

سلوک عرفانی امام(ره) چه تأثیری در تفسیر ایشان داشت؟

حضرت امام(ره) در تحولات اجتماعی همواره قرآن را مد نظر داشتند. مبنای ایشان در نسبت با قرآن رویکرد اجتماعی بوده است. فقه ما در گذشته فردی بوده است و حتی در تفسیر قرآن نیز این رویکرد ادامه داشت. حتی در خصوص برخی از مفاهیم مانند عدالت که در قرآن وجود دارد، مفسران آن را به صورت عدالت فردی تفسیر می کردند. امام(ره) مفهوم عدالت را به صورت اجتماعی تحلیل کرده‌اند. ایشان معتقد هستند که جامعه باید براساس عدالت قوام یابد.

است و اهداف تربیتی و معنوی را در تفسیر قرآن دنبال می‌کند. بر این اساس خداوند وقتی با انسان‌ها سخن گفته است در واقع می‌خواسته که آن‌ها را در جنبه‌های معنوی و اخلاقی سوق بدهد و به تعبیر خود ایشان انسان‌سازی و آدم‌سازی کند. منظور ایشان هم از آدم‌سازی یعنی ایجاد آن رفتارها و کردارهایی که به نوعی آراستگی نفس را در انسان ایجاد می‌کند.

لازمه چنین نگاه و رویکردی در تفسیر چیست؟

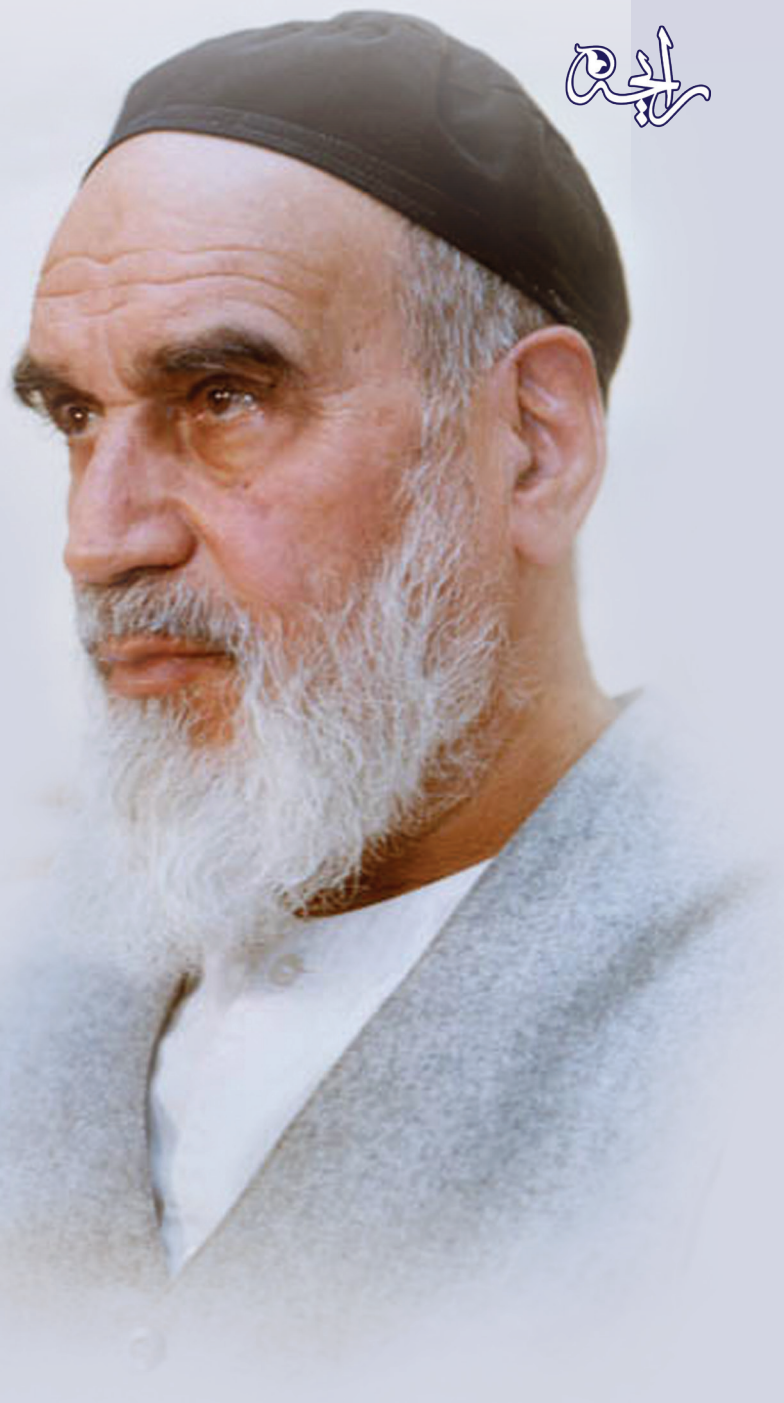
کسی که این گونه به تفسیر نگاه می‌کند و چنین تفسیری می‌کند قهراً به دنبال تبیین مسائل علمی در قرآن نیست. کسی که دارای چنین گرایشی است دنبال برجسته کردن مباحثی که دارای جنبه‌های کلامی و نزاع‌های مذهبی است نیست. کسی که در پی تفسیر این دسته از آیات می‌رود به جنبه‌های ادبی و بیانی تفسیر چندان نمی‌پردازد و خیلی دنبال این نیست که جنبه‌های ادبی واژه‌ها را موشکافی کند. کسی که چنین کار تفسیری‌ای انجام می‌دهد دنبال پیدا کردن وجوه و احتمالات گوناگون هم نیست، بلکه به دنبال پیام‌های خاصی است که قرآن بیان می‌کند و این پیام‌ها را برجسته می‌کند.

نگاه خاص امام(ره) به زبان قرآن حاوی چه مفادی است و در رویکرد تفسیری ایشان چه جایگاهی می‌یابد؟

یکی از مبانی امام(ره) این است که قرآن کریم تنزل یافته است و یک معانی بسیار بالا و والایی بوده است و وقتی که خواسته با مخاطبین انسانی صحبت کند قهراً فهم و درک مخاطبین خود را و شرایط نیازها و خصوصیاتشان را در نظر گرفته و متناسب با آن‌ها صحبت کرده است. برای مثال فرض کنید وقتی که شخصی با شخص دیگر صحبت می‌کند و می‌داند که این شخص بیماری‌ای دارد، می‌گوید اگر این کار را بکنی مشکلاتت هم حل می‌شود. قرآن هم همین گونه است. خب وقتی که می‌گوید که قرآن کریم تنزل یافته و با زبان مخصوص مخاطبین خودش سخن گفته است یعنی این که به مخاطبین و خواسته‌ها و نیازهایشان توجه کرده و بر اساس خواسته و نیازهایشان سخن گفته است.

گرایش عرفانی حضرت امام(ره) چه تفاوتی با نگاه عرفانی دیگران در تفسیر دارد؟

اولاً این که ایشان جزء نحله شیعه هستند. می‌دانید که تفاسیر عرفانی بر دو بخش‌اند. بخشی مانند تفسیر ابن عربی، تفسیر علاءالدوله سمنانی یا تفسیر نجم‌الدین دایه یا تفسیر تستری که این‌ها یک دسته از تفاسیر عرفانی هستند. بجز بحث اعتقادی و کلامی شیعی که امام(ره) دارد و بر اساس آن به روایات اهل بیت(ع) توجه دارد و از آن‌ها در تفسیر خود استفاده می‌کند، تفسیر ایشان تفاوت‌های دیگری نیز با این تفاسیر عرفانی دارد. تفسیر ایشان با این که عرفانی است اما ابعاد اجتماعی هم دارد و این بعد اجتماعی یک تفاوت خیلی جدی و برجسته را به تفسیر ایشان در میان تفاسیر عرفانی می‌دهد.

خودش نماینده خدا بر روی زمین است و اگر کس دیگری بالاتر از او حرف بزند خلاف اسلام حرف زده است.

خب وقتی که امام هم تفسیر را شروع کردند یک عده‌ای های و هوی و سر و صدا به راه انداختند که نباید امام (ره) این حرف‌ها را بزند. پیام دادند؛ یک بار و دو بار و چند بار. امام چند نوبت توجه نکردند اما در نهایت به دلیل این که در موقعیت رهبری بودند و نمی‌خواستند به این بحث‌ها دامن بزنند، جلسات تفسیرشان را تعطیل کردند.

این افراد معترض هم بیشتر کسانی بودند که با فلسفه و عرفان میانه‌ای نداشتند و مخالفت‌شان هم با جلسات تفسیر امام (ره) از سر مخالفت با فلسفه و عرفان بود.

اکثراً تفاسیر عرفانی که در گذشته نوشته‌اند بیشتر جنبه‌های فردگرایانه داشته‌اند و به جوانب اجتماعی و لوازم اجتماعی خیلی توجهی نداشتند و تفاوت دوم ایشان با عموم تفاسیر عرفانی این است.

تفاوت سوم ایشان در تفسیر عرفانی هم این است که به دنبال عمومی‌سازی مفاهیم عرفانی است. معمولاً افرادی مثل ابن عربی یا نجم‌الدین دایه یا صدرالدین قونوی کسانی هستند که فقط برای یک عده به خصوصی سخن گفته‌اند و افراد خاصی مخاطبشان هستند؛ در حالی که امام (ره) در بخشی از صحبت‌های خودشان، به خصوص نوشته‌هایی که در قالب گفتار بوده و سخنرانی‌های ایشان را تشکیل می‌دهد، خطاب‌شان به مردم و عموم مردم است و ما اصطلاحاً از روش ایشان به عمومی‌سازی مباحث عرفانی در تفسیر یاد می‌کنیم. ایشان بخشی از معارفی را که در آن زبان عرفانی آمده است سعی می‌کند در قالب مفاهیم ساده و قابل فهم ارائه کند.

آیا می‌شود از تفسیرهای امام (ره) الگویی اخذ کرد که بگوئیم رویکردش به تفسیر قرآن به قرآن یا تفسیر به روایات به شکل روشمند این گونه بوده است؟

در مورد تفسیر قرآن به قرآن باید بگوئیم که ایشان تفسیر قرآن به قرآن خاصی داشته است. ایشان در مورد روایات هم برای مثال در کتاب اربعین، رویکرد استنادی ندارد، بلکه روایاتی را که مطرح می‌کنند بیشتر با جهت تحلیلی و تبیینی به آن‌ها توجه می‌کنند. ایشان نمی‌خواسته است بحثی آکادمیک و روشمند در استناد به روایات انجام بدهد و بیشتر می‌خواسته است که این روایات را بیاورد و در کنار آیات در توضیح مطالب به کار بگیرد و مطالبی را بیان بکند.

ایشان می‌خواسته که دریافت‌های خودش را توضیح بدهد و تبیین کند و بعد در این مسیر هم از آیات و روایات استفاده کرده است تا آن مطلب و موضوع را شرح و توضیح بدهد.

آخرین سؤال این که دلیل توقف تفسیر سوره حمد چه بود؟

مسئله همان چیزی بود که امروز هم به طور کلی مطرح است؛ این که یک کسی یک فکر و اعتقادی دارد و فکر می‌کند که هر چه هست همین است و او سخنگوی اسلام است و کس دیگری هم حرف نباید بزند. این متأسفانه در قشر سنتی بوده و امروز هم داریم که یک کسی که حرف می‌زند فکر می‌کند که

امام خمینی (ره) ظاهر قرآن را «نازله هفتم» حقیقت آن می دانند

نگاه قرآنی حضرت امام خمینی (ره) با کسانی چون صدر المتألهین، سیدحیدر آملی و تا حدودی علامه طباطبایی و فیض کاشانی مشابه است؛ سبک و گرایش حضرت امام (ره) در تفسیر قرآن، گرایش عرفانی است و بر اساس این گرایش، قرآن واجد حقیقتی متافیزیکی و فراتر از حقیقت ظاهری است که ایشان از آن تعبیر به «نازله هفتم» کرده اند.

عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا؛ در حقیقت ما به زودی بر تو گفتاری گرانبار القا می کنیم» (مزمّل/۵) تصریح شده که قرآن حقیقتی ماورائی دارد و جنس آن، از نوعی دیگر است و این آیات یادآور نظریه امام (ره) است که می فرمود قرآن غیر از این جنبه ظاهری، یک حقیقت بحت و بسیط متعالی دارد.

این استاد حوزه و دانشگاه همچنین با اشاره به آیه شریفه «أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَهُ بِقَدَرِهَا...» از آسمان آبی فرو فرستاد، پس رودخانه هایی به اندازه گنجایش خودشان روان شدند» (الرعد/۱۷)، گفت: علامه طباطبایی در تفسیر این آیه می گوید: ظاهر این آیه اشاره به باران دارد، اما می تواند در باطن به معنای باران معنوی یعنی علم و اسرار باشد؛ همین طور چاله های روی زمین را نیز می توان تعبیر به جان آدمیان کرد که هرچه ظرف جان او وسیع تر و گنجاتر باشد، میزان بهره مندیش از فیوضات معنوی بیشتر خواهد بود.

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ادامه داد: اگر ما این سه نکته قرآنی را در کنار هم قرار دهیم به نتایج چندی دست می یابیم: نخست این که قرآن یک سر مستتری دارد که حقیقت و باطن آن به حساب می آید و این حقیقت غیر از این لفظها و عبارت هاست؛ حقیقت و باطن قرآن چون از مقوله فراماده است، لذا ظرف طاهر، پاک و پرگنجایشی می طلبد و بر این اساس، سهم پیامبر (ص) و ائمه طاهریین (ع) از فیوضات قرآنی از سایرین بیشتر است.

وی در تشریح این مطلب عنوان کرد: در روایتی از امام صادق (ع) آمده است که «إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ص) أَفْضَلُ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ، فَقَدْ عِلْمَ جَمِيعٍ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَ التَّوْوِيلِ وَالتَّنْزِيلِ وَنَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ، وَنَحْنُ نَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ»؛ پیامبر (ص) بیشترین رسوخ در علم و بهره از قرآن را دارد و ما اهل بیت (ع) هم پیرو آن حضرت از این رسوخ بهره مندیم.

حجت الاسلام و المسلمین علی نصیری، عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ضمن بیان نکاتی درباره اندیشه های تفسیری حضرت امام خمینی (ره)، به وجوه عرفانی شخصیت و تفسیر ایشان اشاره کرد و تفسیر ایشان را اثری فراتر از تفاسیر رایج قرآن دانست.

وی با اشاره به آیه هفتم سوره مبارکه آل عمران تصریح کرد: بر اساس «وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ»، یکی از آموزه های قرآن این است که دستیابی به تأویل آیات و اسرار قرآن نیازمند رسوخ در علم است و اندیشه و تفکر شخص باید به یک استواری رسیده باشد. همچنین در آیه شریفه «إِنَّا سَنُلْقِي

در ظاهر الفاظ و عبارات آمده، نازل هفتم است؛ یعنی تنزلات بسیاری یافته است تا به این شکل در اختیار ما قرار گرفته است. عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ادامه داد: قرآن حقیقت و ماهیت ماورائی دارد که نزد خداوند است و خود قرآن بدان تصریح کرده است: «وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيَّ حَكِيمٌ» و همانا که آن در کتاب اصلی به نزد ما سخت والا و پر حکمت است» (زخرف/۴) و آنچه که به صورت الفاظ و عبارات آمده و آنچه که دست مردم است، نازل آن حقیقت است و بر این اساس امام(ره) نتیجه می‌گیرد که کسانی که جانشان به آن تعالی مراتب وجودی نرسیده است، به حقیقت قرآن دسترسی نخواهند داشت.

۳۵

آنچه

حجت‌الاسلام نصیری با تأکید بر این که هر عالم دینی، هر مقدار از بعد روحی و معنوی دارای طهارت نفس بیشتر بوده و ظرف جانش گنج‌اتر و در علم و دانش راسخ‌تر باشد، بهر هاش از معارف و اسرار و بطون قرآن بیشتر است، اظهار کرد: این نیز لزوماً مربوط به درس و مدارسه نیست، که معصوم فرموده است: «لَيْسَ الْعِلْمُ بِكثرةِ التَّعْلِيمِ وَالتَّعَلُّمِ، بَلِ الْعِلْمُ نُورٌ يَقْذِفُهُ اللَّهُ فِي قَلْبِ مَنْ يَشَاءُ».

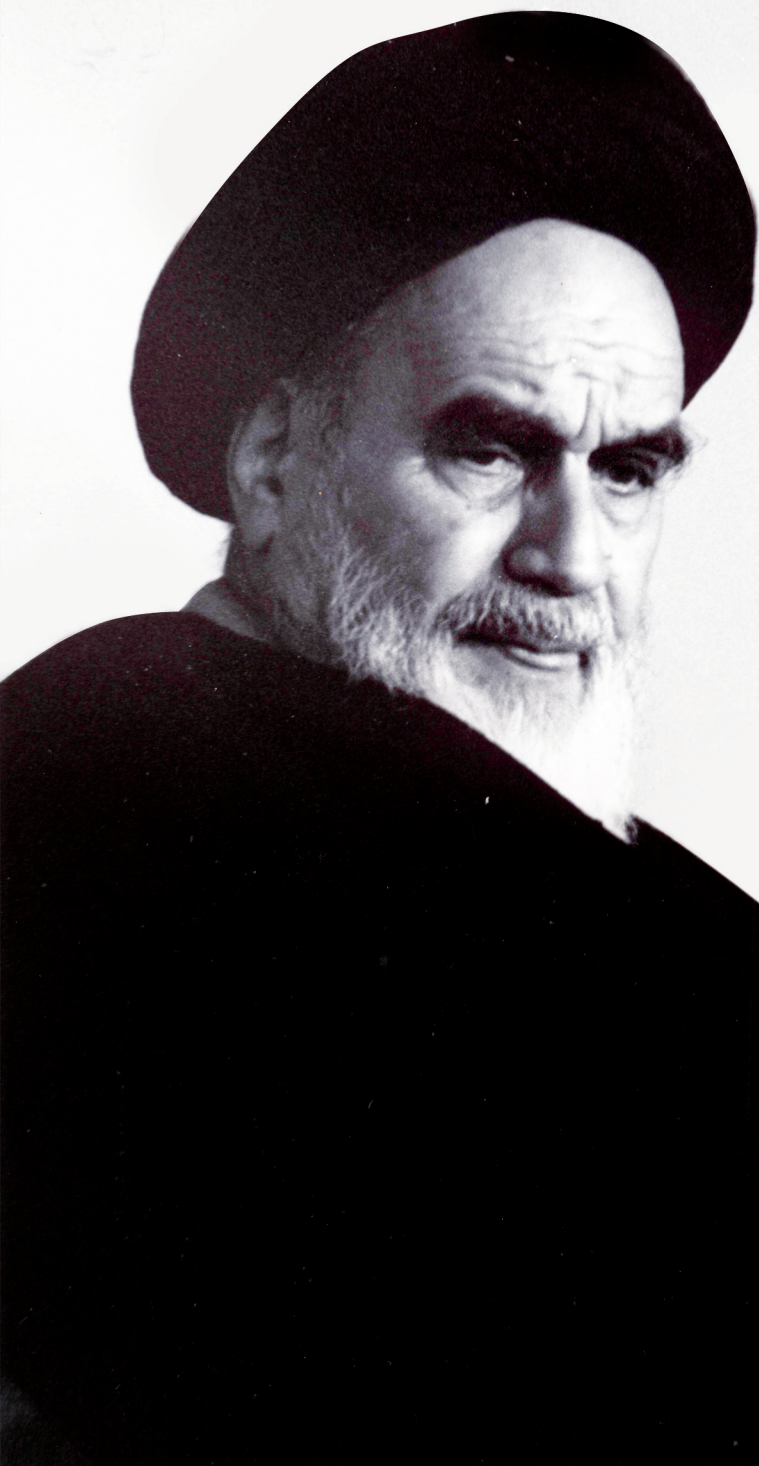
وی بیان کرد: با توجه به این مقدمات، مشاهده می‌کنیم که امام خمینی(ره) در زندگی خود یک دوره سیر و سلوک ویژه‌ای را طی می‌کرده که واقعا مایه تحسین است. امام(ره) کتاب‌های ارزشمندی چون «اسرار الصلوه» و «شرح حدیث جنود عقل و جهل» و «چهل حدیث» را در حوالی چهل سالگی می‌نویسد و مباحث اخلاقی که ایشان در مدرسه فیضیه داشته، در همین سنین بوده است.

رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد افزود: شهید مطهری می‌گفت که در جلسات اخلاقی امام طلاب و دیگران بسیار متأثر می‌شدند و تا مدت‌ها اثر این سخنان را می‌توانستیم در آنها ببینیم. امام(ره) کسی بود که از جنبه‌های علمی به رسوخ و استواری در تفکر رسیده بود و این اندیشه‌ها را تا پایان عمر شریف خویش با خود به همراه داشت.

وی با اشاره به نگاه خاص امام(ره) به هستی خاطر نشان کرد: امام(ره) باور داشت که دنیا کوچک است و کسی نباید بدان دلبسته شود و ارزش دلبستگی ندارد. از نظر بعد تقوایی، معنوی و اخلاقی در نزد بزرگانی مانند آیت‌الله شاه‌آبادی و دیگران سیر و سلوک کرد و به آن تقوا، پاکی و طهارت نفس مورد اشاره خود - البته در مرتبه خود و نه در مرتبه معصومین(ع) - دست یافت.

حجت‌الاسلام نصیری با مشابه دانستن نگاه قرآنی امام با کسانی چون صدر المتألهین، سیدحیدر آملی و تاحدودی علامه طباطبایی و فیض کاشانی، تأکید کرد: سبک، طریقه و گرایش امام در تفسیر قرآن، گرایش عرفانی است و بر اساس این گرایش، قرآن واجد حقیقتی متافیزیکال و فراتر از حقیقت ظاهری است که امام از آن تعبیر به «نازله هفتم» می‌کنند.

وی افزود: از نظر حضرت امام(ره)، قرآن دارای حقیقتی متعالی و بحت و بسیط است که در آن لفظ و تکثر راه ندارد و صدر المتألهین نیز چنین سخنی را در ذیل تفسیر عبارت «لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ» (اعراف/۵۴) آورده است. ملاصدرا می‌گوید: مرتبه «امر» آن مرتبه است بحت و بسیط است و امام(ره) می‌فرمود آنچه که

برگزیدن حکمت متعالیه از پختگی فلسفی امام(ره)

مدیر موسسه معارف وحی و خرد در ادامه به دیدگاه حضرت امام خمینی درباره حکمت متعالیه و صدرالمتألهین اشاره کرد و گفت: نکته مهم و لازم به ذکر درباره حضرت امام خمینی(ره) تحلیلی است که ایشان از رابطه سه مشرب حکمت متعالیه، حکمت مشاء و حکمت اشراق ارائه می‌دهند و این تحلیل که نهایتاً به انتخاب و ارجحیت دادن به حکمت متعالیه توسط ایشان منجر می‌شود، نشان از پختگی فهم فلسفی ایشان دارد. این جنبه‌ها به دلیل جنبه فقهی و اصولی که ایشان داشتند و بعداً وجه انقلابی و سیاسی پیدا کردند، در مورد شخصیت حضرت امام(ره) مغفول واقع شده است.

دیدگاه اصلاحی و اعتقاد امام(ره) به فقه جواهری

این مدرس حوزه و دانشگاه به دیدگاه‌های اصلاحی حضرت امام خمینی(ره) اشاره کرد و گفت: البته اینکه بنده عرض کردم، حضرت امام خمینی(ره) در سیر تحصیلی و رشد علمی خودشان از سیره و روش سنتی حوزه و علمای سلف پیروی می‌کردند، یک بخش مطلب است و نکته دیگر این است که ایشان در مورد متون حوزوی و سیر تحصیلی حوزه، دیدگاه‌های اصلاحی هم داشته‌اند که در روش ایشان پیدا است؛ گو اینکه حضرت امام در مورد فقه هم اعتقاد راسخ به فقه جواهری دارند، اما به اعتقاد ایشان، فقه جواهری، فقهی است که در ذات و در درون خودش همراهی و هم‌پایی با زمان، شرایط و اقتضائات روزگار دارد. ایشان در مقابل عده‌ای که می‌خواستند فقه سنتی را در مقابل شرایط زمان قرار دهند، فقه جواهری را مطرح کردند که شرایط و اقتضائات زمان در درون آن مکنون است.

تفسیر سوره حمد؛ متکی به فهم عرفانی از آیات قرآن

نصیری در پاسخ به پرسشی درباره روش و سبک تفسیری ایشان در تفسیر سوره حمد اظهار کرد: تفسیر سوره حمد ایشان یک تفسیر عمیق آیه به آیه و متکی بر فهم عرفانی از آیات قرآن کریم است و بیش از اینکه به حصول نزدیک باشد، به شهود نزدیک است و بیش از اینکه به فهم انسانی نزدیک باشد، به دریافت درونی و الهامی نزدیک است. ایشان در این تفسیر، دنیایی از معارف اسلامی را بدون مرز گذاشتن بین فقه، اخلاق و فلسفه و در هم آمیختگی این مطالب، به بیانی شیوا ارائه کردند. مدیر موسسه معارف وحی و خرد ادامه داد: حضرت امام خمینی(ره) اعتقاد و نگاهی نظام‌مند و سیستمی به اسلام دارند و معتقدند که همه ابعاد اسلام در هم آمیخته است و قابل مرز

وی افزود: همان‌طور که قرآن هفت مرحله دارد تا به مرحله علوی خود برسد، انسان هم باید این مراتب ایمان را چنان که در روایات آمده است، طی کند. هرچه انسان سالک، این مراتب وجودی را بیشتر طی کند، سهمش از قرآن بیشتر است و هرچه طی نکند، در عبارات و الفاظ باقی می‌ماند؛ از همین روی، امام(ره) هم چون صدرالمتألهین به نوع تفسیر انتقاد داشت و معتقد بود که تفاسیر ما بیشتر ترجمه است نه تفسیر و تفاسیر ما غالباً اسیر عبارت‌ها و الفاظ شده‌اند.

این استاد حوزه و دانشگاه خاطر نشان کرد: برای مثال امام(ره) در ذیل آیه شریفه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...» (نور/۳۵) می‌فرمودند که مفسران چون به حقیقت معنای نور نرسیدند، آیه را چنین تفسیر کردند که «اللَّهُ منور»؛ حال آن‌که منور غیر از نور است.

وی به بحث درباره شخصیت علمی حضرت امام خمینی(ره) و ویژگی‌های تفسیر سوره حمد ایشان پرداخت و اظهار کرد: حضرت امام خمینی(ره) در ابعاد مختلف علوم اسلامی، چه در فقه، اصول، تفسیر، فلسفه و چه در عرفان دارای جایگاهی رفیع هستند و سیر مطالعاتی، تحصیلی و پرورشی ایشان مبتنی بر شیوه سنتی در حوزه‌های علمیه بود.

ذوابعاد و بحر العلوم بودن؛ ویژگی ممتاز امام(ره)

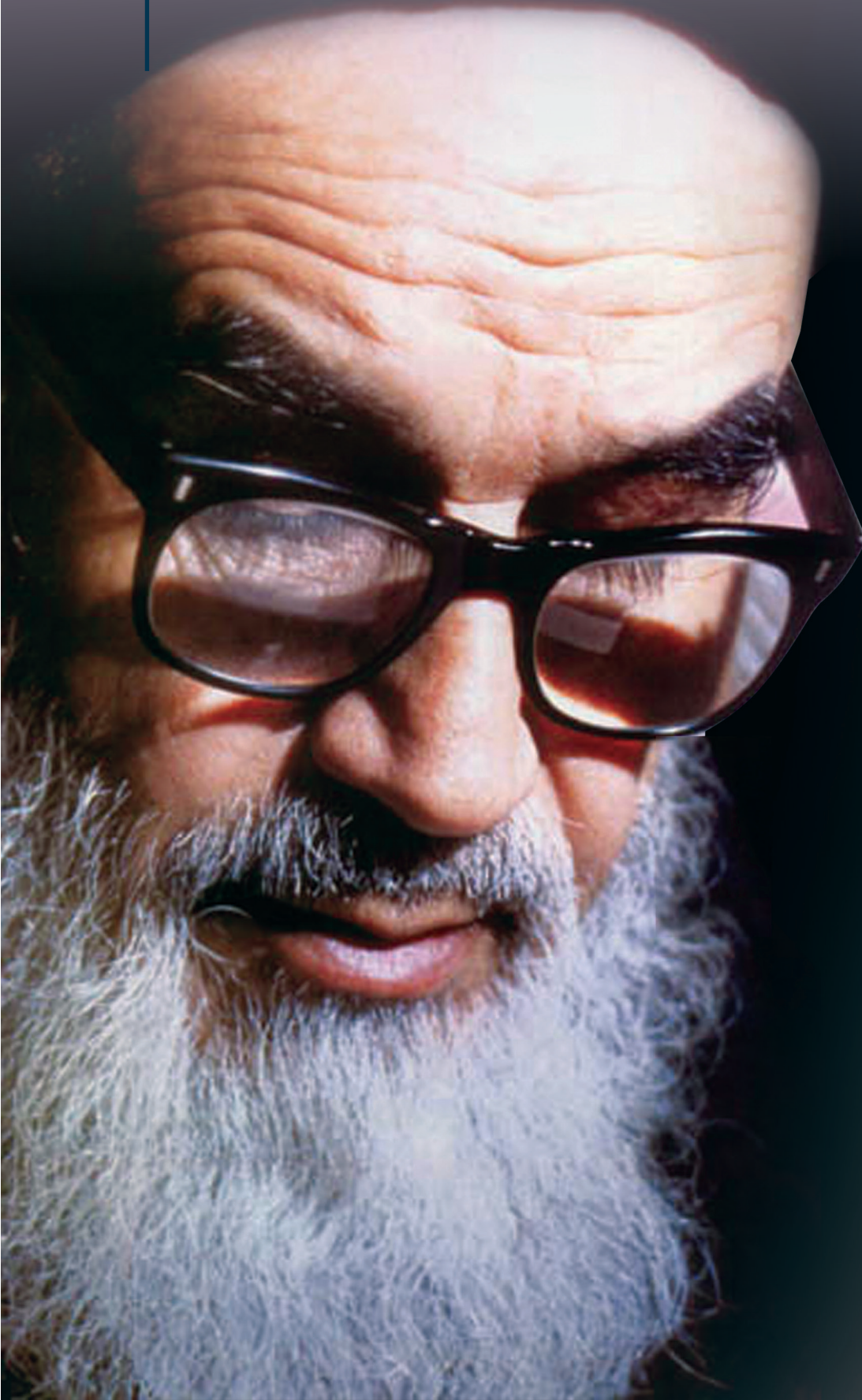
نصیری ادامه داد: جنبه فقهی و اصولی حضرت امام(ره) به دلیل جایگاه اجتهادی و جایگاه مرجعیت ایشان بر جنبه‌های دیگری مثل جنبه تفسیری، فلسفی، عرفانی و حتی اخلاقی ایشان سایه افکنده بود؛ چه اینکه در اوایل دهه چهل، یعنی بعد از وفات حضرت آیت‌الله بروجردی و حتی قبل از آن، یکی از شناخته‌شده‌ترین و مطرح‌ترین درس‌های اخلاق در حوزه علمیه قم مربوط به حضرت امام خمینی(ره) بود.

وی افزود: آن چیزی که حضرت امام(ره) را از مراجع دیگر و علمای هم‌طراز ایشان ممتاز و متمایز می‌ساخت، ذوابعاد و بحر‌العلوم بودن ایشان بود و اینکه ایشان در حوزه‌های مختلف، نه تنها ورود کرده بودند، بلکه در سطح عالی تخصص داشتند. حضرت امام(ره) کتاب‌هایی همانند «سراصلوه» که رنگ و بوی عرفانی و سلوکی داشت و برگرفته از معرفت عمیق اسلامی بود را در دوران جوانی نوشته بودند و این نشان‌دهنده این هست که ایشان در همان دوران جوانی به یک پختگی از درک و فهم از معارف و اندیشه‌های اسلامی و مبانی فکری و معرفتی آن رسیده بودند.

نهادن نیستند؛ بنابراین نمی‌توانیم فقه را از اخلاق یا اخلاق را از عرفان جدا کنیم و اینها درهم تنیده هستند و ساختاری اندام‌واره دارند. تفسیر سوره حمد امام خمینی(ره)، گویا، تجسم و عینیت این دیدگاهی بود که در شناخت اسلامی حضرت امام(ره) عینیت و تجسم پیدا کرده بود.

تحصیل و تدریس فلسفه؛ دلیل مخالفت با امام خمینی(ره)

وی در پاسخ به پرسشی درباره دلیل مخالفت برخی حوزویان به این تفسیر اظهار کرد: همان‌گونه که ذکر شد، یکی از جنبه‌های این تفسیر نزدیکی به حصول به جای شهود است. حضرت امام خمینی(ره) در حوزه عرفان و در مورد شخصیت‌هایی همانند محی‌الدین ابن عربی به عنوان یک نظریه‌پرداز و عارفی که مراحل را طی کرده بود، نظراتی داشتند که بعضاً بخشی از حوزه با این نظرات موافق نبودند و برنمی‌تافتند؛ گویا اینکه برتافتن این دیدگاه‌ها، بیشتر به دلیل نفهمیدن و ره نیافتن به آن حوزه‌ها بود و آن فضاها را نمی‌شناختند و نمی‌توانستند درک کنند؛ البته درک و شناخت فلسفی ایشان هم تأثیرگذار بوده و یکی از دلایل مخالفت بخشی از حوزه با این تفسیر هم همین خواندن و تدریس فلسفه توسط ایشان بود.

حجت الاسلام دیاری بیدگلی:

امام (ره) تفسیر را بیان گر مقاصد و جهات عرفانی و اخلاقی می دانند

۳۸

از دیدگاه امام خمینی (ره)، مفسر اگر مقصد نزول را به ما بفهماند، مفسر است نه سبب نزول را؛ همچنین کتاب تفسیر در واقع مفسر و مبین جهات عرفانی و اخلاقی است و اگر مفسری از این جهت غفلت یا صرف نظر کند، در واقع از مقصود اصلی نزول قرآن کریم غفلت کرده است.

نظرشان این است که با وجود آن که بسیاری از مفسران به این جهت - یعنی تفسیر قرآن و تبیین معارف و مفاهیم قرآنی - پرداخته‌اند، اما در بسیاری از تفاسیر به تبیین اهداف و مقاصد حقیقی کتاب وحی کم توجهی شده است.

حجت الاسلام دیاری تأکید کرد: امام (ره) در عین ورود به بحث اهداف و مقاصد قرآن کریم و بیان نکات مهمی در این زمینه، در جایی به همه کسانی که درصدد بهره‌مندی و استفاده از کتاب وحی الهی هستند، (به تعبیر امام (ره) متعلمان و مستفیدان از کتاب خدا) سفارش اکید کرده‌اند که تلاش کنند موانع و حجاب‌های فهم قرآن را کنار بزنند و از همین جهت به مهجوریت قرآن کریم و مراتب این مهجوریت اشاره کرده‌اند.

وی بیانات نورانی امام (ره) را در باب مهجوریت قرآن کریم، تکان‌دهنده خواند و گفت: این که چگونه می‌شود که قرآن در جامعه اسلامی و انسانی ما باشد و با این حال ما از مزایا و امتیازات برجسته آن برخوردار نباشیم. این جاست که قرآن کریم از زبان پیامبر اکرم (ص) به عنوان شکوه و گلابیه مطرح می‌کنند که امت من کتاب الهی را - با آن که در میان آن‌ها است - مهجور کرده و کناری نهاده‌اند: «وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا؛ و پیامبر [خدا] گفت پروردگارا قوم من این قرآن را رها کردند.» (فرقان/۳۰)

اخلاق و دعوت به سعادت و کمال انسانی است.

وی تصریح کرد: امام (ره) با توجه به همین منظر است که کتاب تفسیر را به عنوان مفسر و مبین جهات عرفانی و اخلاقی و آنچه که مربوط به سعادت انسان‌ها و سعادت بشری می‌شود، معرفی می‌کند؛ بنابراین اگر مفسری از این جهت غفلت یا صرف نظر کرده و یا به آن جهت اهمیت چندانی نداده باشد، در واقع از مقصود قرآن و منظور اصلی نزول قرآن کریم و فرستادن پیامبران بزرگ الهی و پیامبر عظیم‌الشان اسلام (ص) غفلت کرده است.

محرومیت از جهات عرفانی کتاب وحی

نویسنده کتاب «اندیشه و آرای تفسیری امام خمینی (ره)» خاطر نشان کرد: این تعبیر امام (ره) بسیار عجیب است که غفلت از جهات عرفانی و اخلاقی کتاب وحی را خطایی برمی‌شمارد که قرن‌هاست این ملت را از استفاده از قرآن شریف محروم نموده و راه هدایت را به روی مردم مسدود کرده است.

وی تصریح کرد: حضرت امام (ره) نگاه فراگیر و جامعی به مسئله تفسیر قرآن به عنوان یک تفسیر جامع که اهداف و مقاصد قرآن کریم را به خوبی تبیین کرده باشد، دارند و

حجت الاسلام و المسلمین محمدتقی دیاری بیدگلی، عضو هیئت علمی دانشگاه قم درباره رویکرد خاص امام خمینی (ره) به مسئله تفسیر قرآن کریم اظهار کرد: امام راحل (ره) تفسیر را ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای قرآن کریم می‌دانند؛ البته نه هر نوع تفسیری، بلکه ایشان نگارش تفسیر جامع و هدف‌گرا را برای قرآن کریم مقصد عالی می‌دانند.

وی با اشاره به عبارتی از بیانات امام خمینی (ره) که در زمان تفسیر سوره مبارکه حمد از ایشان نقل شده و البته در کتاب شریف «آداب الصلوة» ایشان نیز آمده است، عنوان کرد: امام (ره) در آنجا فرموده‌اند که تاکنون برای کتاب خدا تفسیر نوشته نشده است! امام (ره) در ادامه این سخن را چنین توضیح می‌دهند که به طور کلی معنای تفسیر کتاب خدا آن است که شرح مقاصد آن کتاب را بنماید و نظر مهم به آن، بیان منظور صاحب کتاب باشد.

تفسیر بیان مقصد نزول نه سبب نزول

این محقق و پژوهشگر ادامه داد: از دیدگاه امام (ره) مفسر اگر مقصد از نزول را به ما بفهماند مفسر است، نه سبب نزول را، آن‌گونه که در تفاسیر وارد شده است. از منظر ایشان کتاب الهی، کتابی است که جامع همه معارف انسانی، کتاب معرفت،

مرتبه ضعیفه از احترام و اکرام است که اگر به دستورات آن و فرمایشات اینان عمل کردیم، مقبول است و الا شبیه به استهزاء و بازیچه است.

عضو هیئت علمی دانشگاه قم افزود: در یک کلام درباره دیدگاه امام (ره) در باب قرآن کریم می‌توان گفت که از منظر امام (ره) باید با قرآن انس و ارتباط برقرار شود و علاوه بر جنبه‌های ظاهری، پرداختن به جنبه‌های باطنی و معنوی و معارف درونی آن مورد توجه ویژه قرار گیرد و قرآن در سراسر زندگی فردی و اجتماعی آحاد جامعه اسلامی ما و مؤمنان به وحی الهی، حضور عینی یابد.

فرموده‌اند: «اگر احیای احکام قرآن را به عمل به آن و تحقق به حقیقت آن نکنیم، در آن روز جواب رسول خدا را نتوانیم داد؛ کدام اهانت بالاتر از آن است که پشت پا به مقاصد و دعوت‌های آن زده شود».

نویسنده کتاب «اندیشه و آرای تفسیری امام خمینی (ره)» در بخش دیگری از سخنان خود در بیان ادامه بیانات امام اظهار کرد: اکرام قرآن و اهل آن که اهل بیت عصمت (ع) هستند، فقط به بوسیدن جلد آن و ضریح مطهر آن نیست؛ این یک مرتبه ضعیفه از احترام و اکرام است که اگر به دستورات آن و فرمایشات اینان عمل کردیم، مقبول است و الا شبیه به استهزاء و بازیچه است.

وی در تشریح این مطلب تصریح کرد: این استهزاء بدان معناست که انسان مدعی باشد که با قرآن مأنوس است و مروده و حشر و نشر دارد، اما در واقع نسبت به معارف او ناآشنا و نسبت به عمل به محتوای آن بی‌توجه باشد. در یک کلام درباره دیدگاه امام در باب قرآن کریم می‌توان گفت که باید با قرآن انس و ارتباط برقرار شود و علاوه بر جنبه‌های ظاهری، پرداختن به جنبه‌های باطنی و معنوی و معارف درونی آن مورد توجه ویژه قرار گیرد و قرآن در سراسر زندگی فردی و اجتماعی آحاد جامعه اسلامی ما و مؤمنان به وحی الهی حضور عینی داشته باشد.

«توحید» غایت جمیع مقاصد قرآن

حجت‌الاسلام دیاری بیدگی در بخشی از سخنان خود با اشاره به مهجور بودن قرآن کریم از منظر امام راحل (ره) و ضرورت مهجوریت‌زدایی از آن، با اشاره به بخشی از بیانات ایشان اظهار کرد: امام (ره) می‌فرمایند: اکرام قرآن و اهل آن که اهل بیت عصمت (ع) هستند، فقط به بوسیدن جلد آن و ضریح مطهر آن نیست؛ این یک

عضو هیئت علمی دانشگاه قم با اشاره به این که از منظر امام خمینی (ره) مهجوریت قرآن مراتبی دارد که شاید ما به عمده آن متصف هستیم، اضافه کرد: امام (ره) در جایی می‌فرمایند: آیا اگر ما این صحیفه الهی را مثلاً جلدی پاکیزه و قیمتی نمودیم و در وقت قرائت یا استخاره بوسیدیم و به دیده نهادیم، آن را مهجور نکرده‌ایم؟ آیا اگر غالب عمر خود را صرف در تجوید وجهات لغویه و بیانیه و بدیعیه آن کردیم، این کتاب شریف را از مهجوریت بیرون آورده‌ایم؟

تبیین معنای دقیق مهجوریت قرآن

وی در اشاره به ادامه بیان امام (ره) درباره مهجوریت قرآن گفت: در ادامه کلامه امام (ره) آمده است: آیا اگر قرائات مختلفیه و امثال آن را فرا گرفتیم، از ننگ مهجوریت قرآن خلاصی پیدا کرده‌ایم؟ آیا اگر وجود اعجاز قرآن و فنون محسنات آن را تعلم کردیم از شکایت رسول خدا (ص) مستخلص شده‌ایم؟ هیهات! که هیچ یک از این امور مورد نظر قرآن و منزل عظیم الشأن آن نیست.

این محقق و پژوهشگر افزود: امام (ره) در بخشی از بیانات خود در بیان معنای حقیقی مهجوریت‌زدایی از کتاب وحی می‌فرمایند: اگر دعوت‌های قرآن را پذیرفتیم و از قصه‌های انبیاء (ع) که مشحون از مواعظ و معارف و حکم است، تعلیمات گرفتیم، اگر ما از مواعظ خدای تعالی و مواعظ انبیاء و حکما که در قرآن مذکور است، موعظت گرفتیم، قرآن را مهجور نگذاشتیم؛ والا غور در صورت ظاهر قرآن نیز اخلاذ الی الارض است، و از وساوس شیطان است که باید به خداوند از آن پناه برد.

وی با اشاره به بخش دیگری از بیانات امام خمینی (ره) درباره جایگاه والای قرآن کریم و مهجوریت‌زدایی از آن، عنوان کرد: این مطلب بسیار عجیبی است که امام

و... از جمله موضوعاتی است که امام (ره) در بیاناتشان در ذیل برخی از آیات قرآن کریم بدانها پرداخته‌اند. امام (ره) در تعبیر خود قرآن را سراسر دعوت به عدل و حتی احکام فردی و عبادی آن را دربرگیرنده جهات سیاسی و اجتماعی می‌داند؛ ایشان قرآن را به عنوان کتاب حماسه و کتاب جنگ بر ضد سلطه‌گران و مستکبران و کتابی که برای اقامه حکومت عدل آمده، معرفی کرده‌اند و از منظر ایشان قرآن کریم اقامه حکومت عدل را از بزرگترین واجبات و بالاترین عبادات معرفی کرده است.

حجت‌الاسلام دیاری در پاسخ به این سؤال که رویکرد عرفانی و اخلاقی چگونه با گرایش‌های سیاسی، جهادی و احیانا تقریبی در تفسیر امام جمع شده است، عنوان کرد: با آن که جهت‌گیری غالب حضرت امام (ره) در بحث‌های معارف قرآنی و تفسیری، نوعی گرایش و رویکرد عرفانی و اخلاقی که به جنبه‌های ظاهری کمتر توجه کرده و به مباحث مربوط به تأویل آیات قرآن می‌پردازند، اما با این حال ایشان در تفسیر خود از توجه به ابعاد و جنبه‌های مختلف کتاب وحی غافل نبوده‌اند. علاوه بر جهت عرفانی و اخلاقی، گرایش اجتماعی و سیاسی نیز در تفسیر امام خمینی (ره) دیده می‌شود و این امر به این مطلب برمی‌گردد که قرآن دارای ابعاد مختلفی است؛ هم به معنویات دعوت می‌کند و هم در بعد مادی و اجتماعی زندگی بشر یعنی تأسیس و تشکیل یک نظام دینی مبتنی بر عدالت و معنویت و عقلانیت دخالت دارد.

گرایش اجتماعی و سیاسی در تفسیر امام (ره)

وی تصریح کرد: امام (ره) معتقد بودند که پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع) به عنوان لسان وحی نیز در سیره خود، دو رویه و دو جهت داشتند؛ پیامبر (ص) خود تا پیش از تشکیل حکومت، معنویات را تقویت می‌کرد و به مجرد این که توانست تشکیل حکومت بدهد، علاوه بر معنویات، اقامه عدل کرد و تا حد اقتضای آن روز، مستمندان را از زیر بار ستمگران نجات داد. ناسازگاری جنبه‌های معنوی و عرفانی با بُعد حضور در صحنه‌های اجتماعی و سیاسی، صرفاً ظاهری است و جامعه‌ای می‌تواند اقامه عدل کند که معنویت و عرفان در آن در حد اعلائی کلمه باشد. اگر بحث معنویت، عدالت و عقلانیت در جامعه ما در بُعد اندیشه و باور به عنوان یک حقیقت، تبلور چشمگیری پیدا نکند، در مقام عمل نیز در رفتار و سیر و سلوک سیاسی - حکومتی و جنبه‌های ظاهری این جهانی نیز دچار مشکلات فراوان خواهیم شد و بخشی از مشکلات موجود در جامعه نیز به این مطلب برمی‌گردد که ما نتوانسته‌ایم معارف و علوم عالییه قرآن کریم و عرفان و اخلاق و معارف انسان‌ساز باطنی قرآن را به آحاد مردم منتقل کنیم.

این محقق و پژوهشگر ادامه داد: این عینیت یافتن و حضور قرآن در همه عرصه‌های زندگی بشر، و به‌ویژه مسلمانان و مؤمنان در جامعه اسلامی، نقطه مهمی است که امام (ره) در همه موارد بدان تأکید دارند. در بخشی از کلمات امام (ره) در وصیت‌نامه سیاسی - الهی ایشان، تأکید بر روی این جهت بود که ما در جامعه خود در صدد پیاده کردن مقاصد قرآن هستیم و به این موضوع افتخار می‌کنیم.

نویسنده کتاب «اندیشه و آرای تفسیری امام خمینی (ره)» خاطر نشان کرد: امام (ره) در بخشی از وصیت‌نامه خود فرموده‌اند: «ما امروز مفتخریم که می‌خواهیم مقاصد قرآن و سنت را پیاده کنیم و اقشار مختلفه ملت ما در این راه بزرگ سرنوشت‌ساز، سر از پا نشناخته، جان و مال و عزیزان خود را نثار راه خدا می‌کنند؛ این نکته نشان می‌دهد که ما باید به مقاصد و اهداف عالییه قرآن کریم توجه کنیم و بدانیم که خداوند متعال به چه منظور و مقصدی این کتاب را نازل کرده است.

مقاصد و اهداف قرآن کریم از دیدگاه امام (ره)

حجت‌الاسلام دیاری در بیان رئوس مقاصد و اهداف قرآن کریم از دیدگاه امام خمینی (ره) ادامه داد: مقاصد و اهداف قرآن کریم دارای درجاتی است و هدایت به راه‌های سلامت و صراط مستقیم، تذکر و رهایی از غفلت، تدبیر و تفکر در آیات الهی، تهذیب و تربیت نفوس بشری و معرفت خداوند و نیل به حقیقت توحید، از جمله مهم‌ترین این مقاصد از منظر امام خمینی (ره) هستند.

وی با اشاره به این که مفسری که از مقاصد قرآن کریم غفلت کند، از نگاه امام (ره) به عنوان یک مفسر شناخته نمی‌شود، تصریح کرد: از دیدگاه امام خمینی (ره) در نهایت جمیع مقاصد کتاب الهی به مقصد واحدی بازمی‌گردند و «آن حقیقت توحید است که غایت همه نبوات و نهایت مقصد همه انبیای عظام (ع) است». آموزه‌ها و معارف عالییه قرآن کریم یک تئوری محض نیست که صرفاً در بعد نظری و اندیشه و باور مطرح شود، بلکه حقیقتی است که می‌تواند در جامعه ما عینیت پیدا کرده و خود را در قالب یک نظام قرآنی مبتنی بر اصل عدالت، به ویژه عدالت اجتماعی، نشان دهد.

حجت‌الاسلام دیاری با اشاره به رویکرد سیاسی - اجتماعی تفسیر امام خمینی (ره) اظهار کرد: امام (ره) تأکید دارند که ما باید بر روی جنبه سیاسی - اجتماعی قرآن کریم که می‌تواند برای ما یک نسخه انسان‌ساز و شفاف‌بخش در ابعاد حکومتی و سیاسی باشد، توجه کنیم. مفاهیمی از قبیل حکومت، سیاست، اقامه عدل، جنگ و صلح، آزادی، حقوق اساسی، احکام جزایی، کیفری، دفاع از حریم نظام حکومتی و سیاسی جامعه، مبارزه با سلطه بیگانگان

حجت الاسلام پویا مطرح کرد:

آزادی از جمودگرایی با منطق قرآنی امام(ره)

حجت الاسلام پویا با بیان اینکه توجه به کرامت انسانی و حقوق مردم نیز از ثمرات رویکرد اجتماعی امام راحل به قرآن است، تصریح کرد: با منطق قرآنی امام(ره) بود که جامعه از بند جمودگرایی آزاد شد و مباحث جدید مورد توجه قرار گرفت.

کمتر به صورت مستقیم می خواندند همواره تحت تاثیر آیاتی از قرآن بودند که این را به صورت ویژه در پیام هشت ماده‌ای امام(ره) می توان دید.

وی تصریح کرد: بسیاری از مراجع تقلید به قرآن توجه دارند، اما خصوصیت امام(ره) این بود که قرآن را مبنای حرکت و قیام قرار داد. ایشان به دنبال بیدار کردن مردم براساس آیات قرآن بودند. قرآن برای ایشان تنها مایه ثواب نبوده است بلکه توجه ایشان به قرآن سیاسی و اجتماعی بوده است.

حجت الاسلام و المسلمین حسن پویا، معاون پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) نمایندگی قم گفت: در آغاز صحبتیم باید بگویم برخی از جملاتی را که به امام(ره) نسبت داده می شود از ایشان نبوده است. مثلاً انقلاب ایران انفجار نور بوده است از آقای یاسر عرفات است، خرمشهر را خدا آزاد کرد از آقای رجایی است و پشتیبان ولایت فقیه باشید تا به کشور آسیبی نرسد گفته آقای صدوقی است.

وی ادامه داد: وقتی ما می توانیم فردی را بشناسیم که عملکرد و آثار او را بشناسیم. امام (ره) در کنار مجموعه سخنرانی‌ها، پیام‌ها و نامه‌هایشان که در صحیفه نور آمده است، ۵۰ اثر مکتوب دارند. در نگاهی به این آثار می توان پرسید چطور امام خمینی(ره) که اثری مستقل جز ۵ جلسه در خصوص تفسیر سوره حمد داشته اند می توان مفسر خواند.

قیام با منطق قرآنی

وی ادامه داد: به صورت موردی می توان به پیام هشت ماده‌ای امام (ره) اشاره کرد. در بحبوحه انقلاب بود که برخی به واسطه شور انقلابی کارهایی انجام دادند که منجر به صدور این پیام شد. ایشان با مطرح کردن اینکه قیام با منطق قرآنی صورت گرفته است به رعایت قواعد شرعی و مقررات اسلامی قضاوت تاکید و از تندروی‌ها برحذر داشتند.

پویا افزود: امام(ره) در این پیام فرمودند که نمی توانید وارد حوزه خصوصی مردم شوید و باید جلوی تجسس در زندگی دیگران به قصد کشف جرم گرفته شود مگر اینکه کسانی قصد توطئه داشته باشند. از سویی دیگر منع تصرف در مال دیگران هم به صورت فیزیکی و هم شنود مکالمات که در این پیام تاکید شده است ریشه قرآنی دارد.

رویکرد اجتماعی امام(ره) به قرآن

پویا با بیان اینکه بسیاری از تحولات اجتماعی بعد از انقلاب در پرتو رویکرد اجتماعی امام خمینی(ره) به قرآن صورت گرفت، اظهار کرد: اولین پایان نامه بانوان در زمینه قرآن پس از انقلاب اسلامی نوشته شده است و امروز بیش از ۱۵۰۰ پایان نامه توسط خانم‌ها موجود است. با منطق قرآنی امام(ره) بود که جامعه از بند جمودگرایی آزاد شد و مباحث جدید مورد توجه قرار گرفت. توجه به کرامت انسانی و حقوق مردم نیز از ثمرات رویکرد اجتماعی امام راحل به قرآن است.

وی گفت: یکی دیگر از ثمرات رویکرد اجتماعی امام(ره) به قرآن این بود که همه مستضعفان دنیا مورد توجه قرار گرفتند.

بهره گیری از قرآن در پیام‌ها

پویا با بیان اینکه فعالیت سیاسی و عرفانی امام خمینی(ره) حجابی شده تا نتوانیم شخصیت ایشان را به خوبی بشناسیم، گفت: هر جا امام(ره) صحبتی داشته اند و یا پیامی داده اند از یک مینا و آیه قرآنی استفاده کرده اند. ایشان هر چند آیات را

قرآن کریم در بیان امام خمینی(ره)

محرک و بیدار کننده انسان‌ها و موجب پرخاش علیه ستمگران می‌دانند که حیات و مجد مسلمانان در گذشته در عمل به قرآن و در ماندگی و سستی امروز آنها در مهجوریت این کتاب کریم و تجدید حیات و سرافرازی امروز آنان در گرو رجوع به آن است.

حضرت امام خمینی(ره) قرآن را کتاب انسان‌سازی و هادی بشر و اداره کننده همه جوانب و نیازهای انسان معرفی می‌کند و آن را در بر دارنده مسائل فردی، اجتماعی، سیاسی و امور دنیا و آخرت می‌شناسد. ایشان همچنین قرآن را کتابی ضد ستم،

۴۲

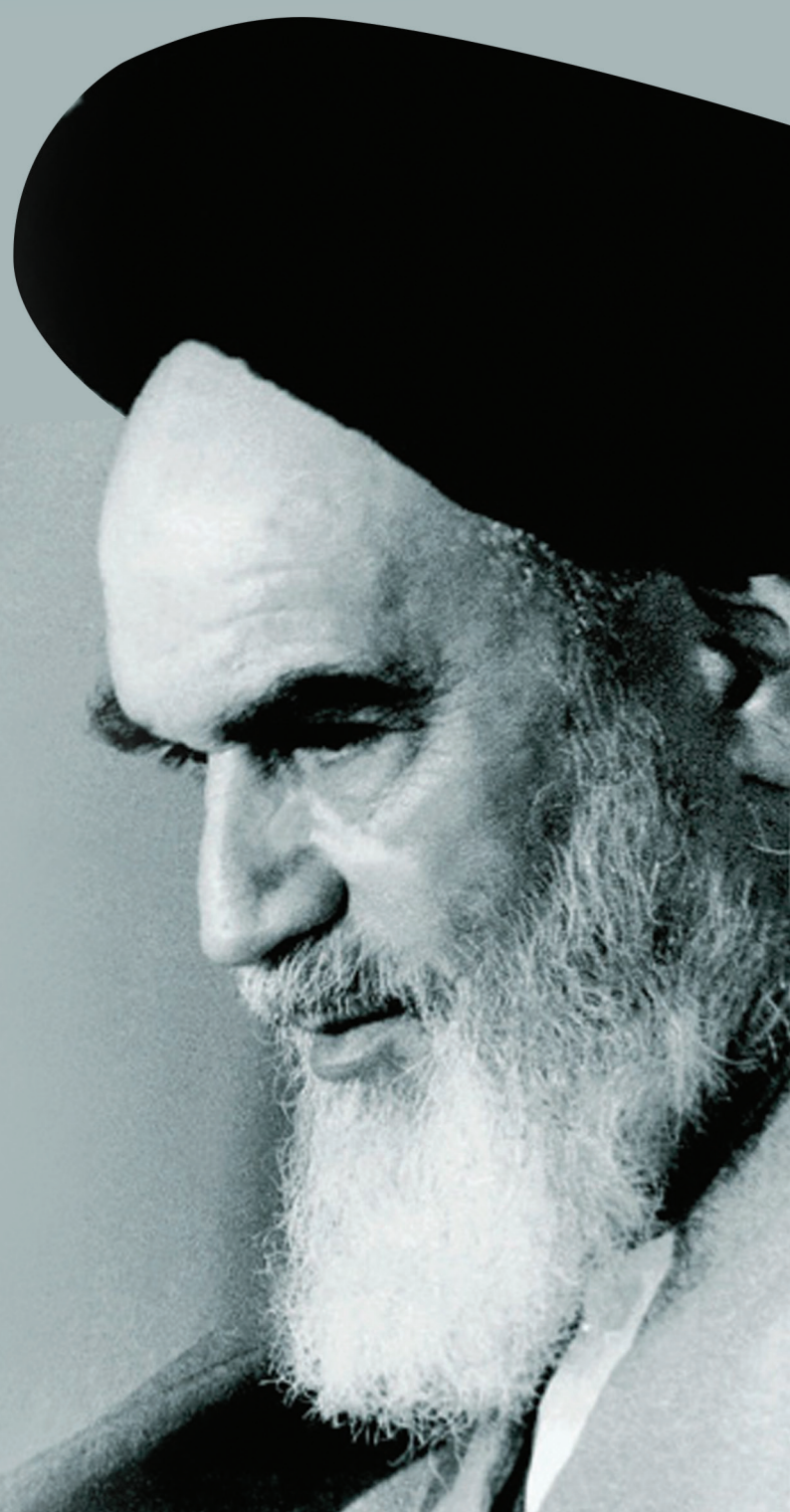
راجه

از این رو، مهجوریت قرآن در تاریخ و به‌ویژه در زمان ما برای ایشان سخت دشوار بود و دردی جانکاه از آن بر سینه داشت و حرکت انقلاب اسلامی را در جهت احیای قرآن و مقاصد آن ترسیم نمودند. در ادامه به بازخوانی سخنان امام بزرگوار در توصیف جایگاه و نقش کلام الله مجید در زندگی اجتماعی و فردی انسان می‌پردازیم:

سعادت‌مندی در پرتو عمل به قرآن

من امیدوارم که این مجتمعی که شما دارید در پناه قرآن، در پناه قرآن شما به تربیت‌های قرآنی برسید، و بچه‌های خودتان را تربیت قرآنی کنید. عمل آنها را منطبق کنید با دستورات پیغمبر اکرم(ص). عمل خودتان را منطبق کنید با دستورات رسول الله(ص) تا نجات پیدا کنید در اینجا و آنجا. در همه چیز دستور دارد اسلام، اسلام آن طور نیست که گمان بشود فقط رابطه‌ای است ما بین خدا و خلق. خیر، رابطه هست، لکن همه جور روابط هست. قرآن، همه چیز است؛ قرآن هم بُعد سیاست دارد و هم بُعد سایر چیزها؛ هم علم است و هم راهنماست؛ و هم سیاست است و هم همه چیز است. قرآن، اگر کتاب یک ملتی باشد، آن ملت سعادت‌مند می‌شود. قرآن به بعضی آیاتش اگر ما عمل کنیم، سعادت‌مند می‌شویم. و من امیدوارم که ما عامل باشیم، چنانچه ما عامل باشیم و با هم مجتمع باشیم و اجتماع داشته باشیم و این آیه شریفه «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» را عمل به آن بکنید، مسلمین اگر همین یک آیه به آن عمل بکنند، غلبه می‌کنند بر همه قدرتهای بزرگ.

اگر همه «مُعْتَصِم» باشند به «حبل الله» - که قرآن کریم است، رسول اکرم(ص) است، اینها حبل الله هستند، مقدم بر همه، قرآن کریم است - اگر ما همه معتصم به قرآن کریم باشیم، همه مجتمع بر قرآن باشیم، تفرق از هم نداشته باشیم، جدایی از هم نداشته باشیم، غلبه می‌کنیم بر تمام قدرتهای بزرگ.

تأسف از حرکت‌های ضد قرآنی

من باید متأسف باشم، من باید بسیار متأسف باشم، از اینکه غیب نمی‌دانم! نمی‌دانستم در چنته اینها چه هست، من بعضی از اینها را می‌پذیرفتم؛ به ایشان هم محبت می‌کردم؛ لیکن نمی‌دانستم که اینها بر ضد قرآن هم قیام می‌کنند. من نمی‌دانستم که اینها ائتلاف پیدا می‌کنند [و] مرکز ائتلافشان یک جا است، و ائتلاف پیدا می‌کنند با منافقین که «شناخت» [۳] ایشان را اشخاصی که مطالعه کرده‌اند می‌دانند چیست، ائتلاف کرده‌اند با این جبهه‌ها که ماسک را از روی صورتشان برداشتند و به طور صریح مردم را دعوت کردند به اینکه ای مسلمان‌ها بیایید و حکم قرآن را، حکم «غیر انسانی» قرآن را!!! و لا حول ولا قوة الا بالله. در یک کشور اسلامی اینطور سب بر قرآن و سب بر اسلام در مرئی و منظر مسلمین بشود، و فلان مقام هم تأیید کند و دعوت به شورش! در مقابل چه؟ در مقابل نص صریح قرآن؟! امروز، دو بعد از ظهر دعوت به راهپیمایی است. به حسب چیزی که در اعلامیه‌شان ثبت شده است، دعوت به راهپیمایی است در مقابل این حکم «غیر انسانی» اسلام!

ما با اینهایی که اظهار دوستی می‌کنند و تیشه برداشته‌اند و به ریشه اسلام می‌زنند باید چه بکنیم؟ در تمام طول سلطنت رضاخان و محمدرضا یک همچو جسارتی به قرآن کریم نشد. مسلمانها بدانند که یک راهی الآن هست در کار، یک روشی الآن هست در کار، که به طور ناشیگری اینها نقاب را کنار زدند. آنهایی که در این راهپیمایی می‌خواهند شرکت کنند، یا اظهار این را کردند که شرکت بکنند، یا تأیید کردند این شرکت را، یا مردم را دعوت کردند به این شرکت، اگر بدانند که محتوای این معنا چیست، وای به حال ملتی که ملی‌هایشان این باشد، و متدبیرینی هم که اظهار تدین می‌کنند، آن باشد، و سرانشان هم این! و اگر ندانسته می‌کنند، چطور اطلاعیه «جبهه ملی» را ندیده دعوت می‌کنند به اینکه شما هم به دنبال جبهه ملی راهپیمایی کنید.

۶۰/۳/۲۵ تهران، حسینیه جماران، صحیفه امام خمینی (ره)، ج ۱۴، ص ۴۴۹

تفسیر غلط از قرآن

مع الأسف ما در دو زمان مبتلای به دو طایفه بودیم. در یک زمان ما مبتلا بودیم به یک جمعیتی که قرآن را وقتی که نگاه می‌کردند و تفسیر می‌کردند و تأویل می‌کردند، اصلاً راجع به آن جهت بعد مادیش، بعد دنیابیش توجه نداشتند. تمام را بر می‌گرداندند به یک معنویاتی. حتی قتال وقتی که در قرآن واقع شده بود اینها قتال با مشرکین را تأویل به «قتال با نفس» می‌کردند. چیزهایی که مربوط به زندگی دنیایی بود تأویل می‌کردند

برای اینکه ما الآن جمعیتان زیادتر از جمعیت‌های دیگر است. ما یک میلیارد جمعیت مسلم تقریباً - داریم، و با همه چیز همه خزائن ارضی و همه زمین‌های وسیع، اگر ما همه با هم بودیم و اجتماع داشتیم، یک قدرت بزرگی را ایجاد می‌کردیم که تمام قدرتها در مقابلش هیچ بود.

صحیفه نور ج ۱۰

قرآن برای تربیت انسان

راجع به امور اخلاقی، راجع به امور تربیتی و ... بالاخره قرآن وارد شده است برای انسان به جمیع شئونی که انسان دارد، برای تربیت انسان به جمیع ابعادی که انسان دارد، و ابعاد انسان، ابعاد غیرمتمناهی است. برای همه وارد شده است، برای همه چیز و یک سفره‌ای است که پهن شده است برای بشر که هر کس می‌تواند از آن سفره به مقدار استعداد خودش استفاده کند. و مع‌الأسف استفاده کم شده است، و باید عرض کنم که انبیاء از آدم تا خاتم به آن مقصدی که داشتند نرسیدند، در عین حالی که هر چه کمال در دنیا هست از آنهاست، مع ذلک به آن مقصدی که آنها داشتند نرسیدند.

بیانات در حضور: مسئولین جمهوری اسلامی و مقامات لشکری و کشوری و اقشار مختلف مردم ۶۲/۱۰/۱

توجه دادن مردم به قرآن

اسلام همه چیز برای مسلمین آورده است، همه چیز. قرآن در آن همه چیز است، لکن مع الأسف ما استفاده از آن نکرده ایم؛ و مسلمین مهجورش کردند؛ یعنی استفاده ای که باید از آن بکنند نکردند. باید مردم را توجه داد، گرایش داد به اسلام.

۵۹/۲/۳۰

دوری از اسلام و قرآن، مشکل عمده مسلمین

مشکل عمده مسلمین همان دوری از اسلام و قرآن است؛ و اگر مسلمین به حسب امری که خدای تبارک و تعالی فرموده است *وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا* اگر به همین یک امر و نهی عمل می‌کردند، تمام مشکلاتشان - مشکلات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی‌شان - رفع می‌شد؛ و هیچ قدرتی نمی‌توانست با آن مقابله کند. لکن مع الأسف به واسطه غفلت بعضی و عدم توجه بعضی و تغافل بعضی، از این امر محروم ماندند؛ و تا این امر الهی تحقق پیدا نکند، باید مسلمین انتظار گرفتاریهای بیشتر داشته باشند.

ما باید متأسف باشیم که از قرآن دستمان کوتاه است

من بسیاری از اوقات از دو امر متأسفم که یکیش از دیگری بیشتر تأسف دارد. یکی اینکه در تمام دوره از صدر اسلام، نبوت، تا آخر نگذاشتند که یک حکومت دلخواه اسلام وجود پیدا نکند. زمان رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) آن همه گرفتاریها و جنگها و آن مخالفتها بود و نشد که حکومت به طور دلخواهی که ایشان می‌خواهند، متحقق بشود. در زمان سایر ائمه - علیهم السلام - هم، حتی زمان حضرت امیر(ع) که مواجه بود با آن جنگهای داخلی و آن منافقهایی که از کفار بدتر هستند و نگذاشتند حکومت شکل بگیرد به طوری که دلخواه باشد. اگر گذاشته بودند، مهلت داده بودند، ولو در یک دوره کوتاهی حکومت تحقق پیدا کرده بود، آن الگویی که آنها به عالم نشان می‌دادند، برای بشر تا آخر یک درس بزرگی بود. و ما باید متأسف باشیم برای این امر که محروم شدیم از یک همچو برکت بزرگی.

و امر دوم که باز نگذاشتند و نشد که ائمه ما (علیهم السلام) آنطوری که می‌خواستند بروز بدهند حقایق را، این هم بسیار مورد تأسف است، تأسف این از تأسف او بالاتر است، این چه علمی بوده است که نزدیک وفات، حضرت رسول (صلی الله علیه و آله و سلم) بیخ گوشی به حضرت امیر - علیه السلام - فرموده است و ایشان به حسب روایت - می‌فرماید - که «هزار باب از علم - یا هزار علم، هر کدام چه - برای من حاصل شد». این علم معمولی که دست ما هست، دست فقها هست، دست فلاسفه هست، دست عرفا هست، این نیست.

به یک «معنویات». اینها یک بعد از قرآن را ادراک کرده بودند و آن بعد معنویش البته به طریق ناقص. آن بعد معنویش بود و همه جهات را به همان بعد برمی‌گرداندند. و ما بعدها مبتلا شدیم یک عکس العملی در مقابل آن که فعلاً الآن هست. و از مدتی پیش این معنا تحقق پیدا کرده که در مقابل آن طایفه ای که قرآن را و احادیث را تأویل می‌کردند به «ماورای طبیعت» و به این زندگی دنیا اصلاً توجه نداشتند. به حکومت اسلامی توجه نداشتند. و به جهاتی که مربوط به زندگی است توجه نداشتند. این طایفه دوم عکس کردند. معنویات را فدای مادیات کردند. آنها مادیات را فدای معنویات کرده بودند و اینها معنویات را فدای مادیات کردند. هر آیه ای که دستشان می‌رسد و بتوانند، تأویل می‌کنند. به یک امر دنیایی. کانه ماورای دنیا چیزی نیست. آنها کانه در نظرشان ماورای عالم غیب چیزی نبود. آنها در یک حدودی که خودشان داشتند درست بود حرفشان. اینها اعتقادشان این است. یا مسائلی که طرح می‌کنند این است که ماورای این عالم خبری نیست. همه مسائل را فدای همین عالم می‌کنند.

۵۸/۹/۲۱ سخنرانی در جمع پیشه‌وران اصفهان

می فهمند معانی عرفیه راه، آن چی بوده است؟ و ما باید تا آخر متأسف باشیم.

حضرت رضا(سلام الله علیه) که با آن نیرنگ ایشان را بردند، الزاماً بردند به آنجا و خواستند ایشان را چه بکنند، معلوم بود که از اول بنابراین نیست، نگذاشتند که اینها یک حکومتی به دستشان بیاید، یک مجالی به دستشان بیاید که لااقل تعلیمات را بکنند. برای حضرت صادق - علیه السلام هم که مجال بود برای اینکه علم فقه را باید توسعه بدهند و بیان کنند و بعضی از مسائل البته غیرفقهی هم بوده است، لکن سرگرمی ایشان به آن علومی که نمی شد که معطل بماند و علم شریعت بود، این هم باز نگذاشتند، نشد.

حمله هم نداشتند؛ حمله فقه بود، اما حمله آن علوم نبود. بنابراین، ما باید در این امور متأسف باشیم که از قرآن دستمان کوتاه است. این تفسیرهایی که بر قرآن نوشته شده است از اول تا حالا، اینها تفسیر قرآن نیستند، اینها البته یک ترجمه هایی، یک بویی از قرآن بعضیشان دارند، والا تفسیر این نیست. در هر صورت، اِنَّاللَّهَ وَاِنَّالَّيْهَ رَاجِعُونَ، آن که از دست ما رفت، حکومت عدل الهی می که تحقق پیدا نکرد که ما بفهمیم باید چه بکنیم.

۱۸/۵/۶۳ تهران، حسینیه جماران - صحیفه امام خمینی، جلد ۱۹

او چه بوده است که حضرت امیر می گوید که من علم جم دارم، لکن حمله نیست، این علم فقه نبوده، علم فقه را تعلیم کرده اند، هیچ در او قصوری نشده است، این فلسفه و این چیزهایی که دست ماهاست اینها هم نبوده است و این مورد تأسف است که مهلت ندادند به اینها، نشد. در آن وقت حمله ای که آنها می خواستند نبود و آن علوم با خود آنها به ملاً اعلی رفت، و ما باید تا آخر دنیا تأسف از این بخوریم که از آن هیچ بهره نداریم.

و او بلاشکال از این علوم رسمی که دست بشر است و دست مسلمین است، از اینها خارج است، برای اینکه اینها حمله داشتند، آن که حمله نداشته است، آنکه مورد تأسف خود ائمه(علیهم السلام) بوده است که پیدا نکردند کسانی را که به آنها تعلیم بدهند آن علوم راه، و قرآن که مخزن همه علوم است، نشد که آنها تفسیر کنند، و آن معارفی که در قرآن هست آنها بیان کنند برای ما. اینها از تأسف هایی است که ما باید در گور ببریم. قرآن الآن در حجاب است، مستور است این قرآن.

بعضی آیات قرآن است که گرچه بشر یا فلاسفه یا عرفا تا یک حدودی در موردش صحبتها کردند، لکن آن که باید باشد، نشده است و نمی شود. قرآن هم برای «مَنْ خُوِطِبَ بِهِ» آمده است. «اِنَّمَا يَعْرِفُ الْقُرْآنَ مَنْ خُوِطِبَ بِهِ» [بحار الانوار؛ ج ۲۴، ص ۳۲۸-۳۲۷، ح ۶] اگر مقصود معانی عرفیه بود، که مردم همه

عباس سلیمی بیان کرد:

بینش سیاسی امام (ره)؛ رهاورد بصیرت قرآنی

بینش سیاسی عمیق امام (ره) نشئت گرفته از یک بصیرت قرآنی بود؛ به عنوان مثال نامه حضرت امام (ره) به گورباچف که فرموده بودند صدای شکستن استخوان‌های کمونیست را می‌شنوم، با یک ظرافت خاصی توسط یک مفسر بزرگ قرآن حمل شد که این مسئله برخاسته از بصیرت قرآنی امام بود.

۴۶

سوره

می‌جنگید با استکبار و قدرت‌های بزرگ جهانی نیز مقابله کرد.

بینش سیاسی عمیق امام نشئت گرفته از یک بصیرت قرآنی بود. نامه حضرت امام به گورباچف، صدر هیئت رئیسه اتحادیه جماهیر شوروی سوسیالیستی که با یک ظرافت خاصی یک مفسر بزرگ قرآن را حامل آن پیام نمود، یعنی حضرت آیت‌الله جوادی آملی (حفظه الله)، برخاسته از بصیرت قرآنی بود؛ امام در آن نامه فرموده بودند که صدای شکستن استخوان‌های کمونیست را می‌شنوم و کمونیسم باید به موزه تاریخ برود.

این امام بزرگوار از عاشقان قرآن کریم بود. نگاهی به بعضی از فرمایشات ایشان در رابطه با قرآن، نشانگر همین معناست. او می‌فرمود قرآن کتاب انسان‌سازی است. قرآن مفتاح معرفت الهی است. در برخی از فرمایشات دیگر امام، تعبیری را در رابطه با قرآن می‌بینیم و می‌شنویم و می‌خوانیم که نشان از پیوند ناگسستی او با قرآن کریم دارد.

ایشان می‌فرمود: پرچم قرآن تا بر فراز ملت است، پیروز است. اگر پیام به قرآن و اسلام بیاورید اجنبی به خود اجازه نمی‌دهد، از شما سند بردگی بگیرد. اجازه نمی‌دهد که مفاخر ملی و اسلامی پایمال شود.

پیر پیروزمند جماران و فریادگر تکویر و توحید و یا به عبارتی مناسب‌تر احیاگر قرآن کریم در قرن اخیر، حضرت امام روح‌الله (ره)، روحانی وارسته و از فرزندان برومند پیامبر اسلام (ص) بود که تمام مدیریت‌های فاسد عالم را به چالش کشید، اندیشه و قیام او جهان را از خواب غفلت بیدار کرد. حرکت مردانه او، زمامداران فاسد زمان را رسوا ساخت. قیام مردانه او، ترس و هراس را به درون کاخ‌های سفید، سبز و سرخ نفوذ داد.

او حقیقت همیشه زنده تاریخ و ماندگارترین چهره ماندگار تاریخ معاصر است. به برکت وجود این امام عزیز مفاهیمی چون قرآن، نماز، ولایت، جهاد و شهادت جان و معنای تازه‌ای یافته؛ اندیشه، قول و عمل او قرآنی بود.

در مورد امام باید به این نکته اشاره کنیم که شیوه مبارزه او با دشمنان اسلامی نیز یک شیوه استثنایی بود. او همزمان در دو جبهه استبداد داخلی و استعمار خارجی مبارزه کرده یعنی در همان زمان که با رژیم طاغوت

عباس سلیمی از جمله قاریانی است که در سال‌های ابتدایی پس از پیروزی انقلاب اسلامی با کسب مقام در رشته قرائت قرآن در مسابقات بین‌المللی قرآن کریم برای کشور اسلامی ایران افتخار آفرید. وی پس از بازگشت از مالزی، کاپ قهرمانی خود را به محضر امام (ره) برده و به ایشان تقدیم کرد. سلیمی ضمن بیان خاطره مربوط به کسب مقام در آن مسابقات، به بیان مطالبی در رابطه با مقام حضرت امام خمینی (ره) پرداخت که مشروح آن را می‌خوانید:

در فراز دیگری امام عزیز فرموده بود که قرآن کریم پیشوای ماست. پیغمبر اسلام، با یک دست قرآن را برداشت و با دست دیگر شمشیر. شمشیر برای سرکوبی خیانتکاران و قرآن برای هدایت بشر. به همین خاطر بود که امام بزرگوار در سال‌های دفاع مقدس خطاب به رزمندگان توصیه فرموده بود که با یک دست قرآن و با دست دیگر سلاح بگیرید.

امام عمر خویش را تا پایان زندگی پر برکت خویش وقف قرآن و اسلام کرد، حتی ملت شاهد بودند که حضرت امام تا آخرین دقیق عمر خویش حتی در بستر بیماری و در لحظات احتضار، از مطالعه و قرائت قرآن غافل نشد. با همه این‌ها با فروتنی و بزرگواری و تواضعی خاص می‌فرمود، آن را نخواندیم، نمی‌دانیم و منطبق قرآن را نمی‌دانیم.

به هر حال با توجه به شخصیت عجیب امام که قرآن را به عنوان کتاب انقلاب ما، قانون اساسی انقلاب و ضامن بقای انقلاب اسلامی، معرفی فرمودند ما باید به این نکته توجه کنیم که پرداختن به قرآن از روخوانی و روانخوانی و قرائت قرآن گرفته تا دریافت مفاهیم و پیام‌های قرآنی و حرکت به سوی یک زندگی مبتنی بر سبک زندگی قرآنی، توصیه مؤکد امام عظیم‌الشان است و امیدواریم انشالله امروز که انقلاب در دست جانشین شایسته او، مقام معظم رهبری، پرچمدار قرآن است نگاه ما به قرآن باز هم دقیق و در راستای اعتلای نظام جمهوری اسلامی ایران و حفظ عظمت و دستاوردهای ایران سرافراز باشد.

از جمله رهنمودها و توصیه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی در راستای انس با قرآن نیز به این فرآزمی‌توان توجه کرد که می‌فرمایند: «کار تلاوت قرآن

و یاد گرفتن و یاد دادن قرآن، وقتی که تمام مردم ایران قرآن را یاد بگیرند، تمام نخواهد شد. مسئولان دولتی از مقدرات وسیع خود برای سهولت بخشیدن به این وظایف، یعنی آموزش قرآن استفاده کنند. مشتاقان قرآن را بیشتر به شوق آورند و تشنگان را مجال سیراب شدن از این سرچشمه زلال ببخشند.»

در فرمایش دیگری رهبر انقلاب فرموده‌اند: «هنگامی که قرآن در دست و دل جوانان قرار گیرد، چشم‌انداز آینده بسی روشن و امیدبخش خواهد بود». من با ذکر این موارد در رابطه با برخی از دیدگاه‌های امام و مقام معظم رهبری، می‌خواهم اشاره کنم به خاطره فراموش‌ناشدنی که در محضر آن پیر فرزانه، در ارتباط با قرآن داشتیم.

به یاد دارم که چند ماهی پس از پیروزی انقلاب اسلامی این توفیق و سعادت نصیب بنده شد تا به عنوان یکی از شاگردان قرآنی نظام پر افتخار جمهوری اسلامی ایران، عازم مسابقات بین‌المللی قرائت قرآن در کشور مالزی بشوم. به لطف خداوند بعد از حضور در مسابقات و اینکه در آغاز پیروزی انقلاب اسلامی یک سرباز نظامی از نیروهای مسلح این انقلاب، توفیق شرکت در مسابقات را پیدا کرده بود، خداوند تفضل کرد و رتبه اول مسابقات بین‌المللی قرائت قرآن نصیب جمهوری اسلامی ایران شد.

خوشحالی من از این بود که توفیق پیدا خواهم کرد که ضمن شرفیابی محضر نورانی امام امت، کاپ این مسابقات را خدمت معظم له تقدیم کنم.

به همین خاطر بعد از بازگشت از مالزی با جمعی از دوستان عزیز نیروی هوایی، کسانی که در انجمن اسلامی آن زمان مشغول خدمت بودند برای زیارت امام

برنامه‌ریزی کردیم و به خوبی به یاد دارم که شب قبل از عزیمت به شهر قم، به منزل رهبر معظم انقلاب اسلامی که در آن زمان، در اوایل خیابان ایران واقع بود، رفتیم و ساعتی در محضر معظم له بودیم و بعد از کسب رهنمودهای ایشان عازم شهر مقدس قم شدیم.

سحرگاهان را در جمکران به سر بردیم و پس از اقامه نماز صبح، در ساعات اولیه بامداد آن روز به محضر امام امت شرفیاب شدیم، در یک اتاق که بیش از ۱۲ متر مربع وسعت نداشت، به خدمت امام (ره) رسیدیم. در آنجا جمعی از روحانیون بسیار بزرگوار از جمله از مراجع تقلید، حضرت آیت‌الله العظمی فاضل لنکرانی و علمایی همچون شهید محلاتی، حضرت آیت‌الله جنتی، آیت‌الله موسوی اردبیلی، آیت‌الله مهدی یثربی رضوان‌الله، حضرت آیت‌الله سید احمد فهري زنجانی و جمعی از پرسنل نیروی هوایی و قرآنیان در محضر امام بودیم.

قبل از اینکه من گزارشی را از چگونگی برگزاری مسابقه بین‌المللی مالزی محضر امام عرضه بدارم و نامه‌ای که از سوی جامعه اسلامی مالزی بود را تقدیم معظم له کنم، مرحوم محلاتی به حضرت امام پیشنهاد کردند که اگر اجازه بفرمایید این قاری که خدمت شما رسیده است، آیاتی از قرآن را در خدمت شما تلاوت کند که امام با روی باز پذیرفتند.

صورت ملکوتی و مهتابی ایشان را در آن لحظه هرگز از یاد نمی‌برم که با نگاهی که حاکی از نفوذ و عظمت و مهربانی و لطف بود، اجازه تلاوت قرآن را فرمودند و در محضر ایشان و در مقابل ایشان این سعادت نصیب بنده شد که آیاتی از قرآن را تلاوت کردم و بعد از تلاوت ایشان عمیقاً بنده را مورد تشویق و عنایت خویش قرار دادند و بعد از سخنانی که

آن نوشته بود ضمن تبریک به شما جهت کسب رتبه در مسابقات بین‌المللی قرآن کریم از شما درخواست می‌شود که این کاپ راه اعاده و مسترد فرمایید به وزارت خارجه چون باید به کوالامپور برگردانیم و برای مسابقات بعدی به نفر بعدی اهدا شود.

من تازه آنجا متوجه شدم این کاپ متعلق به ما نبوده، بلکه یک هدیه امانی بوده و بیشتر افتخار و معنویت آن مطرح بوده است که همان جا به بصیرت و دید امام (ره) آفرین گفتم.

به هر حال در دفعات مختلفی که ما توفیق داشتیم در محضر امام حضور پیدا کردیم از رهنمودهای قرآنی ایشان بهره‌مند شدیم و امام واقعا عشق می‌ورزیدند و احترام خاصی برای قرآن و قرآنیان قائل بودند؛ امیدوارم که انشالله ما و همه ملت ما قدردان این مرد بزرگ قرآنی باشیم و در قیامت هم از شفاعت ایشان و اجداد طاهر ایشان نیز بهره‌مند شویم.

در رابطه با وظایف ما و نیروهای مسلح و قرآنیان و در ارتباط با انقلاب اسلامی و نهضت اسلامی مطرح فرمودند از محضر ایشان مرخص شدیم.

نکته بسیار جالبی که بود این بود که آرزو داشتیم تا این کاپ مسابقات بین‌المللی قرآن را به محضر امام اهدا کنم و همین کار را هم کردم، اما در نهایت تعجب امام بعد از اینکه این هدیه بنده را پذیرفتند و بوسه‌ای بر آن زدند بسیار متواضعانه و خاشعانه این هدیه را به من مسترد فرمودند.

فرمودند که این هدیه نزد شما باقی بماند. من در آن لحظه یک علامت سوالی در ذهنم ایجاد شد که چرا امام این هدیه را به تمام نپذیرفتند و نزد خودشان نگه نداشتند، تا اینکه ده ماهه بعد، سیرت این کار امام عظیم‌الشان برای من آشکار شد.

ده ماه بعد بود که نامه‌ای از وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران برای من واصل شد که در

ابوالفضل علامی:

تلاوت در محضر امام(ره) برایم غیر قابل تصور بود

معمولاً امام(ره) در جلسات بر روی صندلی می‌نشستند، اما در آن محفل قرآن، بر روی زمین نشستند و برای ایشان هم رحل آوردند. وقتی قرآن را آوردند مانند جوانی بلند شدند و قرآن را تحویل گرفتند.

۴۹

سپهر

بالاخره رفتیم داخل حسینیه و پشت رحل‌ها نشستیم و منتظر حضرت امام شدیم. کم کم بر استرس ما افزوده می‌شد که از شعارها و سروصداها متوجه حضور امام شدیم. مجلس و نورانیت خود حضرت امام، همه را گرفته بود. دوست اهل سنت ما به شدت مضطرب شده بود آهسته به من گفت: فلانی بیا قطعه‌های مان را عوض کنیم! حالا من روی آیات کار کرده بودم. گفتم من قطعه خودم را کار کردم، اما به آن قطعه اصلاً نگاهی نکرده‌ام. به خودم گفتم تو کلت علی‌الله. یادم هست که به حضرت زهرا(س) متوسل شدم. وقتی قبول کردم، طوری خوشحال شد که انگار عالم را به او دادی!

معمولاً در جلسات مختلف، امام بر روی صندلی می‌نشستند. اما در این محفل وقتی وارد شدند، نگاهشان افتاد به سمت راست جایگاه که ما نشسته بودیم. خودشان هم روی زمین نشستند و برای ایشان هم رحل آوردند. وقتی قرآن را برای ایشان آوردند، مانند جوانی بلند شدند و قرآن را تحویل گرفتند

این تلاوت برای من ماندگار شد و یک حس خوبی داشتم. اصلاً اضطراب نداشتم. اولش چرا؛ ولی بالای جایگاه، خداوند آرامش و سکینه‌ای به من داده بود. به ذهنم خطور کرد اگر قرار باشد برای مستمعین قرآن بخوانیم، چه مستمعی داناتر به قرآن از امام. هنگام ورود و رفتن دست امام را بوسیدیم.

ابوالفضل علامی میانجی، یکی از اساتید حوزه ترجمه و مفاهیم قرآن است که بیشتر عمر خود را صرف مسیر آموزش قرآن کرده است. وی خاطراتی از دیدار با بنیانگذار انقلاب اسلامی دارد که به واسطه تلاوت قرآن در محضر امام راحل برایش رقم خورده است. مشروح این خاطره به یادماندنی را از زبان استاد علامی به این شرح است:

اولین سالی که قراء را به حج اعزام می‌کردند در سال ۶۳ ما را به اردوگاه شهید باهنر بردند که آن موقع منظره به نام داشت. چندروزی آن جا بودیم تا ما را با مسائل حج آشنا کنند. هر از چند گاهی کسی از مسئولین می‌آمد آن جا و صحبت می‌کرد. مطالبه‌ی اعضای کاروان هم از ایشان یک چیز بود و با شعار «یار امام، یار امام، ما را ببر پیش امام» تقاضا می‌کردیم که قبل از سفر حج، توفیق زیارت حضرت امام(ره) را پیدا کنیم.

پیگیری‌ها نتیجه داد و در کمال ناباوری یک محفل قرآن کاملاً رسمی و در سطح اعلی در حسینیه جماران تشکیل شد. سه نفر از قاریان انتخاب شدند تا در محضر امام تلاوت کنند. بنده، آقای اصغر میری که اکنون در آموزش و پرورش مشغول هستم و آقای عبدالرئوف جنگی‌زهی به عنوان نماینده اهل تسنن که دو سال پیش مرحوم شدند.

به خاطر شرایط جسمی حضرت امام به ما گفتند قطعات کوتاه بخوانید که بیش از پنج دقیقه نشود. قطعاتی را مشخص کردند. قطعه تلاوت بنده آیاتی از سوره آل عمران «قل صدق الله...» بود. ما سه نفر به حیاط حسینیه جماران رفتیم. در واقع حیاط خانه‌ی امام. هیچ وقت نمی‌توانستیم خودمان را در نزدیک حضرت امام تصور کنیم. این توفیق خیلی بزرگی بود. آن زمان حتی مسئولان رده بالای کشوری هم در پایین حسینیه و در زیر جایگاه می‌نشستند.

از طرف دیگر، حقیقتاً دیدن امام برای خیلی‌ها مخصوصاً رزمنده‌هایی که در جبهه‌ها بودند آرزو بود.

شهریار پرهیزکار مطرح کرد:

توجه ویژه حضرت امام (ره) به حافظان قرآن

وقتی دست امام (ره) را گرفتم و ایشان فهمیدند که حافظ کل قرآن هستم، دستم را برای لحظاتی فشردند. چهره امام (ره) نورانیتی خاص داشت. به صورتشان نگاه کردم، نگاه متبسمشان سرشار از آرامشی عجیب بود.

۵۰

شهریار

در آن زمان، ۱۸ سال داشتم و مقرر شده بود که به همراه گروهی متشکل از ۷۲ نفر از قاریان و حافظان، به حج تمتع اعزام شویم. این تعداد از قاریان و حافظان به نیت ۷۲ تن از شهدای هفتم تیر از جمله برترین‌های قرائت و حفظ بودند، برای اعزام انتخاب شدند. پیش از اعزام به حج تمتع، قرار شد که این گروه، دیداری با حضرت امام (ره) داشته باشند و به همین منظور همگی در حسینیه جماران خدمت امام خمینی (ره) شرفیاب شده و ایشان را زیارت کردیم.

پس از آن دیدار که حس و حال عجیبی داشت، دو بار در سال‌های ۶۶ و ۶۸ نیز دو دیدار خصوصی با حضرت امام (ره) برایمان مهیا شد که البته این دیدارهای خصوصی لحظاتی برایم رقم زد که نه تنها هیچ‌گاه فراموش نمی‌کنم بلکه به عنوان زیباترین لحظات زندگی‌ام از آن یاد می‌کنم.

ثمره مسابقات بین‌المللی قرآن در سال ۱۳۶۶، کسب رتبه اول در رشته حفظ قرآن توسط بنده و در رشته قرائت توسط استاد سعیدیان بود که برای اولین بار این رتبه در رشته حفظ برای کشور جمهوری اسلامی ایران به دست آمده بود. پس از مسابقات از مسئولان درخواست کردیم که به عنوان هدیه، دیداری خصوصی با امام (ره) داشته باشیم و به همین خاطر، یک روز پس از بازگشت به کشور این دیدار رقم خورد.

خاطره اولین دیدار خصوصی با امام (ره)

بنده و آقای سعیدیان، نفر اول رشته قرائت برای این دیدار عازم جماران شدیم. آن روز به منزل امام (ره) واقع در پشت حسینیه جماران رفتیم. پس از عبور از حیاط کوچک منزل امام (ره)، به اتاقی وارد شدیم که امام (ره) در آن اتاق حضور داشتند.

شهریار پرهیزکار، حافظ بین‌المللی قرآن کریم و اولین حافظی که رتبه اول حفظ قرآن را برای جمهوری اسلامی ایران کسب کرد، خاطراتی از دیدار با بنیانگذار انقلاب اسلامی دارد که به واسطه جایگاه قرآنی و نیز کسوت حافظ قرآن بودن برایش رقم خورده است. وی که اولین بار در سال ۱۳۶۱ و در سن ۱۸ سالگی توفیق زیارت حضرت امام (ره) را کسب کرده است، خاطرات این دیدار را برایمان تعریف می‌کند:

اولین دیداری که بنده توفیق داشتم تا حضرت امام خمینی (ره) را از نزدیک ملاقات و زیارت کنم مربوط به سال ۱۳۶۱ است. بنده

ایشان نیز با پیشکسوتان و صاحبان مقامها و افتخارات جهانی در رشته‌های مختلف قرآن کریم، با احترام ویژه‌ای برخورد می‌کنند. بنده بارها خدمت رهبر معظم انقلاب رسیدم و چنین برخورد و احترامی را از جانب ایشان نیز نسبت به قرآنیان دیده‌ام. همان برخوردهایی که از امام(ره) دیدم، همان‌ها را با همان گرما و شدت از مقام معظم رهبری نیز شاهد بوده‌ام.

خاطرات دیگری نیز از دیدار با حضرت امام(ره) به خاطر دارم؛ بنده یک قرآن کوچک جیبی داشتم که همیشه همراهم بود و با آن قرآن را حفظ کردم. در یکی از دیدارها، آن قرآن را به حضرت امام(ره) دادم تا برایم امضا کنند. هم‌اکنون نیز این قرآن را دارم و امام(ره) صفحه اول آن را با نام مبارکشان (روح‌الله الموسوی الخمینی) امضا کردند.

هدیه ازدواج به همسر قرآن با امضای امام(ره)

در دیدار دیگری نیز از امام(ره)، قرآنی با امضای خودشان درخواست کردیم و یک جلد قرآن از بیت امام(ره) و با امضای ایشان به ما هدیه کردند که آن جلد قرآن را بنده سال‌ها پیش به عنوان هدیه ازدواج به همسر دادم و آن قرآن بهترین و ارزشمندترین جایزه‌ای بود که در مدت حضورم در مسابقات قرآن دریافت کردم.

در مجموع سه بار با امام(ره) دیدار داشتم که آخرین بار چند ماه قبل از ارتحال ایشان بود. یعنی نوروز سال ۱۳۶۸ و آن دیدار آخرین باری بود که حضرت امام(ره) را زیارت کردم و در خردادماه همان سال، سایه پر مهر و بلند ایشان را برای همیشه از دست دادیم اما خاطره آن نگاه و آن تبسم همیشه برایم ماندگار است.

در مجموع غیر از ما دو نفر حدود ۱۰ نفر دیگر نیز برای دیدار حضرت امام(ره) آمده بودند. پیش از اینکه نوبت به ما برسد، محافظان امام(ره) گفته بودند که وقتی خدمت امام رسیدید و ایشان را زیارت کردید، سریعاً التماس دعا گفته و توقف نکنید.

همه افراد خدمت امام(ره) می‌رسیدند و ایشان را زیارت می‌کردند و بدون توقف می‌رفتند. وقتی نوبت به بنده رسید، حضور امام(ره) رسیدم و دست ایشان را گرفته و التماس دعایی گفتم که در همین لحظه یکی از اطرافیان به حضرت امام(ره) گفتند که ایشان نفر اول رشته حفظ قرآن و حافظ کل قرآن کریم است.

وقتی فهمیدند حافظ قرآنم دستانم را به گرمی فشردند

در آن سال‌ها مقوله حفظ قرآن، خیلی جدید بود و تعداد حافظان قرآن بسیار اندک بود. وقتی بنده دست امام(ره) را گرفتم و ایشان فهمیدند که بنده حافظ کل قرآن هستم، دستم را فشردند و من را برای لحظاتی نزد خود نگه داشتند. چهره امام(ره) نورانی داشت که کمتر کسی می‌توانست در صورت ایشان نگاه کند. من نیز وقتی امام(ره) دستانم را در دست خود نگه داشت، برای لحظاتی به صورت امام نگاه کردم. تبسمی زیبا روی صورتشان نقش بست. دستان امام گرم و مهربان بود و آن لحظات کوتاه برایم آن قدر شیرین و زیبا و ماندگار بود که توصیف آن دقیق کوتاه، در کلام نمی‌گنجد.

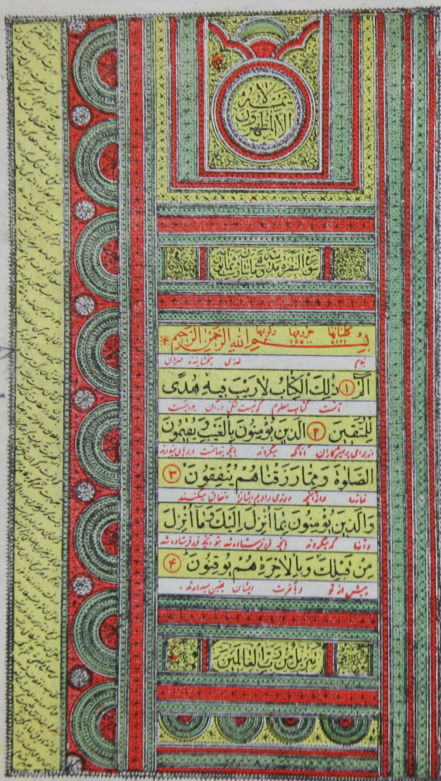
من می‌خواستم پس از بوسیدن دست امام(ره)، به توصیه محافظان ایشان، توقف نکنم اما امام(ره) دست من را سخت می‌فشردند و من را برای لحظاتی کنار خویش متوقف کردند. حس و حال عجیبی بود، حتی برای اعضای دفتر امام(ره) هم عجیب بود که امام(ره) این طور من را نزد خویش نگه داشته بودند و این طور دستانم را در دستانشان می‌فشردند و با تبسم به بنده نگاه می‌کردند.

نگاه ویژه حضرت امام(ره) به حافظان قرآن

بعدها متوجه شدم حضرت امام(ره) نگاه ویژه‌ای به حفظ قرآن دارند و جایگاه حافظان قرآن در نزد ایشان، ویژه است. بنده تا مدت‌ها پس از آن دیدار، منقلب بودم و حس و حال آن روز و آن لحظات هر چند کوتاه، برایم شیرین و ماندگار بود.

حتی سال‌ها بعد وقتی در جبهه هم بودم و از خاطرات قرآنی خود و این خاطره دیدار با امام(ره)، برای رزمندگان می‌گفتم، رزمندگان به شدت متأثر شده و می‌گریستند؛ این احترام و توجه امام(ره) به قرآن و جایگاه حافظ قرآن برای رزمندگان شیرین و شنیدنی بود.

چنین رفتارهایی را بارها از رهبر معظم انقلاب نیز شاهد بودم که

محمد رضا خرمیان تصریح کرد:

علاقه امام خمینی (ره) به تلاوت شیخ علی البناء

این پیشکسوت قرآنی کشورمان طی دیدار خصوصی اش با امام خمینی (ره) به بیان خاطره ای از حضورش در مسابقات بین المللی قرآن در هندوستان پرداخت و تأکید کرد: تأثیر ایشان موجب شده بود تا مسلمان هندی اهل تسنن نام فرزندش را «آیت الله خمینی» بگذارد.

۵۲

ساجده

حسینیه جماران رسیدیم، ادامه داد: سه نفر از قاریان قرآن خدمت امام (ره) قرآن را تلاوت کردند که حضرت امام خمینی (ره) به احترام جایگاه ویژه قرآن کریم، اولاً روی صندلی ننشستن و روی زمین جلوس کردن و ثانیاً اینکه به احترام قرآن آن روز سخنرانی نکردند.

محمد رضا خرمیان، قاری و پیشکسوت قرآنی کشورمان در خصوص دیدار با حضرت امام خمینی (ره) گفت: با حضور قاریان قرآن که به تعداد شهدای حزب جمهوری اسلامی ایران که ۷۲ نفر بودند از سوی سازمان اوقاف و امور خیریه به مکه مکرمه و مدینه منوره اعزام می شدند، ملاقات عمومی در سال ۶۱ با امام خمینی (ره) داشتیم.

رساندن سلام امام خمینی (ره) به «شیخ علی البناء»

خرمیان با اشاره به ملاقات خصوصی اش با ایشان عنوان کرد: من دوبار در مسابقات بین المللی قرآن حضور پیدا کردم یکی در سال ۶۳ در هندوستان که رتبه دوم را کسب کردم و دیگری در سال ۷۱ که مقام نخست را بین کشورها کسب کردم. در سال ۶۳ که رتبه دوم را کسب کردم همان شب از طریق سیمای جمهوری اسلامی و تلویزیون اعلام شد که «محمد رضا خرمیان» قاری قرآن و شرکت کننده از جمهوری اسلامی، مقام دوم را کسب کرده است. لذا همان صبح زود حدود ساعت هفت صبح از دفتر امام تماس گرفتند که شما برای ملاقات با حضرت امام تشریف بیاورید.

این پیشکسوت قرآنی کشورمان ادامه داد: به همراه حجت الاسلام نظام زاده که در آن زمان نماینده ولی فقیه در سازمان اوقاف و امور خیریه بود، خدمت امام خمینی (ره) رفتیم و او من را معرفی کرد و سپس امام (ره) از من پرسیدند: «چه کسی رتبه اول را کسب کرد؟» من عرض کردم: «آن فردی که اول شده است، شخصیت بین المللی دارد و شما او را نمی شناسید و آن فرد «شیخ علی البناء» بوده است که امام فرمودند: «من او را می شناسم. هنگامی

وی با اشاره به اینکه طی این امر و برنامه ریزی که انجام شده بود همه ما ۷۲ قاری خدمت امام خمینی (ره) در

این استاد قرآن کشورمان بیان کرد: خدمت امام(ره) گفتم یک نفر مسلمان هندی اهل تسنن که خیلی به قرآن علاقه‌مند بود و هنگامی که شنیده بود قاری از ایران برای تلاوت قرآن به کشورشان می‌آید از همان بدو ورود و هنگامی که به جلسات و حلقات قرآنی می‌رفتیم او مصاحب و همراه ما شده. او فرزند پسری داشت که اسم آن را از روی علاقه‌ای که به امام خمینی(ره) داشت آیت‌الله خمینی گذاشته بود. ما بارها به او گفتیم که «آیت‌الله» صفت است و اسم امام نیست و گفت نه اسم فرزندم را آیت‌الله خمینی گذاشته‌ام و شناسنامه‌اش را حتی آورد و نشانمان داد که امام(ره) با شنیدن این مطلب لبخندی زدند و این جمله را فرمودند: «این بچه از بچگی مجتهد شده است».

که در نجف بودم هر شب ساعت ۲۳ رادیو قاهره را می‌گرفتم و در آن ساعت تلاوت قاریان مصری پخش می‌شد که از آن طریق صدای شیخ علی‌البناء را گوش دادم که بسیار هم محزون تلاوت می‌کند و من خیلی قرائت ایشان را دوست داشتم و اگر شما ایشان را دید سلام ما را به او برسان».

دلگرمی امام(ره) درباره کسب رتبه نخست در مقابل قاری عربی

خرمیان بیان کرد: سپس امام خمینی(ره) دست روی شانه من گذاشتند و گفتند ناراحت نباشید از اینکه رتبه دوم را کسب کرده‌اید. شما در مقابل آنکه عرب بوده است و مقام اول را کسب کرده با وجود اینکه زبان مادری‌ات فارسی است، مقام اول را بدست آورده‌اید و مراد امام(ره) این بوده است که قرآن به زبان عربی است و آنها هم عرب هستند و قرآن را به این زیبایی تلاوت می‌کنند و شما که فارسی زبان هستید و اینگونه می‌خوانید در حقیقت اول شده‌اید.

وی با اشاره به اینکه تا کنون ۱۰۵ کشور را برای تلاوت قرآن سفر کرده است، اظهار کرد: بسیاری از کشورهای عربی و آفریقایی سفر کرده‌ام و بسیاری از آنها معتقدند که این معجزه قرآن است که شما ایرانیان که عربی صحبت نمی‌کنید و زبانتان فارسی است به این زیبایی قرآن را تلاوت می‌کنید و یکی از نعمتهایی که خداوند به ملت ایران داده است، همین است.

«آیت‌الله» صفت است نه اسم امام خمینی(ره)

خرمیان با اشاره به اینکه در این دیدار نیز امام خمینی(ره) درباره هندوستان و تأثیر انقلاب اسلامی ایران در آن کشور پرسیدند، اظهار کرد: من عرض کردم صدور انقلاب خیلی خوب بوده است و امام(ره) تأکید کردند که من جست و گریخته این را می‌دانم که چه جاهایی انقلاب ما رسوخ کرده و در قلبها نفوذ کرده است اما اگر نکته‌ای است بفرمایید که من یاد بیان مطلبی افتادم.

محمد عباسی مطرح کرد:

دیدار با امام (ره)؛ برترین جایزه مسابقات قرآن

پس از کسب رتبه نخست مسابقات بین‌المللی هند، دو خواسته مطرح کردم؛ اول ملاقات خصوصی با امام خمینی (ره) و دوم هم ملاقات با حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای بود که مسئولان اوقاف در عرض کمتر از سه یا چهار روز هر دو دیدار را فراهم ساختند.

۵۴

سجده

قرآن کریم زنده می‌شود حالتی وصف‌نشدنی به او دست می‌دهد و دوست دارد تنها به نظاره آن تصاویر بنشیند. مطمئناً شنیدن خاطره یکی از قاریان برجسته کشورمان از ملاقات خصوصی‌اش با امام خمینی (ره) از زبان خود آن شخص شنیدنی‌تر خواهد بود. محمد عباسی در مورد این دیدار خصوصی و فعالیت‌هایی که منتهی به این ملاقات شد، می‌گوید:

سال ۱۳۶۶ در مسابقات بین‌المللی قرآن کشور هندوستان شرکت کردم و در آنجا در مرحله مقدماتی و فینال و در بین شرکت‌کنندگان ۵۰ کشور دنیا مقام اول را کسب کنم.

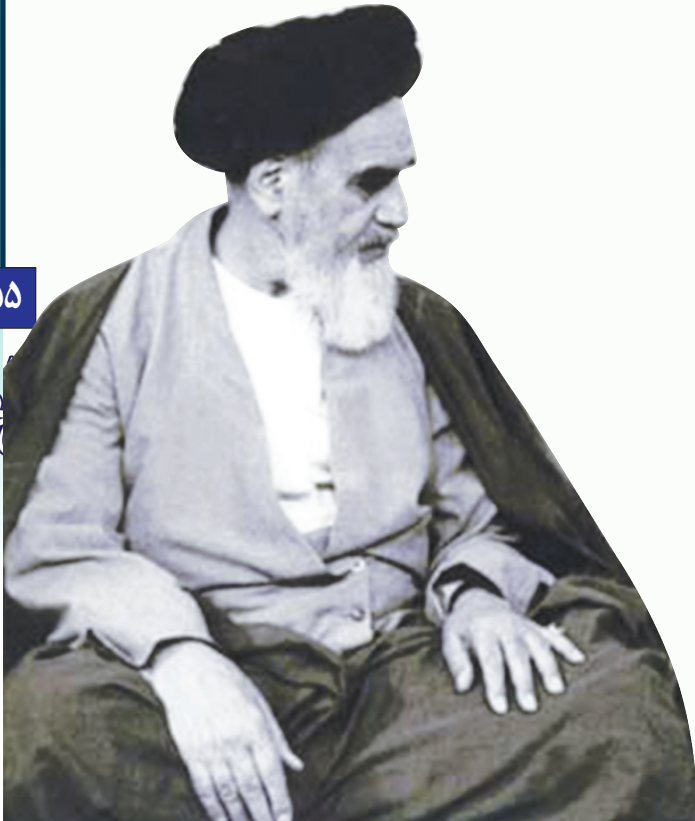
در آن سال هنوز درگیر جنگ تحمیلی بودیم و «فاو» را نیز از دست داده بودیم، از جهت مسائل سیاسی نیز در منطقه نیز دارای شرایط مساعدی نبودیم، در آن برهه از زمان جنگ موفق شدم به لطف خداوند متعال نفر اول مسابقات بین‌المللی قرآن کشور هندوستان شوم. به یاد دارم که روزنامه‌های آن زمان در کشور هندوستان هم به شکل عجیبی به این بحث پرداختند و از کسب رتبه یک ایرانی شیعه در آن مسابقات ابراز تعجب کرده بودند، بعد از مسابقات مهمانی‌های زیادی را برای تلاوت قرآن تدارک دیدند.

در آن مسابقات و زمانی که قصد داشتند جوایز نفرات برتر را اهدا کنند، گفتند نماینده ایران اول شده است همه برگزیدگان برای دریافت جوایز به جایگاه رفتند تا جوایز خود را دریافت کنند، در آن مسابقات امام جماعت مسجدالحرام را برای اهدای جوایز دعوت کرده بودند.

شاید از بین فعالان قرآنی کشورمان تعداد بسیار اندکی موفق شده باشند تا دیداری خصوصی با بنیانگذار و معمار کبیر انقلاب اسلامی داشته باشند، اما محمد عباسی، قاری بین‌المللی کشورمان یکی از این معدود قاریان است که در یکی از سال‌های دهه ۶۰ موفق به ملاقات خصوصی با حضرت امام (ره) می‌شود.

ملاقاتی که هنوز هم با گذشت نزدیک به ۳۰ سال از آن هر وقت یادی از آن در ذهن این استاد برجسته تلاوت

همه برگزیدگان در زمان دریافت جوایز دست امام جماعت مسجد الحرام را می‌بوسیدند اما من با توجه به اینکه این کار را سازگار با فرهنگ اسلامی خودمان ندانستم از این کار امتناع ورزیدم و به دست دادن صرف اکتفا کردم، زمانی که همه متوجه این کار شدند، امام جماعت مسجدالحرام ناراحت شد و صحنه را ترک کرد و همه به دنبال وی رفتند تا او را برگردانند.

بعد از دریافت جایزه آن مسابقات که یک لوح تقدیر بود به کشورمان برگشتم، آن زمان مسئولان وقت سازمان اوقاف و امور خیریه متوجه این قضایا شده بودند، بنابراین برای جبران کار، از من خواستند که اگر درخواستی دارم آن را مطرح کنم تا هدیه‌ای باشد برای اعتلای پرچم ایران در کشور هندوستان، من نیز دو خواسته را همانجا مطرح کردم.

دو خواسته‌ای که مطرح کرده بودم اول ملاقات خصوصی با امام خمینی(ره) و دوم هم ملاقات با حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، رئیس‌جمهور وقت بود که مسئولان اوقاف در عرض کمتر از سه یا چهار روز این محبت را کردند و هم دیدار با حضرت امام خمینی(ره) و هم دیدار با رئیس‌جمهور وقت حاصل شد.

به یاد دارم که پائیز سال ۱۳۶۶ بود، شب با من تماس گرفته شد و گفتند که ساعت هفت صبح باید حتما در جماران باشم، من هم سراسیمه و با هیجان و شادکامی بسیار زیادی صبح بسیار زود به سمت جماران حرکت کردم.

زمانی که به جماران و به بیت حضرت امام(ره) رسیدم چند نفر از مسئولان کشوری نیز حضور داشتند. دیدار خصوصی بود و بنده با چند نفر دیگر بودم. قبل از ورود امام(ره) به من گفتند که زمانی که امام وارد می‌شوند، من نباید ایشان را در آغوش بگیرم و سعی کنم ایشان را نبوسم، ابتدا قبول کردم اما بعد که وارد حسینیه شدم، زمانی که امام(ره) از پله‌ها آرام پائین آمدند من سراسیمه رفتم دست امام را گرفتم و همینطور می‌بوسیدیم و بر روی چشم‌هایم می‌کشیدم.

امام(ره) بسیار قامت رشید و نورانی داشتند، به گونه‌ای که غیر از سلام و علیک نتوانستم هیچ حرف

و صحبتی با ایشان داشته باشم. ایشان خندیدند و دستی به سر من کشیدند و فرمودند که شما در مسابقات هندوستان اول شده‌اید، من هم عرض کردم به لطف الهی اول شدم. امام بسیار خوشحال شدند و به من گفتند که ان شاء الله عاقبت به خیر شوی، این دیدار شاید کمتر از پنج یا شش دقیقه بود اما برای من بسیار با ارزش بود.

بعد از این دیدار و به فاصله کوتاه تقریباً سه یا چهار روزه دیداری با مقام معظم رهبری که آن زمان رئیس‌جمهور بودند داشتم. در آن روز مقام معظم رهبری دیداری با خانواده شهدا داشتند، به من گفتند: در ابتدا قرآن را باید من بخوانم، با توجه به اینکه اطلاع داشتم ایشان صدا و سبک «مصطفی اسماعیل» را بسیار دوست دارند، سوره احزاب را با لحن و سبک ایشان تلاوت کردم و ایشان دائماً الله الله می‌گفتند.

بعد از مراسم تلاوت، ایشان محبت کردند و در حیاط ریاست جمهوری حدود ۲۰ دقیقه با من هم کلام شدند، ایشان در مورد مسابقات هندوستان، جو مسابقات، اتفاقات آن و ... سؤالاتی را پرسیدند.

آن دو دیدار برایم بسیار خاطره‌انگیز و خوب بود و بهترین هدیه برایم بود.

محمدحسین سعیدیان تشریح کرد:

خاطره اولین تلاوت در محضر امام (ره)

اولین باری که در محضر امام خمینی (ره) توفیق تلاوت آیات قرآن کریم را یافتم، مربوط به سال ۱۳۶۰ و مراسم تنفیذ ریاست جمهوری مقام معظم رهبری است که پس از شهادت دکتر رجایی و انتخاب رهبر معظم انقلاب در آن زمان به عنوان رئیس جمهور وقت بود.

۵۶

خاطره

وقتی مسابقات برگزار شد و نتایج اعلام و جوایز اهدا شد، از دفتر امام (ره) برای این دیدار دنبال ما آمدند. آن روز به یاد ماندنی وقتی خدمت حضرت امام (ره) رسیدیم، ما را به عنوان نفر اول مسابقات قرآن معرفی کردند. ما ایشان را از نزدیک زیارت کردیم و حضرت امام (ره) جهت عاقبت بخیری و محشور شدن با قرآن برایمان دعا کردند.

حضرت امام (ره) یک جلد قرآن را با امضا و ذکر نام مبارک خود به ما هدیه دادند که این هدیه گرانبه‌ها را هنوز دارم و آن جلد قرآن بهترین هدیه‌ای است که در طول حضورم در مسابقات قرآن دریافت کردم. پس از آن دیدار نیز به توفیق حضور در مسابقات قرآن، هر ماه یک بار به دیدار خصوصی با امام می‌رفتم.

قرائت قرآن در محضر روح پر فتوح امام (ره)

یکی از خاطرات تلخ بنده مربوط به ۱۴ خرداد سال ۱۳۶۸ می‌شود. در آن روزهای تلخ و غمگین سفر امام (ره) به دیار باقی، زمانی که پیکر مطهر ایشان در مصلی قرار داشت، بنده و جمعی از قاریان و قرائین، روزانه چندین ساعت در مقابل دوربین‌های صدا و سیما مشغول تلاوت قرآن بودیم و روزی چند جزء از قرآن کریم را ختم می‌کردیم.

زمانی که پیکر مطهر امام (ره) را از مصلی به بهشت زهرا بردند، پیش از نماز میت که توسط مرحوم آیت‌الله العظمی گلپایگانی اقامه شد، به قرائت قرآن پرداختیم و پس از نماز پیکر مطهر امام (ره) را برای تدفین به بهشت زهرا (س) بردند.

آنجا هم مقرر شده بود پس از دفن و سر مزار حضرت امام (ره) تلاوت قرآن داشته باشم و به همین منظور با بالگرد مخصوص حمل مسئولان، به بهشت زهرا رفتم.

حضرت امام (ره) همیشه در دیدار با قاریان و حافظان با تبسم برای جوانان دعا می‌کردند و اهتمام ایشان به ادب و احترام به ساحت قرآن ویژه بود. این توجه و نگاه ویژه ایشان به قرآن و حاملان قرآن همیشه مشاهده می‌شد.

محمدحسین سعیدیان، قاری بین‌المللی قرآن کریم، دارنده رتبه اول رشته قرائت قرآن در مسابقات بین‌المللی قرآن است؛ وی پس از کسب رتبه در مسابقات بین‌المللی قرآن سال ۱۳۶۱ به همراه شهریار پرهیزکار، که رتبه اول رشته حفظ قرآن را در آن مسابقات از آن خود کرده بود، به محضر امام خمینی (ره) رسیدند. این قاری قرآن از خاطرات خود در دیدارهایی که با حضرت امام (ره) داشته و همچنین خاطره اولین دیدار خود با حضرت امام (ره) را زمان ورود ایشان به میهن اسلامی در بهمن ماه سال ۱۳۵۷ برایمان می‌گوید:

در آن سال‌ها بنده در مدرسه علوی اسلامی در حال تحصیل بودم و امام خمینی (ره) نیز پس از ورود به میهن، به این مدرسه آمدند و دیدارهای ایشان آن‌جا انجام می‌شد به همین خاطر بنده به صورت مکرر هر روز، می‌توانستم همراه با مردم ایشان را زیارت کنم.

اولین باری که در محضر امام قرآن تلاوت کردم

اولین باری که در محضر امام خمینی (ره) توفیق تلاوت آیات قرآن کریم را یافتم، مربوط به سال ۱۳۶۰ و مراسم تنفیذ ریاست جمهوری مقام معظم رهبری است که پس از شهادت دکتر رجایی و انتخاب رهبر معظم انقلاب در آن زمان به عنوان رئیس جمهور وقت، بنده در مراسم تنفیذ ایشان به تلاوت قرآن کریم در محضر امام خمینی (ره) پرداختم.

در سال ۱۳۶۶ نیز پس از برگزاری مسابقات بین‌المللی قرآن کریم و کسب رتبه اول قرائت قرآن توسط بنده، به همراه آقای پرهیزکار، نفر اول رشته حفظ مسابقات بین‌المللی به صورت خصوصی با حضرت امام (ره) دیدار داشتیم.

نصرالله چمران:

ادب امام (ره) در محضر قرآن درس آموز بود

نصرالله چمران اظهار کرد: در دیداری که قاریان اعزامی به حج واجب با امام خمینی (ره) داشتند، ایشان به احترام قرآن و استماع تلاوتها چهارزانو روی زمین نشستند و تلاوتها را استماع کردند.

۵۷

سپهر

وی ادامه داد: بعد از اینکه قاریان اعزامی به حج واجب از طریق مسابقات مشخص شدند در پایان کار بنا شد به حضور امام خمینی (ره) برسیم و یک محفل قرآنی در حسینیه جماران و در محضر ایشان برگزار کنیم که این اتفاق هم افتاد و همه قاریان و اساتید خدمت امام خمینی (ره) حاضر شدیم.

چمران در ادامه گفت: حضرت امام خمینی (ره) در آن دیدار پیرامون ارزش قرآن و اهمیت تنظیم زندگی با قرآن سخنرانی کردند و تعدادی از قاریان نیز در آن جلسه نورانی به تلاوت قرآن پرداختند؛ امام خمینی (ره) قبل از آغاز تلاوت قاریان از روی صدلیشان پایین آمدند و به احترام قرآن چهار زانو روی زمین نشستند و تلاوتها را استماع کردند. این موضوع خاطره بسیار زیبایی برای قاریان شد.

نصرالله چمران درباره خاطره دیدار حضرت امام (ره) اظهار کرد: سال ۶۰ در سازمان اوقاف و امور خیریه برنامه ریزی به منظور برگزاری مسابقات قرآن در مراحل شهرستانی، استانی، کشوری و بین المللی را آغاز کردیم و از همان سال با تشکیل هیئت داوران مسابقات قرآن در سازمان اوقاف، نخستین دوره مسابقات قرآن همزمان با دهه فجر انقلاب اسلامی برگزار شد.

وی افزود: با توجه به تشکیل هیئت داوران مسابقات قرآن در سازمان اوقاف و برگزاری یک دوره مسابقات قرآن، پیشنهاد شد تعدادی از قاریان انتخاب و به نیابت از شهدای هفتم تیر به حج واجب اعزام شود. پیشنهاد اعزام تعدادی از قاریان به حج واجب به نیابت از شهدای هفتم تیر در سازمان اوقاف مورد بررسی قرار گرفت و خردادماه سال ۶۱ در آستانه هفتم تیر مسابقاتی در دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی ایران - محل حادثه هفتم تیر - ترتیب داده شد.

وی ادامه داد: این مسابقات با حضور قاریانی از تمامی استانها برگزار شد و بنا شد در پایان مسابقات از هر استان یک یا دو نفر انتخاب و به حج واجب اعزام شوند. در چینش کاروان قرآنی اعزامی به حج تمتع هم ضریب استانی و هم سطح تلاوت قاریان مهم بود

چمران یادآور شد: محل حزب جمهوری اسلامی ایران در سال ۶۱ هنوز پاکسازی نشده بود و آثار و صحنه انفجار هنوز در آنجا دیده می شد؛ براساس برنامه ریزی هایی که صورت گرفت در همان سالن که این واقعه اتفاق افتاده بود کرسی تلاوت قرآن گذاشته شد و تعدادی خیمه و چادر نیز در حیاط حزب برپا شد طوری که در آن فضا احساس عاشورا به انسان دست می داد و مسابقات قرآن بعد از ظهرها با نور و معنویت خاصی در آن محل برگزار می شد که در نهایت قاریان انتخاب شدند.

محسن بادپا بیان کرد:

۵۸

سجده

درس‌های ماندگار امام (ره) در دیدار ۷۲ یار قرآنی

پیش از اعزام به حج تمتع، با اصرار فراوان دیدار ۷۲ یار قرآنی با حضرت امام (ره) محقق شد؛ دیداری که درس‌های ماندگاری از بنیانگذار کبیر انقلاب برای حاملان کلام وحی به یادگار نهاد.

به همین منظور و یک هفته پیش از اعزام، گروه اعزامی، در اردوگاه منظریه که امروزه نامش به اردوگاه شهید باهنر تغییر یافته است، جمع شده تا در این رابطه هماهنگی‌های لازم صورت گرفته و اعضای تیم اعزامی در رابطه با فعالیت‌های لازم توجیه شوند.

دو روز تا اعزام باقی مانده بود. بنده نیز که جزء یکی از ۱۰ برگزیده تهران بودم و در این تیم حضور داشتم، گروه را جهت اعلام درخواست دیدار از دفتر حضرت امام (ره) هماهنگ کرده و هدایت می‌کردم چرا که ما به مدت یک هفته در نزدیکی جماران بودیم و علاقه‌مند بودم که پیش از سفر، حضرت امام (ره) را زیارت کنیم.

محسن بادپا از قاریان قرآن کریم و یکی از ۷۲ دونفری بود که در سال ۱۳۶۱ در دیدار قاریان قرآن با حضرت امام خمینی (ره) حضور داشت. وی که برای تحقق این دیدار تلاش‌های زیادی انجام داده بود، از خاطره زیارت حضرت امام (ره) را برایمان می‌گوید:

در سال ۱۳۶۱ قرار شده بود عده‌ای از قاریان و حافظان قرآن کریم به نیت شهدای هفتم تیر، ۷۲ نفر بودند به حج تمتع اعزام شوند. این افراد برگزیدگان کشوری بودند و از هر استان، ۵ نفر انتخاب شده بود. هدف این سفر نیز علاوه بر انجام اعمال حج تمتع، تلاوت دسته‌جمعی و برگزاری محافل قرآنی در راستای دفع تبلیغات مسموم رسانه‌های وهابی علیه تشیع بود.

پیش از حج بیت‌الله، زیارت روح‌الله

حضرت امام (ره) همان سال سکت قلبی سختی داشتند و بخش وسیعی از ماهیچه‌های قلب ایشان از کار افتاده بود و دوران نقاهت بیماری خود را سپری می‌کردند؛ به همین خاطر حجت‌الاسلام امام‌جمارانی، با درخواست ما برای دیدار با امام (ره) موافقت نمی‌کردند و می‌گفتند حضرت امام (ره) نیاز به استراحت دارند و دکترها اجازه دیدارهای سنگین به ایشان نمی‌دهند.

ما همچنان مُصّر بودیم و معتقد بر این مطلب که امام (ره) به قاریان توجه ویژه‌ای دارند و اگر بدانند که قاریان قرآن خواستار دیدار و زیارت ایشان هستند، موافقت می‌کنند. حجت‌الاسلام امام‌جمارانی گفتند، من با دفتر حضرت امام (ره) صحبت کردم و موافقت نکرده‌اند. بنده تصمیم خودم را گرفتم و به دیگر شرکت‌کنندگان گفتم، حجت‌الاسلام امام‌جمارانی روزی یکی دو بار به محل اردوگاه می‌آیند. این بار که آمدند شعار بدهیم تا دیدار حاصل شود. دو روز به اعزام مانده بود. وقتی حجت‌الاسلام امام‌جمارانی

امام(ره) با سختی از جا بلند شده و تمام قد ایستادند، قرآن را بوسیدند و احترام کردند و به دست رئیس دفترشان دادند و دوباره نشستند.

سپس سه نفر از قاریان به قرائت آیاتی از قرآن پرداختند. ابوالفضل علامی از قم، اصغر میری از تهران و یکی از برادران اهل سنت، مولوی عبدالرئوف جنگی زهی، از سیستان و بلوچستان، سه نفری بودند که نزد امام به قرائت قرآن پرداختند.

تخطئه برخی علما از شیوه تلاوت قاریان مصری

یکی از اهداف بنده برای تحقق دیدار قاریان با حضرت امام(ره)، این بود که در آن زمان برخی از به ظاهر علما در رابطه با تلاوت قرآن به شیوه قرائت قاریان مصری تخطئه می کردند و همچنین الله الله گفتن در فواصل قرائت قرآن را درست نمی دانستند. حتی برخی از دوستان و اطرافیان قاریان نیز عنوان می کردند که شما مطمئن هستید که در زمان حضرت رسول الله (ص) به همین صورت قرآن تلاوت می شد؟ و به این صورت سعی در ایجاد شبهه در رابطه با روش قرائت قاریان داشتند.

بنده به همین خاطر از اعضای حضور یافته خواستم تا عین همان قرائت قرآن را نزد امام(ره) انجام دهند و دیگران نیز در فواصل قرائت قرآن و الله الله و تشویق، خدمت امام به عنوان مجتهد اعلم زمان اجرا کنیم اگر ایشان مخالفت نکردند، می شود تقریر مرجع وعین تأیید است.

اما امام(ره) نه تنها مخالفت نکردند، بلکه آخر جلسه هم صحبت نکردند و هر چه ما شعار دادیم که پیش از «حج بیت الله، رهنمود از روح الله»، ایشان پاسخ ندادند، دست تکان دادند و بعد جلسه را ترک کردند.

درس گیری از خضوع امام(ره) در محضر قرآن

امام(ره) دقیقاً مثل کسی که در جلسه قرآن شرکت می کند، قرآن خود را گوش دادند و بعد رفتند؛ پس از آن، پیغام داده بودند که بعد از تلاوت قرآن صحبت من جایی ندارد، آنجا هیچ جای صحبت من نیست. خضوع و خشوع در حالت نشستن در محضر قرآن، به خطر انداختن سلامتی شان، برخاستن در مقابل قرآن و احترام خاص و ویژه شان به قرآن، درس هایی بود که آن روز آن تیم ۷۲ نفره از آن دیدار به یادگار برگرفته و خواهند داشت.

آمدند این شعار را آماده کردیم؛ «پیش از حج بیت الله، زیارت روح الله».

اعزای تیم نیز یک صدا این شعار را تکرار می کردند. گفتیم قطع نکنید و همین طور ادامه دهید. ایشان خندیدند و رفتند با این بار با سید احمد آقا صحبت کردند و ایشان هم مطلب را به حضرت امام(ره) منتقل کرده و امام(ره) فرموده بودند، بله حتما بیایند. این بود که تنها و اولین دیدار قرآنیان با امام خمینی(ره) در آن سال به صورت یک رویداد تاریخی ثبت شد و پس از آن چنین دیداری تکرار نشد.

آن روز وقتی وارد حسینیه جماران شدیم، در همان لحظه اول متوجه تهویه های قوی در فضای حسینیه شدیم به طوری که با کار کردن این تهویه ها، باد شدیدی می آمد. بعد متوجه شدیم که این تهویه ها جهت آماده سازی فضای برای قلب بیمار و ضعیف امام(ره) با چنین شدتی به کار انداخته شده بودند.

چشمان اشک بار قرآنیان در دیدار امام(ره)

پس از لحظاتی دیدیم صدلی امام(ره) را بردند. ما ناراحت شدیم و گمان کردیم که حال حضرت امام(ره) مساعد نیست و توانسته اند بیایند. در همین حال بودیم که امام(ره) تشریف آوردند. بچه های تیم اعزامی به حج، خوشحال از این دیدار و با بغض هایی در گلو و چشمانی اشکبار شعار می دادند. نورانیت چهره امام(ره) یکی از لحظاتی است که در خاطره همگی مان ثبت شد و هرگز آن نگاه آرام و آن صورت نورانی از خاطرمان نرفت.

با اینکه پزشکان جهت حفظ سلامت حضرت امام(ره)، ایشان را از نشستن بر روی زمین منع کرده بودند، امام روی زمین نشستند. پیش از شروع جلسه امام(ره) به اطرافیان فرموده بودند در جلسه قرآن روی صدلی شان نمی نشینند و صدلی را بیرون ببرند.

این اولین درسی بود که در آن روز و در آن دیدار از حضرت امام(ره) به یادگار داریم. خضوع و خشوع ایشان در برابر ساحت قرآن، به اندازه ای بود که همگی مان متحیر شده بودیم.

ابتدای جلسه آقای اعتمادیان، رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه وقت، سخنرانی کرد. سپس حجت الاسلام امام جمارانی که آن زمان نماینده امام در اوقاف نیز بودند، سخنرانی بیان کرد. آقای اعتمادیان، یک جلد قرآن از طرف قاریان به حضرت امام(ره) اهدا کردند. وقتی آن جلد قرآن را نزد امام(ره) بردند،

روایت اصغر میری از قرائت قرآن در محضر امام (ره)

اصغر میری، از قاریانی است که در دیدار قرآنیان با حضرت امام (ره) به تلاوت کلام الله مجید داشته است، می گوید: در ذهن مان این بود که شاید روزی این لیاقت را پیدا کنیم که امام (ره) را از نزدیک زیارت کنیم ولی تلاوت در محضر امام (ره) را حقیقتاً در خواب نیز نمی دیدم.

بودند، در اردوگاه شهید باهنر گرد هم آمدند. دو یا سه روز آنجا دور هم بودیم. اعلام کردند که قرار است که ظرف این دو سه روز که آنجا هستیم به محضر امام (ره) در حسینیه جماران مشرف شویم. شاید نهایت آرزویمان این بود که در محضر امام (ره) جلسه قرآن داشته باشیم. خود به خود آنچه که در ذهنها مطرح می شد این بود که چه کسی در محضر امام (ره) قرائت می کند. این افتخار بسیار بزرگی بود.

یکی از برادران اهل سنت که از استان سیستان و بلوچستان بودند مقرر شد که به نمایندگی از برادران اهل سنت تلاوت داشته باشند و دو نفر دیگر نیز انتخاب شوند که به خواست خداوند بنده انتخاب شدم.

در ذهن مان این بود که شاید ما این لیاقت را پیدا کنیم که امام (ره) را از نزدیک زیارت کنیم ولی به این ترتیب را حقیقتاً در خواب نیز نمی دیدم. حتی شب قبل از این دیدار، بعد از آن قرعه کشی که مشخص شده بود که ما تلاوت را انجام بدهیم. اگر بگویم آن شب را تا صبح پلک نزدم، دروغ نگفتم. از آنجا که بنا بود به مراسم حج مشرف شویم، فکر کردم آیات مربوط به حج را انتخاب کردم.

آن ساعتی که قرار بود به محضر امام (ره) برسیم، با جمع دوستان از اردوگاه شهید باهنر که مسافت زیادی تا جماران نداشت راهی

اصغر میری، از فعالان قرآنی، جز سه قاری است که در دیدار قرآنیان با حضرت امام (ره) به تلاوت کلام الله مجید پرداخت. در گفت و گو با وی به شنیدن خاطره این دیدار تاریخی می پردازیم:

در سال ۱۳۶۱ اعلام شد که از سوی سازمان اوقاف بنا است که یک مسابقه قرائت قرآن برپا شود و منتخبین این مسابقه مقرر شده بود که به خانه خداوند مشرف شوند. چند روز قبل از تشرّف ما به بیت الله الحرام همه دوستان که از سراسر ایران

در همین حال دوستان شعار می دادند که «پیش از حج بیت الله رهنمود از روح الله». به این ترتیب تقاضا کردند از حضرت امام (ره) سخنرانی بفرمایند. نمی دانم به چه دلیلی سخنرانی نفرمودند شاید موقعیت برای سخنرانی ایشان مهیا نبود و یا به هر دلیلی ایشان سخنرانی نفرمودند. ولی قبل از اینکه تشریف ببرند، ابراز محبت فرمودند.

بعد از اینکه ما از آن جایگاه خارج شدیم و از حسینیه بیرون آمدیم، با سیل هجوم دوستان و رفقایمان مواجه شدیم. آنان شروع کردند به بوسیدن روی ما ۳ نفر، زیرا ما امام (ره) را بوسیده بودیم و آنها با واسطه ما می خواستند این گونه تبرک کنند.

یک دوستی داشتم که می گفت که در چشمان مبارک حضرت امام (ره) نمی توان نگاه کرد. ابهت امام خمینی (ره) به گونه ایست که نمی شود در چشم ایشان خیره شد. من این مسئله را آن روز تجربه کردم؛ یعنی هر چه سعی کردم در چشم امام (ره) نگاه کنم نتوانستم بینیم و دست ایشان را بوسیدم. در واقع سرم پایین بود و هر کار کردم واقعاً نتوانستم سرم را بالا بگیرم و در روی ایشان نگاه کنم.

شدیم. چند کوچه را طی کردیم و تا مقابل حسینیه جماران پیاده آمدیم. از آنجا که بنا بود ما ۳ نفر در بالکن در جوار حضرت امام (ره) قرار بگیریم و آنجا تلاوت کنیم ما را از سایر دوستان جدا کردند.

هنگامی که ما در جایگاه قرار گرفتیم حضرت امام (ره) و همراهانشان تشریف آوردند و در مستقر شدند. ما هم نشستیم و از قضا من نفر اولی بودم که بنا بود تلاوت قرآن را در محضر امام (ره) انجام دهم. به همین مناسبت کسب اجازه کردم و ایشان نیز اجازه فرمودند.

فکر می کنم که آیات ۹۵-۹۶ آل عمران بود که تلاوت کردم: «قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ». این مطلع آیات انتخابی بنده بود که در آنجا شروع به تلاوت کردم. فکر می کردیم ایشان سخنانی بفرمایند، یعنی همه انتظار این را داشتیم که بعد از تلاوت این آیات، حضرت امام (ره) برای دوستان رهنمودی ارائه کنند و به اصطلاح سخنرانی داشته باشند. چون معمول این طور بود که در بیشتر دیدارها حضرت امام (ره) سخنرانی می کردند و ما منتظر بودیم که این اتفاق بیفتد.

تاکید امام بر اخوت و همکاری میان مسلمانان

امام خمینی (ره) در نطقی وحدت‌بخش فرمودند: ما به حسب حکم خدای تبارک و تعالی اخوت خودمان را با همه مسلمین جهان، با دولت‌های کشورهای اسلامی، با ملت‌های مسلم در هر مذهبی هستند، در هر کشوری هستند، ما برادری خودمان را با آنها اعلام می‌کنیم.

تکیه اسلام بر اخوت مؤمنین

رنگ‌های مختلف، این رنگ، رنگ سفید است، آن رنگ، رنگ سیاه است، آن زرد است، تمام این مسائل، مسائل تفرقه افکن از این قدرتهای بزرگ و شیطان‌های بزرگ است که بین ملت‌ها و بین افراد انسان‌ها می‌خواهند تفرقه بیندازند و ما از آن طرف می‌بینیم که اسلام تکیه کرده است بر اخوت با تعبیرهای مختلف. «أَنَّما الْمُؤْمِنُونَ أَخَوَةٌ» از آن استفاده می‌شود که کانه مؤمنین هیچ شأنی ندارند الا برادری، همه چیزشان در برادری خلاصه می‌شود. در مقابل این کلمه و سایر کلماتی که در قرآن کریم هست، آنها؛ ابرقدرت‌ها دیده‌اند که اگر این کلمه و امثال این کلمه تحقق پیدا بکند آنها دیگر نمی‌توانند در این کشورها دخالت کنند.

شما ملاحظه بفرمایید که در این سال‌های اخیر که ملت ایران به تأیید خدای تبارک و تعالی قیام کرد و قشرهای میلیونی آنها، چه قشرهای روحانی و چه قشرهای دانشگاهی در کنار هم فعال شدند و همه ملت متحد شدند، چه معجزه‌های ایجاد کردند. این برادری در یک محیط کوچک مثل ایران، با یک جمعیت کم در مقابل جمعیت‌ها چه اعجازی کرد. این اعجاز برای همین وحدت کلمه و اخوت بود؛ این اخوت و برادری که در ایران پیدا شد و این تحول عظیمی که پیدا شد و همه قشرها را با هم منسجم کرد، برادران اهل سنت را با اهل تشیع، تشیع را با اهل تسنن، دانشگاهی را با فیضیه‌ای و ترک و عرب و فارس، همه این‌ها در ایران هست، همه با هم. ملاحظه بفرمایید که همین وحدت در یک جمعیت محدود و در یک کشور محدود با ابرقدرت‌ها چه کرده است. بی‌خود نیست که همه رسانه‌های گروهی تمام کشورها تقریباً،

اقتشار مختلف مردم در صبح ۲۰ دی ۱۳۶۰ به مناسبت میلاد رسول اکرم (ص)، امام صادق (ع) و هفته وحدت در جماران با امام خمینی دیدار کردند. موضوع سخنان حضرت امام در این دیدار، تشریح برکات انقلاب اسلامی بود. در این جمع، میهمانان خارجی و روحانیون اهل سنت شرکت کننده در اردوی وحدت، کارکنان بنیاد مسکن، مدیران کل پست و مخابرات، شرکت کنندگان سمینار «حوزه و دانشگاه» و دانشجویان واحد دانشجویی حزب جمهوری اسلامی نیز حضور داشتند. بخشی از سخنان امام در این روز تاکید بر تحکیم اخوت بین کشورهای اسلامی بود. ایشان از همه کشورهای اسلامی خواستند با الگو قرار دادن ایران اسلامی، زمینه‌ها وحدت و برادری را بین شیعه و سنی زیر پرچم اسلام فراهم کنند. مشروح این بخش از سخنان حضرت امام را در ادامه می‌خوانید:

امروز که در این جلسه در ظاهر کوچک و در واقع نورانی و بسیار بزرگ است، طوایف مختلف مسلمین، برادران اهل سنت و برادران اهل تشیع، دانشگاهی‌ها و فیضیه‌ای‌ها و همه قشرهای مختلف از بلاد مختلف در این محل مجتمع هستند. این یک نمونه‌ای از برکات انقلاب اسلامی است که خدای تبارک و تعالی بر همه ما منت گذاشته است که اصْحَبنا بِنِعْمَتِهِ اخوانا. دانشگاه که از فیضیه دور بود و جدا، امروز با هم پیوند کرده‌اند و امید است که این پیوند تا آخر باقی باشد، و برادران اهل تسنن و تشیع با هم توحید کلمه را آغاز کردند و امیدوارم که تا آخر این توحید و وحدت باقی باشد...

این انسجام پیدا بشود و ان شاء الله، پیدا می شود، اگر این انسجام پیدا بشود دست ابرقدرتها از همه ذخایر مسلمین کوتاه می شود و بلکه دست ابرقدرتها از تمام مستضعفین جهان کوتاه می شود.

این وحدت کلمه‌ای که در ایران پیدا شده است و الآن از سایر بلاد هم به ما دارند متصل می شوند و دیگران هم دارند اخوت پیدا می کنند با ایرانی‌ها، من امیدوارم که دولت‌ها هم توجه کنند، بیدار بشوند، تحلیل کنند مسائل را، ببینند که آیا مسلمان‌ها همه در کنار هم، هر کدام در کشور خودشان مستقل لکن به ما ...

کشورهای بزرگ مسلماً و بعضی کشورهای دیگر، هم‌شان را صرف این می کنند که ایران را در نظر مسلمان‌ها بد جلوه بدهند، جمهوری اسلامی را بد جلوه بدهند. سر تاسر دنیا را تبلیغات بر ضد ایران فرا گرفته است.

تهاجم تبلیغاتی شدید علیه ایران

چه شده است که ایران این قدر مورد تهاجم تبلیغی واقع شده است و تهاجم‌های دیگر؟ این نیست الا اینکه در ایران این معنی اخوت تا اندازه بسیار زیادی تحقق پیدا کرده است و آنها دیدند که با این وحدتی که در ایران پیدا شده است، این انسجامی که در ایران پیدا شده است و پرتوش دارد در سایر بلاد مسلمین هم می‌رود، این یک خطر بزرگی است که تمام منافع ابرقدرتها را منهدم می‌کند و از بین می‌برد. اگر این خوف را نداشتند که ایران سرایت می‌کند این اخوتش به سایر کشورها، کشورها علی‌حده، بودند و ایران علی‌حده، بود و برادری بین ایران و دیگران تحقق پیدا نمی‌کرد شاید این قدر حمله نمی‌کردند به ما. این حمله همه جانبه تبلیغاتی و غیر تبلیغاتی برای این است که این انسجام کوچک را دیده اند که دست آن‌ها را از اینجا کوتاه کرده است. اگر

یک میلیارد- تقریباً- جمعیت هستند، این سیل بزرگ یک میلیارد جمعیتی را اگر منسجم بشوند، کی می‌تواند درهم بشکند؟

اعلام اخوت با مسلمین جهان

ما به حسب حکم خدای تبارک و تعالی اخوت خودمان را با همه مسلمین جهان، با دولت‌های کشورهای اسلامی، با ملت‌های مسلم در هر مذهبی هستند، در هر کشوری هستند، ما برادری خودمان را با آنها اعلام می‌کنیم و ما اعلام می‌کنیم که نظر تجاوز به هیچ یک از کشورهای اسلامی و غیر اسلامی نداریم. ما می‌خواهیم که همه کشورهای اسلامی در محیط خودشان که هستند با هم برادر باشند، همان طور که دولت ایران و ملت ایران یک هستند، بر خلاف رژیم سابق که دولت ایران بر ضد ملت و ملت بر ضد دولت بود، و لهذا، به مجرد اینکه ملت یک انسجامی پیدا کرد نتوانستند، قدرتهای بزرگ هم نتوانستند آنکه نوکر بی قید و شرطشان بود نگه دارند.

این انسجامی که در اینجاست ما می‌خواهیم که در همه کشورها باشد. همه مسلمین ید واحده باشند بر من سواهم. هر کس در محیط خودش با هر حکومتی که هست و با هر مذهبی که هست در محیط خودش باشد و مستقل باشد، لکن اینکه مسلمان است با مسلمین دیگر اخوت داشته باشند، دوستی داشته باشند، پیوند داشته باشند، ارشدهای همه کشورهای اسلامی پشتیبان هم باشند. اگر این افتراق بین مسلمین نبود ممکن بود که اسرائیل با یک جمعیت کمی این طور جسور بشود و همه حیثیت مسلمین را زیر پای خودش بگذارد؟ اگر اختلاف بین کشورهای اسلامی، دولت‌های اسلامی نبود، امریکا می‌توانست حکومت کند بر همه کشورها، منافع همه کشورها را غارت کند؟ ما عازم هستیم که کشور خودمان را حفظ کنیم و مستقل، آزاد زندگی کنیم و در کنار هم همه مسلمانهای کشور، بلکه همه ساکنین کشور، مذاهب رسمی، همه با هم باشیم و کشور خودمان را حفظ کنیم و هیچ قدرتی نمی‌تواند اگر این انسجام در همین محیط کوچک و با همین جمعیت کم این انسجام باشد، هیچ کشوری نمی‌تواند آسیب برساند به ما.

(صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۴۶۹ □ ۴۷۶)

اینکه همه مسلمان هستند، در آرمان‌های اسلامی با هم باشند، این خوب است یا هر کشوری با کشور دیگر مخالف؟ آنچه می‌تواند مشکلات همه کشورها را و مسلمین را از بین ببرد، آیا اخوت بین مسلمین است که خدای تبارک و تعالی به او سفارش فرموده است یا تفرقه بین مسلمین است؟ دولت‌ها اگر با هم متحد و برادر باشند بهتر می‌توانند آن چپاولگرها را از صحنه خارج کنند یا حالا که با هم مختلف هستند و دامن به اختلاف می‌زنند؟

تابع قرآن کریم و اسلام عزیز بودن

ما، ملت ایران، دولت ایران، همه ایرانی‌ها دستشان را پیش همه مسلمین دراز می‌کنند و از آنها می‌خواهند که به این ملت بپیوندند و برادری را مستحکم کنند و همه مسلمین با هم پیوند اخوت داشته باشند. و ما دستمان را پیش همه دولت‌های کشورهای اسلامی دراز می‌کنیم و از آنها می‌خواهیم که به ما بپیوندند و همه ما با هم برادر باشیم و همان طور که اسلام فرموده است ما همه دوست، برادر، با هم باشیم تا اینکه مشکلاتمان را حل کنیم.

گمان نکنند این‌ها که ضررشان در این وحدت ایران است. ایران یک کشور مسلم است و صلاح حال همه مسلمین را می‌خواهد. ایران با همه مسلمین خودش را برادر می‌داند و ما از همه مسلمین، دولت‌ها، ملت‌ها، همه می‌خواهیم که با ما متحد بشوند در این مقصدی که ما داریم و آن مقصد اسلام است.

ما هیچ مقصدی نداریم، نه حکومت می‌خواهیم به آن معنا که آن قدرتهای بزرگ می‌خواهند و نه قدرت می‌خواهیم به آن معنا و نه سلطه‌جویی می‌خواهیم و ما همه می‌خواهیم تابع قرآن کریم و اسلام عزیز باشیم و قرآن کریم و اسلام عزیز همه چیز ما را اداره می‌کند. عبرت بگیرند از این وحدت کلمه ایران و این اتحادی که در ایران پیدا شده است بین همه طوایف که آن همه مشکلات را که از همه عالم رو به ما آورده است حل کردند و حل می‌کنند. ببینند که یک وحدت در یک جمعیت کم و در یک محیط کوچک چطور دنیا را متوجه به خودش کرده است و چطور قدرتهای بزرگ را از خودش ترسانده است. اگر این قدرت سی و چند میلیونی ضمیمه بشود به قدرتهای سایر کشورهای اسلام که

اندیشمند فرانسوی مطرح کرد:

دعوت جهانی امام(ره) به وحدت اسلامی

شخصیت روحانی امام خمینی(ره) و پیام جهانی و دعوت ایشان به وحدت میان مسلمانان از بارزترین ویژگی‌هایی است که قبل از دیدار با امام در نوفل لوشاتو، مرا شیفته خود کرد.

شخصیت روحانی امام خمینی(ره) و پیام جهانی و دعوتش به وحدت میان مسلمانان از بارزترین ویژگی‌هایی است که امان الله تحت تاثیر آنها قرار گرفت. وی قبل از دیدار با امام(ره) در نوفل لوشاتو، شیفته وی شده بود.

امان‌الله در این خصوص می‌گوید: ساده بگوییم، قلب من عمیقا با ایشان در ارتباط بود و در کنار ایشان احساس سادگی و عشق داشتم. امام(ره) بر اهمیت پیروزی انقلاب اسلامی ایران در تحولات سیاسی جهان امروز تاکید داشت. وی چنین ادامه می‌دهد: امام خمینی(ره) برای تصحیح مفاهیم اسلامی که در طول سال‌های اخیر دچار تحریف شده بود، آمد. ایشان از سیره رسول اکرم(ص) و مکتب امام صادق(ع) پیروی می‌کرد و انقلاب امام خمینی(ره) نسبت به انقلاب معنوی عظیم آتی، فقط بذری کوچک است.

همسر امان‌الله نیز عقیده دارد که پیروزی انقلاب اسلامی که امام(ره) طی اقامتش در فرانسه آن را هدایت کرد، نخستین نشانه‌های بیداری اسلامی در دل‌های مسلمانان فرانسه را کاشت و هویت دینی آنها را مورد تاکید قرار داد. «حوریه دوفوس»، روزنامه‌نگار و فعال فرانسوی، نیز اظهار کرد: انقلاب ایران، یک بیداری اسلامی واقعی بود، زیرا ایران در صدر تمام اخبار و رسانه‌ها قرار داشت و این تاثیری عمیق بر اقلیت‌های موجود در فرانسه داشت. برغم تلاش‌های رسانه‌های فرانسه و غرب برای خدشه‌دار کردن چهره امام خمینی(ره)، پیام ایشان به نقاط مختلف جهان رسیده است.

امام خمینی(ره) هنگام اقامت در فرانسه قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، با بسیاری از فرانسوی‌ها و اروپایی‌ها دیدار کرد و در زندگی آنان تاثیرات فراوان برجا گذاشت. یکی از این افراد، «فیلیپ دوفوس» است که دیدارش با امام(ره)، شیوه زندگی او و همسرش را تغییر داد. فیلیپ دوفوس(امان‌الله)، اندیشمند و نویسنده فرانسوی است که در سن بیست سالگی اسلام آورده و در هنگام تحصیل فلسفه در دانشگاه سوربون، با امام خمینی(ره) آشنا شده است.

وی در این باره می‌گوید: هنری کوربن در دانشگاه سوربون استاد من بود و فلسفه صدرالمتألهین را که امام خمینی(ره) از پیشگامان آن بود، تدریس می‌کرد و از طریق آن کلاس‌ها، با فلسفه امام خمینی(ره) آشنا شدم.

پرفسور بونو عنوان کرد:

شکل گیری انقلاب؛ بر آیند عرفان، فلسفه و فقه امام(ره)

۶۶

سجده

امام خمینی(ره) به عنوان فیلسوف انقلاب نکرذ زیرا فیلسوفان در صدد بهبود شرایط هستند نه انقلاب. اما از سوی دیگر برای تداوم انقلاب و برقراری پایه‌های عقلایی و قانونی جامعه نیاز به فیلسوف داریم. از آنجا که امام(ره) هر سه جنبه عرفان، فلسفه و فقه را در خود جمع داشت توانست انقلاب را به ثمر برساند.

سیاسی مطالعاتی داشت و نه مستقیماً در سیاست عهده‌دار سمتی بود. او هیچگاه رئیس‌جمهور و یا نماینده مجلس نبود.

یحیی بونو تصریح کرد: علمایی مثل مدرس، سیاسی‌تر از امام خمینی(ره) بودند، چون مدرس نماینده مجلس بود. او به داشتن یک دیدگاه اکتفا کرده بود و مردم را حول این دیدگاه بسیج می‌کرد. به عهده داشتن رهبری انقلاب، اصولاً یک سمت سیاسی محسوب نمی‌شود پس این هم در وقوع انقلاب نقشی نداشت آیا اهمیت شخصیت امام خمینی(ره) ناشی از این بود که او فیلسوف بود، یعنی کسی که مطالعات فلسفی داشت و یا فلسفه تدریس می‌کرد، خصوصاً فلسفه ملاصدرا؟ بله تا حدودی. ولی این هم کفایت نمی‌کند. او در عین حال فردی عارف بود، مرد طریق معنوی، جنبه انقلابی امام دقیقاً از همین دیدگاه عرفانی ناشی می‌شود.

پرفسور «یحیی بونو»، اندیشمند شیعی، نویسنده و اسلام‌شناس فرانسوی ضمن بیان این مطلب با اشاره به شخصیت دینی و سیاسی امام خمینی(ره) گفت: در تمام تاریخ جهان اسلام، چه شیعه و چه سنی از جهت تأثیری که امام خمینی(ره) بر جهان اسلام و حتی بیرون از آن، شخصیتی به اهمیت او نمی‌بینم، البته به استثنای امامان معصوم(ع) که در ابتدای تاریخ اسلام به مدت ۲۰۰ سال نقش تعیین کننده‌ای در تاریخ جهان اسلام داشته‌اند، بجز این افراد، شخصیتی که همان تأثیر و اهمیت را داشته باشد، وجود ندارد.

تجمیع سه جنبه عرفان، فلسفه و فقه در شخصیت امام(ره)

پرفسور بونو گفت: بسیاری از حرکت‌ها در طول تاریخ به واسطه مردان معنوی و عارف اتفاق افتاده‌اند، چه در تاریخ اهل سنت و چه شیعه. مثلاً شیخ صفی‌الدین اردبیلی، بنیان‌گذار سلسله صفوی یا عمر مختار در لیبی و یا عبدالقادر الجزایر همه اینها افرادی صوفی و عارف مسلک بودند. بنابراین جنبشی از این دست که توسط یک فیلسوف ایجاد شده باشد، وجود ندارد. به همین علت امام خمینی(ره) به عنوان فیلسوف انقلاب نکرذ، فیلسوفان در صدد بهبود شرایط هستند نه انقلاب. آنها اصلاح‌گرایند و نه انقلاب‌گرا در مقابل، عارف می‌تواند چنین جنبشی را بنیانگذاری کند. البته نه هر عارفی، بستگی به فرد دارد ولی برای ادامه انقلاب برای برقراری پایه‌های عقلایی و قانونی

وی افزود: سؤالی که مطرح می‌شود این که چرا؟ بی‌شک چند عامل وجود دارد و به‌خصوص وقتی دیدگاهی فلسفی داشته باشید، همواره مسئله علت و معلولی مطرح است. اگر امام خمینی(ره) نبود ملت ایران هم نبود و ملت ایران نیز نمی‌توانست انقلاب کند. اگر امام خمینی(ره) نبود چه چیز باعث می‌شد که او قدرت به حرکت درآوردن و بسیج ملت ایران را پیدا کند؟ آیا علت این بود که او فقیه بود، یقیناً نه چون فقها بسیارند. فقهای قبل از ایشان بسیار بودند؛ همان طور که فقهای همزمان او و بعد از او نیز بسیارند؛ فقهایی که علم او را داشتند ولی نفوذ او را نداشتند. آیا به این دلیل که او مردی سیاسی بود؟ یقیناً نه. چون او نه در زمینه علوم

وی توضیح داد: دین همواره حرف خود را برای گفتن دارد. انقلاب ایران به عکس گفت «دین باید در خدمت بشریت باشد و نه بشریت در خدمت دین». وقتی از دین آمریکایی سخن گفته می‌شود یا دین‌های دیگر، مقصود دقیقاً خوانشی از دین است که در آن افراد بشر باید در خدمت دین و خود به خود در خدمت روحانیون که نمایندگان دین‌اند باشند. ولی این دیدگاه انقلابی که با دیدگاه امامان شیعه پیوند می‌خورد، می‌گوید این انسانها نیستند که برای خدمت به دین آفریده شده‌اند، این دین است که باید در خدمت نوع بشر باشد.

بونو افزود: این خود یک دیدگاه دینی انقلابی است که پس از این دوره (پس از پیروزی انقلاب) در میان غیر مسلمانان، مسیحیان و پیروان سایر ادیان حتی افرادی که دین خاصی ندارند، ولی نوعی گرایش معنوی دارند، مشاهده می‌شود. این تحولی بنیادین بود که در همه جا جنبش‌ها و افرادی را که تمایلات روحانی و در عین حال تمایلات سیاسی و اجتماعی داشتند؛ تحت تأثیر قرار داد. از زمان انقلاب فرانسه میان دین و سیاست، جدایی افتاده بود و گفته می‌شود، اگر تمایلات معنوی دارید؛ به دنبال مسائل دنیوی نروید و اگر تمایلات دنیایی دارید؛ دنبال معنویت نباشید. این اندیشه در سراسر دنیا گسترش یافته بود. امام خمینی(ره) گفت نه! هر دوی اینها جدایی ناپذیرند، معنویت باید عقلانیت شد، و قلب، عقل و زندگی اجتماعی از هم جدانمی‌شوند.

دیدگاه امام راحل درباره استکبارستیزی

این اندیشمند شیعی در ادامه به نقطه نظر امام خمینی(ره) درباره استکبار و مبارزه با آن اشاره و تصریح کرد: یکی از توانایی‌های امام خمینی(ره) واژگانی بود که برای سخن گفتن درباره وضعیت جهان برمی‌گزید؛ یعنی از واژگان و اصطلاحاتی که در قرآن، اسلام و آموزه‌های پیامبران است، استفاده می‌کرد تا نشان دهد که آنها برای تشریح و درک وضعیت کنونی جهان سازگاری دارند. او می‌گفت واژگان به کار رفته در قرآن نقطه مختص دوره‌ای خاص از وضعیت سیاسی و اجتماعی عربستان عصر پیامبر نبوده است، بلکه برای همه اعصار کاربرد دارند. در همه اعصار افرادی هستند که می‌خواهند پا در مسیر اصلاح معنوی، عقلی و سیاسی بگذارند یعنی مسیر خدا را در پیش بگیرند

جامعه جدید که جمهوری اسلامی نام گرفت؛ نیاز به فیلسوف داریم، به همین دلیل است که امام خمینی(ره) هر سه جنبه را در خود جمع داشت؛ عرفان، فلسفه و فقه. اگر فقط فیلسوف بود نمی‌توانست انقلاب را به ثمر برساند.

تأثیر انقلاب اسلامی بر جهان اسلام

این مؤلف، مترجم و مفسر قرآن کریم به زبان فرانسه درباره تأثیر انقلاب اسلامی بر جهان اسلام اظهار کرد: این تأثیر بر جهان اسلام و حتی فراتر از آن عظیم است، این اولین بار پس از انقلاب فرانسه در سال ۱۷۸۹ م بود که انقلابی به نام دین اتفاق می‌افتاد. انقلاب فرانسه به نام ملت و علیه دین و کلیسا(مذهب) انجام شده بود. انقلاب‌های مارکسیستی، انقلاب شوروی، انقلاب مائوئیستی(چین) تداوم انقلاب فرانسه بودند و این اولین بار بود که انقلابی می‌گفت درست نیست که دین بمیرد و جای خود را به چیز دیگری مثل مارکسیسم، لیبرالیسم و غیره بدهد.

درباره شیوه‌ای که رسانه‌های فرانسه از سال ۱۹۷۹ تا سال ۲۰۰۰ م برای ارائه تصویر کاملاً خیالی و دست کاری شده از اسلام به کار برده‌اند، نوشته شده است. این شیوه موجب شده افراد از انقلاب اسلامی و ایران هیچ شناختی نداشته باشند و فقط به یک ساختار خیالی واکنش نشان دهند.

وی افزود: راه کار، آوردن گردشگران است، گردشگران هنگام بازگشت به وطن شان مطالبی کاملاً متفاوت از آنچه رسانه‌ها می‌گویند، خواهند گفت. در این زمینه در جمهوری اسلامی سرمایه‌گذاری زیادی نشده است؛ اسلام‌ستیزی برای مقابله با انقلاب ایران ساخته و پرداخته شده است، اما متأسفانه تاکنون ما طرفداران این انقلاب، برای مقابله با اسلام‌ستیزی کار زیادی صورت نداده‌ایم. در این زمینه باید خیلی کار شود تا سیاست‌های صلح‌آمیز ایران اسلامی به جهانیان شناسانده شود.

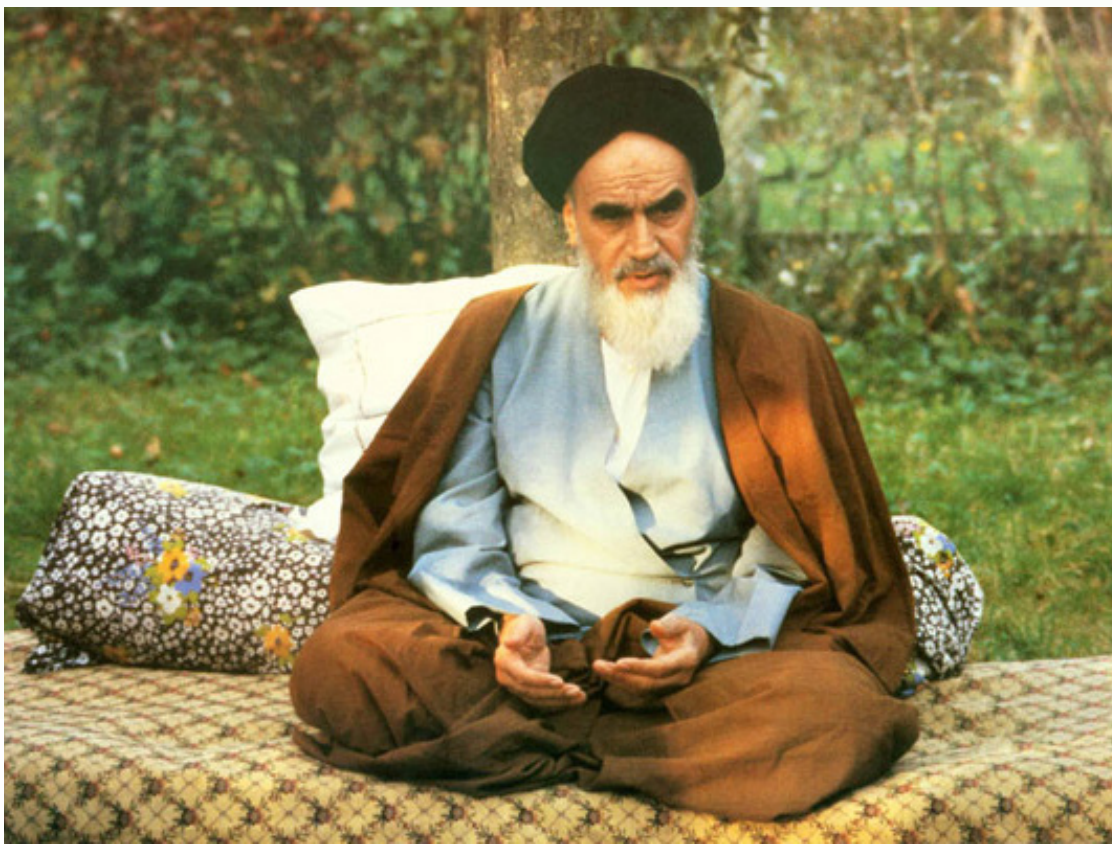
پرفسور بونو در پایان با اشاره به این که نگاه افکار عمومی فرانسه به ایران اسلامی کاملاً سلبی و تحت تأثیر سوءتبلیغات است، تصریح کرد: ما برای مقابله با این افکار، کاری صورت نداده‌ایم، باید اعتراف کرد ما در معرفی انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، موفقیت‌ها و گاهی شکست و مشکلات آن ضعف داشته‌ایم. مخالفان خیلی خوب می‌دانند چگونه از انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی بد بگویند، ولی هواداران بلد نیستند آن را معرفی کنند، مشکل اینجاست و باید کار زیادی انجام شود.

و کسانی که در راه خود و بر خلاف مسیر خدا حرکت کنند، این راه خودپرستی و نفس است.

وی افزود: اگر نفس و خودخواهی نبود، نیروهای شیطان بر ما قدرتی نداشتند. شیطان درون ما همان خودخواهی است. هر آنچه در راه «خودخواهی» باشد چه خودخواهی اقتصادی، چه سیاسی و چه اجتماعی در مسیر خود خواص و استکبار است؛ یعنی من خود را برتر از دیگران ببینم و بگویم من پروردگار شمایم یعنی همان چیزی که فرعون گفت «من پروردگار شمایم». هر حرکت سیاسی، مذهبی و هر دولتی که بگوید من ارباب شمایم، این همان استکبار است یعنی «من» در مقابل خدا قرار می‌گیرد. موسی (ع) در ابتدا چوپان بود، به بیابان پناه برد و خدا به او مأموریت داد که «بازگرد به سوی فرعون و به او بگو تو خدا نیستی از تخت فرو شو، خداوند چیز دیگری است» و این همان مبارزه محرومان و تضعیف شدگان است که قدرت‌شان از آنها گرفته شده چون قدرت واقعی متعلق به آنهاست؛ آنهایند که قدرت تولید دارند و توده ملت را تشکیل می‌دهند ولی در وضعیت ضعف قرار داده شده‌اند؛ مستکبران می‌خواهند بر آنها تسلط یابند. خدا در ادامه به موسی (ع) می‌فرماید «مستضعفان را با خود همراه کن و به او بگو بگذار ما زندگی کنیم. از جایگاهت فرود آ. مکانی که اشغال کرده‌ای جایگاه خداوند است».

نقش ایران در توسعه تمایلات اسلامی

این اسلام‌شناس فرانسوی در ادامه این گفت‌وگو در پاسخ به اینکه «جمهوری اسلامی در توسعه تمایلات اسلامی و در مبارزه با اسلام‌ستیزی چه نقشی داشته است؟»، گفت: متأسفانه پدیده اسلام‌ستیزی دقیقاً در پاسخ به انقلاب اسلامی ایجاد شده است. در همین راستا، پایان نامه‌ای

رئیس انجمن تازه‌مسلمانان شیعی فرانسه مطرح کرد:

ساده زیستی؛ عامل محبوبیت امام(ره) در جهان

۶۹

ساده

امام خمینی(ره) پس از بازگشت به ایران و عهده‌دار شدن رهبری انقلاب، همان زندگی سابق خود را در پیش گرفتند و به دنبال کاخ‌نشینی نرفتند. همین ساده‌زیستی بود که ایشان را در میان جهانیان محبوب کرد.

داده اما این رویدادها به دلیل انحراف رهبران آن از مسیر اصلی خارج شده است درحالی که انقلاب ایران، این‌گونه نیست؛ امام خمینی(ره) پس از بازگشت به ایران و عهده‌دار شدن رهبری انقلاب، همان زندگی سابق خود را در پیش گرفت و به دنبال کاخ‌نشینی نرفت. همین ساده‌زیستی بود که ایشان را در میان جهانیان محبوب کرد.

شارتیه افزود: انقلاب اسلامی ایران ثابت کرد که اداره جامعه در سایه دین و با اتکاء به تعالیم قرآنی نه تنها ممکن بلکه ضروری است؛ اگر امروز ایران اسلامی با فشارهای مختلفی از قبیل تحریم‌های بین‌المللی روبرو شده، به این دلیل است که دست نظام استعمارگر غرب را از منابع نفتی و زیرزمینی خود قطع کرده است

وی اضافه کرد: زمانی که رهبر یک انقلاب پس از پیروزی، به دنبال امیال دنیوی خود نباشد و فقط زندگی مردم را در نظر بگیرد، این انقلاب روزبه‌روز معنویت بیشتری پیدا می‌کند و به سمتی پیش می‌رود که دیگر هیچ نظام استعمارگری توانایی مقابله با آن را ندارد.

«عبدالله ژاک شارتیه»، رئیس انجمن تازه‌مسلمانان شیعی فرانسه، با بیان این مطلب گفت: انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی(ره) یکی از بزرگترین و موفق‌ترین رویدادهای عصر حاضر به شمار می‌رود؛ چراکه این رویداد تاریخی، درست در شرایطی اتفاق افتاد که جهان به سمت تک‌قطبی شدن و سیطره کامل دولت‌های استعمارگر پیش می‌رفت.

وی افزود: دولت‌های غربی که برای تسلط بر خاورمیانه، افرادی را به عنوان گماشته‌های خود در سمت رئیس‌جمهور، نخست‌وزیر یا شاه در کشورهای مختلف انتخاب کرده بودند، سعی داشتند تا منابع غنی این کشورها را به آسانی استعمار کنند و ایران قبل از سال ۱۳۵۷ نیز از این قاعده مستثنی نبود. شاه ایران به صورت آشکار سرسپرده آمریکا بود و بدون دستور کاخ سفید کاری انجام نمی‌داد.

شارتیه در ادامه سخنانش به نقش روحانیت در بیداری مردم ایران اشاره و عنوان کرد: در شرایطی که غرب کاملاً به آینده خود در خاورمیانه خوش‌بین شده بود، یک روحانی ساده‌زیست ایرانی، همه این نقشه‌ها را بر هم زد؛ خمینی کبیر، با حمایت روحانیت و مردم مسلمان ایران در مقابل ظلم نظام شاهنشاهی قیام کرد و سرانجام به دلیل داشتن روحیه انقلابی و اسلامی نه تنها بر شاه بلکه بر نظام طاغوت که برخاسته از توطئه غرب بود، پیروز شد.

رئیس انجمن تازه‌مسلمانان شیعی فرانسه درباره علل شهرت امام خمینی(ره) در محافل غربی، بیان کرد: در اکثر کشورهای جهان، در طول تاریخ، انقلاب‌هایی رخ

از همین رو، با اجماع عمومی، رهبری انقلاب را در شرایطی سخت به عهده گرفت. ولی این شرایط سخت باعث نشد که ایشان از مواضع انقلاب عقب‌نشینی کنند یا این که سازش با نظام استکبار را بپذیرند. همین سرسختی ایشان در مواجهه با غرب، پیامی آشکار به جهان بود که نشان می‌داد، آیت‌الله خامنه‌ای، جامعه ایران را به سمتی هدایت خواهند کرد که مدنظر امام خمینی (ره) بود.

شارتیه در پایان سخنانش با تأکید بر لزوم حفظ انقلاب اسلامی ایران به عنوان مهم‌ترین رویداد عصر حاضر، گفت: انقلاب اسلامی ایران ثابت کرد که اداره جامعه در سایه دین و با اتکاء به تعالیم قرآنی نه تنها ممکن بلکه ضروری است؛ اگر امروز ایران اسلامی با فشارهای مختلفی از قبیل تحریم‌های بین‌المللی روبرو شده، به این دلیل است که دست نظام استعمارگر غرب را از منابع نفتی و زیرزمینی خود قطع کرده است.

شارتیه با بیان این که جامعه امروز ایران در جایگاهی قرار دارد که مدنظر امام خمینی (ره) بود، تأکید کرد: امام خمینی پس از انقلاب سال ۱۳۵۷ رهبری جامعه را به دست گرفت و علی‌رغم فشار دشمنان که جنگ هشت‌ساله با عراق نیز یکی از آن‌ها بود، به هیچ‌وجه در مقابل غرب و استعمارگران سر تسلیم فرود نیاورد. پس از درگذشت بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی ایران بسیاری از دشمنان منتظر این بودند که این نظام تازه‌پا گرفته، به دلیل فقدان امام خمینی (ره) از هم بپاشد در حالی که رهبر کبیر انقلاب از قبل همه مسائل را پیش‌بینی و افرادی معتقد و بایمان را وارد نظام کرده بود.

تداوم تعالی انقلاب با رهبری آیت‌الله خامنه‌ای

وی ادامه داد: حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای فردی آگاه به مسائل زمان و از وفاداران به انقلاب اسلامی ایران بود و

روایت خبرنگار فرانسوی از ورود امام(ره) به میهن

۷۱

سپهر

آخرین نماز امام خمینی(ره) در خاک فرانسه را مشاهده کردم؛ ایشان قرار بود، پس از سال‌ها تبعید به ایران بازگردند، ولی چهره‌شان به قدری آرام بود که نمی‌شد هیچ چیزی از آن‌چه که در دل و فکر دارد، فهمید و این امر کار تحلیل اقدامات و رفتارهای ایشان را بسیار سخت می‌کرد.

شعرهایی در حمایت از رهبرشان و جمهوری اسلامی سر می‌دادند. امام خمینی(ره) پس از رسیدن به فرودگاه مستقیم به بهشت زهرا رفت و برای مردمی که مشتاقانه منتظر دیدار رهبرشان بودند، سخنرانی کرد. از برخی زنانی که با حجاب اسلامی در حال رفتن به فرودگاه برای استقبال از امام(ره) بودند، پرسیدم که چرا به دنبال یک حکومت اسلامی هستند و آنان پاسخ دادند: «حکومت اسلامی آزادی بیان و اندیشه را تضمین می‌کند و ما می‌خواهیم آزادانه بیندیشیم و انتخاب کنیم. در زمان حکومت شاه اگر کسی حرفی خلاف خواسته‌های حکومت می‌زد، سر از زندان‌های ساواک درمی‌آورد».

پس از سخنرانی امام خمینی(ره)، با یکی از روحانیون که به زبان انگلیسی تسلط داشت، مصاحبه‌ای انجام دادم و از وی پرسیدم که پیام این حضور گسترده مردم برای استقبال از رهبر انقلاب چیست؟ این روحانی ایرانی پاسخ داد: «این حضور گسترده و مسالمت‌آمیز بهترین و روشن‌ترین پیام به جهان و جامعه بین‌الملل و نشانگر اعتماد مردم به امام خمینی است. دولت بختیار باید به خواسته‌های میلیون‌ها نفر که در این‌جا حضور دارند، توجه کند». زمانی که از این روحانی درباره سرنوشت دولت بختیار پرسیدم، وی خندید و گفت که فکر می‌کند، بختیار نه تنها طی چند روز بلکه طی چند ساعت باید از قدرت کنار برود؛ چراکه کار این دولت به آخر رسیده است.

در ادامه این سفر، به بخش‌های مختلف تهران رفتم و از نزدیک شاهد سختی‌هایی بودم که مردم با آن روبرو شده بودند، ولی شور و هیجان آنان برای پیروزی بر رژیم شاه، باعث شده بود که سختی‌ها را تحمل کنند و شعار «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» را فریاد بزنند. بازار و مغازه‌ها بسته بود و مردم، شاد و سرزنده، نوارهای کاست حاوی سخنرانی‌های امام خمینی(ره) و تصاویر ایشان را خریداری می‌کردند.

«کلود وان آنژلان»، خبرنگار و روزنامه‌نگار فرانسوی در سال ۱۳۵۷، همزمان با پیروزی انقلاب اسلامی، به ایران سفر کرده بود. وی که در دوره پیروزی انقلاب اسلامی ایران به عنوان خبرنگار رادیو و تلویزیون بلژیک «آرتی بی‌اف» و «رادیو بین‌المللی فرانسه» فعالیت داشت، در سفر خود به ایران، با شهروندان انقلابی ملاقات کرده و گزارش‌های خوبی به زبان فرانسه آماده کرده بود. وی در این گفت‌وگو خاطرات خود از بازگشت امام خمینی(ره) به وطن را برایمان بازگو می‌کند:

آخرین نماز امام خمینی(ره) در خاک فرانسه را مشاهده کردم؛ ایشان قرار بود، پس از سال‌ها تبعید به ایران بازگردند، ولی چهره‌شان به قدری آرام بود که نمی‌شد هیچ چیزی از آن‌چه که در دل و فکر دارد، فهمید و این امر کار تحلیل اقدامات و رفتارهای وی را بسیار سخت می‌کرد.

در بخشی از این گزارش تصویری که تهیه کردم رهبر کبیر انقلاب قبل از بازگشت به ایران در حال اقامه نماز با همراهانشان دیده می‌شود؛ امام خمینی(ره) از زمان تبعید همه انرژی خود را صرف مبارزه با رژیم شاهنشاهی در ایران کرده و توانسته بود همه اقشار جامعه را با خود همراه کند و اینک زمان پیروزی فرا رسیده بود.

به هنگام ورود به ایران بسیار شگفت‌زده شدم. مردم از همه جای کشور برای استقبال از امام خمینی به تهران آمده بودند و داخل ماشین‌ها و کامیون‌هایی که صدها نفر را حمل می‌کردند،

تحلیلگر سیاسی آمریکا بیان کرد:

طرح اسلام در عرصه سیاسی جهان از سوی آیت الله خمینی

۷۲

سوره

معرفی اسلام توسط آیت الله خمینی (ره) در عرصه سیاسی برای همیشه همه سیاستها را تغییر داد و آن نیروهایی که از پذیرفتن خواسته‌های مسلمانان بیدار، امتناع می‌کردند؛ به واسطه قدرت ایمان آنها کنار زده شدند.

«رندی شورت»، فعال آمریکایی حقوق بشر و عضو سازمان منزلت، حقوق بشر و صلح واشنگتن با بیان این مطلب گفت: به عنوان یک آمریکایی باید بگویم که ما از حق دانستن حقیقت در مورد بسیاری از مسائل، از جمله شناخت کارهای خطیری که آیت الله خمینی (ره) انجام داده است، محروم هستیم. رسانه‌های صهیونیست زده به طرز وهن انگیزی سیمای متفاوتی را از بنیانگذار جمهوری اسلامی به تصویر کشیده‌اند. دلیل اینکه من می‌توانستم از میان این دروغ‌ها، حقیقت را در مورد آیت الله خمینی بفهمم این است که من یک ناسیونالیست آفریقایی - هندی - آمریکایی هستم و همه رهبران من مانند مارتین لوتر کینگ، مدگار اورز، مالکوم ایکس و ... زندانی، تبعید و ترور شده‌اند.

وی افزود: به دلیل برنامه امپریالیستی پاک‌سازی نژادی علیه اقلیت قومی ملی آفریقایی آمریکایی، افرادی مثل من از دست‌کاری و دسیسه‌های رسانه‌ها و نخبگان برای اهریمن جلوه دادن زنان و مردان بزرگی که به دنبال آزاد کردن مردم بوده‌اند، آگاه هستیم.

ترور فیزیکی و شخصیتی رهبران قدرتمند یک هنجار امپریالیستی است

رندی شورت ادامه داد: ترور فیزیکی و شخصیتی کسانی که نیروی مقابله با هژمونی دارند، یک هنجار امپریالیستی است. بنابراین، با وجود دروغ‌هایی که علیه آیت الله خمینی گفته می‌شد، من می‌توانستم ببینم که او مردی بزرگ و مورد علاقه مردم کشورش بود. در طول انقلاب ایران، من از نزدیک شاهد آن بودم که ساواک، سیا و پلیس واشنگتن معترضان ضدشاه را می‌زدند و دستگیر

۳۳

سپهر

دزدیدن و خراب کردن و این همان کاری است که رهبران آمریکا از زمان جنگ جهانی دوم انجام داده‌اند. ده‌ها میلیون نفر به خاطر جنگ‌های آنان علیه آزادی در آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین کشته شده‌اند. کشورهایی مانند کره شمالی، ژاپن، ویتنام، کامبوج، لائوس، فلسطین، سومالی، افغانستان، هائیتی و لیبریا تخریب شده‌اند. هیچ کشوری به اندازه آمریکا از ثروت مردم دزدی نکرده است حتی صدام حسین، شاه پهلوی و آل سعود.

وی افزود: همچنین هسته غیراخلاقی و فاسد جامعه آمریکا یک واقعیت مستند است و اعضای کابالایسم، صهیونیسم، ایلومیناتی و دیگر جوامع مخفی در میان افراد مهم در زندگی آمریکایی هستند.

رندی شورت ادامه داد: یکی از مسائل اصلی که رهبر کبیر انقلاب ایران به درستی آن اشاره داشت، مسئله فرهنگ و تهاجم فرهنگی و حفظ جوانان از نتایج بد فرهنگ غربی بود. ما به آیت‌الله خمینی(ره) تشکرهای زیادی را بدهکاریم که با صدای بلند حرف از معنویت زد. من مایلم که کتاب‌ها و مطالب بسیار دیگری را در مورد رهبر ایران بخوانم و امیدوارم که علاقه‌مندان در ارائه مستندات به زبان انگلیسی در این زمینه به من کمک کنند.

می‌کردند. وحشیگری و اقدامات مجرمانه نیروهای پلیس، مرا در جرگه نیروهای ضدشاه و مخالفان کسانی که که با آزادی مردم ایران مخالف بودند، قرار داد.

حمایت انسان‌های آگاه جهان از امام خمینی(ره)

این فعال حقوق بشر گفت: در طول انقلاب ایران که سال‌ها به طول انجامید، آیت‌الله خمینی(ره) حمایت گسترده‌ای از سوی آگاهان سیاسی جهان دریافت کرد که ایران را در حال تلاش برای آزادسازی خود از نفوذ آمریکا، انگلیس، اسرائیل و نخبگان فاسدی که هیچ اهمیتی برای فقر و بدبختی مردم قائل نبودند، می‌دیدند.

وی افزود: معرفی اسلام توسط آیت‌الله خمینی(ره) در عرصه سیاسی برای همیشه همه سیاست‌ها را تغییر داد و آن نیروهایی که از پذیرفتن خواسته‌های مسلمانان بیدار شده، امتناع می‌کردند؛ به واسطه قدرت ایمان آن‌ها کنار زده شده‌اند.

رندی شورت گفت: چیزی که من در مورد آیت‌الله خمینی(ره) نمی‌توانم فراموش کنم، تعریف دقیق ایشان از آمریکا به عنوان شیطان بزرگ است. انجیل می‌گوید: شیطان می‌آید برای کشتن،

فقدان رهبری متعهد در انقلاب‌های منطقه

این تحلیلگر سیاسی آمریکا در ادامه با مقایسه انقلاب اسلامی ایران با انقلاب‌های صورت گرفته در منطقه عنوان کرد: هر انقلاب یا جنبش اجتماعی موفق باید از یک کادر رهبری متمرکز، کارآزموده، متعهد و دارای تحصیلات کافی برخوردار باشد. هیچ تغییر بلندمدت موفق نمی‌تواند بدون چنین فاکتورهایی اتفاق بیفتد. وجود رهبری کارآزموده وقوع یک انقلاب را ممکن می‌کند و همه انقلاب‌هایی که فاقد چنین رهبری باشند، شورش‌هایی کوتاه‌مدت هستند. رهبران موفق رهبرانی هستند که با برنامه‌ریزی واقع‌بینانه و حساب‌شده در مقابل تهدیدها و در مسیر مهندسی شده حرکت می‌کنند.

لزوم اتحاد جوامع اسلامی با دیگر ستمدیدگان جهان

وی بیان کرد: مسلمانان امروز الگوپذیری از رسول اکرم حضرت محمد(ص) را فراموش کرده‌اند. بلال حبشی یک برده سیاهپوست بود که از هم‌نشینان نزدیک پیامبر(ص) بود. در دورانی که چنین مفاهیمی در جامعه عربستان معنایی نداشت. امروز گروه دیگری که در کنار مسلمانان از بی‌عدالتی جهانی خشم دارند، سیاهپوستان هستند اما تلاش جدی برای گسترش وحدت صورت نمی‌گیرد و غرب با استفاده از اختلافات میان این دو گروه برای سرنگونی آن‌ها به دست هم استفاده می‌کند. در جاییکه باید مسلمانان و سیاهپوستان که مورد بی‌عدالتی هستند، با اتحاد و همبستگی با هم به جنگ نیروهای شیطانی رفت، همسو با توطئه این نیروها، به نزاع با یکدیگر مشغولند و نمونه آن را در مصر و لیبی و سودان و موریتانی شاهد هستیم.

نگرش ستایشگرانه به غرب؛ عامل شکست انقلاب‌ها

وی افزود: دلایل اصلی شکست انقلاب‌های منطقه پیچیده است اما به چند نکته در این زمینه می‌توان اشاره کرد. یکی از بزرگترین مشکلاتی که در خاورمیانه، آسیا و آفریقا وجود دارد، دیدگاه ستایشگرانه مردم نسبت به انسان غربی و آگاهی کاذب در مورد آن‌ها است؛ چراکه نقابص اخلاقی متعددی در این جوامع به‌ویژه در زمینه نژادپرستی و رفتار نامناسب با دیگر نژادها، وجود دارد.

نفوذ صهیونیست‌ها در برخی از کشورهای اسلامی

رندی شورت عنوان کرد: از دیگر دلایل شکست مسلمانان برای به دست آوردن قدرت این است که به یهودیان عضو سازمان‌های سری و مخفی در کشورهایی مانند عربستان سعودی اجازه داده شده که در لباس رهبران اسلامی قانونی این کشورها اعلام وجود کنند. هیچ تغییر سیاسی خاصی در منطقه اتفاق نخواهد افتاد مگر اینکه عوامل صهیونیسم و امپریالیسم در حکومت‌های سلطنتی منطقه که سرمنشاء نژادپرستی و اختلافات هستند، ساکت شوند.

رندی شورت افزود: درس‌های فراوانی از نفرت ریشه‌دار غرب نسبت به عرب‌ها، مسلمانان، آسیایی‌ها، آفریقایی‌ها و دیگران وجود دارد که نادیده گرفته می‌شود. یک تصور اشتباه وجود دارد که نخبگان اروپایی همه مردم را بخشی از یک خانواده انسانی می‌دانند. هیچ چیز در تاریخ معاصر بشری چنین چیزی را تأیید نمی‌کند. هیچ چیز در تاریخ غرب نشان از برادری همه انسان‌ها ندارد. در مقابل مردمی که تصمیم به عدم توجه به غرب گرفتند، موفق شدند. آیت‌الله خمینی کشمکش‌های سیاهپوستان را می‌شناخت، او با آپارتاید جنگید زیرا همان نشانه‌های بی‌عدالتی را در رژیم شاه دید.

تحلیلگر سیاسی آمریکا در پایان متذکر شد: این حاکمان فاسد و مسلمان‌نما با استفاده از ثروت‌های قابل توجهی که از منابع هیدروکربن به چنگ آورده‌اند با راه‌اندازی درگیری‌های ساختگی، توده مردم را به اشتباه می‌اندازند، مردان و زنان ارزشمند را تباه و رهبران حقیقی را ترور می‌کنند، آموزه‌های قرآن کریم را تحریف و دستکاری می‌کنند و جلوی تغییرات اجتماعی واقعی را می‌گیرند.

اندیشمند نیجریه‌ای عنوان کرد:

بیداری جهانی؛ ارمغان امام به مستضعفان عالم

آموزه‌ها و افکار بلند امام خمینی (ره)، رهبر فقید انقلاب اسلامی ایران، بیداری جهانی را برای ملت‌های تحت سلطه و ستم‌دیده به ارمغان آورد.

بخاری محمد بلوگگا، اندیشمند نیجریه‌ای با اشاره به تاثیر اندیشه‌های امام خمینی(ره) در حرکت‌های جهانی طی سه دهه اخیر تصریح کرد: انقلاب اسلامی ایران که به رهبری امام خمینی (ره) به پیروزی رسید و رژیم پر قدرت سلطنتی ایران را سرنگون کرد، نشان داد که قدرت مردم می‌تواند پیروزی بر استبداد را رقم بزند. در همان سال‌های پس از پیروزی انقلاب ایران، مردم تعدادی از کشورهای استبدادزده جهان مثل نیکاراگوئه، هائیتی و فیلیپین از این انقلاب الهام گرفتند و با قیام علیه دیکتاتورهای حاکم بر کشورشان، آن‌ها را از سریر قدرت به زیر کشیدند. در واقع امام خمینی (ره) به ملت‌ها آموخت که قدرت واقعی از آن مردم است، نه دولت‌ها و یا ارتش‌ها.

آموزه‌های امام(ره)؛ الهام‌بخش مردم جهان

وی افزود: قیام‌ها و خیزش‌های اخیر علیه ظلم و استبداد و استکبار که از تونس آغاز شد و به کشورهای دیگر در شمال آفریقا و خاورمیانه و سایر نقاط گسترش پیدا کرد، نشان دهنده این نکته است که آموزه‌های رهبر فقید انقلاب اسلامی همچنان الهام‌بخش مردم جهان است. وقایع اخیر خاورمیانه و شمال آفریقا که به سقوط دیکتاتورهایی مثل «بن علی» در تونس، «مبارک» در مصر، «قذافی» در لیبی، و «صالح» در یمن منجر شد، بازتابی از افکار بیداری‌بخش امام خمینی (ره) است و نشان از به واقعیت پیوستن پیش‌بینی‌های آن رهبر فقید درباره پیروزی ملت‌ها بر مستبدان و مستکبران دارد.

رئیس هیئت امنای تجمع علمای اهل سنت لبنان تأکید کرد:

پیروی از خط امام(ره) در حمایت از مقاومت

ما برای حمایت از مقاومت اسلامی لبنان به رهبری سیدحسین نصرالله، از خط امام راحل(ره) پیروی می‌کنیم.

شیخ احمد الزین، رئیس هیئت امنای تجمع علمای اهل تسنن اظهار کرد: ما پیرو خط امام خمینی(ره) و حضرت امام خامنه‌ای(مد ظله العالی) هستیم و در کنار ملت بزرگ ایران و رئیس‌جمهور این کشور ایستاده‌ایم. امام خمینی(ره) با مطرح کردن ارزش‌های انسانی و توجه به مسئله فلسطین اعلام کرد: «اسرائیل غده‌ای سرطانی است که باید ریشه‌کن شود».

وی تصریح کرد: اسرائیل، رژیمی است که ارزش‌های انسانی را زیر پا گذاشته و با سیاستی نژادپرستانه و تجاوزهای روزانه خود علیه ملت فلسطین، کرامت و آزادی آنان را نادیده می‌گیرد. ما در حمایت از مقاومت اسلامی لبنان به

رهبری سیدحسین نصرالله پیرو خط امام خمینی(ره) هستیم.

شیخ الزین خطاب به دشمنان تأکید کرد: آیا از سیدحسین نصرالله می‌خواهید که به خاطر حمایت از مسجدالاقصی و کلیسای «قیامت» عذرخواهی کند و سلاح را به زمین بیندازد تا دروازه‌های «بنت جبیل» و «صیدا» برای اجرای طرح‌های اسرائیل گشوده شود، بدانید که نصرالله همچنان رهبر مقاومت در رویارویی با اسرائیل غاصب خواهد بود. امام خمینی(ره) راهی برای ایجاد وحدت و همدلی در میان امت اسلامی نمی‌دیدند جز این که با آغازی قدرتمند نظامی اسلامی در ایران تأسیس کنند و در حقیقت ایشان انقلاب سیاسی را مقدمه‌ای برای تحقق وحدت اسلامی می‌دانست.

سخنگوی حزب همبستگی فرانسه تصریح کرد:

تصویر امام (ره)؛ نخستین تجربه آشنایی با اسلام

من در یک خانواده مسیحی متدین متولد شده بودم و هیچ آشنایی با اسلام نداشتم؛ ولی مشاهده تصاویر «پیرمردی روحانی از ایران» که وارد فرانسه شده بود، نخستین چیزی بود که مرا با مسلمانان آشنا کرد.

حاکم بر ایران بود. این خاطرات به صورت تصاویری کم رنگ در ذهن من جای گرفته اند و تصاویر پرنرنگی که در ذهن دارم، مربوط به یک مرکز فرهنگی اسلامی در حومه پاریس است. وی با اشاره به نحوه آشنایی خود با مسلمانان، عنوان کرد: هر صبح که از خانه بیرون می رفتم، یک روحانی مسلمان عمامه به سر از مقابلم رد می شد؛ این مرد معنویت عجیبی داشت و علی رغم این که سن و سالی از وی گذشته بود ولی نوع پوشش بسیار تمیز و مرتبش، راه رفتن آرام وی با یک عصای چوبی و طمأنینه خاصش، ذهن کنجکاو و کودکانه مرا مشغول می کرد.

صمیمیت میان مسلمانان؛ عامل جذب به اسلام

سخنگوی حزب همبستگی فرانسه اضافه کرد: البته مسئله مهم در آن زمان این بود که دیدن این روحانی با ریش های سفید و بلند، تصویر امام (ره) را در ذهن من زنده می کرد و همین مسئله باعث شد که من سال ها بعد به این نتیجه برسم که نخستین تجربه آشنایی من با اسلام، مشاهده تصاویر امام خمینی بود. تا جایی که به خاطر دارم، تنها گروه های فعال اسلامی در دوران کودکی من، سلفی ها بودند و فقط تعداد محدودی مسجد نیز در فرانسه وجود داشت و من که در یک خانواده کاتولیک بسیار

«لیویه لوموئن»، کارشناس مسائل خاورمیانه، دارنده مدرک دکتری در رشته ادیان شناسی است که پژوهش هایی درباره شیعه شناسی در دانشگاه سوربن انجام داده است. وی عضو حزب ملی جوانان در شهر «نانتتر» بود و هم اکنون سخنگوی حزب همبستگی فرانسه است که تبلیغات خود را بر روی «صهیونیست ستیزی» و مبارزه با اشغالگری بنیان نهاد.

حمایت مغرضانه رسانه های غربی از رژیم شاهنشاهی

وی با بیان این مطلب گفت: برای نخستین بار، امام خمینی (ره) را هنگامی که فقط یازده سال داشتم، در شبکه تلویزیونی فرانسه مشاهده کردم که خبر ورود ایشان به فرودگاه پاریس را پخش می کرد. در آن زمان فقط سه شبکه تلویزیونی در فرانسه وجود داشت و ما با تلویزیون های سیاه و سفید، این خبرها را تماشا می کردیم. البته هر سه این شبکه ها مدام گزارش هایی درباره امام (ره) پخش می کردند و من بی خبر از آنچه در اطرافم می گذشت، فقط این برنامه ها را نظاره می کردم.

لوموئن افزود: تیترو روزنامه ها را نیز به خاطر دارم که در کنار تصاویری از امام خمینی (ره)، مقالاتی نیز می نوشتند که البته اغلب آن ها مغرضانه و در جهت حمایت از رژیم شاهنشاهی

..

کسب نخستین اطلاعات درباره ماهیت صهیونیسم

لوموئن با اشاره به این که رسانه‌ها از زمان پیروزی انقلاب، تصویری نادرست از ایران به جهانیان ارائه داده‌اند، تصریح کرد: رسانه‌ها همگی تصویری نادرست از انقلاب اسلامی در ایران ارائه می‌دادند ولی در لابه‌لای این اخبار مغرضانه، از سیاست‌های ضدصهیونیستی امام خمینی(ره) هم صحبت می‌کردند و ما اطلاعاتی درباره ماهیت رژیم اسرائیل کسب می‌کردیم. البته پس از اینکه به دوره نوجوانی رسیدم، شخصیت عرفانی امام خمینی نیز مرا جذب کرد. توجه به اینکه امام چرا نوفل لوشاتورا که شهری با پیشینه‌ای معنوی و تاریخی برای فرانسوی‌هاست، انتخاب کرده بود، مرا بیش از پیش به فکر وا می‌داشت.

وی تأکید کرد: در هر حال، همه این خاطرات و تصاویر ذهنی، باعث شد که من در دوره جوانی بیش از پیش به انقلاب اسلامی علاقه‌مند شوم و به مطالعه درباره امام خمینی بپردازم. این که این روحانی مسلمان توانست فقط با سخنرانی‌های خود یک ملت را چنین به حرکت وادارد و سپس حکومتی اسلامی را جایگزین یک حکومت شاهنشاهی کند، بسیار جالب بود. نهایتاً این علاقه باعث شد که من برای دیدن منزل ساده امام خمینی به ایران سفر کنم و خاطرات کمرنگ ذهنم را با دیدن فضای معنوی این خانه بار دیگر زنده سازم.

متدین متولد شده بودم، رابطه چندانی با مسلمانان نداشتم.

وی با تأکید بر این که در دوران کودکی، صمیمیت میان مسلمانان وی را تحت تأثیر قرار داده بود، گفت: اولین آشنایی من با اسلام، پس از این ماجراها بود. یک روز به صورت تصادفی، مسیوم به مدرسه اسلامی که آن روحانی مسلمان مدیریتش را بر عهده داشت، افتاد و در آن‌جا در مراسم جشنی، با کیک و شیرینی از من پذیرایی شد و در جامعه سرد و بی‌روح آن دوره، چنین محفل گرمی مرا به شدت تحت تأثیر قرار داد.

وی ادامه داد: چندماه بعد شبکه‌های تلویزیونی گزارش دادند که امام خمینی به ایران بازگشت و حکومت شاهنشاهی سرنگون شد؛ بسیار متعجب بودم و از خودم می‌پرسیدم که این روحانی که روزنامه‌ها تا این حد وی را مورد حمله قرار داده بودند، چگونه توانست کاری به این بزرگی انجام دهد. کم‌کم پاریس پر شد از کسانی که پس از انقلاب به دلیل وابستگی به شاه از ایران گریخته بودند و اتفاقاً در محله «نوتردام» در مرکز پاریس ساکن بودند. در آن دوره، من به کافه یکی از دوستانم در این محله می‌رفتم و از نزدیک شاهد حضور این ایرانیان بودم که به گونه‌ای درباره انقلاب اسلامی صحبت می‌کردند که در ذهن همه ما نوعی ترس از ایران به‌وجود آمده بود.

۳

سپهر

عضو جنبش انصارالله تأکید کرد:

اندیشه‌های امام (ه)؛ محور شکل‌گیری جنبش یمن

یحیی محمد، فعال سیاسی یمن و عضو جنبش «انصارالله» عنوان کرد: اندیشه‌های روح‌بخش امام خمینی (ره) در زمینه مبارزه با استکبار جهانی، حمایت از مستضعفان و آزادگان و اجرای عدالت، محور و مبنای جنبش انقلابی یمن است.

یحیی محمد یادآور شد: انقلاب اخیر یمن و پیروزی که انقلابیون کسب کردند با الگوگیری و پیروی از انقلاب اسلامی ایران محقق شد و انقلاب یمن قدم به قدم از انقلاب اسلامی ایران متأثر است و خط مشی انقلاب ایران را پی گرفته است.

الگوگیری انقلاب‌های عربی از ایران

این فعال سیاسی یمن، حمایت از فلسطین و مقابله با رژیم اشغالگر قدس را یکی از اصول مهم انقلاب اسلامی ایران دانست و گفت: هر چند که غرب در سه دهه گذشته با ادعای روند سازش، تلاش کرده تا این مهم را از میان ملت‌های منطقه دور سازد، اما انقلاب‌های عربی نشان داد که این کشورها نیز با الگوگیری از ایران، دشمن اصلی خود یعنی رژیم صهیونیستی را شناخته و خواستار مقابله با آن هستند.

یحیی محمد در خصوص مبارزه و نقش انقلاب اسلامی ایران در مواجهه با اسلام‌هراسی و رشد اسلام‌گرایی گفت: انقلاب اسلامی ایران که اصلی‌ترین هدف آن آزادی و آزادی است، اساسی‌ترین رکن مبارزه با اسلام‌هراسی در جهان اسلام بشمار می‌رود.

«یحیی محمد»، فعال سیاسی یمن و عضو جنبش «انصارالله» این کشور اظهار کرد: انقلاب اسلامی ایران که به رهبری امام خمینی (ره) به پیروزی رسید، انقلابی در جهت مبارزه با استعمار و استکبار جهانی بود و این انقلاب کمک به مستضعفین و مظلومین و آزادگان جهان را یکی از اهداف و رسالت‌های مهم خود معرفی کرد.

انقلاب یمن قدم به قدم از انقلاب ایران متأثر است

عضو جنبش انصارالله یمن آمریکا را دشمن نخست مسلمانان جهان خواند و گفت: دولت‌های حاشیه خلیج فارس نیز مزدوران آمریکا هستند که در دشمنی با اسلام کمتر از استکبار جهانی نیستند و در حقیقت اینان هستند که باعث تشدت و تفرقه جهان اسلامی شده‌اند. وی در خصوص تأثیر اندیشه امام خمینی (ره) بر انقلاب یمن گفت: کافی است که بگویم حرکت و جنبش انقلابی یمن، با الهام از اندیشه امام خمینی (ره) آغاز شده و خواست اصلی انقلابیون اجرای عدالت و دموکراسی در کشور، کوتاه کردن دست قدرت‌های جهانی از یمن و حفظ استقلال است.

استاد دانشگاه هند بیان کرد:

امام خمینی (ره): پرچم‌دار مقابله با امپریالیسم

امام خمینی (ره)، بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی ایران، رهبری بود با وسعت نظر و بینش صحیح نسبت به جهان که توانست با استعمارطلبی و امپریالیسم کشورهای غربی مقابله کند و پرچم مقابله با امپریالیسم در جهان را در دست بگیرد.

راهی برای تسلط بر ایران است و یکی از دلایل دخالت آن‌ها در امور سوریه و درگیری‌های این کشور نیز همین است. محمد نظر الباری گفت: استعمارگران غربی می‌خواهند با عبور از دمشق راهی برای اعمال فشار بر ایران باز کنند. در سوریه گروهی موسوم به «جنگجویان آزادی» که زیر پرچم ارتش آزاد سوریه فعالیت می‌کنند، تروریست‌های استخدام شده‌ای هستند که برای آمریکا، عربستان و اسرائیل از دو دهه پیش تاکنون کار می‌کنند

«محمد نظر الباری»، استادیار گروه تاریخ دانشگاه «کارناتاکا» هند تصریح کرد: سیاست‌های امام راحل که در حال حاضر نیز از سوی رهبری جمهوری اسلامی دنبال می‌شوند، دلیل اصلی تبدیل شدن ایران به قدرت اول خاورمیانه است. وی ادامه داد: استراتژی‌ها و روش‌های رهبری امام خمینی (ره) که امروز نیز همچنان مورد استفاده قرار می‌گیرد، ایران را به یکی از کشورهای قدرتمند و مطرح امروز تبدیل کرد.

شکل‌گیری انقلاب عامل آشنایی دنیا با قدرت اسلام

وی افزود: این گروه‌های تکفیری و سلفی با انجام جنایت‌های مختلف از جمله اهانت به مقدسات مانند هتک حرمت «حجر بن عدی»، درصدد ایجاد فضایی ناآرام برای پیشبرد اهداف این کشورها هستند.

استادیار رشته تاریخ دانشگاه کارناتاکا در پایان گفت: از زمان انقلاب اسلامی ایران، دنیا با قدرت اسلام و اتحاد مسلمانان آشنا شد و از آن زمان تلاش برای ایجاد تفرقه میان مسلمانان و پیاده‌کردن نقشه‌هایی برای بدنام کردن مسلمانان آغاز شد. اجرای نقشه‌هایی به نام مسلمانان و استفاده از این فضاها برای اهانت به قرآن و اسلام و تحت فشار قرار دادن مسلمان از جمله این اقدامات است.

نقش مستضعفان در شکل‌گیری انقلاب

استاد دانشگاه هند افزود: یکی از نکات جالب توجه در مورد انقلاب اسلامی ایران این است که مستضعفان و محرومان جامعه نیز نقش مهمی در شکل‌گیری انقلاب و براندازی حکومت شاهنشاهی به رهبری امام خمینی (ره) ایفا کردند. وی عنوان کرد: توجه این رهبر فرزانه به اقشار ضعیف جامعه و اهمیت بالای این اقشار نزد ایشان یک نمونه متعالی برای دولت‌های سراسر جهان است. از دیگر نکات مورد توجه در مورد انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی، تأثیر عمیق آن بر جهان اسلام است که امروز با گذشته چند دهه از آن، همچنان این تأثیر در کشورهای اسلامی احساس می‌شود. این استاد دانشگاه تصریح کرد: غرب در تلاش برای پیدا کردن

قاری اهل تسنن عراق مطرح کرد:

جهانی سازی فرهنگ قرآن کریم؛ دستاورد انقلابی امام

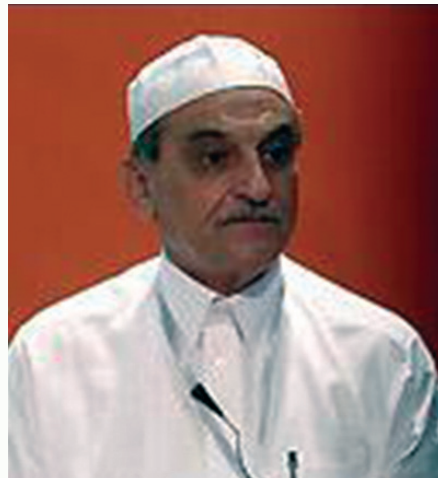
۸۰

سوره

پس از پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام (ره)، فعالیت های شاخصی در مسیر نشر و جهانی کردن فرهنگ قرآن صورت گرفت؛ فعالیت هایی که در نوع خود کم نظیر بوده و پیشگامی این کشور در این عرصه را نشان می دهد.

در ابتدا توضیحی درباره فعالیت های قرآنی خود بفرمایید که علاقه مندان بیشتر با شما آشنا شوند؟

– من در حال حاضر به عنوان امام جماعت و خطیب در اداره اوقاف اهل تسنن عراق مشغول فعالیت هستیم، برنامه «ورتل القرآن ترتیلا» در رادیو «الفرقان» را نیز اجرا می کنم، در مسابقات بسیاری از کشورهای جهان همچون کویت، اردن، مالزی، هند و افغانستان حضور داشته ام و مسابقات را داوری کرده ام.

فعالیت های قرآنی ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) را چگونه ارزیابی می کنید؟

– من چندین بار به ایران آمده و این کشور را از نزدیک دیده ام و همچنان دوست دارم به ایران سفر کنم، من به خاطر شرکت در همایش های قرآنی و اسلامی به این کشور آمده و در طول سفرهایم حرم مطهر امام رضا (ع) و حضرت معصومه (س) را زیارت و از اماکن و مؤسسات حفظ و آموزش قرآن این کشور بازدید کردم که برایم خاطره خوبی بود.

حقیقتاً جمهوری اسلامی ایران تلاش های زیادی در مسیر نشر قرآن و فعالیت هایی در زمینه ترتیل و تجوید این کتاب مقدس انجام داده است، من تعاملاتی با قاریان مشهور ایرانی داشته ام، قاریانی که فعالیت های شاخص آنان پیشرفت و شکوفایی برنامه های قرآنی در ایران پس از انقلاب اسلامی را نشان می دهد، از سوی دیگر این کشور همواره میزبان قاریان مشهور جهان اسلام بوده و به شایستگی از آنان پذیرایی می کند.

انقلاب اسلامی که در سپیده دم ۲۲ بهمن ماه سال ۱۳۵۷ در سرزمین ایران به رهبری پیامبرگونه امام خمینی (ره) طلوع کرد و «عجاز بزرگ قرن» را رقم زد، دستاوردهای فراوان و بی سابقه ای را در حوزه های گوناگون به ارمغان آورد. یکی از مهم ترین دستاوردها، پیشرفت کشور در عرصه فعالیت های قرآنی و رسیدن به شکوفایی و نهضتی منحصر بفرد در این حوزه بود.

به همین مناسبت، گفت و گویی با شیخ محمد سعید عبدالله النعمی، قاری اهل تسنن عراق، مدرس زبان عربی، تربیت اسلامی و علوم قرآنی و از قاریان رادیو و تلویزیون «الفرقان» این کشور انجام شد که مشروح این گفت و گو را در ادامه می خوانید:

کردند، آیت‌الله خامنه‌ای مردی فاضل و عالم است. ما در عراق هم با شخصیت‌های شیعی فعال در حوزه قرآن و برنامه‌های قرآنی دیدار می‌کنیم، این دیدارها مایه خرسندی است و از خداوند می‌خواهم که بهترین پاداش‌ها را نصیب چنین شخصیت‌هایی کند

به نظر شما ایران در طول بیش از ۳ دهه پس از پیروزی انقلاب اسلامی تا چه میزان در اجرای برنامه‌های قرآنی در بخش‌های مختلف جهان اسلام موفق بوده است؟

– ایران در این عرصه هم موفقیت‌هایی داشته است، من در این باره مقاله‌ای نوشته‌ام که در آن علاوه بر موفقیت‌های قرآنی ایران در خارج از این کشور، زندگی‌نامه شیخ ابوالعینین شعیش؛ قاری فقید مصری را نیز بررسی کرده‌ام.

در این مقاله نقش ایران در تقویت جایگاه قرآن تبیین شده است، ایران حقیقتاً تلاش‌های زیادی در این عرصه انجام داده، تلاش‌هایی که پاداش آن در روز قیامت محفوظ است، صاحبان چنین فعالیت‌هایی نزد پروردگار جایگاه والایی دارند.

برخی معتقدند که اهتمام ویژه به قراء و قرائت قرآن پس از پیروزی انقلاب اسلامی منجر به انتقال مکتب قرائت از مصر به ایران شد، نظر تان در این زمینه چیست؟

– من با بسیاری از قاریان مصری که در ایران به عنوان میهمان حضور یافته‌اند، تعامل داشته‌ام، بنابراین این گونه حضورها نشان‌دهنده ارتباط خوب ایران با قاریان مصری است و نشان می‌دهد که جمهوری اسلامی ایران همواره در عرصه آموزش قرآن و فعالیت‌های قرآنی تلاش‌های زیادی انجام داده و در مسیر قرآن پیش می‌رود.

سطح بالای قاریان ایرانی و کسب رتبه‌های برتر در بسیاری از مسابقات بین‌المللی قرآن از سوی قاریان ایرانی بیانگر اهتمام ویژه به قرائت قرآن پس از پیروزی انقلاب اسلامی است.

من بارها به رایزنی فرهنگی ایران در بغداد مراجعه و مشتاقانه خواستار سفر به ایران شده‌ام تا برای چند روز هم که شده بتوانم در این سرزمین حضور یابم و بیش از پیش با نسخ خطی قرآنی و نمایشگاه‌های قرآنی که ایران برگزار می‌کند، آشنا شوم.

همان‌طور که می‌دانید سالانه تعداد زیادی از چهره‌های قرآنی که از کشورهای مختلف به ایران می‌آیند، از نزدیک با رهبر معظم انقلاب اسلامی دیدار می‌کنند، نظر تان در این باره چیست؟

– من آخرین باری که به ایران آمدم (دو سال پیش) با معظم له از نزدیک دیدار داشتیم، ایشان به عنوان رهبری مسلمان با من صمیمانه رفتار

پژوهشگر و نویسنده مصری تبیین کرد:

تاسیس نظام اسلامی؛ راهبرد امام در وحدت امت اسلام

امام (ره) برای ایجاد وحدت و همدلی در میان امت اسلامی راهی نمی‌دیدند جز این‌که با آغازی قدرتمند در این راستا نظامی اسلامی در ایران تأسیس کنند که برای تحقق این هدف با تمام توان خود تلاش کرد، لذا می‌بینیم که طرح اصلاحی امام خمینی (ره) مبتنی بر چنین رویکردی بود.

۸۲

سجده

آن را بنیان نهادند کامل‌ترین، مستحکم‌ترین و عمیق‌ترین دین آسمانی است؛ بنابراین می‌توان آن را کامل‌ترین، مستحکم‌ترین و عمیق‌ترین انقلابی دانست که توانست وجه انسانیت را زنده کند.

امام راحل (ره) بر اساس چنین پیش‌فرض‌هایی اعتقاد داشتند که عقل و شرع مقدس اسلام بر ما واجب ساخته‌اند که حکومت‌ها را به حال خود رها نکنیم و اگر طبق موازین اسلامی عمل نکردند با تمام توان در مقابل آن‌ها بایستیم، اما سؤال اساسی که این مقاله در صدد پاسخ به آن است این‌که چرا امام خمینی (ره) چنین استراتژی را معرفی کرده است؟

نخستین مطلبی که در پاسخ به این سؤال باید به آن اشاره کرد این است که سرکار ماندن چنین حکومت‌هایی که احکام شریعت مقدس اسلام را تطبیق نمی‌دهند به صورت مستقیم در عقب‌ماندگی همه جوامع اسلامی تأثیر دارد و علاوه بر عقب‌ماندگی جوامع اسلامی، وجود این حکومت‌ها مانع اتخاذ گام‌های اساسی در شکل‌گیری وحدت اسلامی جامع و فراگیر در میان همه جوامع اسلامی یا حداقل در میان برخی از آن‌ها می‌شود و همان‌گونه که امام خمینی (ره) اعتقاد داشتند ضرورت ایجاد انقلاب از محتوای متونی که ویژگی‌های نظام حکومت در کشور اسلامی را توصیف می‌کند، نشئت می‌گیرد و اگر نظامی طبق قوانین اسلامی که توانایی برآورده کردن تمام نیازهای انسان در تکوین نظام اجتماعی کامل، فعالیت‌های انسان در جنگ و صلح، روابط بین‌الملل، برخورد با مسائل حقوقی، کشاورزی، ازدواج، وظایف والدین و فرزندان در نظام خانواده را دارد، عمل نکند، ضرورت انقلاب در آن به وجود می‌آید.

امام خمینی (ره) نظام‌هایی که طبق شریعت اسلامی عمل نمی‌کردند را رژیم‌های مشرکی می‌دانستند که در رأس آن‌ها طاغوت قرار دارد؛ زیرا به نظر ایشان قرآن کریم که کتاب آسمانی و از سوی خداوند نازل شده است به اضافه سنت نبوی (ص)، تمامی احکام و ساختارهایی که می‌توانند دیدگاه اسلامی در حوزه حکومت را عملی کنند، عرضه کرده‌اند.

حسن عبد ربه المصری؛ پژوهشگر و نویسنده مصری در یادداشت اختصاصی به تحلیل رویکرد سیاسی امام خمینی (ره) در تحقق وحدت امت اسلامی پرداخته است که متن کامل آن را در ادامه می‌خوانیم:

همان‌گونه که از بررسی اندیشه امام خمینی (ره) به دست می‌آید، انقلاب سیاسی مقدمه‌ای لازم برای تحقق هرگونه وحدت اسلامی است و اگر نتیجه انقلاب را تغییر وضع موجود در نظر بگیریم، پس می‌توانیم آن را با نزول ادیان آسمانی شبیه بدانیم؛ زیرا ادیان الهی نیز هدف ایجاد انقلابی علیه وضع موجود و ایجاد فضایی جدید بر طبق معیارهایی که خداوند آن‌ها را وضع کرده است، دنبال می‌کنند.

دین مبین اسلام البته آن‌گونه که حضرت محمد (ص) پایه‌های

مذاهب اسلامی مختلف راه را به روی آنانی که علیه دین مقدس اسلام دروغ‌فکنی می‌کنند و آن را نه دین واحد بلکه چندین دین معرفی می‌کنند، خواهد بست.

سخنرانی‌های مکرر امام راحل (ره) درباره تقریب مذاهب اسلامی، یگانه بودن دین مبین اسلام در اعتقاد، عمل و احکام را ثابت می‌کند و اسلام را دین واحدی که منابع آن قرآن و سنت نبوی هستند، معرفی می‌کند و در حقیقت، وحدت تنهاراه رسیدن امت اسلامی به خیر و صلاح است و راهی برای رسیدن به این وحدت وجود ندارد جز همان که امام خمینی (ره) فرموده‌اند.

۸۳

سپهر

با توجه به این اعتقاد، مسلمانانی که در سایه چنین نظام‌هایی زندگی می‌کنند باید به رهیافت‌های امام خمینی (ره) توجه نموده و برای از میان برداشتن شرک به انقلاب دست بزنند تا بتوانند در سایه یک نظام اسلامی فرزندی را پرورش دهند که هیچ‌گاه به نظام مشرک و طاغوتی دیگری اجازه روی کار آمدن ندهند.

نظام جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر نقش مهم و فعال حوزه علمیه برای محافظت از وجود ایران در دایره تمدن اسلامی تلاش کرد و همواره در کنار تأکید بر اسلامی بودن کشور بر ضرورت ایجاد وحدت اسلامی در سراسر جهان اسلام تأکید ویژه‌ای داشت و برای از میان بردن تفرقه مذهبی، قومی و منطقه‌ای بسیار تلاش کرد.

امام (ره) راهی برای ایجاد وحدت و همدلی در میان امت اسلامی نمی‌دیدند جز این که با آغازی قدرتمند در این راستا نظامی اسلامی در ایران تأسیس کنند که برای تحقق این هدف با تمام توان خود تلاش کند، لذا می‌بینیم که طرح اصلاحی امام خمینی (ره) مبتنی بر چنین رویکردی بود.

طرح اصلاحی امام خمینی (ره) ایران را در دایره اسلام و تمدن اسلامی حفظ کرد، با وجود این که کشورهای استعماری برای خارج کردن این کشور از دایره تمدن اسلامی تلاش‌های فراوانی کرده بودند.

نظام جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر نقش مهم و فعال حوزه علمیه برای محافظت از وجود ایران در دایره تمدن اسلامی، تلاش کرد و همواره در کنار تأکید بر اسلامی بودن کشور بر ضرورت ایجاد وحدت اسلامی در سراسر جهان اسلام تأکید ویژه‌ای داشت و برای از میان بردن تفرقه مذهبی، قومی و منطقه‌ای بسیار تلاش کرد.

به نظر امام خمینی(ره) ایجاد وحدت اسلامی، یک «فریضه الهی» است و گروه‌بندی‌های بین‌المللی که با جوامع اسلامی دائماً بر سر ثروت‌ها و آینده خود در نزاع هستند و نیز بحران‌هایی که امنیت و ثبات در جوامع اسلامی را دائماً تهدید می‌کنند و در رأس آن‌ها تهدید صهیونیستی قرار دارد، وحدت را به واجب دینی تبدیل ساخته است.

وحدت اسلامی از نظر امام راحل (ره) مفهومی اجتماعی است و به وجود نخواهد آمد مگر آنکه رهبر و ملت هر کدام به اندازه توان و قدرت خود در تشکیل و پیشبرد آن تلاش کنند و این دقیقاً همان مسئله‌ای است که بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران مدام بر آن تأکید داشتند. در همین جا باید نکته‌ای را متذکر شوم و آن این است که حکمفرما شدن وحدت، صلح و آرامش بین پیروان

اندیشمند تونسی:

امام (ره)؛ عارفی که صحنه اجتماع را ترک نکرد

سیدزهییر مسیلینی اظهار کرد: حضرت امام خمینی را باید عارفی دانست که به جای گوشه نشینی به صحنه اجتماعی و سیاسی آمد.

۸۴

سیدزهییر

سبک زندگی و الگوی رفتاری

نویسنده «آشنایی با سیر تطور مذاهب فقهی» گفت: بعد سوم بعد رفتاری است. ما با حضرت امام زندگی نکرده‌ایم و از نزدیک ایشان را ندیده‌ایم و از این فضا محروم بوده‌ایم اما با توجه به آن چیزی که از اساتیدمان شنیدیم، بعد رفتاری حضرت امام (ره) زبانزد عام و خاص بود. هم با خانواده، هم با همسایه‌ها، هم با مسئولان کشور و نظام. در واقع هر کدام هم متناسب با سطح خودش، متناسب با جایگاه خودش بود و امام (ره) رفتاری که از یک عالم دینی انتظار می‌رود، با مردم، ملت و مسئولین داشت.

سیدزهییر مسیلینی ادامه داد: بعد چهارم که به صورت آشکار و روشن در زندگی حضرت امام (ره) دیده می‌شود، ساده‌زیستی است. معمولاً ما اگر بررسی کنیم از گذشته تا به امروز، پادشاهان، رؤسا و مسئولان بزرگ در هر نظام در واقع در بالاترین جایگاه زندگی می‌کنند و پس از رسیدن به قدرت بیشترین امکانات را برای خود و خانواده خود جمع‌آوری می‌کردند. اما بررسی زندگی فردی و خانوادگی حضرت امام خمینی (ره) قبل از انقلاب و بعد از انقلاب چه زمانی که طلبه بوده، چه زمانی که عالم دین بوده در حوزه و چه زمانی که رهبر مسلمانان بود و در بالاترین نقطه از نظام قرار داشت، هیچ تفاوتی نکرده بود.

فیلسوف هم بود، به همان اندازه که فیلسوف بود سیاستمدار نیز بود. این جامعیت علمی حضرت امام (ره) اگر مبالغه نباشد، می‌توان گفت منحصر بفرد یا کم‌نظیر است و در طول تاریخ علمای اسلام کمتر دیده شده که شخصیتی که در حوزه تحصیل و رشد یافته باشد، در همه زمینه‌های جدید و معاصر و سنتی تسلط بر علوم داشته باشد. این یک بُعدی است که در شخصیت حضرت امام (ره) به صورت آشکار نمود داشت.

بعد عرفانی و سلوکی

مسیلینی گفت: بعد دوم بعد عرفانی و سلوکی است. معمولاً در جهان اسلام چه اهل سنت و چه اهل تشیع عرفا و متصوفان مشهور به اختفا و گوشه‌گیری و مشغول مسائل عبادی و عرفانی هستند ولی حضرت امام (ره) ضمن اینکه بعد عرفانی شخصیت‌شان بسیار قوی و حائز اهمیت بود، اما صحنه اجتماعی و سیاسی را خالی نگذاشت و رها نکرد. ضمن اینکه بعد عرفانی، تعبدی و سلوکی را رعایت می‌کرد در مسائل سیاسی و اجتماعی هم حضور داشت که اگر این تشبیه درست باشد یک وجه شباهتی با حضرت امام علی (ع) وجود دارد. حضرت امام علی (ع) ضمن اینکه یک مسلمان متعبد و یک بنده خدا به معنی واقعی کلمه بود اما اهل جهاد، اهل سیاست، اهل اجتماع و اهل صحنه بود.

سیدزهییر مسیلینی، اندیشمند اهل تونس، دارای دکترای کلام اسلامی بیان کرد: شخصیت دینی و سیاسی حضرت امام (ره) را می‌توان در ابعاد مختلف بررسی کرد؛ ۵ بُعد بارز در شخصیت حضرت امام (ره) دیده می‌شود که هم حضرت امام (ره) در آنجا موفق بوده و هم اینکه می‌تواند به عنوان یک الگو برای دیگران باشد.

جامعیت علمی

وی افزود: بعد اول بحث جامعیت علمی است. اگرچه حضرت امام خمینی (ره) یک روحانی و یک حوزوی و یک فقیه بود اما در واقع تعصب خاصی به یک رشته خاص و یک علم خاصی نداشت. در همه زمینه‌ها صاحب‌نظر بود. به همان اندازه که فقیه بود، متکلم هم بود، به همان اندازه که متکلم بود

نظم و انضباط رفتاری

وی گفت: بعد پنجم هم که ما از اساتید و بزرگان خود خیلی شنیده‌ایم، بحث نظم و انضباط حضرت امام(ره) است که برای ما قابل توجه است که امام در برنامه‌ریزی‌های خود چه فردی، چه خانوادگی و چه اجتماعی بسیار دقیق بود. حضرت امام(ره) با وجود همه مشغله‌ها و اینکه همین ۲۴ ساعتی که ما هر روز داریم، داشتند اما چون منظم بود به همه کارها می‌رسید و عبادت و امور خانوادگی فدای کارهای دیگر نمی‌شد. امروز وقتی به مسئولان ادارات و جاهای دیگر نگاه می‌کنیم این ویژگی در آن‌ها کمتر دیده می‌شود یا به کار اداری و یا به خانواده خود ظلم می‌کنند. اگر انسان نظم و انضباط حضرت امام(ره) را داشته باشد به همه کارها می‌تواند به نحو احسن برسد.

اندیشمند تونسوی گفت: شاید برای ما که خارج از ایران هستیم این مسئله را بهتر از خود ایرانی‌ها بتوانیم درک و لمس کنیم. ما قبل از انقلاب اسلامی ایران در خیلی از

کشورها از جمله در کشور ما تونس از عنوان کردن هویت مسلمانی خرسند نبودند ولی با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، مسلمان‌ها سرشان را بالا بردند و با افتخار می‌گفتند که ما مسلمان هستیم. با افتخار از اسلام و دین خودشان دفاع می‌کردند. همه پیروزی‌هایی که برای جنبش‌های اسلامی در جهان اتفاق افتاد، مرهون زحمات حضرت امام(ره) و انقلاب اسلامی ایران است. انسان افتخار می‌کند که مسلمان است و می‌تواند هم با دین خود و هم با ملت‌های مسلمان حرفی برای جهانیان داشته باشد.

تأثیرات انقلاب اسلامی در جهان اسلام

وی افزود: در کشور تونس مردم نسبت به انقلاب اسلامی ایران دیدگاه مثبتی دارند و البته کسانی هم هستند که دیدگاه مثبتی ندارند که در حقیقت تحت تأثیر تبلیغات ضدایرانی هستند. ولی بسیاری از مردم تونس که مسلمان هستند نسبت به انقلاب

اسلامی ایران و نسبت به پیشرفت‌هایی که در سال‌های اخیر در این کشور انجام شده و تجاری که به دست آورده، دید مثبتی دارند و ما وقتی به تونس می‌رویم مردم از ما می‌خواهند که از ایران و علوم که به دست آورده‌اند برای آن‌ها بگوییم. آن‌ها انتظار دارند که جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک نظام اسلامی که امروز قدرتمند است از سایر مسلمانان کشورهای دیگر هم حمایت کنند و پشتیبان آنان باشند.

نویسنده کتاب‌های «آشنایی مقدماتی با فلسفه اسلامی» در پایان گفت: دیدگاه امام خمینی(ره) این بود که جهان اسلام در نقطه قوت همه منابع انسانی، منابع طبیعی و منابعی است که برای پیشرفت علمی و انسانی لازم است فقط تنها مؤلفه لازم برای استفاده از همه این‌ها اتحاد است. ما باید اختلافات مذهبی، قومیتی و عقیدتی را کنار بگذاریم در مشترکات دینی متحد باشیم و دستورات الهی را عمل کنیم. قطعاً با تبعیت از این دیدگاه بر استکبار پیروز می‌شویم.

کارشناس مرکز مطالعات خاورمیانه لندن مطرح کرد:

همسویی انقلاب امام(ره) با مکتب حسینی

امام خمینی(ره) رهبری ظلم‌ستیز بود که با تمسک به مکتب امام حسین(ع) رژیم طاغوتی شاه را سرنگون کرد و انقلاب اسلامی ایران را به ارمغان آورد. انقلابی که الگویی برای ملت‌های آزادی‌خواه و مخالف دیکتاتوری و ظلم است.

۸۶

سجده

شاهد آن هستیم، از باورها و اندیشه‌های این رهبر بزرگ الهام گرفته است، وی مقابل دیکتاتوری شاه و رژیم طاغوت که با طرح آمریکا در منطقه مرتبط بود، ایستاد و این رژیم را سرنگون کرد.

طالب العواد همچنین بیان کرد: امام خمینی(ره) با ایستادگی در برابر دستگاه امنیتی و نظامی «ساواک» که از سوی «سی آی ای» (سازمان جاسوسی آمریکا) و «موساد» (سازمان اطلاعات خارجی رژیم صهیونیستی) حمایت می‌شد، این مسأله را ثابت کرد که کسی که به عقیده و راه خود ایمان دارد و مطمئن است، پیروز خواهد شد.

امام خمینی(ره)؛ مدافع آزادی

العواد تأکید کرد: امام خمینی(ره) بهترین الگو برای رهایی از بردگی است که با عمل به سیره علوی در راه حمایت از مظلومان گام برداشت، این رهبر بزرگ تنها محدود به طایفه یا گروهی خاص (شیعیان) نیست، وی یک انقلابی مقتدر بود که نقشی مهم و بسزایی در راه حفظ وحدت و اتحاد مسلمانان و برافراشتن پرچم اسلام ایفا کرد.

این پژوهشگر و تحلیلگر سیاسی خاطر نشان کرد: با توجه به شخصیت تأثیرگذار و مهم امام خمینی(ره)، شایسته

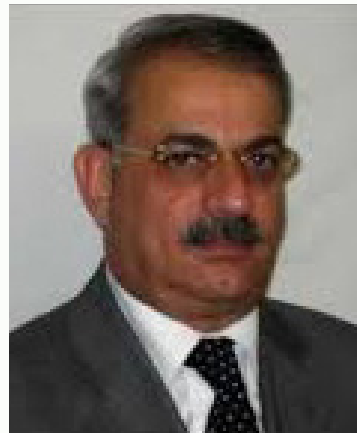
و بهترین الگو در تمامی جنبه‌های زندگی به ویژه در مسائل اعتقادی و دینی بود.

العواد همچنین با تأکید بر این که افکار امام خمینی(ره) الهام گرفته از مکتب حسینی است، تصریح کرد: یاد امام خمینی(ره) برای همیشه در تاریخ جاودانه خواهد ماند و اندیشه‌های امام(ره) در طول قرن‌های متمادی الگویی برای ملت‌های آزادی‌خواه، دوستدار محبت و صلح و مخالف حکام زورگو و جنایتکار خواهد بود.

کارشناس امور ایران مرکز مطالعات خاورمیانه لندن خاطر نشان کرد: امام خمینی(ره) به عنوان رهبری صبور، مقاوم و نوآور، با وجود ۱۴ سال تبعید و دوری از وطن، در مسیر انقلابی خود ثابت قدم بود، وی اول با ایمان به باورهای خود سپس با کمک ملت ایران توانست، انقلاب اسلامی ایران را به عنوان تحولی بزرگ و ماندگار رقم بزند.

لزوم ترجمه آثار امام(ره)

وی با اشاره به تأثیرپذیری انقلاب‌های منطقه از حرکت و جنبش آزادی‌خواهانه امام خمینی(ره)، یادآور شد: امام(ره) با مبارزه طلبی و ایمان و عقیده‌ای راسخ و استوار، دستاوردی بزرگ به ارمغان آورد، تمامی جنبش‌های آزادی‌خواهانه در منطقه و انقلاب‌های کشورهای عربی که امروز

طالب العواد، کارشناس امور ایران در مرکز «مطالعات خاورمیانه» لندن در توصیف شخصیت امام(ره) گفت: امام خمینی(ره) اندیشمندی برجسته بود که مراتب بالایی از علم، فرهنگ و مبارزه‌طلبی طی کرد، وی دانش‌آموخته مکتب امام حسین(ع) و امام علی(ع) بود که به رهبری جهانی تبدیل شد، اندیشمندی که در مسیر انقلابی خود، با تمسک به قرآن و آموزه‌های اسلامی با اندیشه‌های ضد اسلامی مبارزه کرد.

طالب العواد در ادامه افزود: امام خمینی(ره)، اندیشمندی معاصر بود که با نشر افکار و اندیشه‌های اسلام اصیل و آغاز حرکتی انقلابی، برای خدمت به بشریت تلاش کرد، وی به عنوان مبارزی تاریخی، تغییری بزرگ در جنبش‌های دفاع از مظلومان و مدافعان آزادی رقم زد

اندیشه‌های امام(ره) بهره‌مند خواهند شد.

امام(ره)؛ رهبری مخالف بردگی

وی در پایان بر ضرورت نشر آثار و اندیشه‌های امام خمینی(ره) برای تمام بشریت به عنوان رهبری مدافع آزادی و مخالف ظلم و بردگی تأکید کرد.

بیش از پیش وارد عمل شده و آثار آن رهبر فرزانه را ترجمه کنند، زیرا بشر امروز به بهره‌مندی از اندیشه‌های امام(ره) که در عصر سلطه نیروهای امپریالیسم بر انسان و بی‌توجهی ابرقدرت‌ها به حقوق بشر مطرح شد، نیاز دارد.

العواد با اشاره به فرموده رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای(مد ظله‌العالی) مبنی بر این که «امام خمینی(ره) یک حقیقت همیشه زنده است»، بیان کرد: این جمله نشان می‌دهد که سیره و سلوک این مرد بزرگ جاودانه است و این رهبر بزرگ در دل‌های همه انسان‌های شریف و آزاده زنده خواهد ماند و نسل‌های آینده نیز از شخصیت و

است که وی را رهبری برای همه بشریت بدانیم، زیرا امام(ره) برای احیای ارزش‌های انسانی و نجات انسان از ظلم و بردگی تلاش کرد، بنابراین بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران، رهبری فرااسلامی است که اندیشه‌هایش در میان جوامع بشری خواهان صلح و عدالت، انعکاس یافته است.

لزوم ترجمه آثار امام(ره)

طالب‌العواد در ادامه با تأکید بر ضرورت ترجمه آثار و اندیشه‌های امام خمینی(ره) به زبان‌های مختلف، اظهار کرد: این آثار آن‌گونه که باید به زبان‌های زنده دنیا ترجمه نشده است، بنابراین مؤسسات فرهنگی و مراکز انتشاراتی ایران باید

پژوهشگر و فعال رسانه‌ای عراق عنوان کرد:

امام (ره)؛ مؤسس گفتمان رسانه‌ای اسلامی

امام خمینی (ره) در ابتکار و به‌کارگیری اصطلاحات رسانه‌ای اسلامی که اکنون در رسانه‌های جهان اسلام بسیار متداول است، پیشگام بوده و به حق می‌توان ایشان را مؤسس زبان رسانه‌ای اسلامی جدید در عصر حاضر دانست.

سوره

بود و بیشتر اصطلاحات غربی و یا ترجمه آن‌ها که در رسانه‌های غرب متداول بود، در جهان اسلام مورد استفاده قرار می‌گرفت.

وی افزود: بنابراین رسانه‌های اسلامی از داشتن اصطلاحاتی قوی که ریشه در فکر و اندیشه اسلامی داشته باشد، محروم بودند و متأسفانه بیشتر اصطلاحات از غرب گرفته شده بود.

الخطیب در ادامه خاطرنشان کرد: در این راستا می‌توان به برخی از این اصطلاحات اشاره کرد که از جمله آن «بنیادگرایی» است که این ترجمه اصطلاح لاتینی مسیحی «fundamentalist» است، که برای گروه‌های متعصب مسیحی در قرن وسطی بکار برده می‌شد، و هیچ ارتباطی با واژه بنیادگرایی در دین اسلام ندارد، اما با تلاش‌های رسانه‌ای غرب در ترویج این گونه اصطلاحات، توانستند بنیادگرایی را به عنوان واژه مترادف با تحجر و تندروی، جا بدهند در حالی که این لفظ در زبان و فرهنگ اسلام معنای دیگری دارد.

سر دبیر مجله «الوان کونیة» چاپ لندن افزود: از دیگر واژه‌ها، واژه «جهان سوم» (the third world)، است که یک اصطلاح سیاسی که جهان را بر اساس ارباب و بنده تقسیم می‌کند، همچنین واژه «تروریسم» (terrorism) نیز یک واژه غربی است که به هرگونه عملکرد یا تهدید برای ترساندن و یا آسیب رساندن به شهروندان، حکومت و یا گروه‌ها و شخصیت‌های سیاسی گفته می‌شود.

وی افزود: این اصطلاحات رسانه‌ای وارد شده در رسانه اسلامی در معنا مشترک و در مفهوم متفاوت که این تاثیر

علاء الخطیب از فعالان رسانه‌ای عراق و عضو هیئت مؤسسان شورای اقلیت شیعی در هلند است و از جمله تألیفات ایشان می‌توان به کتاب‌های «الإسلام فی هولندا»، «اهل البيت (ع) وأثرهم فی بلاد المغرب» و «الفکر الإقتصادي بین الإمام الصدر و النورسی»، اشاره کرد؛ وی همچنین، در همایش تقریب میان مذاهب اسلامی در لندن و همایش علمی در دانشگاه هلند مشارکت داشته است.

علاء الخطیب، پژوهشگر و فعال رسانه‌ای عراق، مدیر دفتر مؤسسه کانادایی (دار الحکمة) در لندن با بیان این مطلب گفت: در آغاز فعالیت‌های رسانه‌ای، جهان اسلام با بحران گفتمان رسانه‌ای و مشکل کمبود اصطلاحات رسانه‌ای مواجه

سخنرانی‌های خود به کار برده می‌توان به کارگیری واژه مستضعفان، به جای واژه فقیران یا طبقه محرومان اشاره کرد؛ تمامی این اصطلاحات که امام خمینی(ره) استفاده می‌کرد، دلالت‌های دینی زیادی داشت، اما اصطلاحاتی که پیش از این استفاده می‌شد، معنای حقارت القا می‌کرد، در حالی که لفظ مستضعفان مظلومیت آن شخص را در نتیجه سلطه حاکمان زورگو نشان می‌دهد، و لفظ مستضعف در مقابل لفظ استکبار قرار می‌گیرد، همچنین لفظ مستضعفان حس انقلاب را در روح و روان افراد مستضعف ایجاد می‌کند، بخصوص زمانی که این آیه «وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أُمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ» (آیه ۵ سوره القصص)، را می‌خوانیم و پیروزی را تنها به این گروه اختصاص داده، این احساس را تقویت می‌کند.

وی افزود: بنابراین می‌توان گفت که امام خمینی(ره) در ابتکار و به کارگیری اصطلاحات رسانه‌ای اسلامی که اکنون در رسانه‌های جهان اسلام بسیار متداول است، پیشگام بوده و به حق می‌توان ایشان را مؤسس زبان رسانه‌ای اسلامی جدید در عصر حاضر دانست.

علاء خطیب در پایان خاطرنشان کرد: باید بدانیم که اصطلاحات رسانه‌ای یکی از بهترین و مؤثرترین ابزارها در فهم حقیقت و جهان واقع است و این اصطلاحات تاثیر بسیار عمیقی در ایجاد احساس منفی و مثبت در افراد دارد، بنابراین هر دوره‌ای باید اصطلاحات خاص خود را که از فلسفه زندگی و اعتقادات و افکار خود افراد گرفته شده، داشته باشد، در غیر این صورت ما از واقعیت و حقیقت زندگی خود به دور هستیم.

عمیقی بر ذهن مخاطب داشته و باعث سردرگمی در فهم درست این اصطلاحات شده است و شاید می‌توان عدم وجود طرحی فعال در زمینه فرهنگی و ارائه اصطلاحاتی براساس اندیشه‌های اسلامی را عامل اصلی این مشکلات بدانیم.

علاء الخطیب تصریح کرد: امام خمینی(ره) بر این باور بودند که به کارگیری اصطلاحات بهتر رسانه‌ای، تأثیر مثبت و منفی بسیار عمیقی در میان هر یک از طرف‌های مقابل دارد، بنابراین رسانه‌ها با به کارگیری اصطلاحات تأثیرگذار به آسانی می‌توانند از افکار عمومی سوءاستفاده کنند، بنابراین امام راحل به کارگیری درست اصطلاح و شیوه خبرسازی را یکی از ابزارهای مهم در جنگ رسانه‌ای می‌دانستند.

این فعال رسانه‌ای عراق در ادامه اضافه کرد: امام خمینی(ره) برای حل این مشکل (به کارگیری اصطلاحات غربی) با راه حلی برگرفته از ریشه و اصول اسلامی اقدام کرد، ایشان با به کارگیری اصطلاحات قرآنی به جای اصطلاحات غربی، درک بهتر مفهوم را برای مخاطب بسیار آسان کرد، که این اصطلاحات امروزه در جهان رسانه‌ای بسیار متداول است.

وی افزود: امام خمینی(ره) اصطلاح «طاغوت» را به جای واژه «دیکتاتور» استفاده کرد، طاغوت یک لفظ برگرفته از قرآن کریم است و برای کسانی که خود را خدا می‌دانستند بکار می‌رود، در حالی که لفظ دیکتاتور تنها معنای مستبد را می‌رساند همچنین امام لفظ «استکبار» را به جای «استعمار»، بکار برد، که این واژه علاوه بر این که همان معنا را می‌رساند، اما بار روانی لفظ استکبار بیشتر از استعمار است. عضو هیئت مؤسسان شورای اقلیت شیعی در هلند، تصریح کرد: از دیگر اصطلاحاتی که امام خمینی(ره) در

صبح زنگنه بیان کرد:

ورود امام به صحنه مبارزه با قرائت اسلام میانه‌رو

کارشناس مسائل جهان اسلام تأکید کرد: امام خمینی(ره) با قرائت معتدل و میانه‌رو از اسلام به صحنه مبارزه و بازگشت اسلام به زندگی آمدند.

۹۰

صبح

جامعه کمرنگ شد و خانقاه‌ها و چله‌نشینی‌ها رونق گرفت و در واقع بعد اجتماعی اسلام مغفول واقع شد.

انزوای اندیشه اسلامی پس از حضور استعمارگران

زنگنه با بیان اینکه حاکمان در این دوران اسلام را بر وفق دیدگاه‌های خودشان تبیین و تفسیر می‌کردند و از اسلام به عنوان ابزاری برای پیشبرد اهداف خودشان سوءاستفاده می‌کردند، گفت: بعد از حکومت عثمانی و ورود استعمار جدید، اغلب کشورهای اسلامی تحت سلطه استعمارگران در آمدند و بجز معدودی کشور اسلامی، شاهد مبارزه بر مبنای دفاع از اسلام ضد استعمار نبودیم. به تدریج اندیشه‌های ناسیونالیستی و سوسیالیستی بر بیشتر کشورهای اسلامی حاکم شد و مبارزات ضد استعماری بر مبنای این دو مدل و الگو پیگیری می‌شد و در این میان هر از چندی بحث اصلاح و احیاء اندیشه دینی و اسلامی توسط برخی بزرگان و اندیشمندان مطرح می‌شد.

رشد اندیشه بازگشت اسلام به زندگی

این کارشناس مسائل سیاسی اظهار کرد: سیدجمال الدین اسدآبادی به یک نحو ضرورت احیاء اسلام را بیان می‌کرد. شیخ محمد عبده به پیروی از سید جمال‌الدین سعی کرد جامعه را به سمت اسلام اصیل و خالص دعوت کند. محمد اقبال لاهوری شاعر بزرگ و فیلسوف شبه قاره هند امت اسلامی را به احیاء اندیشه اسلامی دعوت می‌کرد. همچنین علمای بزرگی مانند کاشف الغطاء، آیت‌الله حکیم و امام خمینی(ره) نیز بحث ضرورت بازگشت اسلام به زندگی را مطرح کردند. شهید محمد باقر صدر نیز طراحی خاصی برای بازگشت اسلام به متن زندگی اجتماعی را ارائه کرد.

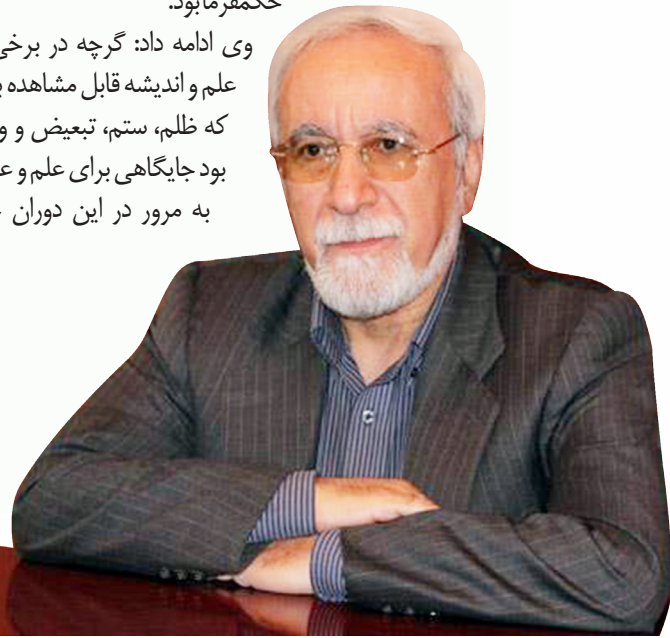
وی در تشریح جریانات مختلف معتقد به عقیده «بازگشت اسلام به زندگی» در این دوران در جوامع اسلامی گفت: جماعت و گروهی به دنبال کسب قدرت از طریق زور و اعمال خشونت بودند و به صورت مسلحانه اقدامات و مبارزات خود را دنبال می‌کردند و معتقد به اسلامی کردن جامعه از طریق اجبار بودند.

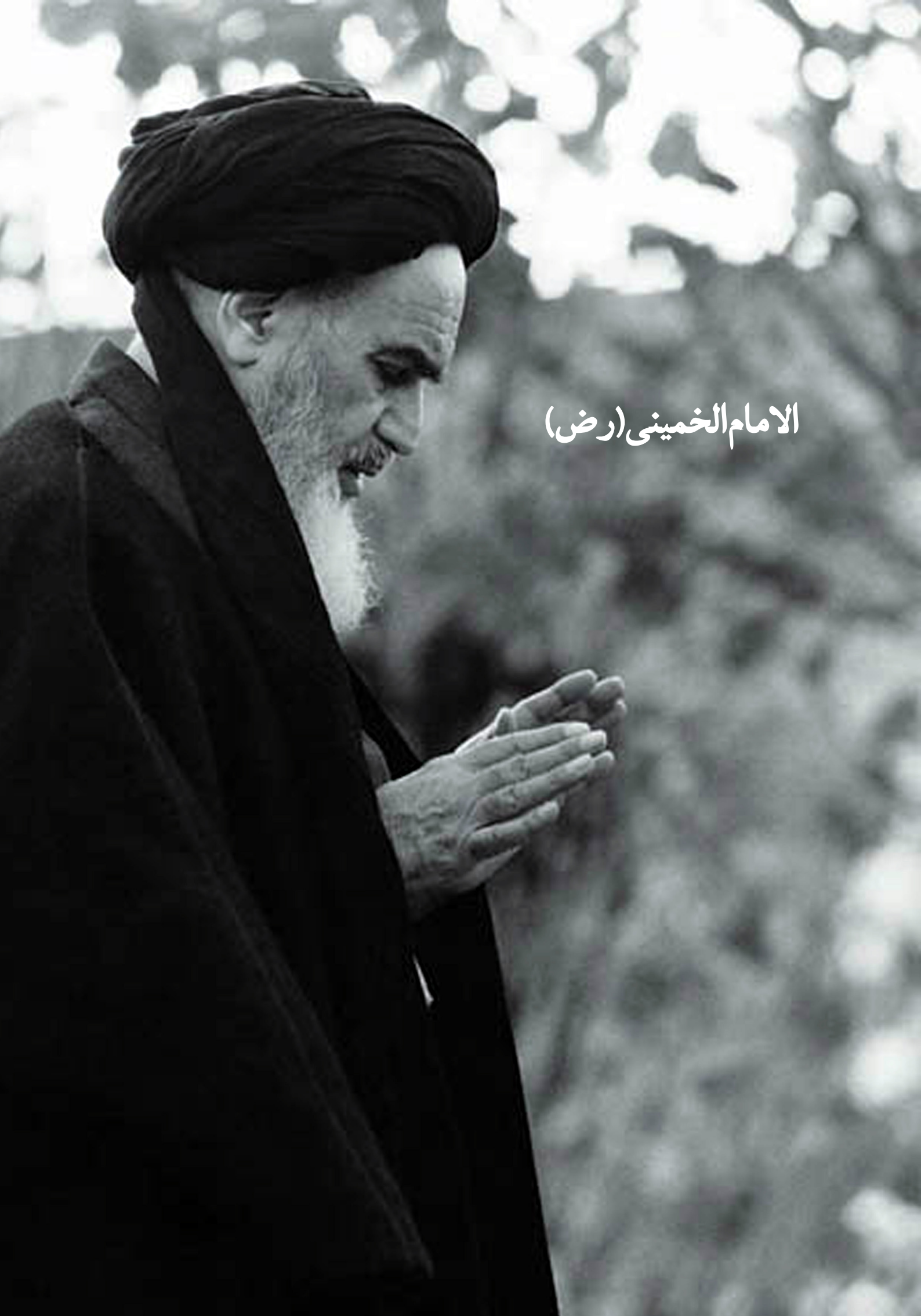
صبح زنگنه، کارشناس مسائل جهان اسلام درباره ویژگی‌های اسلام مولود انقلاب اسلامی و برگرفته از قرائت امام(ره) گفت: برای پاسخ به این سؤال باید به بررسی ریشه‌های تحولات تاریخی جهان اسلام پرداخت. از اصول مهم همه ادیان الهی که در اسلام به کامل‌ترین وجه تجلی پیدا کرده است وحدانیت خدا، انتقال دستورات الهی از طریق وحی به انبیاء، اعتقاد به معاد و برپایی قسط و عدل در دنیا و آخرت و نشر قسط و عدل در جهان از اهداف اساسی بعثت پیامبران و ادیان الهی بوده است.

وی افزود: حکومت اسلامی بعد از رحلت پیامبر(ص) که اولین جامعه بر مبنای احکام و اندیشه‌های اسلامی را شکل دادند و حکومتی بر اساس برقراری عدالت برپا کردند به خلفا رسید و با اختلاف اجتهادهای گوناگون اما در نهایت اسلام در این دوران بر محور قرآن و سنت پیامبر(ص) بود و مورد پذیرش همه قرار داشت. اما پس از آن، در دوران بنی امیه، بنی عباس و عثمانی شاهد بودیم که اسلام به عنوان ابزاری در دست حاکمان بود؛ حاکمانی که بعضاً از عمل به احکام اسلام فاصله داشتند و همه امکانات حکومت اسلامی را در اختیار خود و خاندان‌شان می‌گذاشتند.

این کارشناس مسائل جهان اسلام عنوان کرد: در این دوران از عدالت خبری نبود و نظام سیاسی از توجه به ظرفیت‌های جامعه اسلامی و رشد و ترقی آن غافل شده بود و کشتارها و جنگ‌ها تحت نام اسلام و با عناوین اسلامی در طول این دوران حکمفرما بود.

وی ادامه داد: گرچه در برخی از دوره‌ها رشد علم و اندیشه قابل مشاهده بود اما به اندازه‌های که ظلم، ستم، تبعیض و ویژه‌خواری حاکم بود جایگاهی برای علم و علما وجود نداشت. به مرور در این دوران حضور اسلام در

الامام الخميني (رض)

رئيس جماعة علماء العراق:

يمكن أن نجتمع جميعاً على شخصية الامام الخميني (رض) بغض النظر عن الاختلافات الفقهية

٩٢

الجمعة

قال رئيس جماعة علماء العراق، الشيخ خالد الملا، ان القائد الامام الخامنئي يواصل مسيرة الامام
الخميني (قدس سره) والتي عرفت بالعطاء للامة الاسلامية وللشعوب المظلومة، مبيناً ان شخصية
الامام الخميني (رض) يمكن ان نجتمع عليها جميعاً كمسلمين بغض النظر عن الاختلافات الفقهية.

وقال الشيخ الملا، متحدثاً عن حياة الامام الخميني (رض) والانجازات التي حققها، وقال: ان الامام الخميني (رحمه الله)، يعتبر انعطافاً ايجابية ومهمة جداً في تاريخ المسلمين وفي تاريخ الحركة الاسلامية التي كانت حركة مبنية في ذلك الوقت، بدليل عندما نجحت الثورة الايرانية بقيادة الامام الخميني (رض)، تحركت جميع الاطراف حتى التي تختلف مع الامام الخميني في المذهب لكنها اتفقت معه بروح الثورة واتفقت معه في محاربة الظلم.

وبين انه كان هناك انفتاح كبير بين المذاهب الاسلامية والمراجع الدينية وخاصة السياسية منها في طهران، مما جعل الاستكبار العالمي و«اسرائيل» تخشى من هذه العلاقة وذلك بسبب الثورة ومجهود الامام الخميني (رض) تحققت الوحدة الاسلامية التي كان يسعى اليها الامام.

وتابع ان ذلك العطاء والعمل سبب ازعاجاً للقوى الاستكبارية التي تريد ان تبقى مهيمنة على الشرق الاوسط وعلى ثروات الدول الاسلامية، فدفعت بذلك الوقت نظام البعث ان يدخل حرباً لا مبرر لها مع الجمهورية الاسلامية الايرانية، وبالفعل اندلعت الحرب، حيث كلنا نعلم ما هو مستوى الدعم الاجنبي والعربي للاسف الشديد الذي كان يقدم لنظام البعث من اجل اطالة امد الحرب وذهب ضحية ذلك الملايين من الشعبين الشقيقين المسلمين المؤمنين الشعب الايراني والعراقي، اضافة الى اهدار الاموال والطاقة والوقت، وبدلاً من ان نضع يدا بيد لتحرير القدس ذهبنا لتتقاتل فيما بيننا الى ان قدر الله تنجلي تلك الحرب.

وقال رئيس جماعة علماء العراق الشيخ خالد الملا، ان القائد الامام الخامنئي يواصل مسيرة الامام الخميني (قدس سره) والتي عرفت بالعطاء للامة الاسلامية وللشعوب المظلومة، مبيناً ان شخصية الامام الخميني (رض) يمكن ان نجتمع عليها جميعاً كمسلمين بغض النظر عن الاختلافات الفقهية.

الخمینی هو رجل امة وليس رجل طائفة او قبيلة او قومية، وهذا فى القرآن الکریم حينما قال الله تعالى لسيدنا ابراهيم عليه السلام (ان ابراهيم كان امة) والانسان عندما يكون رجل امة هو الانسان الناجح ويطول عمره، وان الامام الخمینی مضت سنوات على وفاته ولكن ذكراه وسيرته وكلامه ومنهجه لا يزال وسيبقى الى مئات من السنين ولا ينسى، حيث قدم لامته وشعبه والشعوب الاسلامية الواعية تستفاد من ذلك العبق.

واردف قائلاً ان الاسلام دين اممى وليس لشخص او لطائفة ولذلك ان ذكر الامام الخمینی بين المسلمين وبين المتقنين والكتاب وبين المنصفين، حيث ان هذه المسألة بحاجة الى وعى وانصاف وادراك حتى يخرج المسلم ليقول انصافا ويقول حقاً لشخصية مثل شخصية الامام الخمینی (رض).

واكد «اننا اليوم بحاجة الى شخصية الامام الخمینی (رض) حيث المنطقة تشهد غليان طائفي، ونحتاج ان نقرأ لما كان يذكره الامام الكبير كى نستفيد مما يقوله كيف نواجه التحديات وكيف نواجه الطائفية وكيف نواجه التقسيم واخطار التقسيم وكيف نواجه مصادرة الربيع ومصادرة الثورات العربية التي تحدث فى هنا وهناك حينما تحاول بعض الجهات الغربية ان تصادر هذه الجهود لتجعلها فى جيوبها ومصالحها.

واشار رئيس علماء العراق الشيخ خالد الملا، الى الانجازات التي حققها الامام الخمینی (قدس) بانها مستمرة على المستوى المحلى فى ايران بشكل ظاهر والتطور العلمى والتكنولوجى التي وصلت له ايران وانتشار الجامعات والمدارس وتطور الطب فى ايران وتطور الهندسة والبناء، فى الوقت التي تواجه ايران تحديات وهي صامتة وقوية، مؤكدا ان ذلك بفضل رجالاتها وبفضل حكمة الامام الخامنئى وبفضل ذلك النبع الصافى الذي خرج من الامام الخمینی اضافة الى الانجازات على مستوى العالم الاسلامى، حيث الى اليوم وان ايران داعمة لكل المجاهدين والمقاومين سواء كانوا فى حماس او فى مكان آخر، مما يدل على ان الثورة لن تتوقف وهذه الانجازات التي نالها الشعب الاسلامى تستفيد منها الشعوب سواء كانت فى الصومال او فى روسيا او فى مكان آخر تستفيد من تلك الثورة التي اطلقها واحياها الامام الخمینی (رحمة الله عليه وعلى جميع علماء الامة الاسلامية من الشيعة والسنة).

وتابع الملا ان شخصية الامام الخمینی (رض) نستطيع ان نجعلها شخصية توازن وشخصية يمكن ان نجتمع عليها جميعا كمسلمين بغض النظر عن الاختلافات الفقهية، حيث ان الخلاف الفقهى باق وهو امر طبيعى، والمرجعيات الاسلامية السنية تختلف فيما بينها وكذلك المرجعيات الشيعية تختلف ايضا فيما بينها امر طبيعى، ولكن اجتماعنا كمسلمين حول الوحدة الكونية حينما ننظر الى الانسان والى الكون والحياة فلا بد ان نتحقق هذه الوحدة، والرؤية العقلية التي يمكن ان نجتمع جميعا عليها، وهذا ما برز فى شخصية واداء الامام الخمینی (قدس) بمجرد ان تتبع سيرته وآثاره سواء كان قبل الثورة حينما كان فى فرنسا وفى العراق، او بعد الثورة عندما كان اماما لهذه الثورة واماماً للمسلمين حيث كان يجلس فى بيت متواضع لا يجلس فيه ادنى انسان، فما بالك انسان بمستوى المرجع الدينى والسياسى والمرجع الروحى الذى اجتمعت عليه اقطاب الامة.

واكد «نحن بحاجة اليوم الى تدارس سيرة الامام الخمینی (رض)» مشيراً الى ان «ما يؤديه اليوم سماحة القائد الامام الخامنئى هو الاداء المتواصل والمتكامل مع ما اداه الامام الخمینی» حيث ان الجهود التي يبذلها للعالم الاسلامى وللامة الاسلامى وللشعوب المظلومة هو ذاتها ينبع من تلك المشاكة فى اهمية الوقوف صفا واحدا مع الامة الاسلامية دون النظر الى المذهب او القومية، بل دون النظر حتى الى الدين.

واضاف «انا سمعت عدة مرات عن سواء عن لسان الامام الخمینی او الامام الخامنئى باننا نحترم شعوب الغرب ونحترم شعوب امريكا شعوب كندا وليس لدينا مشكلة مع هذه الشعوب بل هي محترمة بالنسبة لدينا، ولكن مشكلتنا مع الحكومات ومع السياسات التي تقود تلك البلدان» معتبراً ان «هذا الشيء جميل وينسجم مع قول الله تعالى (يا ايها الناس انا جعلناكم شعوبا وقبائل لتتعارفوا) والتقارب بين الشعوب واحترام الآخر واحترام دينه وعدم اقصائه هو هذا المنطلق الذي انطلق منه الامام الخمینی.

وأشار الى ان الامام الخمینی (رض) كان يستطيع ان يقول بان هذه الثورة شيعية وهذا من حقه، حيث هو مرجع للطائفة الشيعية، لكنه تنا بنفسه ذلك واطلق عليها الثورة الاسلامية لتكون لجميع المسلمين، حيث ان الامام

نائب الامين العام لحزب الله:

الامام الخميني (رض) أقام دولة الإسلام بما يشبه المعجزة

٩٤

الوجه

أكد نائب الامين العام لحزب الله، الشيخ نعيم قاسم، أن الامام الخميني (قدس سره) أقام دولة الإسلام المباركة بين الشرق والغرب فيما يشبه المعجزة.

والغرب فيما يشبه المعجزة، إذ كيف يمكن لدولة إسلامية أن تقوم والعالم تنقسمه أمريكا والاتحاد السوفياتي؟! وتقول هذه الدولة بلسان قائدها الإمام الخميني (قدس سره) بأنها لا شرقية ولا غربية إنما دولة إسلامية تعيدنا إلى زمن النبي محمد (صلى الله عليه وآله)، وترسخ تعاليم الدين بكل أصالة.

هذه الثورة الإسلامية في إيران أثرت في إقامة الصحوة الإسلامية وفي تحريك شعوب المنطقة وفي إعادة النظر في الفهم الإسلامي الأصيل، هذه الثورة الإسلامية علمتنا الكثير واستفدنا من تجربتها واستطعنا أن نخطو خطوات عزة إلى الأمام ببركتها، وهنئنا للشعب الإيراني وهنئنا لكل شعوب العالم بانتصار هذه الثورة المباركة بقيادة الإمام الخميني (قدس سره) ومن بعده الإمام الولي المجدد الخامنئي (حفظه الله ورعاه).

نحن لا ننظر إلى إيران نظرة عصبية ولا مذهبية ولا طائفية وإنما ننظر إليها كنموذج فكري وعلمي وسياسي استطاع أن يحقق الكثير الكثير مما تحتاجه أمتنا على طريق حريتها وكرامتها، إيران نموذج لبناء القوة المستقلة والقرار الحر، وقد أثبتت حضورها في كل الساحات الإقليمية والدولية، إيران نقطة ارتكاز للأمن القومي في المنطقة، وكل دول المنطقة تحتاج أن تتعاون مع إيران من أجل أن تكون متماسكة وأن تحفظ حدودها وكياناتها ومستقبل أجيالها، إيران ملهمة الشعوب وهي تشكل رصيذاً كبيراً للمقاومة ولمشروع تحرير فلسطين، ومن خلال إيران تعلمنا أن نكون أحراراً وأن نواجه ونجاهد ونتحمل من أجل أن نصل إلى تحقيق أهدافنا في العزة والكرامة.

وقال الشيخ نعيم قاسم ان ايران أعطت لبنان ومقاومته ولم تأخذ شيئاً، وقد ربحت ايران نجاح ما تؤمن به، أما نحن فربحنا التحرير والكرامة في الميدان وحققتنا أهدافنا.

واليكم النص الكامل لكلمة الشيخ قاسم:

الحمد لله الذي أنعم علينا بانتصار الثورة الإسلامية المباركة في إيران في سنة ١٩٧٩ بقيادة الإمام المجدد الخميني (قدس سره)، هذا الإمام الذي حمل الإسلام بثقة وصدق، واستطاع أن يحيى هذا الدين بأفضل حلة في منافسة عظيمة لكل الأفكار البالية، وأقام دولة الإسلام المباركة بين الشرق

نحن نفتخر بعلاقتنا بالجمهورية الإسلامية، وبارتباطنا بقائدها وولي أمرنا الإمام الخامنئي (حفظه الله تعالى ورعاه)، وهو ارتباط ديني فكري أخلاقي فيه كل المصالح التي يحققها لنا وبلدنا، وما نقوم به من أعمال سواء في الحالة الجهادية أو في إعطاء النموذج الأخلاقي والسلوك العملي في التعاطي مع الآخرين، أو في السعي إلى القضايا المشروعة كلها من بركات وتوجيهات الولي المجدد الذي أرسى تعاليم في المنطقة ستكون هي السائدة إن شاء الله تعالى.

٩٥

الهدى

تقوا أن النصر لهذا الاتجاه الأصيل ولو بعد حين، وليس على مستوى إيران فقط وإنما على مستوى المنطقة بأسرها، اليوم كل المنطقة تعيش في حالة من الضياع والإرباك وحسم الخيارات ولكن من حمل خياراً مواكباً للجمهورية الإسلامية في إيران يجد طريقه بسهولة وسينجح إن شاء الله تعالى.

مبارك لكم انتصار الثورة الإسلامية في إيران، وكل الدعاء للمجاهدين والشهداء الذين قدموا في هذه المسيرة من أجل أن ترتفع وترتقى، وكل التحية للإمام العظيم الإمام الخميني (قدس سره) الذي حقق حلم الأنبياء وأعادنا إلى قدوة وزمن محمد(ص) وآل محمد(ع).

كانت إيران دائماً في موقع الدفاع عن نفسها، ومن يقرأ تاريخ إيران منذ سنة ١٩٧٩ إلى الآن لا يجدها اعتدت على أي دولة وعلى أي جماعة أو تدخلت في أي شأن من الشؤون التي تخرج عن دائرتها ومصالحها، بينما الجميع تقريباً اعتدى على إيران، خاصة في الحرب العراقية الإيرانية حيث اجتمع العالم بشرقه وغربه ضد إيران الإسلام وكانت هي في موقع الدفاع، ومع ذلك لم تعامل الدول والقوى على أساس ما فعلوه بها، فإيران كانت دائماً تمتد يدها لتقول نحن حاضرون للتعاون وللعمل ضمن قواسم مشتركة.

أعطت إيران لبنان ومقاومته ولم تأخذ شيئاً، البعض يقول ولكن إيران تريح، ولكن إيران تتمكن أكثر بفعل ما تقدمه! أقول بكل وضوح: إيران ربحت نجاح ما تؤمن به، أما نحن فربحنا التحرير والكرامة في الميدان وحققتنا أهدافنا. إيران لم تأخذ منا ونحن أخذنا منها كل شيء، إيران لم تحقق أهدافها وإنما حققنا أهدافنا فاستفادت لأن أهدافنا منسجمة مع أهدافنا، واليوم من يقوم بمراجعة يرى أننا عندما طردنا إسرائيل من لبنان سنة ٢٠٠٠ وانتصرنا عليها سنة ٢٠٠٦، وكسرنا عنقوانها وجبروتها سنة ٢٠١٥ إنما قدمنا نموذجاً ذاتياً دعمته إيران وكل من آمن بالمشروع المقاوم ولكن النتائج العظيمة والإيجابية هي نتائج لنا للبنان وفلسطين ولمنطقتنا وشعوبنا وإيران فرحة لأننا حققنا أهدافنا المشروعة التي نريدها وأردناها، واستطعنا من خلال مقاومتنا أن ننجزها وأن نكسر مجدداً مشروع الشرق الأوسط الجديد الذي أراد أن يغير معالم المنطقة ومن ضمنها ضرب مقاومتنا في لبنان.

هناك ثلاث قضايا عملت عليها إيران ومن مصلحتنا أن نعمل عليها، ونعلن للملأ بأننا متمسكون بهذه القضايا: القضية الأولى: عدم التبعية للغرب أو الشرق. القضية الثانية: السعي لتحرير فلسطين. القضية الثالثة: الوحدة الإسلامية.

ونحن نريد عدم التبعية وسنعمل لها وسنضحى من أجلها، ونؤمن بتحرير الأرض المحتلة ومشروع المقاومة، وسنعمل بشكل دائم للوحدة الإسلامية والوطنية من أجل أن نحقق أهدافنا.

نحن ندعو إلى تطوير العلاقات الإيرانية السعودية، لأن مصلحة كل دول المنطقة وشعوبها في التعاون والتفاهم، ومن كان يعتبر أن إيران تشكل خطراً عليه فليراجع ما حصل خلال ٣٦ سنة يجد أن إيران كانت دائماً مع قضايانا الوطنية والقومية والإنسانية، ولم تكن يوماً ضد أي شعب في هذه المنطقة ولم تكن إلا في الموقع المتقدم لخدمة الناس.

باحث عراقي:

الإمام الخميني (رض)، مؤسس لغة إعلامية جديدة

كان العالم الإسلامي يعاني من أزمة الخطاب الإعلامي وإشكالية المصطلح، ولم يكن سوى مستنسخ ومترجم للمصطلحات التي يطلقها الاعلام الغربي، فالاستراتيجية الإعلامية تخلو من المصطلحات المدروسة والمولودة من رحم الفكر الإسلامي.

٩٤

البحر

مترجم أيضاً عن «terrorism» أو كمصطلح العالم الثالث «the thrid wold» وهو مصطلح سياسي يقسم العالم على أساس السادة والعبيد وهكذا بقية المصطلحات.

لذا أصبحت المصطلحات الإعلامية في الإعلام الإسلامي مشتركة في معانيها مختلفة في مفاهيمها مما أثر كثيراً على ذهن المتلقي في منطقتنا، وأحدث إرباك في فهم المصطلح، ونعزو ذلك إلى غياب المشروع الناتج من ثقافة المنطقة الحقيقية.

لقد عرف الإمام الخميني (قدس سره) بأن الاستخدام الأمثل للمصطلح إعلامياً يسهم بشكل كبير في خلق صورة إيجابية أو سلبية لأحد طرفي الصراع وبالتالي يمكن استغلال الرأي العام وتظليله في الوقوف مع هذا الطرف أو ذاك. كما ألفت إلى أن توضيح المصطلح وصياغة الخبر هما في الواقع جبهة من جبهات الصراع.

فقام الأمام الخميني رحمه الله بمعالجته الخلل معالجة منتزعة من أصل الفكر الإسلامي، ودون تكلف، حيث أستخدم مصطلحات قرآنية مرادفة للمصطلحات الغربية ولكنها ذات تأثير مختلف في عقل المتلقي فأصبحت اليوم متداولة في الإعلام الإسلامي، فقد أستبدل كلمة (الدكتاتورية) بكلمة (الطاغوت) وهي كلمة قرآنية تشير الى أولئك الذين ينصبون أنفسهم آلهة، بينما كلمة الدكتاتور تعني المستبد والمتسلط فقط وليس الإله، وأطلق كلمة (الاستكبار) بدلاً من كلمة (الاستعمار)، وكلمة الاستكبار ذات دلالات نفسية كبيرة على المتلقي تختلف كلياً عن كلمة الاستعمار، لكنها بنفس الوقت تشير الى نفس المفهوم بصورة مختلفة.

قام الإمام الخميني رحمه الله بمعالجته الخلل معالجة منتزعة من أصل الفكر الإسلامي، ودون تكلف، حيث أستخدم مصطلحات قرآنية مرادفة للمصطلحات الغربية ولكنها ذات تأثير مختلف في عقل المتلقي فأصبحت اليوم متداولة في الإعلام الإسلامي

وكان العالم الإسلامي يعاني من أزمة الخطاب الإعلامي وإشكالية المصطلح، ولم يكن سوى مستنسخ ومترجم للمصطلحات التي يطلقها الاعلام الغربي، فالاستراتيجية الإعلامية تخلو من المصطلحات المدروسة والمولودة من رحم الفكر الإسلامي.

فعلى سبيل المثال مصطلح الأصولية الذي هو بالأساس مصطلح لاتيني مسيحي «fundamentalist» مترجم إلى اللغات الأخرى وقد أطلق هذا المصطلح على الجماعات المتشددة في الدين المسيحي في العصور الوسطى، ولا يمت للأصولية الإسلامية بصلة، لكن الإعلام الغربي روج لهذا المصطلح وجعله يرادف التحجر والتزمت بينما هو له معنى آخر في الواقع اللغوي الاسلامي، ومصطلح آخر هو الإرهاب الذي سوّق على أساس الاعتداء على الآخر بدون وجه حق وهو مصطلح أطلقه الاعلامي الغربي وهو

مفردات إعلامية متداولة. فهو بحق مؤسس لغة إعلامية جديدة، ونتاج حقيقي لما نحمل من فكر. وهو ما يسجل لهذا الرجل تاريخيا.

وبقى أن نقول أن المصطلحات الإعلامية هي أدوات حقيقية لفهم الواقع الذي من حولنا وهي ذات تأثير كبير على ذهنية المتلقى من حيث السلب أو الإيجاب لذا يجب أن نؤسس الى لغة إعلامية ناتجة من الفلسفة التي نحملها والعقيدة التي نعتقد بها، وبغير ذلك نكون منفصلين عن الواقع الذي نعيش فيه وهذا ما حصل ويحل في كثير من بلدان العالم الإسلامي.

كاتب المقال: علاء الخطيب، الكاتب والإعلامي العراقي في لندن، له آثار عديدة، منها؛ كتاب «الفكر الاقتصادي بين الإمامين الصدر والنورسي»، «الإسلام في هولندا وهي دراسة عن التواجد الشيعي في هولندا التي قامت بها الجالية هناك»، «اشكالية التعايش في المجتمعات الإسلامية»، «أهل البيت (ع) وأثرهم في بلاد المغرب»، وله نشاطات عديدة منها: المشاركة في «المؤتمر العلمي الأول للجامعة الحرة في هولندا»، «المؤتمر الثالث للتقريب بين المذاهب في لندن» وهو يعمل حاليا لقناة الغدير مكتب لندن ومدير تحرير مجلة «ألوان كونية» تصدر من لندن.

وننتقل إلى مصطلح استخدمه الإمام الخميني (قدس سره) في خطاباته وهو المصطلح الذي أصبح متداولاً بكثرة في الإعلام الإسلامي وهو (المستضعفين) بدلا من مصطلح الفقراء أو الطبقة المحرومة أو المهمشين، ولهذا المصطلح دلالات دينية كبيرة، المصطلحات التي سبقت كلها توحى بالدونية لكن المستضعفين تشعر المرء بالظلم جراء تسلط الحاكم الجائر، وبنفس الوقت هذا المصطلح يقابل مصطلح المستكبرين، وهنا يخلق المصطلح روح الثورة لدى هذه الطبقة خصوصا إذا ما عرفنا أن القرآن الكريم يؤكد على حتمية النصر في الصراع بين هاتين الطبقتين من خلال الآية ٥٥ لسورة «القصص» المباركة «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ».

وقد استبدل الإمام الخميني (قدس سره) مصطلح الأصولية بمصطلح رائع وهو العقيدة الحقة وهذا يعني أن هناك فساد مقابل الإصلاح، وأن هناك فوضى مقابل النظام. ومصطلح الأيديولوجيا بمصطلح الفكر الإسلامي في أكثر خطابه يتحدث عن الفكر ولم يأت بكلمة الأيديولوجيا.

لقد كان الإمام الخميني (قدس سره) رائدا في تأسيس المصطلحات الإعلامية الإسلامية، والتي أصبحت فيما بعد

محلل سياسي أمريكي:

الإمام الخميني (ره) قدم الإسلام السياسي إلى العالم

إن عرض الإمام الخميني (رض) للإسلام السياسي قد غير كل السياسات والقوى التي كانت تمنع من قبول مطالب المسلمين إلى الأبد وأنه قد عزل هذه القوى بقدرة إيمانه.

٩٨

الوجه

قادتى التاريخيين ومنهم «مارتين لوتر كينغ» و«مدغار أورز»، و«مالكم ايكس» كلهم قد سجنوا أو اغتيلوا.

وأكد انه بسبب الأعمال الإمبريالية التي اتبعت في أمريكا من التمييز العرقي ضد أبناء الأقوام الإفريقية الأمريكية قد تعرف أمثالي على المؤامرات التي اتبعتها وسائل الإعلام والنخب من أجل تصويري أنا وأبناء قومي والقادة الذين ناضلوا من أجل تحريرنا على هيئة شياطين.

وأوضح رندى شورت ان إغتيال الكوادر التي تختلف مع الخطاب الحاكم هو أسلوب إمبريالي ولذلك على الرغم من كل الإشاعات التي تستهدف الإمام الخميني (رض) استطعت أن أراه كرجل كبير ومحجب لدى شعبه.

وأكد المحلل السياسي الأمريكي انه كان شاهداً على الضرب والقتل الذي كانت تقوم به قوات نظام الشاه المخلوع بالتعاون مع القوات الأمريكية ضد مناهضى الحكم وأن هذا الظلم الذي شاهده آنذاك قد جعله ينضم إلى التيار المناهض للظلم ولحكم الشاه في إيران.

واستطرد رندى شورت قائلاً: إن الإمام الخميني (رض) على مر قيادته للشورة الإسلامية في إيران التي طالت لسنوات مديدة قد تلقى الدعم من قبل الكثير من أصحاب الوعي السياسي الذين كانوا يرون إيران وسط معركة من أجل التحرر والتخلص من الهيمنة الأمريكية والإنجليزية والإسرائيلية والنخبة الفاشلة التي لم تعبر أى أهمية إلى الفقر والشقاء الذي كان يعيشه الناس.

وأردف أن التعريف بالإسلام السياسي من قبل الإمام الخميني (رض) قد أدى إلى تغيير المعادلات إلى الأبد وأن القوى التي كانت تمنع من انطلاق القوى الإسلامية الواعية أزيحت وعزلت إلى الأبد بقوة إيمان المسلمين الثائرين.

وأشار إلى ذلك، ناشط حقوق الإنسان الأمريكي والعضو في منظمة الكرامة وحقوق الإنسان والسلام في واشنطن، «رندى شورت»، قائلاً: إننى أعلن كأمرىكى أعانى من الحرمان في معرفة الحقيقة حول الكثير من الأمور ومنها الأعمال الكبيرة التي قام بها الإمام الخميني (رض).

وأضاف أن الإعلام الصهيوني يعرض صورة مختلفة عن الإمام الخميني (رض) مبيناً أن السبب الذي جعلنى أعرف الحقيقة وسط التعتيم المضلل في أمريكا هو الانتماء الشوفيني بأنى أفريقي وهندى وأمريكى وأن

بخارى محمد بلوجغا:

الصحوه العالميه؛ هديه من الإمام الخمينى إلى الشعوب المضطهده

الثورة الإسلامية الإيرانية التي أطاحت النظام الملكي الإيراني القوى بقيادة الإمام الخمينى(رض) أظهرت أن قوة الشعب قادرة على التغلب على الاستبداد.

«بخارى محمد بلوجغا»، المفكر والباحث من نييجيريا، تحدث عن دور أفكار الإمام الخمينى(رض) في الحركات العالمية خلال العقود الثلاث الأخيرة وذلك في مذكرة له قد نشرت في الموقع الإعلامى للنهضة الإسلامية التجريبية قائلاً: الثورة الإسلامية الإيرانية التي أطاحت النظام الملكي الإيراني القوى بقيادة الإمام الخمينى(رض) أظهرت أن قوة الشعب قادرة على التغلب على الاستبداد.

ويتابع قائلاً: ما إن إنتصرت الثورة الإيرانية حتى إقتدت بعض الدول المضطهده من مثل «نيكاراجوا»، و«هايتى»، و«الفلبين» بهذه الثورة وتمكنت من إطاحة حكماها المستبدين؛ في الحقيقة أن الإمام الخمينى(رض) علم هذه الشعوب أن القوة الحقيقية تكون بأيديها لا بأيدي الحكومات والجيوش.

ويصرح قائلاً: الثورات والإنتفاضات الأخيرة التي إنطلقت من تونس وعمّت فيما بعد سائر الدول في شمال إفريقيا والشرق الأوسط، تشير إلى أن شعوب العالم مازالت تستلهم من تعاليم الإمام الراحل(رض).

ويتابع القول أن الأحداث الأخيرة التي أدت إلى سقوط الحكام المستبدين من مثل «بن على» و«مبارك» و«القذافي» و«عبدالله الصالح» تعتبر صدى لأفكار الإمام الخمينى(ره) وتعبّر عن صحة تنبؤ الإمام عن تغلب الشعوب على المستبدين. ويشير إلى تأكيد الإمام الخمينى(رض) على ضرورة الدعم للشعب الفلسطينى قائلاً: علينا المسلمين أن ندعم الشعب الفلسطينى المضطهد الذى يعيش تحت مظالم الكيان الصهيونى المحتل.

سلوك الامام الخمينى(رض) غير نمط حياة العديد من الناس التقى الامام الخمينى قدس سره عندما كان في فرنسا بالعديد من الفرنسيين في ذلك الوقت قبل انفجار الثورة الإسلامية المباركة والعودة إلى إيران. أمان الله «فيليب دو فوس» احد هؤلاء الاشخاص الذين غير لقاءهم بالامام نمط حياتهم.

والسيد فيليب دو فوس «مان الله» المحاضر والكاتب الفرنسى اعتنق الاسلام عن عمر يناهز العشرين عاماً وتعرف على الامام الخمينى (قدس سره) خلال دراسته الفلسفية في جامعة السوربون.

وقال امان الله: هنريك كوربون الذى كان استنادى في جامعة السوربون كان يدرس فلسفة صدر المتألهين الذى كان الامام الخمينى(رض) من روادها ومن خلاله تعرفت على فلسفة الامام الخمينى الراحل.

وأضاف أن شخصية الامام الخمينى(رض) الروحانية ورسائله العالمية ودعوته الى الوحدة بين المسلمين كانت أبرز المزايا التي تأثر به السيد امان الله، فعشق شخص الامام قبل ان يلتقى به في نوفل لوشاتو.

وقال امان الله في هذا المجال: كنت احب حضوره بشكل كبير يعنى بكل بساطة كان قلبى مرتبط به بشكل عميق ومباشر وكنت اشعر معه بالبساطة والحب له.

ومن خلال لقاءاته المتعددة بالامام الخمينى (رض) أكد السيد امان الله على اهمية الانتصار الذى حققته الثورة الإسلامية في إيران على التحولات السياسية التي يعيشها العالم اليوم.

وقال امان الله في هذا الخصوص: ان الامام الخمينى(رض) جاء ليصحح المفاهيم الإسلامية التي غيبت وحرقت في السنوات الاخيرة وهو يتبع سيرة الرسول الاعظم(صلى الله عليه وآله وسلم) ومدرسة الامام الصادق عليه السلام.

واشارت زوجة السيد امان الله الى أن انتصار الثورة الإسلامية في إيران التي فجرها الامام الخمينى(رض) خلال اقامته في فرنسا زرعت أول بوادر الصحوه الإسلامية في نفوس المسلمين في فرنسا وأكدت هويتهم الدينية.

وقالت حورية دو فوس، الصحفية والناشطة الفرنسية: بطبيعة الحال لازم ان تكون صحوه اسلامية لان إيران كانت موجودة على صدر كل الاخبار ووسائل الاعلام فهذا كان له اثر عميق على الجاليات الموجودة في فرنسا.

وبالرغم من محاولات التشويه الاعلامى الفرنسى لصورة الامام الخمينى(رض) الا ان رسالته وصلت الى اصقاع الارض.

رئيس جمعية المسلمين الجدد في فرنسا:

الثورة الإسلامية في إيران تربو على المعادلات العالمية

قد تحولت السياسة اليوم إلى أداة للهيمنة على المجتمع والناس، والثورة الإسلامية في إيران بقيادة الإمام الخميني (رض) والنظام الإسلامي الإيراني المبني على أصل ولاية الفقيه قد ربت على المعادلات العالمية.

١٠٠

الفطرة الإنسانية بالكامل ويقولون لهم ان هذه القوانين هي الأوامر الإلهية فعملهم هذا ليس إلا لإبعاد الناس عن معرفة الخالق الحقيقي وتعريفهم بخالق آخر وأحكام أخرى.

وأضاف: لكن تكون ولاية الفقيه بمنأى عن هذه المعادلات الكاذبة؛ يعتبر الولي الفقيه محركاً رئيسياً للحركة إلى الله تعالى وهو خال عن أي كذب وخدعة؛ وعلى الثورات الإسلامية التي يشاهدها بعض الدول أن تتمحور حول هذا الأصل المشترك.

وأشار إلى دور الجمهورية الإسلامية الإيرانية في تبيين أصل ولاية الفقيه في العالم، قائلاً: نظراً للتغيرات التي قد حدثت في المنطقة فحان الوقت لتطبيق الديمقراطية الحقيقية المبنية على الأوامر الإلهية وممانعة سيادة الديمقراطية الغربية على الدول الإسلامية وتعلب إيران دوراً هاماً للغاية في هذا المجال لأنها بلد قوى قد استطاع أن يقف في وجه الغرب عبر التمسك بالإسلام.

وأوضح رئيس جمعية المسلمين الجدد في فرنسا: بإمكان إيران أن تقوم بدور مؤثر وغير مباشر في ثورات المنطقة وتهدي الشباب المسلمين بشكل لا يسمحون للدول الغربية بمصادرة ثوراتهم. هذا وقد تمكن بعض المفكرين المسلمين من الدرك الكامل للمفاهيم العميقة توجد في الثورة الإسلامية الإيرانية فتعريف الشباب بمختلف أبعاد هذه الثورة يعتبر ضرورة هامة.

وقال رئيس جمعية المسلمين الجدد في فرنسا: «عبدالله جاك شارتيه»، في نهاية كلامه: على الجمهورية الإسلامية في إيران أن تباشر مفاوضات مع المفكرين الذين قد أدركوا مفهوم الثورة الإسلامية الإيرانية ولا تسمح بالتعاون معهم للوهابية والديمقراطيات الفارغة الغربية أن تغير مسير الثورات الشعبية.

وقال رئيس جمعية المسلمين الجدد في فرنسا، «عبدالله جاك شارتيه»، في رأيي أن السياسة قد تحولت اليوم إلى أداة للهيمنة الأكثر على المجتمع والناس، ويسعى الزعماء السياسيون حفظ مصالحهم الشخصية عبر هذه الأداة في حال أن أداء الزعماء الإيرانيين يغير أداءهم بالكامل.

وأضاف وضع الإمام الخميني (رض) الدستور الإيراني على أساس ولاية الفقيه كأصل حافظ على الأصول الإسلامية الأخرى وهو يعتبر حالياً أكبر خطر للدول التي تقصد زعزعة استقرار النظام الإسلامي الإيراني.

وصرح قائلاً يقدم الغربيون الشعوب قوانين وتوجيهات تغاير

الإمام الخمينى (رض) هو رائد المواجهة مع الإمبريالية فى العالم

١٠١

الوجه

الإمام الخمينى (رض) هو مؤسس الثورة الإسلامية فى ايران كان قائداً يتمتع بوسعة النظر والرؤية الصحيحة للعالم مما جعله قادراً على مواجهة الإستعمار العالمى والإمبريالية الغربية ورفع راية المواجهة مع الإمبريالية فى العالم.

هذا ما أكده الأستاذ المساعد فى لجنة التاريخ فى جامعة «كارناتاكا» الهندية «محمد نظر البارى» بمناسبة ذكرى رحيل الإمام الخمينى (قده).

وقال ان سياسات الإمام الراحل (قده) التى تتبع الآن من قبل أية الله السيد على الخامنى هى السبب الرئيسى فى جعل ايران القوة الأولى فى الشرق الأوسط.

وأضاف ان استراتيجيات ومناهج قيادة الإمام الخمينى (قده) التى لازالت تستخدم اليوم جعلت من ايران دولة قوية وبارزة فى العالم.

واستطرد الأكاديمى الهندى، محمد نظر البارى، قائلاً: ان الملفت للنظر فى الثورة الإسلامية فى ايران هو ان الضعفاء والمحرومين فى المجتمع كان لهم الدور الرئيسى فى تأسيس الثورة بقيادة الإمام الخمينى (رض) وانهاى حكم الشاه الذى كان قائماً قبل الثورة.

وأكد محمد نظر البارى ان اهتمام هذا القائد العظيم بالطبقات الإجتماعية الضعيفة والإهتمام بهذه الشريحة ومنحها مكانة مهمة فى المجتمع أمر على جميع دول العالم ان تحتذى به وان تجعل من ذلك القائد نموذجاً لها.

وأكد الأستاذ الجامعى الهندى ان من المسائل المهمة التى يجب الإنتباه إليها هى التأثير البالغ الذى خلفه الإمام الخمينى (رض) على العالم الإسلامى برمته حيث لازال هذا التأثير واضحاً بعد مرور عقود.

وختم الأستاذ المساعد فى لجنة التاريخ فى جامعة «كارناتاكا» الهندية «محمد نظر البارى» حديثه بالقول ان الغربى يسعى الى فرض سيطرته على ايران ومن أسباب تدخل الغرب فى سوريا وخلق الصراع فيه هو تحقيق ذلك الهدف.

وأشار الى ان الإستعمار الغربى يسعى ان يجد له طريقاً نحو إضعاف ايران من خلال سوريا وان هنالك ما يسمون بالمحاربين الأحرار فى سوريا ويعملون تحت إشراف ما يسمى بالجيش السورى الحر هؤلاء هم عملاء أمريكا وإسرائيل والسعودية وكانوا يعملون منذ أكثر من عشرين عاماً.

ناشط سياسي يمني:

الحركة الثورية اليمنية مستوحاة من أفكار الإمام الخميني (رض)

١٠٢

الجزء

وقال ذلك، الناشط السياسي اليمني والعضو في حركة «أنصار الله» اليمنية، يحيى محمد، في حديث خاص له مع وكالة الأنباء القرآنية الدولية (إكنا) مبيناً أن الثورة الإسلامية الإيرانية التي إنتصرت بقيادة الإمام الخميني (رض) كانت ثورةً بوجه الإستعمار والإستكبار العالمي، مضيفاً أن هذه الثورة جعلت مساعدة المستضعفين والمظلومين والأحرار إحدى أهم أهدافها.

واعتبر يحيى محمد، أميركا العدو الرئيسي للمسلمين، وقادة دول الخليج الفارسي عملاء أميركا، مضيفاً أن عداوة هؤلاء القادة والحكام للإسلام لا تنقل عن عداوة الإستكبار العالمي له، وأنهم يعتبرون في الحقيقة سبب الإنقسام بين الأمة الإسلامية.

وعن دور وأثر أفكار الإمام الخميني (رض) على الثورة اليمنية، قال العضو في حركة «أنصار الله» اليمنية إن الحركة الثورية اليمنية مستوحاة من أفكار الإمام الخميني (رض)، مضيفاً أن ما يطلبه الثوار اليمنيون هو إجراء العدالة والديموقراطية في البلد، وقطع أيدي القوى الدولية عن اليمن وحفظ إستقلالها.

وأضاف أن إنتصار الثوار في الثورة اليمنية الأخيرة جاء نتيجة الإقتداء بالثورة الإسلامية الإيرانية، وأن هذه الثورة تتأثر في كافة مراحلها وخطواتها بالثورة الإسلامية الإيرانية.

واعتبر يحيى محمد، الدعم للقضية الفلسطينية في مواجهة الكيان الصهيوني المحتل أحد أهم مبادئ الثورة الإسلامية الإيرانية، مضيفاً أن الغرب يسعى منذ ثلاثة عقود إلى إبعاد هذه الثورة والثورات الإسلامية والعربية عن التطلعات الفلسطينية إلا أن هذه الثورات من خلال إقتداءها بالثورة الإيرانية قد تعرفت على عدوها الرئيسي أي الكيان الصهيوني.

اعتبر العضو في حركة «أنصار الله» اليمنية، يحيى محمد، أن أفكار الإمام الخميني (رض) المحيية والداعية إلى مكافحة الإستكبار العالمي، والدعم للمستضعفين والأحرار، والإلتزام بالعدالة تشكل أساس الحركة الثورية اليمنية.

امام جمعة النجف الاشرف:

الامام الخميني (قدس سره) قاد ثورة واسس نظاماً وحافظ عليه رغم التحديات

١٠٣

الهدى

أكد امام جمعة النجف الاشرف السيد صدر الدين القبانجي ان الامام الخميني (قدس) قاد ثورة رائدة رائعة واسس نظاماً سياسياً وحافظ عليه على الرغم من التحديات الكبيرة.

وقال السيد صدر الدين القبانجي في كلمة بالحفل التابيني الذي اقامته مؤسسة الغرى للمعارف الاسلامية بذكرى رحيل الامام الخميني (قدس) في محافظة النجف الاشرف ، ان الامام الخميني (قدس) قاد ثورة واسس نظاماً وفقاً لاصول الفقه الشيعي باليات جديدة، حيث انه لم يقم بانقلاب عسكري، انما ثورة شعبية باقضى معانى الكلمة وعلم الشعوب كيف تتحرك وتقود زمام الامور ، ولم يكن يتردد اضافة الى الوضوح الذي كان يمتاز به وهذه هي صفات القادة.

وتابع القبانجي ان ما جعل من ثورة الامام الخميني (قدس) تاريخية هو انه (قدس) لم يكتف بالمرحلة الاولى وهي اسقاط النظام ، انما نجح في التأسيس لنظام سياسي جديد ثم المحافظة عليه، حيث ان راية الثورة الاسلامية ترفرف بقيادة تلميذه وخليفته اية الله العظمى السيد على الخامنئي .

واشار امام جمعة النجف الاشرف السيد صدر الدين القبانجي الى ان ثورة الامام الخميني (قدس) قامت على مبادئ اساسية هي القرار السياسي بيد الشعوب والاستقلال عن الشرق والغرب والعودة الى الله باعتبار ان وحدها طريق النجاة وحضور المرأة في الميدان السياسي واشراف العلماء على التجربة السياسية والصمود يصنع النصر والتعايش السلمى فى الداخل والخارج والعودة الى التقسيم القرانى فى تنوع البشرية واعتماد العلم والتكنولوجيا والخطاب المذهبي المعتدل .

وختم امام جمعة النجف الاشرف السيد صدر الدين القبانجي كلمته بالقول «ونحن فى العراق علينا ان نناسى بتجربة الامام الخميني (قدس) وثورته الرائعة الرائدة ، ونعاطف مع كل حركات التحرر فى العالم».

مؤتمر «خطاب الإسلام السياسى للإمام الخمينى فى العالم المعاصر» الدولى

توجد رؤيات و قضايا مبدئية لدى العلماء والباحثين المسلمين وغير المسلمين حول الظروف التى يمر بها العالم الإسلامى حالياً وماضيه ومستقبله. ومن بين العناصر المختلفة التى تشارك فى عملية التنفيع الإسلامى وتلعب دوراً مؤثراً فيها يمكن الإشارة إلى ضعف العلمانية وفشل مشروع الحداثة فى دول العالم الثالث إلى جانب إزدهار التحركات لتنفيع وإنعاش الدين وتحديداً بعد إنتصار الثورة الإسلامية فى إيران.

ويتمتع العالم الإسلامى بالمؤشرات البارزة للقدرة على الساحة الدولية ومن شأنها أن تساعد على إنشاء وإيجاد مزيد من التوازن فى القدرة فى العالم العصرى بإعتبارها إحدى العناصر المؤثرة على بيئة الكيان الدولى فى حال تحقق نماذج حديثة للتعاون الدولى نظير التقارب الإقليمى.

ودون أدنى الشك يعتبر إنتصار الثورة الإسلامية فى إيران بقيادة المرجعية العظمى الامام الخمينى(قدس) احد أكبر الحركات الإصلاحية الدينية خلال القرن الأخير حيث تظهر الجمهورية الإسلامية الإيرانية على الساحة الدولية بإعتبارها نظاماً يبنى على الخطاب الدينية والثورية فى ظل إعتماده على رؤيات وأفكار مؤسسه الكبير.

ويهدف تنظيم هذا المؤتمر إعادة دراسة الأبعاد السياسية والثقافية للإسلام وكيفية لعب دوره على الساحة الدولية إعتقاداً على رؤيات وأفكار سماحة الإمام الخمينى(قدس) ودراسة التأثيرات التى تخلفها هذه الرؤيات على إيجاد النظام الدولى.

ومن هذا المنطلق تقوم الدائرة الثقافية لمنظمة «الجهاد الجامعى» (المركز الجامعى للتعليم والدراسات والثقافة) فى إيران بالتعاون مع الدائرة الدولية للجنة تكريم الإمام الخمينى(قدس) بإقامة مؤتمر تحت اسم «خطاب الإسلام السياسى للإمام الخمينى فى العالم المعاصر» وجمع رؤيات ووجهات نظر العلماء و الباحثين فى المجالات الإسلامية.

ونوجه الدعوة للباحث الكريم أن يشارك فى المؤتمر ويقوم بإرسال مقالاته العملية حول إحدى الموضوعات باللغة

العربية أو الإنجليزية إلى البريد الإلكتروني تحت عنوان Sec.eirsc@acecr.ac.ir

المؤعد الآخر لارسال مقالات العلمية: ١٥ اكتوبر ٢٠١٥ زمان إقامة المؤتمر(التقريبى): Jan 2016

قضايا: ق

١	الإسلام السياسى للإمام الخمينى طبيعته وعناصره وسماته الرئيسية
٢	مكانة الاعتدال والعقلانية فى خطاب الإسلام السياسى للإمام الخمينى
٣	دور الشعب فى خطاب الإسلام السياسى للإمام الخمينى
٤	مكانة الحرية والكرامة الإنسانية وحقوق الإنسان فى خطاب الإسلام السياسى للإمام الخمينى
٥	السلام والتعايش السلمى فى خطاب الإسلام السياسى للإمام الخمينى
٦	خطاب الفكرة السياسية للإمام الخمينى من منظور العرفان والفلسفة والفقه
٧	مكانة الزمن والمكان والمصلحة من المنظور الفقهى للإمام الخمينى
٨	مقارنة خطاب الإسلام السياسى للإمام الخمينى مع الخطاب السياسية للإسلاميين المعاصرين
٩	تأثير الإجتهد السياسى للإمام الخمينى على النظام الدولى
١٠	مكانة التحجر والتكفير والسلفية فى فكرة و الخطاب السياسية للإمام الخمينى
١١	مكانة الوحدة فى الفكرة السياسية للإمام الخمينى
١٢	مكانة الأخلاق والسياسة فى خطاب الإسلام السياسى للإمام الخمينى

Conférence internationale de «Discours d’Islam politique d’Imam Khomeiny et le monde contemporain»

Les idées et les sujets principaux sur la situation actuelle, le passé et l’avenir du monde islamique existent entre les savants et les érudits musulmans et non-musulmans. Parmi les différents facteurs de recréation du mouvement revivaliste islamique, qui avaient un rôle et un effet, on peut citer décoloration du sécularisme, défaite du projet de la modernité dans les pays du tiers monde et également expansion des mouvements de restauration religieuse surtout après la Révolution islamique en Iran.

Le monde islamique possède des critères de puissance remarquables sur la scène internationale et en cas de la réalisation de nouveaux motifs de coopération internationale, comme la convergence régionale, il peut aider à la formation et la création de plus en plus de l’équilibre dans le monde contemporain en tant que l’un des éléments efficaces dans le milieu du système international.

Sans aucun doute, l’un des plus grands mouvements de correction religieuse du dernier siècle était la victoire de la Révolution islamique d’Iran dirigé par sa haute autorité, Imam Khomeiny. Le système islamique, basé sur le vote et les pensées de ses grands fondateurs, a fait que la République islamique d’Iran soit reconnue en tant qu’acteur actif sur la scène du système international avec un discours religieux et révolutionnaire.

L’objectif de l’organisation de cette conférence est l’étude des dimensions politiques et sociales de l’Islam et la façon qu’il puisse jouer un rôle dans le système international en dépendant des votes et des pensées d’Imam Khomeiny et l’explication des effets de ces votes sur la formation du système international contemporain.

Par la même occasion, le Département culturel du Centre Académique de l’Education Culturelle et de la Recherche (CAECR- Jihad Universitaire) en collaboration avec le Département international du Comité de la Commémoration d’Imam Khomeiny, en rassemblant les idées des chercheurs, des savants et des érudits d’Islam, voudraient organiser une conférence avec le titre «Discours d’Islam politique d’Imam Khomeiny et le monde contemporain».

Nous invitons des chercheurs de participer dans ce programme, et d’y envoyer leurs articles scientifiques ayant l’un des axes cités ci-dessous à l’adresse courriel sec.eirsc@acecr.ac.ir
La date butoir est le 15 octobre 2015

Axe:

- 1 Islam politique d’Imam Khomeiny : quiddité, piliers et propriétés essentielles
- 2 Position de la modération et de la rationalité dans le discours d’Islam politique d’Imam Khomeiny
- 3 Rôle du peuple dans le discours d’Islam politique d’Imam Khomeiny
- 4 Position de la liberté, la dignité humaine et les droits de l’homme dans le discours d’Islam politique d’Imam Khomeiny
- 5 Paix et coexistence pacifique dans le discours d’Islam politique d’Imam Khomeiny
- 6 Bases de pensée politique d’Imam Khomeiny dans la perspective du mysticisme, de la philosophie et de la jurisprudence islamique
- 7 Position du temps, du lieu et de l’intérêt dans la perspective de la jurisprudence islamique d’Imam Khomeiny
- 8 Analyse comparative du discours d’Islam politique d’Imam Khomeiny avec le discours politique des islamistes contemporains
- 9 Effets de l’assiduité politique d’Imam Khomeiny dans le système international
- 10 Position de la pétrification, du takfiri, du salafiste dans la pensée et le discours politique d’Imam Khomeiny
- 11 Position de l’unité dans la pensée politique d’Imam Khomeiny
- 12 Position de la moralité et de la politique dans le discours d’Islam politique d’Imam Khomeiny

The International conference on “Discourse of Imam Khomeini’s political Islam and the Contemporary world”

There are different views and discussions about past, present and future situation of the Islamic World among Muslim and non-Muslim researchers. Weakness of secularism, failure of modernity project in the third world countries and strengthened moves for reviving the religion, specially after victory of Islamic Revolution in Iran are a number of elements which proved effectively in reviving Islam.

The Islamic World is of considerably important elements in the international scene. In case, new international cooperation paradigms, such as regional convergence come true, the Islamic World can be one of the influential elements in the international system and help formation and establishment of power in the world.

No doubt, that victory of Islamic Revolution by supreme leadership of Imam Khomeini has been one of the leading reformed religious moves this century. The Islamic system’s reliance on Imam Khomeini’s views and thoughts has made the Islamic Revolution of Iran an active player with religious and revolutionary discourse in the international scene.

The aim of the conference is studying social and political aspects of Islam and the way it plays a role in the international scene based on views and thoughts of Imam Khomeini, and expressing effects of these views on formation of the current international system.

The Cultural Department of ACECR, The Academic Center for Education, Culture and Research along with International Department of Imam Khomeini Commemoration Bureau plans to gather views of Islamic researchers and scientists and hold a conference dubbed ‘Discourse of Imam Khomeini’s political Islam and the world.’

The researcher is invited to join the seminar and send his/her article about one of the following fields in English or Arabic to sec.eirscc@acecr.ac.ir

Deadline for article: October 15, 2015 Conference Time(Approximately): Jan 2016

Fields:

- 1 Imam Khomeini’s political Islam, whatness, pillars and fundamental characteristics.
- 2 The position of balance and rationality in Discourse of Imam Khomeini’s political Islam
- 3 The role of people in discourse of Imam Khomeini’s political Islam
- 4 The position of freedom, human dignity and human rights in discourse of Imam Khomeini’s political Islam
- 5 Peace and peaceful co-existence in discourse of Imam Khomeini’s political Islam
- 6 Principles of political thoughts of Imam Khomeini in terms of Mysticism, Philosophy and Fiqh
- 7 Position of time, place, expediency in Imam Khomeini’s Fiqh view
- 8 Comparative study of discourse of Imam Khomeini’s political Islam and current Islamists’ political discourse
- 9 The impact of political discretion of Imam Khomeini on the international system
- 10 The position of stiffness, excommunication, Salafism in thoughts and political discourse of Imam Khomeini
- 11 The position of unity in political thought of Imam Khomeini
- 12 The position of Morality and policy in discourse of Imam Khomeini’s political Islam

Imam Khomeini (RA) Revived Quranic Culture

Head of Afghanistan's Supreme Quran Council underlined that the late founder of the Islamic Republic of Iran, Imam Khomeini (RA), revived the Quranic culture.

۱۰۷

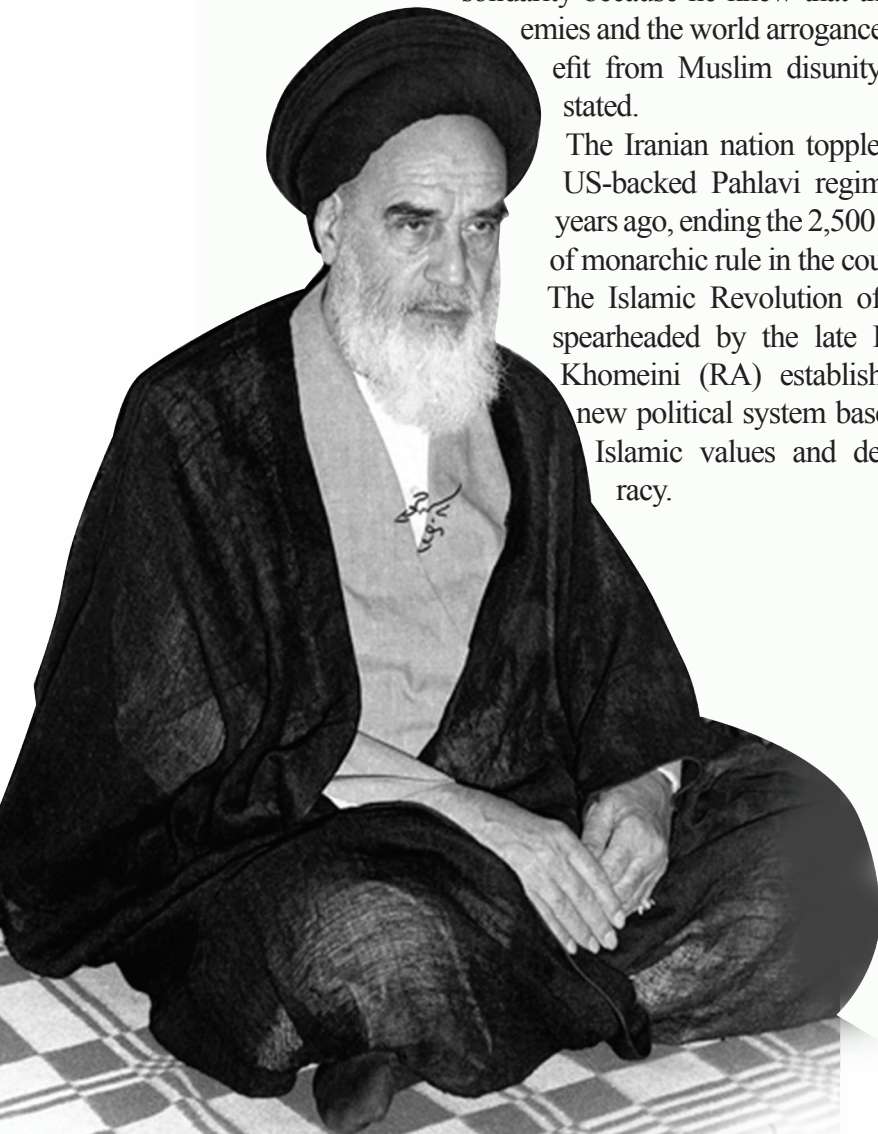
Hojat-ol-Islam Abbas Hassanzadeh made the remark in a ceremony held at Imam Sajjad (AS) Mosque in Kabul to mark the anniversary of the victory of the Islamic Revolution.

He added that Imam Khomeini's movement was based on Divine teachings and that he never was afraid of the global arrogance.

Hojat-ol-Islam Abbaszadeh further said Imam Khomeini belonged to the entire Muslim world.

"Imam Khomeini invited all Muslims to unity and solidarity because he knew that the enemies and the world arrogance benefit from Muslim disunity," he stated.

The Iranian nation toppled the US-backed Pahlavi regime 36 years ago, ending the 2,500 years of monarchic rule in the country. The Islamic Revolution of Iran spearheaded by the late Imam Khomeini (RA) established a new political system based on Islamic values and democracy.

Imam Khomeini (RA) Revived Hope in the Islamic Ummah

The late Imam Khomeini (RA) revived hope in the Islamic Ummah, said Amsterdam's Friday prayer leader.

Hojat-ol-Islam Sheikh Heidar Arab added that Imam Khomeini was a great and unique character in the contemporary era and an influential leader for the worlds Muslims.

He noted that Imam Khomeini led a revolution to victory whose values go beyond one religion or school of thought.

Sheikh Heidar Arab praised Iran for holding ceremonies commemorating the late Imam, stressing that these ceremonies help to keep Imam Khomeini's (RA) thoughts and aspirations alive.

He went on to say that Imam Khomeini's (AS) conduct needs to be an example for all Muslims to follow.

Imam Khomeini (RA) Acted Based on Quranic Tenets

۱۰۸

سوره

Imam Khomeini (RA) was a great character whose actions were all based on the teachings and principles of the Holy Quran.

This is according to Muhammad Taqi from Burma who was in Iran attending ceremonies and programs marking the demise anniversary of Imam Khomeini, the late founder of the Islamic Republic of Iran.

He said the greatest legacy of Imam Khomeini (RA) was showing to Muslims the fact that victory can be achieved despite all the problems and impediments through following the Divine teachings.

He reiterated that Muslims and especially Shias who follow the path of Imam Khomeini (RA) should have this in mind and make it their commitment to act upon Quranic teachings in everything they do.

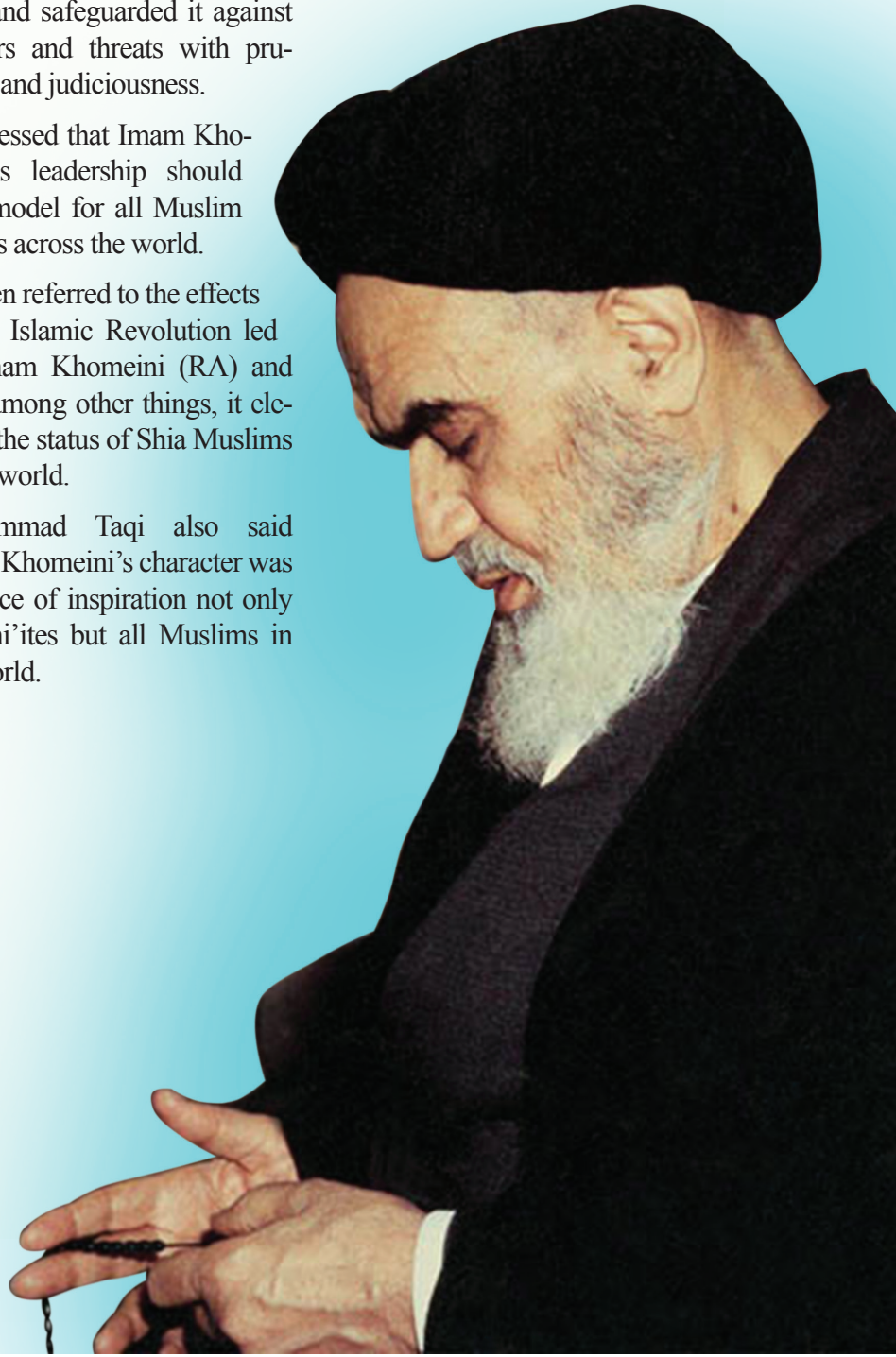
Muhammad Taqi regarded Imam Khomeini's leadership before and after the victory of the Islamic Revolution as unique and said, "Imam Khomeini led the revolution to

victory with courage and wisdom and safeguarded it against dangers and threats with prudence and judiciousness.

He stressed that Imam Khomeini's leadership should be a model for all Muslim leaders across the world.

He then referred to the effects of the Islamic Revolution led by Imam Khomeini (RA) and said, among other things, it elevated the status of Shia Muslims in the world.

Muhammad Taqi also said Imam Khomeini's character was a source of inspiration not only for Shi'ites but all Muslims in the world.

French Political Activist: Imam Khomeini Mobilized a Nation through Speeches

Imam Khomeini (RA) was a great character who managed to mobilize a nation only by delivering speeches, a French political activist said.

Speaking on the occasion of the anniversary of the Islamic Revolution's victory, Olivier Lemoine added "This Muslim cleric replaced the monarchy with an Islamic establishment."

The spokesman for the French Solidarity Party said he was 11 when he first saw Imam Khomeini on a French television channel.

"I also remember the newspaper headlines at the time. They published articles that were mostly biased and supportive of the Shah's regime," he said.

"A few months later, newspapers reported that Imam Khomeini returned to Iran and the monarchy collapsed. I was very surprised wondering how this cleric, against whom the (French) newspapers had written so many articles, had managed to make such a great achievement."

Lemoine also noted that it was through news about Imam Khomeini's anti-Zionist policies that he found out about the true face of the Zionist regime.

The Islamic Revolution received particular attention in France after Imam Khomeini settled in Neauphle-le-Château, a suburb of Paris, in October 1978, and stayed there for more than a year before

returning to Iran on February 1, 1979.

Olivier Lemoine was born in Paris in 1968. He holds a PhD in religious studies and has carried out research at the Sorbonne University about Shia Islam. He is currently the spokesman of France's Solidarity Party that has been established with the motto of standing against Zionism and occupation.

Imam Khomeini's (RA) Announcement of Int'l Quds Day Reinvigorated Palestinian Resistance Groups

۱۱۰

لحظه

Imam Khomeini's (RA) announcement of the last Friday of Ramadan as the International Quds Day reinvigorated Palestinian Jihadi groups.

Member of the Combatant Clergy Association Hojat-ol-Islam Hossein Ebrahimi made the remark in an interview, adding that the International Quds Day rallies is an influential factor in boosting Muslim unity in the world.

He said the announcement by Imam Khomeini (RA) also gave a new direction to the movement of Jihadi groups of Palestine.

According to the cleric, these groups that followed different ideals, based their activities on Islamic values after Imam Khomeini (RA) mentioned the Quds day and Muslim nations held enthusiastic rallies in support of the Palestinian people.

He underlined that the Palestinian Intifada was rooted in annual Quds day rallies held all over the Muslim world.

Hojat-ol-Islam Ebrahimi also said that these rallies have played a major role in demoralizing the Zionist regime and its supporters.

He stressed that the International Quds Day should be observed by all Muslims so that it can be a prelude to the liberation of the holy city.

Imam Khomeini (RA) Applied Eclectic Approach in Interpreting Quran

۱۱۱

Hojat-ol-Islam Mohammad Ali Rezaee Esfahani, head of Al-Mahdi Quran Research Center, highlighted Imam Khomeini's (RA) influential role in political, religious and interpretive spheres.

He said that “Imam Khomeini has applied an eclectic approach in interpreting the Holy Quran including the Quran-to-Quran, narrative, rational, scientific, Ijtihad and particularly esoteric method which can be seen in his interpretation of Surah Hamd (the first chapter of the Holy Quran).

“Among various interpretive methods, Imam (RA) was more inclined to employ mystical, philosophical, ethical and social approaches, as he has left traces of his political, Jihad and Islamic proximity tendencies in his interpretations.”

Elaborating on Imam Khomeini's (RA) use of the Quran-to-Quran approach, Hojat-ol-Islam Rezaee added, “For instance, in his interpretation of the verses on ‘determinism’, he has referred to other verses that indicate an intermediate position (i.e. neither absolute determinism nor total free will). Another example is his interpretation of Surah Hamd - Surat al-Fatihah- using a verse from Surat al-Nur to conclude that all praises belong to God and are manifestations of His existence.”

He further referred to the narrative approach in Imam's (RA) Quran interpretation and cited examples in which he has interpreted certain verses based on Hadiths by the Holy Prophet (PBUH) and Ahlul-Bayt (AS).

“Imam Khomeini also made use of the rational approach based on the two logical methods in Islamic interpretation, which has made his interpretation quite distinct from Ash'ari (a Sunni school of thought) exegetes that develop a rather limited view of reasoning in interpreting the Quranic verses,” Hojat-ol-Islam Rezaee went onto say.

He said Iran's political groups that come from people themselves saw the manifestation of their demands in Imam Khomeini (RA) and Imam Khomeini gathered all these groups around one pivot and led the Islamic Revolution to victory.

Bonnaud said that after the demise of Imam Khomeini (RA), Ayatollah Khamenei assumed the leadership of the Islamic Revolution.

He stated that during Imam Khamenei's leadership, the Western countries indirectly threatened Iran but gradually realized that the new leader, like Imam Khomeini (RA), is incredibly brave and judicious and would not abandon his Islamic, national and anti-imperialist stances.

He underlined that the Islamic Revolution of Iran managed to achieve victory and remain powerful on the right path by following the Velayat-e Faqih.

Bonnaud said in countries like Egypt, Tunisia, and Libya a revolution in the real sense did not take place but there were uprisings against the ruling regime during which the rulers were toppled and replaced by others.

“It is true that Islamists came to power in Egypt and Tunisia, but what happened there was not an Islamic Revolution like what happened in Iran.”

The French scholar went on to say that the West named the uprisings in the Arab world as the Arab Spring so that it can approve of them at one stage and gradually establish a cultural domination in these countries.

The decency and genuine brotherhood based in faith and solid Islamic jurisprudence and reflection has guided Iran to reap double dividends from each mistake made by America and Britain and France.

The political savvy of the Ayatollah Khomeini-inspired diplomatic plan has set Iran in a place of honor among non-aligned nations, and as other states discern that the soulless rhetoric frothing from the mouths of lucre-addicted western societies (e.g. Washington consensus, free trade, global-

ization, privatization) is the gospel of continued enslavement with the rewards of filth, national debauchery, and decay. I reiterate that Ayatollah Khomeini's investment in liberation movements was done when Iran nation faced perilous attacks from internal and external allies to the infidel Crusader racists represents one of the most prescient decisions in all human diplomacy that demonstrated a stalwart faith in God and in the dignity of his people who were on the cross of imperialist intervention via a proxy war whose outcome was not certain.

Path of Islamic Revolution Continues through Obedience to Velayat-e Faqih

The Islamic Revolution of Iran, unlike other uprisings in the region, has achieved victory and continued its path relying on obedience to Velayat-e Faqih (guardianship of the Supreme Jurist).

French Islamologist and researcher Yahya (Christian) Bonnaud made the remark in an interview, adding that reliance on Islam, national independence and anti-imperialist ideas are the three main elements of the Islamic Revolution.

He said different groups that played a part in the victory of the revolution each paid more attention to one of these three elements but the important point is that they all had consensus over the significance of these elements.

Bonnaud noted that one factor that distinguishes Iran's revolution from others in the region is that

there are different political groups with different ideas in Iran all of which have anti-imperialist behavior and none are the cronies of a foreign power.

“Even in seemingly independent countries we always see that some political groups are supported by a foreign power” that uses these groups' materialistic and propaganda needs to interfere in their internal affairs, he said.

“In Iran, however, all political currents originate from people's desire, support the people's views and have no ideological or materialistic dependence on foreign powers.”

The French scholar underlined that another important point is leadership. “No Ummah (nation) can continue on the right path without an Imam (leader) and the Islamic Revolution of Iran is no exception.”

pseudo-scientific/atheistic rationalizations that deny the humanity of non-Europeans, thereby, justifying genocide and theft of life and limb of inferiors and the rape of their soil, fauna, flora, and minerals in the subsoil, and heretical defamation of the beliefs of other faiths and the blasphemous distortion of Christianity that enshrines racism, hedonism, and the idolization of Whiteness as godliness and goodness while systematically manipulating this invented group of “whites” to kill, steal, enslave, and destroy non-violent neighbors.

The Western man has over-compensated for his criminal expansion by constantly seeking to maintain a monopoly on creating the most advanced weapons to assure lethality and mass destruction of those that did not accept their inferior status would suffer a genocide tax for demanding to be sovereign people who were equal creations of the One God. Western Liberalism is a lie. Over 300,000,000 people in Africa, Asia, and the Americas died for this phony and arrogant system to masquerade as the paragon of governance and human attainment.

Given the long shadow of rapine Western racism, imperialism, and its unleashing of Zionism on the people of the world, Ayatollah Khomeini’s watering the intellectual garden of Muslim movements

to slough off this cancerous interposition against the Sunnah, civilization, sanity, and peace of the world is a divine blessing. Imagine the world without the support to Hezbollah? What would Lebanon be today but a colonized northern Gaza strip with its water and other resources looted by nuclear-armed Kazarians.

These movements in Lebanon, Syria, and all over the Middle East where the Dar Al Harb exist must be challenged. Western Europeans have no right to one grain of sand that God purposed to belong to the people placed by the Almighty Who is the only and ultimate entity that determines where he will settle people.

Moreover, the call for unity among Muslims in the late 1970s was a epochal moment in human history. Second unto this was the Al Quds Day commemoration, because this called the entire Muslim World together to remember the plight of the Palestinians and the fact that the European Crusader racists had injected a splinter of bigotry and deceit into the heart of the Holy Land to divide and continue their oppression of the righteous people of the Islamic faith.

Since 1979, spirit and lessons and ministry of Ayatollah Khomeini grows into the earth of liberation and justice.

His guiding spirit is a major wind of change in the Zeitgeist that is witnessing declining Western societies that know their days are numbered so they make war clinging to the precipice of old glory soon to be stripped from them forever.

Ayatollah Khomeini made major sacrifices to invest in other Shia and liberation justice movements at a time when Iran could ill afford it. His wisdom has been proven correct. He said today, Iran systematically outflanks the Luciferian powers in the Middle East and the world. The failure of the war-crimes challenged Obama administration to destroy the righteous people of Syria is evidence of the effectiveness of the long-term strategy of this great holy man Ayatollah. The vanquished racist western powers will perhaps only in their graves realize that having never studied Ayatollah Khomeini more seriously was the onset of their demise.

Imam Khomeini's (RA) Intellectual Contribution to World Civilization Overlooked

Imam Khomeini's intellectual contribution to world civilization is overlooked by the West, an American human rights activist said.

۱۱۵

سپهر

“Imam Khomeini's intellectual contribution to world civilization is shamefully and wantonly overlooked by the European, Anglo-Dominated settler colonies (i.e. United States, Canada, Australia, and New Zealand), and corrupted crypto-Zionist supporting monarchies (Jordan, Saudi Arabia, Qatar, United Arab Emirates, and Oman),” Dr. Randy Short said.

The American human rights

activist and member of Dignity and Human Rights and Peace Organization in Washington D. C. made the remarks in an interview, adding that the reality of the meteoric emergence of the Islamic Republic of Iran as a Shia-ruled theocracy represents the greatest defeat to the neocrusader Western Imperialist powers and their proxy quasi-Muslim monarchs.

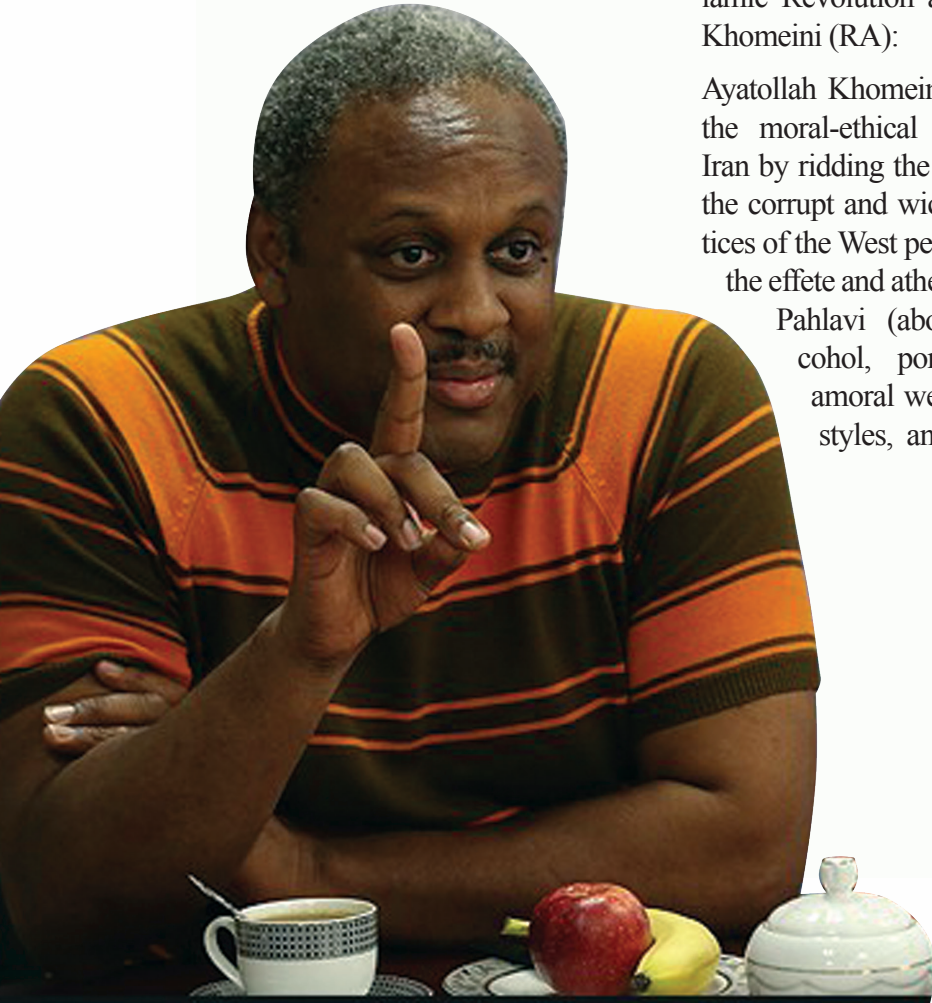
Here is an excerpt of Randy Short's ideas about the Islamic Revolution and Imam Khomeini (RA):

Ayatollah Khomeini restored the moral-ethical honor of Iran by ridding the society to the corrupt and wicked practices of the West permitted by the effete and atheistic Shah Pahlavi (abortion, alcohol, pornography, amoral western lifestyles, and idolatry

of licentiousness as real freedom). It was this quickening of the people and the restoration of the centrality of the Allah and the Quran and the Prophet Mohammad [Peace Be Upon Him] and Sharia into the sociopolitical calculus of Iran [that] represented the first viable option for the existence of a modern Islamic society that was both conversant with the West but proudly Muslim and anti-Zionist.

Western Liberalism is bankrupt. Its foundations are not the lofty philosophers or Christianity. Rather, the western man and his civilization is dominated by clandestine forces that the vast majority of people in these societies are not allowed to know exist. The secret societies (often closely aligned with Luciferian beliefs) and plutocratic elites that care nothing for most people are the true rulers of these societies not the parliaments or related governmental structures.

The ascent of the West is rooted in piracy, theft of intellectual property of non-European people, faustian

Why did the imperialism fear this old man?

He was the man who after centuries, like a spiritual leader and an internal guide for his era, called out to the new Caesars and Emperors to submit to the truth, the wonder of innateness and the conduct of love and faith.

The world has heard, and it will also hear, his voice. Tens of small and large countries in the world testify how great the holy voice of that old spiritual man in its effect was, and how blissful!

The Figure of this Age

It seemed that the whole history of a nation was summarized in this man. In 1979 he became a figure reflecting the needs of millions of people.

He used his strongest power against history in order to deny the empty-handedness of the spirit of the present era.

Perspective of a Nation

Bishop Capuche, the Palestine Christians' representative in Italy, says: "Iran's victory against the world's greatest powers was due to Imam Khomeini's leadership and people's powerful faith."

It is these particularities which distinguishes Imam Khomeini's revolution from other contemporary revolutions.

The age of united disbelief is over, and now it is time for monotheism and a new era is starting. Imam Khomeini gave everything the color

and smell of holiness. The earth got a heavenly appearance, and the soil got the color of the orbits.

World in Sorrow

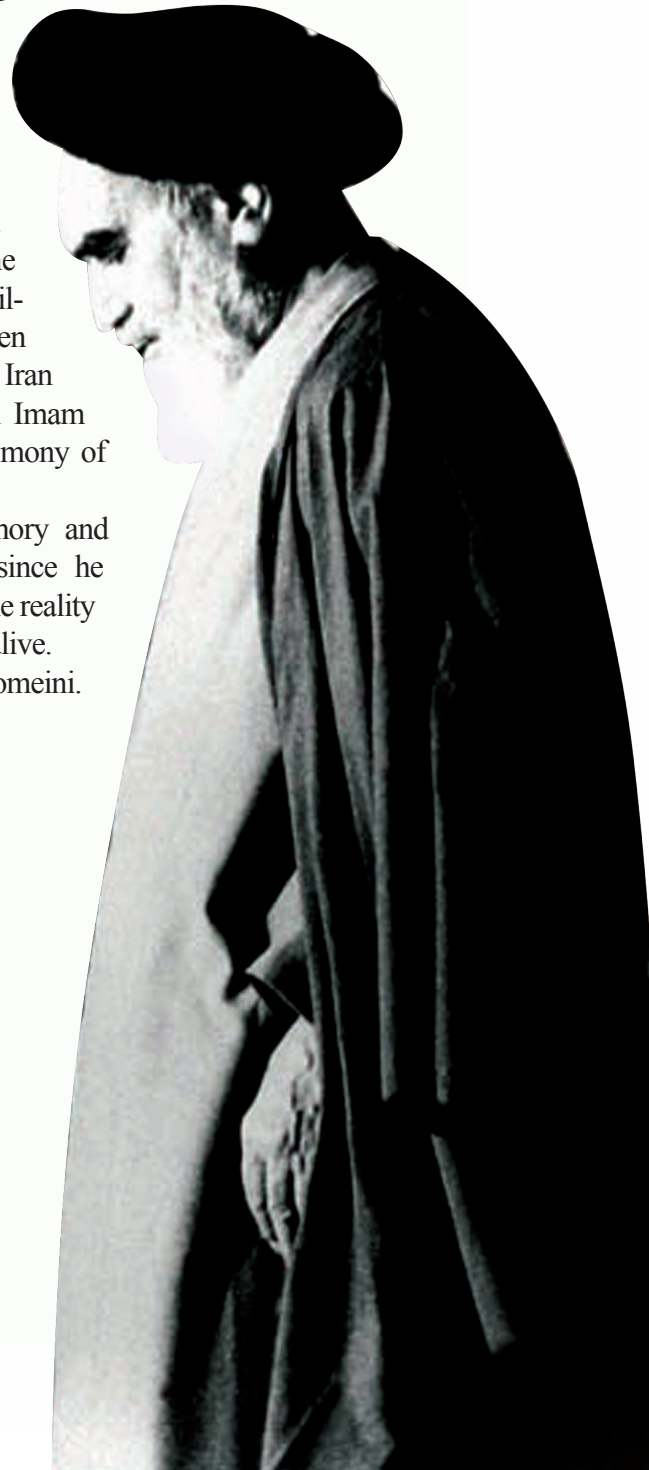
On June 3rd 1989, he prepared himself to see one who he yielded to attract, his satisfaction in all his lifetime. He bowed nobody and cried for none except his beloved. Now this was the glorious time for him and an intolerable time for his disciples.

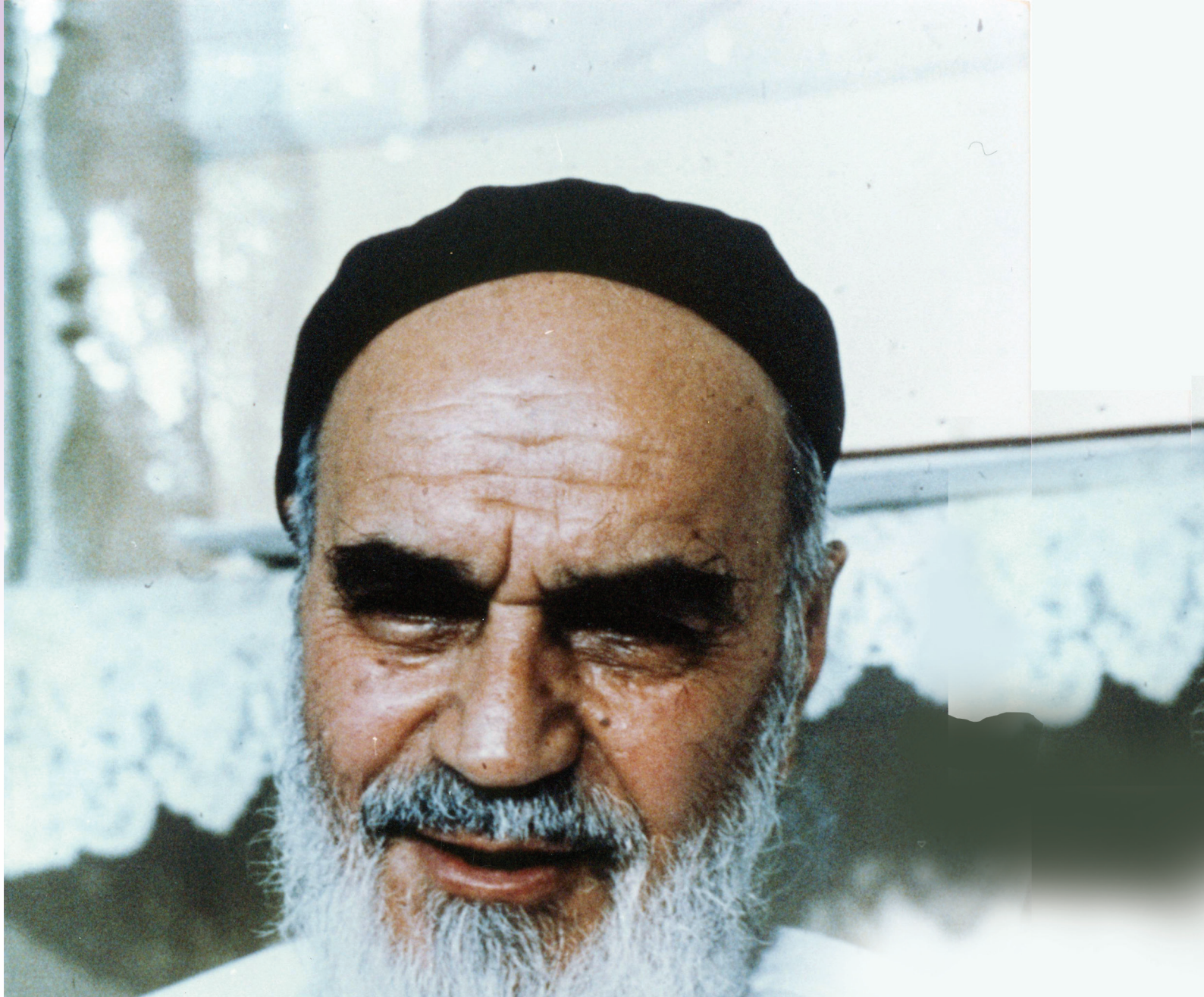
Nothing can describe what went on that day to the people. The glory of people's presence in January 1st, 1979 was again repeated with great intensity in the day of Imam Khomeini's death.

As the world testifies the presence of almost 6 million people in 1979 when Imam was returning to Iran and a mass presence in Imam Khomeini's funeral ceremony of 9 million people.

Imam Khomeini's memory and mode became eternal since he was the actual real and the reality is always immortal and alive.

Source: www.imam-khomeini.ir

Who is Imam Khomeini (RA)?

In the year 1902 a child was born in Iran who later on changed the destiny of a nation and that of the Muslim World by his divine uprising. He led a revolution against which the world's entire dominant powers and all enemies of freedom and nations' independence, lined up since its commencement.

That day no one knew that he would be the one whom the future will know as 'Imam Khomeini', one whose name will be heard in every spot of the world and will remain in history, one who, once began an uprising, will resist against the greatest world powers and defend the independence of the country and the dignity of the Islamic nation and will become the reviver of God's religion in an era when values have undergone a metamorphosis.

A Man for All Ages

The late Martyr Morteza Motahhari, by way of depicting 'Ruhollah' [the spirit of God], says that Imam Khomeini (RA) was the extract and digest of faith.

It was this very faith which, bravely and intuitively, spoke of the decline of Communism, and of the need of the contemporary critical world for gnostic spirituality, the spirituality which he himself was its actual personification and crystallization.

Imam Khomeini (RA)